ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΤΟΣ 2ον * ΑΘΗΝΑΙ, ΜΑΡΤΙΟΣ 1957 * ΤΕΥΧΟΣ 5ον

Ἔτος 2ον — ΜΑΡΤΙΟΣ 1957 — Τεῦχος 5ον

ΙΛΙΣΟΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συνδρομὴ ἔτους 1957 Δραχ. 30
Ἐξωτερικοῦ Δολλ. 2

Ταχ. Δ)σις: Κ. Μελισσαρόπουλος
Ἐθν Τράπεζα — Ἀθῆναι

Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 6 § 1 Α. Ν. 1092/38 Ἐκδότης, διευθυντὴς συντάξεως καὶ τυπογραφείου: Κωστῆς Ν. Μελισσαρόπουλος, πλατεία Ἐθν. Τραπέζης 3 Φιλοθέη

ΙΛΙΣΟΣ

"Ετος 2ον = ΜΑΡΤΙΟΣ 1957 = Τεῦχος 5ον

ΧΡΙΣΤΟΥ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ποιητὴς τῆς Πίστεως
Ο ΣΟΛΩΜΟΣ

"Οταν ἔτρεμε ἡ Ζάκυνθος ἀπὸ «τὸ κανόνισμα τὸ πολὺ» τοῦ Μεσολογγιοῦ, συνέθετεν ὁ Διονύσιος Σολωμὸς τὶς ἀθάνατες στροφὲς τοῦ «"Υμνου εἰς τὴν Ἐλευθερίαν»· καὶ βρέθηκε ἀργότερα ὑποχρεωμένος ν' ἀπολογηθῆ γιὰ τὴ δημοτική του γλῶσσα, ποὺ εἶχε πειράξει τοὺς σοφολογιώτατους τοῦ καιροῦ, ἐκείνους ποὺ ἐδογμάτιζαν ὅτι

γιὰ νὰ ξαναζήση ἡ Ἑλλάδα τὸ ἀρχαῖο κλέος ὤφειλε νὰ ξαναμιλήση καὶ ἀρχαιοπρεπῆ γλῶσσα. Ὁ Σολωμὸς τοὺς ἐξίσωσε μὲ τοὺς Τούρκους: «Ἂν κανένας Σοφολογιώτατος κρώζη ἢ κανένας Τοῦρκος βαβίζη, γιὰ μὲ εἶναι ὅμοιοι καὶ οἱ δύο». Καὶ γιὰ νὰ προχωρήση στὸ νέο δρόμο του τὸ ἔθνος, ἔπρεπε νὰ πατήση τὰ κεφάλια τῶν Σοφολογιώτατων, ἀκριβῶς ὅπως εἶχε πατήσει καὶ τὰ κεφάλια τὰ τούρκικα. Ἔκτοτε, στηριζόμενοι στὴ βεβαίωσι τοῦ ἴδιου τοῦ Ποιητή, πὼς δὲν εἶχε στὸ νοῦ του «πάρεξ ἐλευθερία καὶ γλῶσσα», οἱ σχολιασταὶ τοῦ Σολωμοῦ ἔρριξαν τὸ φῶς τῆς ἔρευνας κυρίως στὸ καθαρὰ ἑ λ λ η ν ι κ ὸ ἔργο, ποὺ εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησι.

Λιγώτερο ἔχει φωτισθῆ καὶ διαδοθῆ ἕνα ἄλλο μέρος τοῦ Σολωμικοῦ ἔργου, σημαντικώτατο σὲ ἔκτασι καὶ βάθος, ποὺ περνάει τὰ ἐθνικὰ σύνορα, γιατὶ εἶναι π α ν α ν θ ρ ώ π ι ν ο, ἀφοῦ ψάλλει τὴν αἰώνια ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὰ ὑπερβατικά, τὰ μεταφυσικά. Λιγώτερο γνωστό—καὶ χωρὶς νὰ ἔχη ἀκόμη βαρύνει δίκαια στὸ ζυγὸ τῆς κριτικῆς — εἶναι τὸ θ ρ η σ κ ε υ τ ι κ ὸ μέρος τῆς ποιήσεως τοῦ Σολωμοῦ. Ὁ Καιροφύλας, ποὺ διέσωσε καὶ παρουσίασε πολλὰ ἀνέκδοτα ποιήματα, γράφει πὼς ὁ Σολωμὸς εἶναι, δικαιωματικὰ πλέον, «ὁ κατ' ἐξοχὴν χριστιανὸς ποιητὴς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὁ λάτρης τοῦ θείου καὶ τῆς φύσεως, ὡς ἔργου καὶ ταύτης τοῦ Θεοῦ». Αὐτὸς ὁ χαρακτηρισμὸς εἶναι θεμελιωμένος ἀτράνταχτα.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στοὺς προλογικοὺς στοχασμούς του γιὰ τοὺς «Ἐλεύθερους πολιορκημένους», ὁ Σολωμὸς παρουσιάζει τὴν θρησκεία σὰν βοηθητικὸ μέσον, καθὼς καὶ τὴν Ἠθικὴ καὶ τὴν Πολιτική, γιὰ τὴν πληρότητα καὶ ἀνύψωσι τῆς Ἐλευθερίας, ἡ ὁποία περιέχει ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ Χρέους. Εἰδικώτερα τονίζει ὅτι «τὸ οὐσιαστικώτερο καὶ ὑψηλότερο περιεχόμενο τῆς ἀληθινῆς ἀνθρώπινης φύσης εἶναι ἡ Πατρίδα καὶ ἡ Πίστις».

Βλέπουμε αὐτὴν τὴ συζυγία νὰ ἐκδηλώνεται στὶς στροφὲς τοῦ Ἐθνικοῦ ὕμνου. Ὁ Οὐρανὸς «ἔτρεφ' ἄνθια καὶ καρποὺς» γιὰ τοὺς ξένους κύριους τῆς μητρικῆς γῆς τῶν Ἑλλήνων· ὅταν, ὅμως, εἶδε τὴν ἐπαναστατικὴ τους ὁρμὴ (στροφὴ 17) γιὰ τὴν ἀνάκτησι τῆς ἐλευθερίας, ἐστάθηκε στὸ πλευρό τους. Καὶ ὅλος ὁ ἐθνικὸς ἀγώνας προχωρεῖ μὲ τὴν ἄνωθεν συγκατάνευσι καὶ βοήθεια. Τὸ δροσᾶτο ἀέρι τῆς αὐγῆς (στροφὴ 73) δὲν φυσᾷ πλέον γιὰ «τῶν ψευδόπιστων τὸ ἀστέρι», φυσᾷ γιὰ τὸ Σταυρό. Ὅταν ἡ μάχη φούντωσε στὸ Μεσολόγγι (στροφὴ 89) προϋπάντησε τὴν Ἐλευθερία ἡ Θρησκεία· λαμποκοπώντας καὶ κινώντας τὸ

δάκτυλο ἄνοιξε τὸν οὐρανό, γιὰ νὰ φθάση στοὺς ἀγωνιστὲς ἡ θεία εὐλογία. Τότε πιὰ ἡ Ἐλευθερία (στροφὲς 94—95) περιβάλλεται μὲ οὐράνια λάμψι καὶ δείχνει καθαρὰ πὼς δὲν εἶναι γήϊνο πλάσμα :

Ἆ! τὸ φῶς πού σέ στολίζει,
σάν ἡλίου φεγγοβολή,
καὶ μακρόθεν σπινθηρίζει,
δέν εἶναι, ὄχι, ἀπὸ τήν γῆ·

Λάμψιν ἔχει ὅλη φλογώδη
χεῖλος, μέτωπο, ὀφθαλμός·
φῶς τὸ χέρι, φῶς τὸ πόδι,
κι' ὅλα γύρω σου εἶναι φῶς.

Ἀλλά, ὑπάρχει στὸ ἔργο τοῦ Σολωμοῦ πλουσιώτατο τὸ ἀποκλειστικὰ καὶ καθαρὰ θρησκευτικὸ μέρος. Εἶναι οἱ Ὠδὲς γιὰ λειτουργία, οἱ Ψαλμοὶ καὶ οἱ Ὕμνοι καὶ ὅλη ἡ σειρὰ τῶν ποιημάτων ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν κοσμογονία καὶ τελειώνουν μὲ τὴν «ὕστερη κρίση». Ἡ θρησκεία σὰν ἀνεξάρτητη καὶ ἀπόλυτη δύναμι δεσπόζει στὸ ἔργο τοῦ Σολωμοῦ. Στὰ ἰταλικά του σοννέτα (μεταφρασμένα χωρὶς ὁμοιοκαταληξίες ἀπὸ τὸν Κ. Καιροφύλα) ἀναβλύζει ἡ πίστις στὴν ὕπαρξι μιᾶς ἀνώτερης δυνάμεως, ποὺ δημιουργία της εἶναι ὁ κόσμος.

ΨΑΛΜΟΣ

Ὅλα μιλοῦν γιά τὸ Θεό. Μιλᾶ ἡ γελαστή ἐμφάνισις
τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τῶν ἄστρων·
μιλᾶ τὸ δυνατὸ μούγκρισμα τῶν καταιγίδων,
μιλᾶ τῆς θάλασσας τὸ βαθειὸ ἀνατρίχιασμα.

Ὅταν ὁ ἥλιος ξυπνᾶ ὅλο τὸν κόσμο,
μιλοῦν οἱ ἀμέτρητες φωνές του
καὶ γιά τὸ Θεὸ λένε τόσα ὡραῖα πράγματα,
ὅσα δέν μπορεῖ θνητὸ γόνιμο ἀχεῖλι.

Προχωρεῖ στὸ ἔργο του καὶ τὴν ἡμέρα φκιάνει
καὶ ζωηρές φλόγες σ' ὅλη τὴν πλάση γύρω
ἀκτινοβολεῖ ἡ εἰκόνα τῆς αἰώνιας Ἰδέας.

Ὅλη ἡ δημιουργία τὸ Θεὸ παρακαλεῖ κι' αἰσθάνεται
ἀπὸ τοῦ χορταριοῦ τὸ φυλλαράκι ἕως τὸ οὐράνιο ζαφεῖρι,
Μόνον τοῦ ἀνθρώπου ἄφωνος μένει ὁ νοῦς;

Τὴν Θρησεία, στὸ σοννέτο μὲ αὐτὸν τὸν τίτλο, τὴν παρουσιάζει σὰν δύναμι μεσολαβοῦσα ἀνάμεσα στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν Θεό. Ἡ προέλευσίς της εἶναι θεία. Ὅσους δὲν τὴν πιστεύουν, τοὺς περιμένει «τὸ αἰώνιο ἀστροπελέκι». Οἱ πιστοὶ καὶ οἱ εὐλαβεῖς ἀνακαλύπτουν μιὰ κλίμακα ἀπὸ τὴ γῆ στὸν οὐρανό, βρίσκουν τὴ λύτρωσι :

Ποιά εἶναι αὐτὴ πού αἰσθάνομαι νά μοῦ ἐγγίζη
τὴν καρδιά καὶ νά μοῦ ἀναγαλλιάζη τὶς αἰσθήσεις;
Εἶν' ἡ Θρησκεία, πού, μέσα στόν ὠκεανὸ
τῆς ζωῆς, ἔρχεται τὴ θνητὴ καρδιά μου ν' ἀνυψώση.

Μὲ τὴ θρησκεία, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μητρικὸ γάλα, τράφηκεν ὁ Ποιητὴς ἀπὸ τὰ μικρά του χρόνια καὶ δὲν εἶναι παράδοξο πῶς τοῦ ἐσφράγισε ὅλη τὴν ψυχοσύνθεσι.

ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ἄρχισε τὴ μόρφωσί του, μὲ θρησκευτικὰ βιβλία, ὅπως, ἄλλως τε, ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς ἐποχῆς, καὶ ἐντρυφοῦσε στὶς ἱστορίες τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀποστήθιζε ψαλμούς, τοὺς θρήνους τοῦ Ἱερεμία καὶ συμπονοῦσε μὲ τὸν Ἰὼβ γιὰ τὶς δοκιμασίες του. Δέν περνοῦσε ἡμέρα ποὺ νὰ μὴν ἀνοίξη τὴ Βίβλο. Ἐσύχναζε στὴν γειτονική τους ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῶν Κομούτων καὶ τὶς Κυριακές, φορῶντας ράσο, ὑπηρετοῦσε στὸ ἱερὸ καὶ διάβαζε τὸν Ἀπόστολο.

Μιά μέρα ποὺ ἐγύριζε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία στὸ σπίτι, βρῆκε μιά μεγάλη παρέα ποὺ θέλησαν νά κάμουν ἐξυπνάδες. Ἕνας τὸν ρώτησε ξαφνικά:

—Ποῦ ἤσουν πρὶν γεννηθῆς;

—Μὲς στὸ νοῦ τοῦ Θεοῦ! Ἀπάντησε ὁ μικρὸς Διονυσάκης καὶ ντρόπιασε τοὺς μεγάλους καὶ γραμματισμένους.

ΩΔΗ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Γύρω στὰ 16—18 χρόνια του συνθέτει τὴν «Ὠδὴ γιὰ πρώτη λειτουργία», δηλαδὴ γιὰ τὴν ἡμέρα ποὺ ἕνας νέος δέχεται γιὰ πρώτη φορὰ τὴν Ἁγία Μετάληψι. Εἶναι ἡ Ὠδή, ποὺ ἀργότερα τὴν ἀπήγγειλε στὸν Σπυρίδωνα Τρικούπη καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ λεχθῆ, ὅτι συνετέλεσε στὴν μετέπειτα δημιουργία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔργου τοῦ Σολωμοῦ· γιατὶ ὁ Τρικούπης, μετὰ τὴν ἀπαγγελία, ἔμεινε ἄφωνος καὶ σκεφτικός. Ἐξεμυστηρεύθη: Ἦσαν πιασμένες ὅλες οἱ πρῶτες θέσεις στὸν ἰταλικὸ Παρνασσό, ἐνῶ ὁ Παρνασσὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶχε τὸν Δάντη του. Νὰ μιὰ εὐκαιρία γιὰ τὸν Σολωμό. Δὲν ἤξερε, ὅμως, τὴν γλῶσσα, οὔτε κἂν γιὰ νὰ μιλάη στὸ σπίτι μέσα. Ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ξένης κατοχῆς, ὄχι μονάχα οἱ ἀριστοκράτες, μὰ καὶ ὁ λαὸς ὅλος μιλοῦσεν ἰταλικά. Ἀλλὰ ὁ Τρικούπης τοῦ ἔδειξε τὸ δρόμο. «Ἡ γλῶσσα, τοῦ εἶπε, ποὺ βυζάξατε μαζὶ μὲ τὸ μητρικὸ γάλα εἶναι ἡ ἑλληνική. Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ τὴν ἐπαναφέρετε στὴ μνήμη σας· κι' ἂν θέλετε, θὰ σᾶς βοηθήσω ὅσο μπορῶ. Δὲν πρόκειται γιὰ τὴ φιλολογικὴ γλῶσσα, τὴν τόσο κοπιαστική, οὔτε γιὰ τὴν μακαρονίστικη, τὴν τόσο γελοία, ἀλλὰ γιὰ τὴ μητρική σας γλῶσσα, τὴ ζωντανή». Ἡ συνομιλία αὐτὴ ἔγινε στὶς ἀρχὲς τοῦ 1823, ὅταν ὁ Τρικούπης ἐπῆγε στὴ Ζάκυνθο

γιὰ ν' ἀποχαιρετήση τὸν λόρδο Γκίλφορδ. Τὴν ἴδια ἡμέρα κιόλας ἔδωσε στὸν Σολωμὸ ἕνα ἀντίτυπο τῶν «Ὠδῶν» τοῦ Χριστοπούλου καὶ τὶς ἑπόμενες ἡμέρες στρώθηκαν μαζὶ στὴν διδασκαλία τῆς νέας ἑλληνικῆς. Δὲν εἶχε περάσει μιὰ ἑβδομάδα ἀπὸ τὴν πρώτη συνάντησι καὶ ὁ Σολωμὸς ἐξάφνιασε τὸν Τρικούπη μὲ τὴν ἀπαγγελία τοῦ πρώτου τραγουδιοῦ του στὴν ἑλληνική :

Τὴν εἶδα τὴν ξανθούλα, τὴν εἶδα ὅταν ἀργὰ
Ἐκίνησε ἡ βαρκούλα νὰ πάη στὴν ξενητειά..

Μερικὲς ἡμέρες ἔπειτα, ἄρχισε—καθὼς ἔγραψε ὁ Τρικούπης στὸν Ἰάκωβο Πολυλᾶ—τὸν Ὕμνο πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν.

Αὐτή, λοιπόν, ἡ «Ὠδὴ γιὰ πρώτη λειτουργία», ποὺ ἐπέδρασεν ἔμμεσα στὸ πιὸ ἑλληνικὸ ἐθνικὸ ποιητικὸ κείμενο, δείχνει πόσο βαθειὰ εἶχε ἡ θρησκεία ποτίσει τον νεαρὸ Σολωμό. Τὰ ἀποσπάσματα ποὺ παρατίθενται εἶναι ἀπὸ τὴν μετάφρασι τοῦ Γ. Καλοσγούρου. Εἶναι, νομίζω, καλύτερη ἀπὸ ἄλλες, ἂν καὶ καμμιὰ δὲν μπορεῖ νὰ φθάση τὸ ἰταλικὸ πρωτότυπο :

Τὸν κόσμο ἰδοὺ τὰ μάτια μου κυττάζουν.
Ὤ πόσα ἐμπρός μου ἐξαίσια
οἱ περασμένοι αἰῶνες θαύματ' ἀραδιάζουν,
ποὺ ὅλα μαζὶ τὸ πνεῦμα μου
σ' ἄφραστο ὑψώνουν θαυμασμό !

. . . .

Θαυματουργά, τεράστια μεγαλεῖα,
εἰς τῶν αἰώνων τ' ἄφωτα
σκοτάδια ὑμνολογοῦν τὴ δύναμι τὴ θεία
τοῦ Ὑψίστου, ποὺ σέ τρίσβαθην
ἄβυσσο στέκει ἀνεξερεύνητου Φωτός..

. . . .

Τοῦ μυστηρίου τοῦ τρανοῦ νὰ λύση
στὸ λογισμὸ τὸν ἔκθαμβο
τὸν ἀκατάληπτο θεσμὸ ποιὸς θὰ τολμήση ;
Στοῦ στίχου, αὐτόν, τὰ ὁλόχρυσα
φτερὰ θὰ ὑμνολογῶ, περιζωσμένον φῶς.
Ἀλλ' ἀπὸ σκότη ὁλόπυκνα
ἕνα πέλαγο βλέπω δίχως σύνορα
Προσκύνησε καὶ σώπασε..

ΑΝ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΗ ΘΕΟΣ, ΤΙ ΛΟΙΠΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ;

Τὸ μυστηριο τοῦ κόσμου εἶναι ἀκατανόητο γιὰ τὸν Σολωμο νὰ λυθῆ μὲ ἄρνησι. Ὅσο καὶ νἆταν ἡ ἐποχή του ποτισμενη ἀπο το κίνημα τοῦ ὀρθολογισμοῦ—και μάλιστα

τὸν εἶχε στὸ πολιτικὸ πεδίο ἐπηρεάσει—δὲν μποροῦσε νὰ τὸν ἱκανοποιήση στὸ θρησκευτικό. Μιλώντας μὲ τοὺς ἐπιστήθιους φίλους του, ἀργότερα, ἄντρας πιά, κατέληγε: Se non c' è Dio, che c' è dunque?—Ἂν δὲν ὑπάρχη Θεός, τί λοιπὸν ὑπάρχει;

Στοὺς ξεμοναχιασμένους στίχους τῶν «Ἐλεύθερων πολιορκημένων» ἀναζητεῖ ἐκμυστήρευσι τῶν «θείων αἰνιγμάτων», ἀλλὰ βλέπει «ὀλίγο φῶς καὶ μακρυνὸ σὲ μέγα σκότος κι' ἔρμο». Καὶ ἀργότερα, στὰ μυστηριακά του γιὰ τὸν Ὀρφέα δὲν θὰ πάψη νὰ εἶναι ἕνας ἀγωνιώδης ἐρευνητὴς τῆς Ἀλήθειας. Ἀλλά, ὁ Σολωμὸς δὲν ἐρευνᾶ μὲ τὴν ἀξίνη τοῦ κατεδαφιστοῦ. Μὲ τὸ λυχνάρι τοῦ πιστοῦ προχωρεῖ.

Ὅλη του ἡ ζωὴ εἶναι διαποτισμένη ἀπὸ εὐλάβεια καὶ ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὴν θρησκεία καὶ τὶς ἐντολές της.

ΖΩΗ ΚΑΤ' ΑΡΕΤΗΝ

Τὸ ζῆν κατ' ἀρετὴν ἦταν τὸ πολικό του ἀστέρι. Ὁ Πολυλᾶς ἀφηγεῖται: «Συμμαθητὴς τῆς μικρῆς του ἡλικίας τὸν εἶδε νὰ κλάψη θερμὰ τὸν θάνατο ἑνὸς ὁμηλίκου του καὶ νὰ φιλήση τὸ χέρι ἑνὸς ἄλλου, ὁ ὁποῖος εἶχε πράξει ἕνα εὐεργέτημα· καὶ εἰς τοῦτο ἐπροεικονίζετο ἡ μεγαλοφροσύνη τοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος εἰς ὅλη τὴ ζωή του δὲν ἔκλινε ποτὲ τὴν κεφαλὴν εἰς ἄλλο ἀνθρώπινο ὕψος εἰμὴ τῆς ἀρετῆς». Σ' ἕνα λόγο ποὺ ἐξεφώνησε, φοιτητὴς στὴν Ἰταλία, ποὺ ἐσώθηκε σχεδίασμά του, εἶπε πρὸς τοὺς συμμαθητάς του: «Μάθετε τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν ἀ ρ ε τ ὴ δίχως νὰ ὑπερηφανεύεσθε· καὶ δὲν θὰ ὑπερηφανευθῆτε, ἂν ἀληθινὰ μάθετε τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν ἀ ρ ε τ ή». Στὰ βαφτίσια τοῦ Στέφανοὺ Βούλτσου, μαζὶ μὲ τὸ δῶρο του—ἕνα χρυσὸ ρολόγι—ἄφησε κι' ἕνα γράμμα, ποὺ θὰ τὸ διάβαζε σὰν μεγάλωνε ὁ βαφτιστικός του. Τοῦ συνιστᾶ σεβασμὸ στοὺς γονεῖς, ὅσο θὰ προχωρῆ «στὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς».

Κατὰ τὸν Πολυλᾶ, ἦταν φιλάνθρωπος, πολὺ ταπεινός, ἁγνός, καλὸς φίλος, ἐχθρὸς τῶν ἐπιδείξεων καὶ τῆς ὑποκρισίας. Ἔζησε μιὰ «εὐαγγελικὴ ζωή», ποτισμένη ἀπὸ «ἀκατάπαυστη πηγὴ ἀγαθοσύνης». Ὁ ἀδελφός του Δημήτριος Σολωμὸς ἀφηγήθηκε ὅτι ἀγόραζε πουλιὰ σὲ κλουβιά, γιὰ νὰ τὰ ἐλευθερώση, φωνάζοντας:

«—Χαρῆτε, πουλάκια μου, τὴν ἐλευθερία ποὺ σᾶς χάρισε ὁ Θεός!»

Ἄδολη καὶ ἀνέφελη ἀγάπη εἶχε καὶ μὲ τὰ παιδιά. Ὁ Καιροφύλας ἄκουσε ὅτι ἔβγαινε στὸ δρόμο πάντα μὲ γεμᾶτες ζαχαρωτὰ τὶς τσέπες του, ἐμοίραζε στὰ παιδιὰ καὶ λάβαινε μέρος στὰ παιγνίδια τους, σὰν ὁμήλικος.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια, ἴσως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι τῆς θρησκείας, ἔβλεπε τὸν κόσμο

μὲ πολὺ θολὸ μάτι. Στὴ «Γυναίκα τῆς Ζάκυνθος», ὁ Ἱερομόναχος, θέλοντας νὰ μετρήση τοὺς δίκαιους, χρησιμοποιεῖ τὸ δεξί του χέρι καὶ συλλογίζεται ὅτι δὲν γνωρίζει οὔτε πέντε κατὰ τὴ Θεία Γραφὴ δίκαιους, μὰ οὔτε τέσσαρες, οὔτε τρεῖς· κι' ὅταν ἔχει σηκώσει τὰ τρία του δάχτυλα, σταματάει νὰ σκέφτεται καὶ κάνει τὸν σταυρό του. Καὶ ἐξακολουθεῖ :

«Ἔπειτα θέλοντας νὰ ἀριθμήσω τοὺς ἄδικους, ἔχωσα τὸ ἕνα χέρι μὲς στὴν τσέπη τοῦ ράσου μου καὶ τὸ ἄλλο ἀνάμεσα στὸ ζωνάρι μου, γιατὶ ἐκατάλαβα, ἀλλοίμονον! πῶς τὰ δάχτυλα δὲν ἐχρειαζόντανε ὁλότελα. Καὶ ὁ νοῦς μου ἐζαλίστηκε ἀπὸ τὸ μεγάλον ἀριθμό. Καὶ ἄκουσα ἕνα γέλοιο φοβερὸ μὲς στὸ πηγάδι καὶ εἶδα προβαλμένα δύο κέρατα».

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ὁ Σολωμὸς βλέπει τὸν κόσμο γεμᾶτον κακία, ἀπάτη, ψευτιά.

Δὲν ἐχάρηκε ποτὲ
μάτι ἀνθρώπου γιὰ τὸν ἥλιο.

. . . .

Ἀπὸ ἐκεῖ, ποὺ λίγη ἀγάπη,
κ' εἶναι πλάνεμα πολύ...

(Ἡ φαρμακωμένη στὸν Ἅδη

Πικρὴ 'ναι ἡ φοβερώτατη
τοῦ κόσμου ἀνεμοζάλη

(Εἰς μοναχὴν)

Σκληρότερος ὁ πόλεμος
ποὺ στὴ ζωὴ τραβοῦμε.
Γιατὶ ἡ ζωὴ 'ναι μάχη·
πάντα δὲν βλέπεις τ' ἄρματα
τὰ κρύβει προδοσιά.

(Νέα ἀποσπάσματα)

Τὸ Ἀκρωτῆρι τῆς Ζακύνθου, ὅπου ὁ Σολωμὸς καθισμενος ἄκουγε τὶς κανονιὲς τοῦ Μεσολογγιοῦ κι' ἔγραψε τὸν «Ὕμνον εἰς τὴν Ἐλευθερίαν»

"Α, ναὶ φυλάξου, ἀγάπη μου, τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν πλάνη.
ὁποὺ μὲ λόγια δολερὰ τόσα κοράσια χάνει...
Ποῦ πᾶς μονάχη κι' ἔρημη, ἀθῶα περιστεροῦλα;
Βρόχια πολλὰ σοῦ στένουνε..

('Ανθούλα)

Κόσμε ψεύτη, τὲς κόρες τὲς μαῦρες
κατατρέχεις ὅσο εἶν' ζωντανές...

('Η φαρμακωμένη)

Καὶ τὰ κακὰ τοῦ ψεύτη
θυμούμενοι τοῦ κόσμου
τὲς δυστυχίες μας, φῶς μου,
καὶ κάθε συμφορά,
ἀποσταμένοι ναῦτες
μακρυὰ ν' ἀναπαυθοῦμε...

(Πόθος)

Στὸ ποίημά του γιὰ τὴν 'Ανάληψι τῆς Παναγίας περιγράφει τὴ ζωὴ νὰ παραδέρνη «μέσα στὸ παράπτωμα καὶ τὴν ἄστατη ἀρετή». Σὲ γράμμα του πρὸς Ρώσσην γράφει ὅτι «στὴ δυστυχισμένη τούτη γῆ, τόση λίγη βρίσκεται εὐτυχία». Καὶ στὴν μεγάλη 'Ωδὴ γ.ὰ τὴν Καταστροφὴ τῆς 'Ιερουσαλήμ, ποὺ τὴν συνέθεσε σὲ ἡλικία 17 ἐτῶν, στὴν Κρεμόνα τῆς 'Ιταλίας, περιγράφει μιὰ πόλι παραδομένη «στὴν ἀγκαλιὰ τῶν ἐλαττωμάτων», τῆς ἀμάθειας, τῆς σκληρότητος τῆς μαλθακότητος, «καὶ ἄλλων πολλῶν τεράτων», ἐνῶ οἱ ἀρετές, διωγμένες ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη. πλανῶνται σκεπασμένες μὲ πέπλο πένθιμο...

ΠΙΚΡΑΜΕΝΗ ΖΩΗ

Δεν εἶναι, λοιπόν, οἱ οἰκογενειακές δίκες ποὺ σκυθρώπασαν τον ὁρίζοντα τοῦ Σολωμοῦ Ἦταν ἀπὸ πολὺ νωρὶς βυθισμένος σέ μιά σχεδὸν μόνιμη μελαγχολικὴ κατάστασι, ποὺ τὴν ἐχειροτέρεψαν ἁπλῶς οἱ περιπέτειες. Εἶναι μόλις 30 ἐτῶν, ὅταν, στὰ βαφτίσια τοῦ Βούλτσου, γράφει στὸ συνοδευτικὸ τοῦ ρολογιοῦ, ποὺ χαρίζει: «Πάρε, πανέμορφο ἀγοράκι τοῦ φίλου μου, τὸ μικρὸ τοῦτο μηχάνημα ποὺ μετρᾶ γιὰ μᾶς τοὺς θνητοὺς τὶς ὧρες τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς δυστυχίας... 'Εγὼ δὲν τὸ ἀγόρασα τώρα, παρὰ εἶναι δέκα χρόνια ποὺ τὸ ἔχω ἀπάνω μου καὶ μέτρησε γιὰ μένα πάρα πολὺ λίγες χαρούμενες ὧρες»... Εἶναι 27 χρονῶν, στὴ Ζάκυνθο, «μόνος, κατάμονος καὶ κατευχαριστημένος». Δὲν εἶναι περισσότεροι ἀπὸ πέντε οἱ φίλοι ποὺ συναναστρέφεται καὶ σπάει τὴ μόνωσί του. Στὰ 33 χρόνια του, ἐπιμένει: «Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, πὼς δὲ ζῆ καλὰ κανεὶς παρὰ μόνος». Στὴν Κέρκυρα, 34 χρόνων, γράφει πὼς κάνει «ζωὴ ἐρημίτη». 39 ἐτῶν, γράφει: «'Εγὼ τὴ μοναξιά, ὅπου ζῶ, δὲ θὰ τὴν ἀφήσω, παρὰ μονάχα ὅταν ἀφήσω καὶ τὴ ζωή». 'Ο Μάντζαρος, ποὺ ἔζησε κοντα του ὅσο κανένας ἄλλος, γράφει: «Εἶναι γεννημένος νὰ ζῆ μακρυὰ ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ σχεδὸν μὲ τὸν ἑαυτό του».

Η ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΟΥ

Ἡ γαλήνη ἦταν γιὰ τὸν Σολωμὸ μιὰ φυσικὴ ἀνάγκη, γιατὶ δὲν μποροῦσε ν' ἀνεχθῆ οὔτε τὸν θόρυβο τῶν ἐθίμων, οὔτε περισσότερο τὴν ταραχὴ τῶν παθῶν. Τὸν βλέπουμε, ὅταν πλησιάζει Πάσχα, μιὰ ἑβδομάδα νωρίτερα, ν' ἀποσύρεται σ' ἕνα ἐξοχικὸ γιὰ νὰ μὴν ἐνοχλῆται ἀπὸ τὴν λατρεία τοῦ κρότου πρὸς τὸν ἀναστάντα Ἰησοῦν. Ἡ καταγωγή του καὶ τὰ μέσα του ἐπέτρεπαν τὴν δημιουργία ἑνὸς περιθωρίου τῆς ζωῆς, μακρυὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, κοντὰ στὴ φύσι.

Εἶχε πολλὰ ἐρημικὰ σημεῖα ποὺ προτιμοῦσε. Ὧρες ὁλόκληρες παρακολουθοῦσε τὸ τραγούδι τῶν πουλιῶν καὶ τὸ θροϊσμα τῶν φύλλων, σὲ μιὰ ψυχικὴ μεταρσίωσι. Πόση δύναμι τέτοια τοπεῖα εἶχαν γιὰ νὰ δέσουν τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου με τὴ γῆ, τὸ δείχνει στὸ σοννέτο του γιὰ τὴν Ζάκυνθο. Ἀπὸ τὸν πόθο τοῦ ρεμβασμοῦ βρίσκεται στὴν κορυφὴ τοῦ Σκοποῦ καὶ ἀντικρύζει ἕνα πνεῦμα φερμένο ἀπὸ ἄλλον κόσμο :

Ρωτῶ : «—Ποιός εἶσαι;». Λέει.—Εἰκόνα τέτοια
τριγύρω ὑπάρχει ἀγροτικῶν χρωμάτων,
πού βλέπω ἡ φύση τί μπορεῖ νά κάμη.

«Ἡ φύση ἐδῶ κάθε ὀμορφιά προσφέρει,
ὥστε νά λησμονῶ κι' αὐτά τά Ἡλύσια,
τόσο μαγεύει ἡ ὀμορφιά τό βλέμμα».

Τὴν ὀμορφιὰ τοῦ κόσμου τούτου, ὁ Σολωμὸς τὴν θεωρεῖ π ε ι ρ α σ μ ὸ πού, πιὸ εὔκολα ἀπὸ τοὺς ἄσαρκους, πλανᾶ τοὺς ἀνθρώπους για νὰ ξεχάσουν τὴν ἄ λ λ η πατρίδα τους. Ὑπέροχοι σὲ συμβολισμὸ ἀπόκρυφο στίχοι ὑπάρχουν στοὺς «Ἐλεύθερους πολιορκημένους» :

Ἔστησ' ὁ Ἔρωτας χορό μέ τόν ξανθόν Ἀπρίλη
κ' ἡ φύσις ηὗρε τήν καλή καί τή γλυκειά της ὥρα,
καί μές τή σκιά, πού φούντωσε καί κλεῖ δροσιές καί μόσχους
ἀνάκουστος κελαϊδιστός καί λιποθυμισμένος.
Νερά καθάρια καί γλυκά, νερά χαριτωμένα,
χύνονται μές τήν ἄβυσσο τή μοσχοβολισμένη,
καί παίρνουνε τό μόσχο της, κι' ἀφήνουν τή δροσιά τους.

Μάγεμα ἡ φύσις κι' ὄνειρο στήν ὀμορφιά καί χάρι,
ἡ μαύρη πέτρα ὁλόχρυση καί τό ξερό χορτάρι·
μέ χίλιες βρύσες χύνεται, μέ χίλιες γλῶσσες κραίνει·
Ὅποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει.
Τρέμ' ἡ ψυχή καί ξαστοχᾶ γλυκά τόν ἑαυτό της.

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἐδῶ, καθὼς ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς τὸ ἀποκαλύπτει, πολιορκημένη εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ζωή, μὲ τὸν ὀργασμό της, θέλει νά τὴν καταβάλη. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει νά παλαίψη μὲ τὸν πειρασμὸ τῆς ὕλης, ποὺ τόσο δυνατὸς προβάλλει στὴν ὡραιότερη ἐποχή, τὴν ἄνοιξι. Ἂν πεθάνη μὲ τὸ παράπονο, θά πεθαίνη χίλιες φορές, ποὺ θά πῆ δὲ θά βρῆ ποτὲ τὴ λύτρωσι, δεμένος μὲ τὸν κόσμον αὐτόν. Ἂν ἀντισταθῆ, θά ἔχη νικήσει τὸ Πνεῦμα, ἡ Ἰδέα, θά ἔχη ἐπικρατήσει τὸ χρέος πρὸς τὸ ἀθάνατο μέρος τοῦ ἀνθρώπου. Τότε, κι᾽ ἂν πεθάνη, ἀθάνατος θἆναι.

Στὴν ᾠδή του «Εἰς Μοναχήν», οἱ ἄγγελοι δίνουνε μὲ τοὺς ψαλμοὺς μιά σύγκρισι τῶν δύο κόσμων : τοῦ κόσμου ποὺ ἔχει κατανικήσει τά πάθη του καὶ τοῦ κόσμου ποὺ συνταράζεται ἀπὸ αὐτά. Φθάνει ὁ ἀντίλαλος τῆς συγκρούσεως, ὄχι ἡ τρικυμία. Ἐκεῖ συμφορά, ἐδῶ εὐτυχία καὶ θρίαμβος.

ΓΑΛΗΝΗ

Τὸν θρίαμβο τῆς γαλήνης τὸν ἔχει δώσει ὁ Σολωμὸς σ᾽ ἕνα θεσπέσιο ἐπιγραμματικὸ καὶ πολυσήμαντο τετράστιχο :

Δὲν ἀκούεται οὔτ᾽ ἕνα κῦμα
εἰς τὴν ἔρμη ἀκρογιαλιὰ
λὲς κι᾽ ἡ θάλασσα κοιμᾶται
μέσ᾽ σ᾽ τῆς γῆς τὴν ἀγκαλιά.

Ἐδῶ, δὲν εἶναι ἕνας ἁπλὸς ζωγραφικὸς πίνακας ποὺ ἐκφράζει τὴν ἀπόλυτη γαλήνη. Δὲν εἶναι ἕνα ἁπλὸ διάλειμμα ἀνάμεσα στὴ ρῆξι τῶν ἀνέμων και τῶν κυμάτων καὶ τῶν φύλλων. Εἶναι ἕνα τ έ ρ μ α. Ἡ θάλασσα πρέπει νά εἶναι ὁ κόσμος τῶν συναισθημάτων, ὁ ψυχικὸς κόσμος, ποὺ δέρνεται ἀπὸ τοὺς ὑλικοὺς ἀνέμους. Τὸ κλειδὶ μᾶς τὸ ἔχει δώσει ὁ Ποιητής. Στοὺς Ἐλεύθερους πολιορκημένους», ὅταν οἱ ἥρωες ἔχουν πάρει τὴν ἀπόφασί τους, μέσα στὴ «νυχτικὴ γαλήνη», λένε λόγια:

Γιά τὴν αἰωνιότητα, πού μόλις τὰ χωράει·
στά μάτια καὶ στό πρόσωπο φαίνοντ᾽ οἱ στοχασμοί τους.
τούς λέει μεγάλα καὶ πολλά ἡ τρίσβαθη ψυχή τους.
Ἀγάπη κ᾽ ἔρωτας Καλοῦ τά σπλάχνα τους τινάζουν·
Τά σπλάχνα τους κ᾽ ἡ θ ά λ α σ σ α ποτέ δέν ἡσυχάζουν·
γλυκειά κι᾽ ἐλεύθερ᾽ ἡ ψυχή ᾽σά νά ᾽ τανε βγαλμένη,
κι᾽ ὑψώναν μέ χαμόγελο τήν ὄψι τή φθαρμένη.

Σὲ ἐπιστολή του πρὸς τὸν ἀδελφικό του φίλο Τερτσέτη χρησιμοποιεῖ γιά τίς «ἔνοχες συνήθειες» τὸν συμβολισμὸ θ ά λ α σ σ α ς ποὺ βράζει.

Ἀκόμη ἕνα κλειδὶ μᾶς δίνει στὸν «Διάλογο». Ἐκεῖ ποὺ ὁ Φίλος τὸν ρωτάει τί τοῦ ἀρέσει περισσότερο «ἡ ἡσυχία τῆς θάλασσας ἢ ἡ ταραχή», ὁ Ποιητὴς ἀπαντάει : «Μοῦ ἄρεσε πάντα ἡ γα-

λήνη, ὁποῦ ἁπλώνεται καθαρώτατη· τὴν ἐθεωροῦσα ’σὰν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῦ ἀπομακραίνει ἀπὸ ταῖς ἀνησυχίαις τοῦ κόσμου, καὶ μὲ εἰλικρίνεια φανερώνει ὅσα ἔχει μέσα του».

Καθώς, λοιπόν, ἡ θάλασσα δὲν ἡσυχάζει ποτέ, ἄλλοτε ἀπὸ τὸ μαστίγωμα τῶν ἀνέμων κι’ ἄλλοτε ἀπὸ τὸ χάδι τους, ἔτσι καὶ τὰ σπλάχνα τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἡσυχάζουνε ποτὲ ἀπὸ τὴν πάλη ἀνάμεσα στὶς δυὸ ’Αφροδίτες· τῶν ἡρώων ἡ «φθαρμένη ὄψι», στεφανωμένη μὲ τὸ θεῖο χαμόγελο, μαρτυράει τὴ νίκη τους· μιὰ τέτοια νίκη μαρτυράει καὶ ἡ γαληνεμένη θάλασσα, στὸν κρυφὸ συμβολισμό της. Νίκη ἐπὶ τῶν παθῶν, νίκη ἐπὶ τῶν χαμηλοτέρων ὁρμῶν. Γαλήνη ψυχικὴ καὶ πνευματική, ἀπόκοσμη.

ΔΙΚΙΟ — ΑΛΗΘΕΙΑ

’Αλλά, στὸν Σολωμὸ ἡ γαλήνη δὲν εἶναι ἀφηρημένη, σὰν τεχνικὸ ἀποτέλεσμα μυστικισμοῦ. Πρέπει νὰ ἔχη περιεχόμενο ἠθικὸ καὶ νὰ εἶναι ἡ ἁρμονία πρὸς δύο μεγάλες δυνάμεις : Δικαιοσυνη καὶ ’Αλήθεια. Κι’ αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα πρέπει νὰ ἔλθη ὄχι μὲ φυγὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰ προβλήματά του, μὰ μὲ τὴν τίμια ἀντιμετώπισί τους, μὲ προσαρμογὴ ἐξωτερικὴ ὡς πρὸς τὴν Δικαιοσύνη καὶ μὲ ἐνδοσκόπησι ὡς πρὸς τὴν ’Αλήθεια. Στὶς 20 ’Ιουλίου 1838 γράφει πρὸς τὸν ἀδελφό του :

‹῞Ολες αὐτὲς οἱ ταραχὲς τοῦ μυαλοῦ, ποὺ δὲ βλέπει πέρα ἀπὸ τὸν κύκλο ποὺ χάραξε τὸ ἴδιο, σοῦ ἀφαιροῦν τὴν πραγματικὴ ὄψι τῶν πραγμάτων. ’Απόκτησε τὴν ἠρεμία σου καὶ θὰ τὰ δῆς ὅλα... ῍Αν ἀναζητᾶς τὴ γαλήνη ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου καὶ ἀπὸ τὸ δίκιο, τοῦ κάκου τὴν ἀναζητᾶς. Πρέπει νὰ τὴν ἀναζητήσουμε πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση πολὺ πρὶν μᾶς πάρουν τὰ γεράματα›...

’Εδῶ βλέπουμε ὅτι ὁ Ποιητὴς (ἐκτὸς ἀπὸ τὸν λεπτότατο σαρκασμὸ γιὰ ὅλους τοὺς τόσο συνηθισμένους στὴν κοινωνία ἠθικολόγους συνταξιούχους τῆς ἁμαρτίας) καθορίζει μὲ σαφήνεια τὴν γαλήνευσι, σὰν δύναμι ποὺ προέρχεται ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ὰ μὲν ἀπὸ τὴν ἐπιτέλεσι τοῦ Δικαίου, ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὰ δὲ ἀπὸ τὴν ἀναζήτησι τῆς ἀληθινῆς ὄψεως τῶν πραγμάτων, τῆς ’Αλήθειας. Ἡ γαλήνη στὸν Σολωμὸ εἶναι ἥσυχη συνείδησι καὶ φωτισμένος νοῦς.

Ὁ ἔρωτας πρὸς τὸ ’Αληθινὸ εἶχε κυριέψει τὸν Ποιητὴ ἀπὸ τὰ πρῶτα του χρόνια. «Σὲ βεβαιώνω—τοῦ λέγει ὁ Σοφολογιώτατος—ὅτι πολεμῶ διὰ τὴν ἀ λ ή θ ε ι α καὶ ὄχι διὰ τίποτε ἄλλο». «Τ ί μ ι α λόγια σοῦ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ στόμα», τοῦ ἀπαντᾶ. Στὸ βαφτιστήρι του εἶχε χαρίσει δυὸ σιγγίλια, ποὺ τὸ ἕνα εἶχε λατινικὰ τὴν ἐπιγραφή : «’Αλήθειαν ἀγαπῶ, ἀλήθειαν ποθῶ». Ὁ Μάντζαρος μᾶς δίνει μιὰ σκιαγραφία, ὅπου φαίνεται νὰ ἔχη

γίνη βίωμα ἡ 'Αλήθεια καὶ φυσική του λειτουργία, μετὰ τὴν ὕψιστη ψυχικὴ καλλιέργεια. Ὅσο καὶ νὰ ὑπερβάλη ἀπὸ φιλικὴ ἀφοσίωσι, μᾶς προσφέρει μερικὰ πολύτιμα στοιχεῖα γιὰ νὰ νοιώσουμε ἕναν ἄγνωστο Σολωμό, ἕναν μύστη. Γράφει :

ΔΙΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

«Ἔχει ὀξύτατη κι' ὁρμητικὴ δύναμι αἴσθησης καὶ φαντασίας, μὲ τὴν ὁποίαν καρφώνεται στὴ μνήμη του τὸ ἀντικείμενο ποὺ ἀτενίζει, τὸ ὁποῖο διαλύε καὶ ξανασυνθέτει ἀμέσως, μπαίνοντας στὴν οὐσία του καὶ συλλαμβάνοντας χωρὶς νά τὸ ἀναζητῆ, τὸ ἀληθινό, ποὺ μπαίνει μέσα του φυσικὸ σὲ μορφὴ συνολικῆς ἰδέας.

Χάρη σὲ μιὰ ρυθμικο—αρμονικὴ κατάσταση τοῦ νοῦ του, τὸ ἀληθινὸ ἐκδηλώνεται σ' αὐτὸν ξαφνικὰ κατὰ τὴ σύλληψι μὲ σημεῖα ἐντελῶς ἀνάλογα μὲ τὴ φύσι τοῦ ἀντικειμένου ποὺ κοιτάζει, σὰν μέρη ποὺ συμπληρώνουν τὸ ὅλον.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ἀντικείμενο καὶ λέξη καὶ ἰδέα σχηματίζουν σ' αὐτὸν μιὰ τέλεια τριάδα ἁρμονική, ταυτόχρονη καὶ ἀδιαχώριστη.

Εἶναι ἱκανὸς νὰ διαισθάνεται σ' ὁποιαδήποτε πιὸ ὑψηλὴ περιοχὴ τῆς ἐπιστήμης καὶ μάλιστα τόσο εὐκολώτερα ὅσο λιγώτερα στοιχεῖα ἔχει, καθὼς ἐπίσης καὶ σὲ κάθε τέχνη, ὅπου συλλαμβάνει στὴν ἐντέλεια κάθε τι ποὺ δημιουργεῖ τὸ ἀριστούργημα, ἀναπλάσσοντας μέσα του καὶ ξεσκεπάζοντας μὲ τὶς δικές του δυνάμεις ὅλο ἐκεῖνο τὸ πραγματικὸ καὶ μυστικοπαθὲς ποὺ μέσα του κλείνει.

Χάρη σὲ μιὰ τελείως ἐσωτερικὴ συναισθηματικὴ ὁραματικότητα εἶναι ἱκανὸς νὰ βλέπη τὸ μέλλον».

Ὅσοι μελετοῦν τὸν σύγχρονο 'Ινδὸ φιλόσοφο Κρισναμοῦρτι θ' ἀναγνωρίσουν εὔκολα σ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα τοῦ Σολωμοῦ τὸν ἄνθρωπο ποὺ λυτρώθηκε ἀπὸ τὸ φορτίο τῆς δοσμένης γνώσεως, τὸν ἐσωτερικὰ ἐλεύθερον ἄνθρωπο, τὸν ἄνθρωπο ποὺ εἶναι ἱκανὸς νὰ νοιώση τὸ ἀπροσμέτρητο.

Ὁ ἐπίσης ἀδελφικός του φίλος, ὁ 'Ιάκωβος Πολυλᾶς, στὸν ὁποῖο χρωστᾶ ἡ Ἑλλάδα τὴν πρώτη ἔκδοσι τῶν ἀπάντων τοῦ Ποιητοῦ, στὴν 'Ωδὴ ποὺ ἔγραψε μετὰ τὸν θάνατό του περιέλαβε μερικὰ τετράστιχα, ποὺ ἔχουν σημασία ἐξομολογητικὴ καὶ ἀποκαλυπτική:

Καὶ σὺ μ' ἐμένα ἐχαίροσουν
τὴν ποθητὴν ἀλήθεια
καὶ σοῦ ἀναβρύζαν ἄσματα
στὰ φλογισμένα στήθια,
τὴν ὥρα ἀθανατίζοντας
στὴν πρόσκαιρη ζωή

Θάρρος συχνὰ σοῦ στάλαζα
στὴν ταπεινὴν ἀνδρειά σου
καὶ θ' ἀληθέψει, σοὔλεγα,
ὁ πόθος τῆς καρδιᾶς σου!
Στὴ γῆ ποὺ πρώτη τὄδειξε,
νὰ λάμψη τὸ Καλό!

Ποτισμένος μὲ τόση πίκρα ἀπὸ τὴ ζωή, δὲν εἶχε παρὰ ἕνα σκοπό : τὴν ἐπικράτησι τῆς Ἀλήθειας.

Καὶ ὁ Σολωμὸς ἐννοοῦσε τὴν ἀπόλυτη 'Αλήθεια. Αὐτῆς ἦταν βασανισμένος σταυροφόρος

ΖΩΗ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ

Στὴ σειρά τῶν ποιημάτων του σὲ θεματα θανάτου, καθὼς καὶ στὶς ἐπιστολές του, μᾶς ἔχει δώσει τὴν κοσμο-

θεωρία του: Ὁ κόσμος τῆς γῆς εἶναι κόσμος τῆς ἀπατηλότητος, τοῦ ὀνείρου, σέ σύγκρισι μὲ τὴν ἐγρήγορσι σ' ἕναν ἄλλο κόσμο ἀληθινό, πατρίδα τοῦ ἀγαθοῦ. Ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου πάνω στὴ γῆ εἶναι ν' ἀποκτήση συνείδησι τῆς θείας του καταγωγῆς καὶ νὰ νοσταλγῆ τὴ δίκαιη κρίσι. Ξέροντας ὅτι τὸ σῶμα του εἶναι φθαρτό, ν' ἀποβλέπη στὴν ἐξέλιξι τῆς ἀθάνατης ψυχῆς του.

Ὁ Πλάστης κατ' εἰκόνα του
τόν ἄνθρωπο ἐποιοῦσε,
μέσ' στά κρυφία τῆς γνώσης του
τήν Κτίσι ἐμελετοῦσε
γιά νά 'ναι τοῦ λιγόζωου
ἀνθρώπου ἡ κατοικιά.
(Εἰς Μοναχὴν)

Καὶ τ' ἄνθη ἀπ' τά δέντρα...
ξεπέφτουν ἀνάμεσα
στά χόρτα τοῦ τόπου,
ὡς πέφτει τοῦ ἀνθρώπου
τοῦ μαύρου ἡ ζωή.
(Τά δύο ἀδέλφια)

Τώρα εἰς τόν Ἅδη τρέχω
καὶ τό φθαρτό μου σῶμα
κοίτεται εἰς μαῦρο χῶμα
ποκάτω εἰς τό σωρό.
(Ἐρωτικὸν)

«Ὄνειρο κοντό γιά μένα
Νιότη, ἀγάπη καὶ ζωή·
ὅλα ὀνείρατα στόν κόσμο
ναὶ καὶ ὁ θάνατος τά λυεῖ».
(Φαρμακωμένη στόν Ἅδη)

Στή θύρα τήν ὁλόχρυση
τῆς Παντοδυναμίας,
πνεύματα μύρια παλαιά,
πνεύματα μύρια νέα,
σ' ἀκαρτεροῦν γιά νά σοῦ ποῦν
πώς ἄργησες νά φτάσης.
(Εἰς τὸ θάνατο Αἰμιλίας
Ροδοστάμου)

Παραδέχεται ὅμως ὅτι ὁ θάνατος εἶναι «πάντα πικρὸς γιὰ καθένα». Μπορεῖ, εἶπε σ' ἕναν ἐπικήδειο, νὰ χτυπιέται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ συμφορές, νὰ δέρνεται ἀπὸ τὴ φτώχεια, νὰ παγώνει ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψι συγγενῶν καὶ φίλων, νὰ τὸν ἔχουνε σκύψει τὰ χρόνια· ὅταν φθάνει στὴν ἄκρη τῆς ζωῆς, πάντα παραπονιέται πὼς φεύγει... Εἶναι, εἶπε, τὸ ἔνστικτο τῆς φύσεως, ποὺ ὄχι μονάχα δέ βουβαίνεται τὴ στιγμὴ ἐκείνη, μὰ δυναμώνει, σὰν ὁ ἄνθρωπος ἀναθυμιέται τόσα γλυκὰ πρόσωπα ποὺ ἀφήνει καὶ πόσους πόθους εἶχε στή ζωή του ζυμώσει μέ τὸ εἶναι του. Τὸν κυριεύει ταραχὴ καὶ τρέμει... Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἀπέδωσε σ' ἕναν ἀριστουργηματικὸ στίχο στὸν τραγικώτατο «Λάμπρο» του:

Γλυκειά ἡ ζωή
καὶ ὁ θάνατος μαυρίλα

Αὐτὰ γιὰ ὅλον τὸν κόσμο. Φαίνεται πὼς ὁ ἴδιος εἶχε φθάσει σ' ἐκείνη τὴν ψυχικὴ ἐξέλιξι, ὅπου ὁ θάνατος ἔχει χάσει τὸ φάσγανό του. Νὰ πάλι ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν σκιαγραφία ποὺ τοῦ ἔκαμε ὁ Μαντζαρος:

«Εἶναι ἕτοιμος ὁποτεδήποτε νὰ αἰσθανθῇ τὸ θ ά ν α τ ο τοῦ κ ο ρ μ ι ο ῦ σὰν ζ ω ὴ τοῦ π ν ε ύ μ α τ ο ς, μαντεύοντας τὸν ὡραῖο κόσμο ποὺ τὸν περιμένει καὶ στὸν ὁποῖον συχνότατα στρέφει μυστικὰ τὴ σκεψι καὶ τὴν ἀγάπη, γιατί οἱ πιὸ βαθειὲς διαισθήσεις του, ποὺ ταράζουν τὴ φύσι τοῦ πνεύματός του, εἶναι στὴν αἰωνιότητα καὶ τὸ ἄπειρο».

Καθὼς προκύπτει ἀπὸ ἐπιστολές του, ὁ Σολωμὸς ἐπίστευε στὴν ὕπαρξι κόσμου πνευματικοῦ. Τὸν ὠνόμαζε «βασίλειο τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς Ἀγάπης», ὄχι μονάχα γιατὶ εἶναι ἡ Ἀλήθεια σὲ σύγκρισι μὲ τὴ διαβατικὴ ζωὴ τοῦ χονδροειδοῦς κόσμου, ἀλλά καὶ γιατὶ οἱ ἄσαρκοι ἄνθρωποι, διατηρώντας τὴν ταυτότητά τους, ἀσκοῦν τὴν Ἀγάπη, βοηθώντας τοὺς γήϊνους «σὲ ὅ,τι πιὸ εὐγενικὸ ἔχουμε».

Η ΣΑΠΦΩ

Τὴν ἀναζήτησι αὐτῆς τῆς Ἀλήθειας, ποὺ παρακολουθεῖ κάθε πνευματικὴ ἀφύπνισι, τὴν ἐκφράζουν στὸ ἔργο τοῦ Σολωμοῦ δυὸ λαμπρὲς μορφὲς ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τοῦ μύθου : ἡ Σαπφὼ καὶ ὁ Ὀρφεύς.

Ἡ Μοῦσα τῆς Λέσβου, ποὺ αὐτοκτόνησε ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Λευκάτας στὴ Λευκάδα, γιά τὴν ἐρωτικὴ περιφρόνησι τοῦ ὡραίου θαλασσινοῦ Φάωνα, ἐμφανίζεται στὸν Ποιητὴ μιά νύχτα μυστικῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὶς μορφὲς τοῦ ἄλλου κόσμου. Ἀλλά, ἡ «θεία δυστυχισμένη» δὲν εἶναι ἱκανὴ ν' ἀπαντήση στὸ μεγάλο ἐρώτημα :

— Ὠιμένα !

Γέμισε ἡ γῆ μυστήρια, πού οὔτε ὁ τόπος
ἀπ' ὅπου ἐγὼ ἦρθα δὲν τὰ ξεδιαλύνει.

. . . .

«Τώρα ποιός, πότε, θὰ μοῦ ξεσκεπάση
ἐκείνη τὴν ἀλήθεια ποὺ τοῦ κάκου
ἐζήτησα ἀπὸ πνεύματα καὶ σφαῖρες ;»

Ο ΟΡΦΕΥΣ

Ἐκεῖνο ποὺ ἡ Σαπφὼ δὲν μπόρεσε νά τοῦ ἀποκαλύψη, μήπως θά μποροῦσε νά τὸ κάμη δῶρο σ' αὐτὸν καὶ στοὺς ἀνθρώπους ὁ Ὀρφεύς; Πηγαίνει ὁ Ποιητὴς ἕως τὴ θύρα τοῦ Ἅδη, σ' ἐκείνη τὴ «σκοτεινὴ εἱρκτὴ τῆς νύχτας καὶ τῆς λήθης», γιά νά παρακαλέση τὸν Ὀρφέα :

Μαζί σου μ' ἔφερε ὡς ἐδῶ τυραννικὸς ὁ πόθος
στὰ τρομερὰ λημέρια αὐτὰ τί γίνεται νὰ μάθω :
Τὸ Ἔρεβος κι' ὅ,τι μυστικὸ ἔχει μαζί του ἐκεῖνο,
εἰς τὸ τραγοῦδι ἂς ἀνοιχθῆ πού ἕνας Θεὸς ἐμπνέει.

Τρέχα, καὶ στὶς περίλυπες ψυχές μας τὴν ἀλήθεια
γιὰ δῶρο φέρε. Γιατὶ ἐσὺ πολὺ καλὰ γνωρίζεις
πὼς θεία καὶ πρώτη στὶς καρδιές Νύμφη ἡ Ἀλήθεια εἶναι.

Ὁ Σολωμός, ποὺ τόσο τοῦ εἶναι προσφιλὴς ἡ ἰδέα περὶ μελλούσης κρίσεως, τὴν «ὕστερη ὥρα», καὶ τὴν σκορπίζει σὲ σειρά ποιημάτων του, μαζὶ μὲ τὶς ἀρχαγγελι-

κὲς σάλπιγγες τῆς Γραφῆς καὶ ποὺ δὲν ξεφεύγει ἀπὸ τὰ δογματικὰ ὅρια στὴν ἀνάπτυξι τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων, δὲν ἀμφιβάλλει γιὰ τὴν ἐπιβίωσι τῆς ἀπέθαντης ψυχῆς· αὐτὸς προσωπικὰ δὲν ἀμφιβάλλει καὶ δὲν εἶναι αὐτὰ τὰ ἀρχαϊκά του ποιήματα σὲ ἀντίθεσι μὲ τὴν χριστιανική του ἰδεολογία. Εἶναι, ὅμως, ὁ Ποιητὴς καὶ ἐκφράζει στὸ σήμερα τὴν ἀρχαία καὶ παντοτεινὴ ἀνθρώπινη ἀγωνία. Γι' αὐτὸ καταφεύγει στὸν Ὀρφέα καὶ συμβολίζει αὐτὴ τὴν ἀγωνία, ποὺ εἶναι ἀτέλειωτη. Γιατί, ἐνῶ στὴν πρώτη φάσι τοῦ μεγάλου ἄθλου, ἀκολουθώντας οἱ ἄνθρωποι τὸν Ὀρφέα ποὺ τραγουδάει καὶ δίνει χαρμόσυνη ὄψι σ' ὅλη τὴν πλάση μοιάζουν σὰ γίγαντες, στὴν ἑπόμενη φάση κόβει τὴν πορεία πρὸς τὴ Γνώση ἡ Μοῖρα καὶ οἱ ἄνθρωποι ξαναβρίσκουν τὴ μικρότητά τους... Στὴν πρώτη φάσι περιβάλλει τὸν Ὀρφέα ὁ φωτοστέφανος, στὴ δεύτερη προετοιμάζεται τὸ κατασπάραγμά του. Μετὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ Ὀρφέα, ξαναγυρίζει ἡ πλάση «στὴ λησμονιὰ τοῦ ἑαυτοῦ της καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπίσης», λέει ὁ Σολωμός. Εἶναι μιὰ παληὰ ἰδέα, ποὺ τὴν βρίσκουμε στὸν Πλάτωνα καὶ ἀργότερα θὰ τὴν μορφοποιήσῃ ὁ Παλαμᾶς στὸ συμβολικὸ «Τραγούδι τῶν βουνῶν». Ἀλλ' ἂν ἀπέτυχε τοῦ Ὀρφέα ἡ ἀποστολή, δὲν θὰ πάψῃ νὰ ἐπαναλαμβάνεται, γιατί πάντα θ' ἀντηχῆ τὸ τραγούδι τοῦ μυσταγωγοῦ, ἀπὸ τὰ αἱματωμένα κύματα τοῦ Ἕβρου, ποτισμένο, καθὼς λέει ὁ Σολωμός, ἀπὸ τὴν «προσφιλῆ στοὺς θεοὺς ἄφθαρτη πνοή».

Γιὰ τὸν Ποιητή, ὁ ἄνθρωπος ποὺ διατηρεῖ τὴ νοσταλγία τῆς «ποθητῆς πατρίδας» δὲν ἔχει παρὰ ἕνα μονάχα δρόμο: Τὴν Ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη εἶναι θεία. Τὴν ἐφύσηξε στοὺς ἀνθρώπους ὁ ἴδιος ὁ Πλάστης («Ὄνειρο»). Πρέπει νὰ εἶναι χωνεμένη μὲ τὴ ζωή.

Ἀγάπα γιὰ νὰ ζήσῃς
ζῆσε γιὰ ν' ἀγαπᾶς.
(Ἐπιγράμματα)

Συχνὰ τὰ στήθια ἐκούρασα,
ποτὲ τὴν Καλωσύνη.
(Ἐλεύθ. Πολιορκημ.)

Η ΜΟΡΦΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΠΛΟ

Ὅταν ἀφιερώνει τὴ ζωή του κανεὶς «σ' ἁγνὲς ἀγάπες κι' ἅγιους στοχασμοὺς» («Στὸ Ρόδο»), θὰ ἔχῃ κατακτήσει τὸν ἀληθινὸ κόσμο. Αὐτὴν τὴν βεβαιότητα τὴν παρέχει μὲ ἕνα ὑποβλητικὸ του ὅραμα, μὲ τὴν «Πεπλοσκεπασμένη Μορφή». Εἶναι ἡ ἐμφάνισι μιᾶς θεϊκῆς μορφῆς, λίγο ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο κρυφῆς καὶ ἁγνῆς του φίλης, ποὺ παρέχει μὲ τὴν π α ρ ο υ σ ί α της τὴν ἀπάντησι σὲ κάθε ἀμφιβολία γιὰ τὴν ἠθικὴ δικαίωσι στὸν πνευματικὸ κόσμο. Τὸ ποίημα αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ ἰταλικὰ καὶ θὰ παρατεθοῦν ἀπὸ τὴ μετάφρασι τοῦ καθηγητοῦ Ν. Τωμαδάκη μερικὰ ἀποσπάσματα :

'Από ζωή λαχταριστό σ' αἰθέρα μυστηρίου
ἕν' ὄνειρο μοῦ πρόσφερε μορφή, πού, σκεπασμένη
κι' ἂν ἦταν, φαίνονταν θεϊκιά σ' ὅλα της κι' ἂς στεκόταν
ἀκίνητη·

—Τ' ἀληθινοῦ τοῦ κόσμου, οὐράνιε ξένε,
πές μου ἂν ἐσώθη τῆς καρδιᾶς μου ἡ φίλη κι' ἡ κορῶνα.
"Αν σώθηκεν ἡ φίλη μου, πές μου, γιατὶ ἁγιασμένα
στόματα πού εἴχανε πλαστῆ, νά λέν ἔχω ἀκουσμένα
πώς καὶ τό χιόνι εἶναι λερό στά μάτια τῶν ἀγγέλων.

. . . .

Μέρες ἡλιόλουστες, νυχτιές μακρυές ὁπού περάσαν,
τό ἴδιο τήν ἀγνότητα γνωρίσαν τοῦ ἔρωτά μας.
Ποτέ δέν τ' ὄμαθε κανείς, ποτέ δέν θά τό μάθη.
Πηγ' ἦταν, μυστικά 'τρεξε, χωρίς ἦχο κανένα.
Στή σκέψιν εἶχεν ὀμορφιά, στά αἰσθήματα, στό λόγο,
στήν κίνησι, πού σύμφωνη ταιριάζαν μελωδιά
μέ τή μορφή· καὶ μέσ' σ' αὐτή τήν τόση ἀφθονία
καθαρόν ἔβλεπες βυθό, καθὼς ἐκ τῆς θαλάσσης
τά καθαρά βαθύτατα νερά θωρεῖς τό βράχο
ἀκίνητος νά ντύνεται μέ πράσινο χορτάρι...

. . . .

...Κειά τή στιγμή ἡ Μορφή τραβᾶ τόν πέπλο της κι' ἐφάνη·
δόξα τήν ἐπερίζωνε, χαμόγελο τῆς λάμπει.

Ἡ ἀποκάλυψι τῆς Μορφῆς εἶναι ἡ πιὸ πειστικὴ ἀπάντησι γιὰ τὴν ἀπονομὴ τῆς θείας δικαιοσύνης. Ὕστερ' ἀπὸ τὴν ὑπερβατικὴ ριγηλὴ ἀτμοσφαιρα, ποὺ ἔχει δημιουργήσει ὁ Ποιητὴς μὲ τὸ ὅραμά του, πνέει μια τρυφερὴ αὖρα, καθὼς ἡ οὐράνια ξένη φανερώνεται ποιὰ εἶναι. Τὸ χαμόγελο ποὺ ἀνθίζει στὰ χείλη της ἔχει μιὰ συγκλονιστικὴ γαλήνη. Ἡ «Πεπλοσκεπασμένη Μορφὴ» τοῦ Σολωμοῦ εἶναι σὰν μιὰ ἑλληνικὴ Ἶσις, ποὺ σηκώνει μόνη της τὸν πέπλο τοῦ μυστηρίου. Καθὼς ὑψώνει τὸν πέπλο, εἶναι σὰ νὰ διώχνη τὴ νύχτα μὲ τὰ σκοτάδια καὶ τὰ σκιάχτρα της· εἶναι σὰ ν' ἀνατέλλη τὸ Σολωμικὸ «τῆς αὐγῆς τὸ δροσάτο ὕστερο ἀστέρι», ποὺ λάμπει πάνω ἀπὸ μιὰ ὀρθρινὴ Ἀνάστασι...

ΧΡ. Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Τὰ Ἐγγλεζόπουλα ἔχουν ἀπορίες...

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

'Από τὸ TRIBUNE Λονδίνου

Εἰς τὴν ἑβδομαδιαίαν πολιτικὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ Λονδίνου «Τρίμπιουν» ἐδημοσιεύθη ἡ κατωτέρω χαρακτηριστικὴ συνομιλία μεταξὺ ἑνὸς "Αγγλου πατρὸς καὶ τοῦ μικροῦ υἱοῦ του. Τὴν παραθέτομεν ὁλόκληρον ἄνευ σχολίων.

—Πατέρα, νομίζεις ὅτι εἶμαι πολὺ μικρὸς διὰ νὰ συζητῶ πολιτικά;

—"Οχι, Ρόμπιν. Δὲν τὸ νομίζω. 'Αλλὰ γιατί ρωτᾶς;

—"Ακουσε λοιπόν. Χθές, εἰς τὴν τάξιν ἀκούσαμε μίαν ἀπὸ τὶς σχολικὲς ραδιοφωνικὲς ἐκπομπές. "Οταν τελείωσε ἀρχίσαμε νὰ συζητᾶμε μεταξύ μας γι' αὐτὰ ποὺ συμβαίνουν εἰς τὸν κόσμον.

—Πολὺ καλὰ κάνατε, Ρόμπιν. Πές μου ὅμως ποιὰ εἶναι τὰ συμπεράσματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταλήξατε ἐσὺ καὶ οἱ φίλοι σου;

—Μὰ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ θέλω νὰ μιλήσω μαζί σου, πατέρα. Δὲν μποροῦμε νὰ καταλάβωμε πολλὰ πράγματα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ συμβαίνουν. 'Επειδὴ δὲ ἐσὺ εἶσαι Συντηρητικός, ὁ Μπόσγουορ, ὁ Κέλλιερ Μάϊνορ καὶ ὁ Τέλφορντ, οἱ συμμαθηταί μου, μοῦ εἶπαν νὰ σὲ ρωτήσω γιὰ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃς. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἰς τὴν Βουδαπέστην πολλὰ ἀπὸ τὰ παιδιὰ ποὺ πολέμησαν ἐναντίον τῶν ρωσσικῶν τάνκς ἦσαν μαθηταὶ τοῦ σχολείου, ὅπως ἐμεῖς;

—Εἶναι πράγματι, ἀλήθεια, Ρόμπιν. 'Αλλὰ ποιὰ εἶναι ἡ ἀπορία σου;

—Καὶ γι' αὐτὰ τὰ παιδιά, πατέρα, γράφουν οἱ ἐφημερίδες ὅτι

εἶναι ἥρωες ;

—Ναί, παιδί μου. Καὶ πρέπει νὰ ξέρης ὅτι εἶναι πάντοτε ἥρωες ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι πολεμοῦν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος των. Δὲν πιστεύεις κι᾽ ἐσὺ τὸ ἴδιο, Ρόμπιν ;

—Ναί, πατέρα. Ἔτσι νομίζω κι᾽ ἐγώ. Ἀλλὰ πρὶν λίγες ἑβδομάδες δὲν ἔλεγαν ὅτι καὶ εἰς τὴν Κύπρον πολεμοῦν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος των ἀκόμη καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου ; Γιατί ὅμως αὐτοὺς δὲν τοὺς εἴπαμε ποτέ, ὅτι εἶναι ἥρωες ; Αὐτὸ θέλω νὰ μοῦ ἐξηγήσης.

—Ἐδῶ, Ρόμπιν, τὰ πράγματα εἶναι διαφορετικά. Εἰς τὴν Κύπρον οἱ στρατιῶται ἐναντίον τῶν ὁποίων πολεμοῦν οἱ μαθηταὶ δὲν εἶναι Ρῶσοι, ἀλλὰ Βρετανοί. Κατάλαβες ; Γι᾽ αὐτὸ δὲν εἶναι ἥρωες. Ἔπειτα εἰς τὴν Κύπρον, Ρόμπιν, ἐμεῖς οἱ Ἄγγλοι ἔχομε ὡρισμένα συμφέροντα. Καὶ εἶναι πάντα δίκαιο ὅ,τι βλέπεις σύμφωνα μὲ τὸ συμφέρον σου.

—Τὰ ξέρω αὐτά, πατέρα. Ἀλλὰ ἐὰν ὑποθέσωμε ὅτι τὸ ἴδιο συμφέρον ἔχει καὶ ἡ Ρωσία εἰς τὴν Οὐγγαρία, τότε γιατί δὲν ἔχει καὶ αὐτὴ δίκαιο ;

—Ρόμπιν ! Νομίζω ὅτι δὲν καταλαβαίνεις τί θέλω νὰ σοῦ πῶ...

—Ὄχι, πατέρα. Δὲν καταλαβαίνω τίποτα ἀπ᾽ ὅσα μοῦ λές. Ἀλλὰ μπορεῖς νὰ μοῦ ἐξηγήσης τώρα καὶ κάτι ἄλλο ; Εἶναι σωστὸ αὐτὸ ποὺ εἶπε κάποια ἡμέρα ὁ δάσκαλός μας, ὅτι δηλαδὴ τὸ χειρότερον πρᾶγμα ποὺ μπορεῖ νὰ κάνη μία χώρα, εἶναι νὰ στέλνη εἰς τὴν φυλακὴν πολλοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ τοὺς δικάζη ;

—Εἶναι σωστό, Ρόμπιν.

—Καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι, οἱ Ρῶσοι ἔκλεισαν εἰς τὴν φυλακὴν πολλοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ τοὺς δικάσουν ;

—Πολὺ φοβοῦμαι, Ρόμπιν, ὅτι αὐτὸ ποὺ λὲς συνέβη πράγματι εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Ἤθελα ὅμως νὰ μάθω τί σκέπτεσαι ἐσὺ καὶ οἱ φίλοι σου γι᾽ αὐτό.

—Νομίζομε ὅτι εἶναι αἶσχος !

—Μπράβο, Ρόμπιν ! Ἀλλὰ γιατί μὲ ρώτησες ; Τί δὲν καταλαβαίνεις ;

—Ὁ Μπόσγουορ μοῦ εἶπεν ὅτι εἰς τὴν Κένυα ἔχουμε 30.000 φυλακισμένους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν δικασθῆ. Εἶναι ἀλήθεια αὐτό, πατέρα ;

—Ναί, Ρόμπιν. Ἀλλὰ αὐτοὶ εἶναι τρομοκράται Μάου—Μάου.

—Ὅλοι, πατέρα ;

—Ναί, παιδί μου. Ἔτσι νομίζω.

—Ἀλλὰ πῶς νομίζεις ὅτι εἶναι τρομοκράται, ἀφοῦ δὲν ἔχουν δικασθῆ ;

—Ρόμπιν, πιστεύω ὅτι ἡ κουβεντούλα μας εἶναι πράγματι ἐνδιαφέρουσα, ἀλλὰ δὲν μποροῦμε νὰ συνεχίσωμε. Ἡ ὥρα εἶναι περασμένη καὶ πρέπει νὰ κοιμηθῆς...

—Πολὺ καλά, πατέρα. Ἀλλὰ πρὶν πάω εἰς τὸ κρεββάτι μου, θέλω νὰ σὲ ρωτήσω γιὰ κάτι ἀκόμα. Ὑποσχέθηκα εἰς τοὺς φίλους μου νὰ σὲ ρωτήσω γιὰ ὅλα ὅσα δὲν καταλαβαίνουμε. Εἶναι μήπως κακό, πατέρα, νὰ ἀνακατεύωνται εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ οἱ ἱερεῖς ;

—Δὲν νομίζω, Ρόμπιν, ὅτι εἶναι κακό. Ἀλλὰ γιατί αὐτὴ ἡ

ἀπορία σου ;

—Γιατί οἱ Ρῶσοι, εἶχαν φυλακίσει τὸν καρδινάλιο τῆς Οὐγγαρίας ; Δὲν μοῦ εἶναι εὔκολο νὰ προφέρω τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ ξέρω ὅτι εἶναι καρδινάλιος καὶ ὅτι ἐπειδὴ ἀνακατεύθηκε εἰς τὴν πολιτικὴν οἱ Ρῶσοι τὸν φυλάκισαν.

—Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν φυλακίσουν, παιδί μου. Ἕνας ἱερεὺς ἔχει τὰ ἴδια δικαιώματα μὲ κάθε ἄλλο πολίτη. Μπορεῖ ἑπομένως νὰ μιλᾶ γιὰ πολιτικὰ χωρὶς νὰ τὸν κλείνουν γι᾿ αὐτὸ εἰς τὴν φυλακήν.

—Αὐτὸ ἀκριβῶς νομίζω κι᾿ ἐγώ, πατέρα.

—Εἶμαι εὐχαριστημένος ποὺ συμφωνοῦμε, ἐπὶ τέλους, Ρόμπιν.

—Τότε, πατέρα, γιατί ἐμεῖς οἱ Βρετανοὶ ἐξωρίσαμε τὸν Μακάριο ; Δὲν μίλησε κι᾿ αὐτὸς γιὰ πολιτικά ;

—Ρόμπιν, νομίζω ὅτι εἶναι πολὺ ἀργὰ τώρα γιὰ νὰ συνεχίσωμε τὴν κουβέντα μας. Πιὲς τὸ γάλα σου καὶ γρήγορα νὰ πᾷς γιὰ ὕπνο.

—Καλά, πατέρα, θὰ πάω καὶ σ᾿ εὐχαριστῶ γιὰ ὅσα μοῦ εἶπες. Ἀλλὰ ξέρεις κάτι ; Δὲν εἶμαι καθόλου βέβαιος γιὰ τὸ τί θὰ πῶ αὔριο εἰς τοὺς συμμαθητάς μου. Δὲν ἔμαθα τίποτα τὸ σωστὸ γιὰ νὰ τοὺς ἐξηγήσω τὶς ἀπορίες τους... Καλὴ νύχτα, πατέρα...

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΟΦΙΑ

ΘΑΛΗΣ Ο ΜΙΛΗΣΙΟΣ :

Ἀγάπα τόν πλησίον. Ὅσα νεμεσεῖς τόν πλησίον, αὐτά μή ποίει,

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ Ο ΚΟΡΙΝΘΙΟΣ :

Μή πίστευε χρόνῳ. Μυστήριον κρύπτε. Ὀφθαλμόν κράτει.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΕΥΑΓΟΡΑΣ ΛΙΝΔΙΟΣ :

Ὅ σύ μισεῖς, ἑτέρῳ μή ποιήσῃς.

ΧΙΛΩΝ Ο ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ :

Μή φθόνει θνητά. Ἐρημίᾳ χρῶ.

ΠΙΤΤΑΚΟΣ Ο ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ :

Ἀλκαῖον τόν φονέα τοῦ υἱοῦ ὑποχείριον λαβών, καί ἔχων ἐξουσίαν τοῦ κολάσαι αὐτόν, ἀφῆκεν, εἰπών, ὅτι συγγνώμη τιμωρίας ἄμεινον· τό μέν γάρ, θηριώδους, τό δέ, ἡμέρου φύσεως ἔστι σημεῖον.

ΦΙΛΟΙ

ψεύτικοι κι᾽ ἀληθινοί

Εἶπε ὁ Γκαουτάμα στὸν Σιγκάλα, τὸν σπιτονοικοκύρη :

—Νὰ θυμᾶσαι πῶς ὑπάρχουνε στὸν κόσμο ἄνθρωποι ποὺ δείχνουνε γιὰ φίλοι, μὰ εἶναι ψεύτικοι· ὑπάρχουνε καὶ ἄλλοι ποὺ εἶναι ἀληθινοί.

Αὐτοὶ οἱ τέσσαρες εἶν᾽ ἐχθροὶ μασκαρεμένοι σὲ φίλους : ὁ γαλαντόμος, ὁ λογάς, ὁ μαλαγάνας, ὁ γλεντζές.

Αὐτοί, ὅμως, οἱ τέσσαρες εἶναι φίλοι ἀληθινοί : Ὁ εἰλικρινὴς βοηθός, ὁ ἀμετάβλητος στὴν εὐημερία σου καὶ στὴν κακοτυχία σου, ὁ καλὸς σύμβουλος, ὁ ἀφοσιωμένος.

«Καί—ρώτησε ὁ Σινγκάλα—πῶς θὰ τοὺς ἀναγνωρίζω, ὤ Ἀδελφέ ;»

—Ὁ γαλαντόμος θὰ σὲ κλέψῃ στὰ μαλακά. Σχεδιάζει, δίνοντας λίγα, νὰ κερδίσῃ πολλά. Οἱ φιλικές του ἐκδηλώσεις ἐμπνέονται ἀπὸ φόβο. Ὅταν ἀκολουθῇ κάποιον, τὸ πράττει μὲ ὑπολογισμὸ κέρδους.

Ὁ δεύτερος εἶναι καλὸς γιὰ λόγια μόνον. Πόσα ὡραῖα πράγματα ἔχει ἐπιτελέσει στὸ παρελθόν ! Πόσα ὑπόσχεται γιὰ τὸ μέλλον ! Χρησιμοποιεῖ ἄδειανὰ λόγια καὶ ὅταν χρειασθῇς τὴ βοήθειά του, ἀνακαλύπτει πῶς εἶναι ἕνας φουκαρᾶς, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τίποτε.

Ὁ μαλαγάνας εἶναι ἔνοχος κακῶν ἔργων, ποτὲ καλῶν. Μπροστά σου, σὲ παινεύει. Πίσω σου, σὲ λούζει.

Καὶ ὁ γλεντζές ; Αὐτὸς εἶναι σύντροφός σου στὸ πιοτό. Σὲ παρασύρει σὲ περιπλανήσεις τὶς νύχτες στοὺς δρόμους. Τεμπελιάζει μαζί σου στὰ πανηγύρια. Εἶναι μαζί σου στὴ χαρτοπαιξία.

Καὶ τώρα, Ἀδελφὲ Σινγκάλα, ἄκουσε καὶ γιὰ τοὺς τέσσαρες τύπους τῶν ἀληθινὰ ἐγκαρδίων φίλων.

Ὁ ἀληθινὸς βοηθὸς σὲ κεντάει ὅταν εἶσαι νωθρός. Προσέχει τὴν ἰδιοκτησία σου ὅταν εἶναι ἀφρούρητη. Γίνεται τὸ καταφύγιό σου ὅταν σὲ δέρνουνε φόβοι. Στὴν ὥρα τῆς ἀνάγκης, σοῦ δίνει τὰ διπλὰ ἀπὸ ὅσα χρειάζεσαι.

Ὁ σταθερὸς φίλος, ποὺ δὲν ἀλλάζει ἀνάλογα μὲ τὴν εὐημερία σου ἢ τὴν συμφορά, σοῦ ἐμπιστεύεται τὰ μυστικά του καὶ φυλάει τὰ δικά σου. Ὅταν σοῦ συμβαίνῃ ταραχή, εἶναι στὸ πλευρό σου. Ἀκόμη καὶ τὴ ζωή του θὰ ἐθυσίαζε γιὰ σένα.

Ὁ τρίτος, ὁ καλὸς σύμβουλος, σὲ κρατάει ἀπὸ τὸ κακό, σοῦ δείχνει τὸν ἴσιο δρόμο, σὲ πληροφορεῖ καὶ σὲ διδάσκει, σὲ ὁδηγεῖ πρὸς ἀνώτερη ζωή.

Ὁ ἀληθινὰ ἀφοσιωμένος δὲν χαίρεται μὲ τὴν ἀτυχία σου, σὲ ὑπερασπίζει ἀπέναντι στοὺς συκοφάντες, ἐγκωμιάζει ὅσους μιλοῦνε καλὰ γιὰ σένα.

Ἀπὸ τὸ The Theosophical Review τοῦ Varanasi Ἰνδιῶν

Ο "ΦΙΝΤΟ"

Ἡ συγκινητική ἱστορία ἑνὸς ἀδέσποτου σκύλου

Ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως Λούκο, στὴν περιφέρεια τῆς Φλωρεντίας, ἔθεσε ὑπὸ τὴν προστασία του τὸν «Πιστό», ἕνα ἀδέσποτο σκυλὶ ποὺ ἡ ἱστορία του συγκινεῖ τώρα ὅλη τὴν Ἰταλία.

Τὸ 1943, ὁ Φίντο (καθὼς λέγεται στὰ ἰταλικὰ ὁ «Πιστὸς») ἦταν 4 χρονῶν. Ἔδειχνε μὲ τὸ πρῶτο πὼς ἦταν ἕνα σκυλὶ πληβεῖος, ἀλλὰ ἦταν πολὺ χαρωπός, ὁ ἀφεντικός του τὸν ἀγαποῦσε, εἶχε δυὸ παιδιὰ νὰ παίζῃ μαζί τους, ἕνα δρόμο γιὰ νὰ τρέχῃ, ἕνα πιάτο γάλα τὸ πρωΐ, δυὸ φορὲς τὴν ἡμέρα τ' ἀποφάγια μὲ κανένα κόκκαλο ἀπὸ κρέας καὶ δουλειὰ τίποτε. Γιὰ κυνῆγι δὲν ἦταν γεννημένος, γιὰ φύλακας δὲν εἶχε τίποτε τὸ σπουδαῖο νὰ φυλάξῃ στὸ σπίτι τοῦ ἀφεντικοῦ του. Ἔπρεπε, ὅμως, νὰ κάνῃ κάτι, γιὰ νὰ μὴν εἶναι χαραμοφάης. Καὶ ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ τὸ... ξυπνητήρι τῆς οἰκογενείας. Κάθε πρωῒ στὶς τέσσαρες καὶ μισὴ ξυπνοῦσε καί, προσέχοντας νὰ μὴ κάμῃ θόρυβο καὶ ξυπνήσουν τὰ μικρὰ παιδιά, πήγαινε στὸ κρεββάτι τοῦ ἀφεντικοῦ του καὶ τοῦ τραβοῦσε τὰ σκεπάσματα. Ὕστερα πήγαινε στὴν ἐξώπορτα καὶ περίμενε. Ὅταν ὁ ἀφεντικός του, ὁ ἐργάτης Κάρλο Σοριάνι, πήγαινε γιὰ τὸ λεωφορεῖο, τὸν συνώδευε μὲ πηδήματα χαρωπὰ καὶ κατεδίωκε γιὰ λίγο τὸ αὐτοκίνητο, λαχανιάζοντας. Ὁ Κάρλο Σοριάνι, ἕνα βράδυ εἶχε χάσει τὸ τελευταῖο λεωφορεῖο καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὸ Σὰν Λορέντζο στὸ Λούκο, μὲ τὰ πόδια, τέσσαρα χιλιόμετρα. Περνώντας δίπλα σὲ ἕνα χαντάκι, εἶδε τὸ σκυλὶ καὶ τὸ μάζεψε. Ἦταν μισοψόφιο·

Στὸ σπίτι τὸ καθάρισε, τὸ ζέστανε, τὸ ζωντάνεψε. Τὰ παιδιὰ ἔπαιζαν μαζί του, ἀλλὰ ὁ Φίντο ἤθελε νὰ δείχνη τὴν εὐγνωμοσύνη του στὸν σωτῆρα του καὶ τὸν ξυπνοῦσε κάθε πρωΐ, τὸν συνώδευε στὸ λεωφορεῖο καὶ κάθε βράδυ τὸν περίμενε στὴ στάσι τοῦ λεωφορείου, γιὰ νὰ γυρίσουνε στὸ σπίτι μαζί. Εἶχαν χαρὲς κάθε πρωΐ καὶ πιὸ πολὺ κάθε βράδυ. Ἀλλά, στὶς 30 Δεκεμβρίου 1943 ἡ εὐτυχία ἐπῆρε τέλος. Ὁ Κάρλο Σοριάνι δὲν ἐπέστρεψε. Μερικὲς φορές, γιὰ νὰ γελάση μὲ τὸ σκυλί, τοῦ κρυβόταν πίσω ἀπὸ τὰ καθίσματα καὶ ὁ Φίντο πηδοῦσε πάνω στὸ λεωφορεῖο καὶ τὸν ἀνεκάλυπτε. Αὐτὴ τὴ φορά, ὅμως, ὁ Κάρλο Σοριάνι δὲν ἦταν κρυμμένος. Δὲν θὰ ἐπέστρεφε ποτὲ πιά, γιατὶ τὸν εἶχε πετύχει μιὰ βόμβα. Σκοτώθηκε μὲ ἄλλους 250 ἐργάτες.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ὁ Φίντο τὸν περιμένει ἀκούραστα... Κάθε βράδυ, στὴν ὥρα του, πηγαίνει στὸ σταθμό, περιμένει νὰ κατεβοῦνε οἱ ἐπιβάτες, δέχεται ἀδιάφορα τὰ χάδια τους, ὕστερα πηδάει στὸ λεωφορεῖο, ψάχνει καὶ κατεβαίνει, κυριεύεται ἀπὸ μελαγχολία καὶ ξαπλώνει σὲ μιὰν ἄκρη τῆς πλατείας. Δὲν ἔχει πιὰ οὔτε σπίτι, γιατὶ τὰ παιδιὰ τοῦ ἄλλοτε ἀφεντικοῦ του μένουν στὴν Φλωρεντία καὶ ἡ χήρα ξενοπλένει. Ὁ Φίντο ἐπὶ 13 χρόνια, δὲν παρέλειψε οὔτ' ἕνα βράδυ νὰ μὴν πάη γιὰ νὰ περιμένη τὸ παληὸ ἀφεντικό του. Δὲν ἔχει πιὰ κανέναν, ἀλλὰ ὅλη ἡ πόλις τὸν ἀγαπᾶ καὶ τὸν συντηρεῖ. Δὲν ἀνήκει σὲ κανέναν καὶ ἀνήκει σὲ ὅλους. Προσπάθησαν νὰ τὸν πάρουν σὲ ἄλλο σπίτι καὶ ἀρνεῖται. Κοιμᾶται κάτω ἀπὸ τὸ λεωφορεῖο. Τὸ πρωΐ πηγαίνει καὶ ξυπνάει τὸν Λεόνε Νέντσιολι, τὸν χασάπη καὶ πίνει τὸ γάλα του. Διατηρεῖ τὴν παληὰ συνήθεια: στὶς τέσσαρες καὶ μισὴ ἀκριβῶς. Γι' αὐτὸ διάλεξε τὸν χασάπη, ἐπειδὴ ξυπνάει τὴν ἴδια ὥρα τοῦ παληοῦ ἀφεντικοῦ του. Ὕστερα γυρίζει ὅλη τὴν πόλι καὶ πέρνει τὸ συσσίτιό του ἐκ περιτροπῆς. Ἀφοῦ δὲν ἀνήκει σὲ κανέναν ἀποκλειστικά, θεωρεῖται ἀδέσποτος. Ἀλλά, μιὰ μέρα ποὺ ὁ μπόγιας προσπάθησε νὰ τὸν πιάση μὲ τὴν τσιμπίδα του, τὸν ἐμπόδισε ὁ Λεόνε Νέντσιολι.

«Ἄφησε τὸν Φίντο ἥσυχο!»

«Μὰ εἶναι ἀδέσποτος».

«Εἶναι τοῦ Λούκο».

Τὸ σκυλὶ ἔφυγε καὶ κάπου κρύφθηκε. Τὸ ἄλλο πρωΐ μιὰ ἐπιτροπὴ γυναικῶν ζήτησε νὰ ἰδῆ τὸν δήμαρχο Γκρατσιάνι. Τοῦ ἐζήτησε ἐγγυήσεις γιὰ τὸ μέλλον τοῦ Φίντο, γιὰ τὴν ἀσυλία του. Ἕνα κοριτσάκι εἶπε: «Κύριε δήμαρχε, ἕνα σκυλὶ σὰν τὸν Φίντο, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθοῦμε, δὲν εἶναι σκυλί». Ὁ δήμαρχος ἐσυμφώνησε καὶ ἐξέδωσε διαταγὴ νὰ μὴ πειράζη κανεὶς ἀπὸ τὴν δημοτικὴ φρουρὰ τὸν Φίντο, κι' ἂς μὴν πληρώνη φόρο, κι' ἂς μὴν ἔχη μετάλλιο στὸ λαιμό. Καὶ ἐπειδὴ οἱ νόμοι δὲν ἔχουν ἐξαιρέσεις καὶ πρέπει νὰ ἰσχύουν γιὰ ὅλους, μὲ τὴν διαταγὴ τοῦ δημάρχου τὸ Λούκο ἐκηρύχθη ἐλευθέρα ζώνη γιὰ ὅλα τ' ἀδέσποτα σκυλιά!...

Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ Visto, Μιλάνου

Τὸ Μαγικὸ Παλάτι

Τοῦ ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Φαίνεται ὅτι στὰ πολὺ παλὴὰ χρόνια, ποὺ ἀνήκουν στὴν προϊστορία τῆς χώρας μας, ὑπῆρξε μιὰ ἐποχὴ χρυσῆ. Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποὺ οἱ Θεοὶ τῶν Ἀρχαίων εὑρίσκοντο κοντὰ στοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἐποχὴ ποὺ ὁ Πλάτων, μιλώντας στὸν «Φίληβο» γιὰ τοὺς παλαιοτέρους, τῶν ὁποίων παρέθετε τὶς γνῶμες, ἔλεγε πὼς ἦσαν καλύτεροι καὶ κατοικοῦσαν πιὸ κοντὰ στοὺς Θεούς. «Οἱ δὲ παλαιοὶ κρείττονες ἡμῶν καὶ ἐγγύτερον Θεῶν οἰκοῦντες ταύτην τὴν φήμην παρέδωσαν...»

Ἡ παράδοσις φύλαξε μερικὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων καὶ ὁ θρῦλος λέει πολλὰ γιὰ τὰ ἔργα τους καὶ τὶς γνῶμες τους. Λῖνος, Ὀρφεύς, Πάμφως, Μουσαῖος, Εὔμολπος... «Υἱοὶ τοῦ Θεοῦ Ἀπόλλωνος» οἱ περισσότεροι, φωτισμένοι καὶ ἁγνοὶ σὰν τὸν Πατέρα τους. Μουσικοί, ποιηταί, ἀργοναῦται...

Ὁ Ἡσίοδος μᾶς μιλᾶ γιὰ τὰ γένη τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔζησαν μιὰ φορὰ κι' ἕνα καιρό. Στὸ ἔργο του «Ἔργα καὶ ἡμέραι»: Γιὰ τὸ «χρύσεον γένος».

Ὅλοι ὅμως οἱ τότε ἄνθρωποι, στὸ γένος ἐκεῖνο ἀνῆκαν; Βέβαια, ὄχι. Σ' αὐτὸ φαίνεται πὼς ἀνῆκαν, ὅπως πάντοτε, οἱ λίγοι, οἱ ἐκλεκτοί. Οἱ σοφοὶ καὶ ἁγνοί. Τὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ.

Εἶχαν μάθει ἀπὸ τοὺς Θεοὺς τὶς μεγάλες ἀλήθειες γιὰ τὴ Φύσι, ποὺ μόνο στοὺς ἐκλεκτοὺς δίνονται. Γιὰ τὴν οὐσία της, τοὺς νόμους της... Καὶ γιὰ τὸ πνεῦμα της, ποὺ εἶναι τὸ λαμπρότερο παιδί της... Εἶχαν μάθει γιὰ τὴν τύχη τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν, ποὺ δὲν τοὺς χωρεῖ πλέον ἡ πατρίδα τους, ἡ Γῆ. Ποὺ μοῖρα ἔχουν πλέον τὸν Οὐρανό... Μὰ οἱ ἀλήθειες αὐτὲς δὲν κάνει νὰ λέγωνται σὲ ὅλους. Στὶς νεώτερες ψυχές. Πρέπει νὰ κρύβωνται σὰν τὸ χρυσάφι καὶ τὸ διαμάντι, γιὰ νὰ μὴ τὶς λερώσουν ἐκεῖνοι ποὺ δὲν θέλουν ἢ δὲν μποροῦν νὰ τὶς καταλάβουν.

Καὶ οἱ σοφοὶ τὶς ἔκρυψαν σὲ μέρος ποὺ μόνον οἱ ἅγιοι

ποὺ ἔχουν τὴν φλόγα γιά νά μάθουν, γιά νά ἀνέβουν πιὸ ψηλά, θά τὶς εὕρισκαν.

Τὶς κρύψανε μέσα σ' ἕνα φωτεινὸ καὶ ψηλό, πολὺ ψηλὸ παλάτι, καλά ὅμως κλεισμένο καὶ φυλαγμένο, ποὺ οἱ πόρτες του μόνον στοὺς δικαίους θ' ἄνοιγαν.

Μά ἦρθαν ἡμέρες κακές, ἡμέρες σκοτεινές... Ὁ κατακλυσμός... Τὸ «χρύσεον» γένος τὸ διαδέχθηκε τὸ «ἀργύρεον». Καὶ ἐκεῖνο μὲ τὴ σειρά του ἔδωσε τὴ θέσι του σὲ ἄλλα «γένη» πιὸ χαμηλά. Στὸ «χάλκεον», μᾶς λέγει ὁ Ἡσίοδος, καὶ στὸ τέλος στὸ «σιδήρεον» ποὺ ζῆ καὶ βασιλεύει καὶ σήμερα.

Πρὶν πέσει ὅμως ἡ βαρυχειμωνιά, πρὶν τὸ «σιδήρεον γένος» βασιλέψει μαζὶ μὲ τὶς κακίες καὶ τὶς συμφορές, ἐστάθηκαν μερικά παλληκάρια, «τὸ γένος τῶν Ἡρώων» καθὼς μᾶς λέγει ὁ ποιητής, ποὺ κράτησε ὅ,τι μποροῦσε νά κρατηθῆ ἀπ' τὴ μαυρίλα, ἀπ' τὸν κατακλυσμό.

Αὐτά τά λαμπρά παλληκάρια, σάν τοὺς πιὸ ἁγνοὺς ἀπὸ τοὺς ἱππότες τοῦ Μεσαίωνα, λίγοι, πολὺ λίγοι, μάχονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ γιά τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ δικαιοσύνη. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρό, ἀπὸ τόπο σὲ τόπο... Μὲ πίστι, μὲ ἐλπίδα, μ' ἀγάπη...

* * *

Τὸ θρυλικὸ ἐκεῖνο παλάτι, μὲ τοὺς ἀνεκτίμητους θησαυρούς του, ὑπάρχει ἀκόμη... Κατά τοὺς ἔπειτα καιροὺς ὅμως μερικά, πότε ὁ ἕνας πότε ὁ ἄλλος, σάν τά μικρά παιδιά, προσπάθησαν μ' ἀφέλεια νά τὸ ἐρευνήσουν, ἀπ' ἔξω, μὲ τὴν φαντασία τους! Ἡ φαντασία ὅμως καὶ μάλιστα τῶν παιδιῶν δὲν μπορεῖ ν' ἀγγίξῃ οὔτε ἀπὸ μακρυά, τὴν πραγματικότητα. Καὶ ἔτσι γεννηθήκανε, μὲ τὴν φαντασία πάντοτε, ψεύτικες ἰδέες, προσθῆκες, πολλὲς προσθῆκες, ὑπερβολές, ἀφαιρέσεις γιά τὸ θησαυρὸ ποὺ ἦταν ἐκεῖ μέσα τόσο καλά κρυμμένος.

Στὸν πολὺ ὅμως κόσμο αὐτά κάνουν ἐντύπωσι. Προσέχει συνήθως σὲ ὅ,τι δὲν εἶναι ἀληθινό. Παίρνει εὐχάριστα τὶς εὔκολες γνῶμες ποὺ δὲν θέλουν καὶ πολλὴ σκέψι καὶ τὶς θεωρεῖ πὼς εἶναι ἀλήθεια.

Κοντά ὅμως στά μικρά παιδιά, ποὺ ἡ ἀφέλειά τους τοὺς δίνει ἕνα ἐλαφρυντικὸ γιά τὶς γνῶμες καὶ τά ἔργα τους, ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ κακοί, κοντοὶ στὸ ἀνάστημα. Σάν τῶν παιδιῶν. Αὐτοὶ θελήσανε νά λερώσουν ὅ,τι δὲν καταλάβαιναν βλέποντας τὸ φωτεινὸ παλάτι ἀπ' ἔξω. «Μᾶς γελᾶνε, δὲν ὑπάρχει κεῖ μέσα τίποτε—εἶναι ἄδειο —Κι' ἂν ὑπάρχει, δὲν μπορεῖ νά εἶναι κανένας θησαυρός. Πράμματα ἀνθρώπων ἁπλοϊκῶν, ἀρρώστων. Δὲν βαργιέσαι. Φαντασίες!».

* * *

Τὸ φωτεινὸ παλάτι, καθὼς εἴπαμε, ὑπάρχει ἀκόμη, κλει-

στό, κατάκλειστο. Ἡ πόρτα του περιμένει τὸν «δίκαιο» ποὺ θά ἔρθῃ μιὰ μέρα, κρατῶντας τὸ χρυσὸ κλειδί, νά τὸ ἀνοίξῃ, νά μπῆ μέσα, νά δῆ τοὺς θησαυροὺς ποὺ φύλαξε ἐκεῖ μέσα τὸ «χρύσεον γένος». Μόνον αὐτὸς μπορεῖ νά τοὺς δῆ, νά τοὺς καταλάβη, νὰ τοὺς θαυμάση. Ν' ἀπολαύση τὴν ὠμορφιά τους, τὸ λαμπρὸ φῶς τους, τὰ ὑπέροχα χρώματά τους, τὰ θεϊκά τους ἀρώματα...

***

Καὶ κάτι ἄλλο τώρα. Θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ εἴχαμε πῆ ἀπ' τὴν ἀρχή. Μὰ δὲν πειράζει. Τὸ λέμε καὶ τώρα. Ἀπὸ πάνω ἀπ' τὴ μεγάλη πόρτα στὸ παλάτι ὑπάρχει, ἀπὸ τά χρόνια ἐκεῖνα, βαλμένη μιά χρυσῆ ἐπιγραφή, γιά νά μαθαίνη ὁ διαβάτης τ' ὄνομά του, τοὐλάχιστο.

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι δυὸ λέξεις. Ὅσο καὶ ἂν ἐπέρασαν τόσοι καὶ τόσοι καιροί, διαβάζεται ἀκόμη καλά. Οἱ δυὸ λέξεις εἶναι : «Ἑλληνικὴ Μυθολογία».

Δ. Ἰωαννίδης

Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ
στὴν καθημερινὴ ζωὴ

ΚΑΘΩΣ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΕΙ Ο ΝΙΛΑΚΑΝΤΑ ΣΡΙ ΡΑΜ

«Ἡ Ἀδελφότης εἶναι ἡ μόνη σωστὴ σχέσις, διότι ὅλοι συμμεριζόμεθα τὴν μοναδικὴ καὶ ὅμοια ζωή».

Νιλακάντα ΣΡΙ ΡΑΜ.

Μετάφρασι σὲ ὅρους τῆς καθημερινῆς θετικῆς δράσεως, σὲ σταθερὴ καὶ φυσικὴ συμπεριφορά, τῶν βαθειῶν ἀληθειῶν τῆς Ἀδελφότητος, κατάκτησι τῶν οἰκογενειακῶν μας ἑστιῶν, τῶν φιλικῶν μας κύκλων, τῶν κοινοτήτων μας, ἀλλὰ καὶ τῶν πόλεών μας καὶ τῶν λαῶν μας ὑπὲρ ἑνὸς ἀνώτερου καὶ εὐτυχοῦς τρόπου ζωῆς, ὥστε ὁ κόσμος ὁλόκληρος νὰ ζήσῃ σὰν μιὰ μεγάλη ἀνθρώπινη οἰκογένεια : αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη ἀποστολή, ποὺ ὁ καθένας μας μπορεῖ νὰ συμμερισθῇ ἀνάλογα μὲ τὴ θέσι καὶ τὶς δυνάμεις του.

Τὸ ἠθικὸ ἰδεῶδες τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος πρέπει νὰ γίνῃ πρακτικὴ πραγματικότης σ᾽ αὐτὸν τὸν ἀτομικὸν αἰῶνα, ἂν θέλουμε νὰ γίνουν ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἐλευθερία γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους γεγονὸς καὶ νὰ μὴ μένουν ἕνα ἁπλὸ ὄνειρο !

Πῶς ὅμως νὰ νοιώσουμε αὐτὴ τὴν ἀδελφικὴ διάθεσι ποὺ κάνει νὰ κατανοοῦμε, νὰ ἀγαποῦμε, νὰ συμπαθοῦμε, νὰ βοηθοῦμε ; Πῶς νὰ δράσουμε γύρω μας γιὰ ν᾽ ἀναπτύξουμε τέτοια στάσι στὰ

παιδιὰ ἀπὸ τὴ νεαρή τους ἡλικία; Πῶς νὰ ἑτοιμάσουμε προκαταβολικὰ ἐκπαιδευτάς; Πῶς νὰ ξαπλώσουμε παντοῦ τριγύρω μας ἕνα πνεῦμα ἀδελφικό;

Ἡ Ἀδελφότης δὲν εἶναι σὰν τὸ οὐράνιο τόξο, ποὺ περιέχει ὅλες τὶς ἀποχρώσεις, ἀλλὰ ἐκδηλώνει τὴν ἑνότητα τοῦ χρώματος; Δὲν εἶναι μιὰ ἁγνὴ σχέσι, κατ' ἐξοχὴν φιλικὴ κι' ἐλεύθερη;

Νὰ τί μοῦ ἔλεγε μιὰ μέρα ὁ μεγάλος μας φίλος καὶ μεγάλος ἀδελφὸς Σρὶ Ρὰμ πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα. Σὲ λίγες φράσεις συνώψισε μὲ ἁπλὸ τρόπο μιὰ διδασκαλία εὔκολη καὶ γιὰ νὰ τὴν ἐννοήση ὁ καθένας καὶ γιὰ νὰ τὴν ἀποδεχθῇ:

«Ἡ Ἀδελφότης, μοναδικὴ ἀλήθεια τῆς ἁγνῆς δράσεως καὶ τῆς ἠθικῆς, εἶναι δυναμικὴ παρόρμησις, ποὺ ἕκαστος θὰ τὴν μεταφράση μὲ τὸν τρόπο του καὶ κατὰ τὰ μέσα του.

»Ἡ ἀδελφικὴ στάσις συνίσταται στὴν θεώρησι κάθε ὄντος τέτοιου ποὺ εἶναι, μὲ στοργή, καὶ σὲ προσφορὰ βοηθείας πρὸς αὐτὸ μὲ τρόπο ὅσο μπορεῖ φυσικό, ἀνεπιτήδευτο κι' εὐγενικό, ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὴν μὴ ἀναμονὴ ὁποιασδήποτε ἀνταποδόσεως. Κανένας μας δὲν γνωρίζει τὶς δυναμικότητες ἑνὸς ἄλλου ὄντος, τὶς ἱκανότητες καὶ τὶς ἀληθινές του ἰδιότητες, οὔτε μέχρι ποιὰ ὕψη μπορεῖ ν' ἀνεβῇ.

»Ἡ Ἀδελφότης μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ ἀποκαλύπτοντας τὸ κρυμμένο σὲ κάθε ὂν ἀγαθό, τὸ ἱερό του. Πρέπει νὰ καταλαβαίνουμε ἕναν ἀδελφὸ τέτοιον ποὺ εἶναι. Ὁ καθένας, μέσα του, εἶναι πέραν τῶν περιορισμῶν οἱουδήποτε προσδιορισμοῦ.

»Μὴ δεχώμεθα οὔτε δοξασίαν, οὔτε ἐνέργειαν, οὔτε ὀργάνωσιν ποὺ δὲν ἀνταποκρίνονται στὴν δοκιμασία (στὸ τὲστ) τῆς ἀδελφότητος.

»Ἡ Ἀδελφότης πρέπει νὰ γίνη· ὄχι μονάχα ἕνας ὑποκειμενικὸς κανών, ἀλλὰ καὶ μιὰ πάντοτε παροῦσα πραγματικότης, μὲ διαρκῶς αὐξανόμενον ἀριθμὸ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ποὺ νὰ τοὺς καίει ὁ πόθος νὰ τὴν βάλουν σ' ἐφαρμογὴ στὴν ἴδια τὴ ζωή τους.

»Ὑπεράνω ὅλων ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκη τῆς Ἀδελφότητος, πρῶτα μέσα στὴν καρδιὰ τῶν ἀνθρώπων, ἔπειτα στὸν ἐξωτερικὸ κόσμο δι' ἀντανακλάσεως καὶ ἐνσωματώσεως τῶν χωριστῶν λειτουργιῶν της.

»Γιὰ τὸν ἐρευνητὴ τῆς Ἀλήθειας, ἡ Ἀδελφότης εἶναι ἡ λυδία λίθος. Πρέπει νὰ ἔχη τὸ προβάδισμα σὲ κάθε δόγμα.

»Ὁ κόσμος πρέπει νὰ ὀργανωθῇ ὁλοκληρωτικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴν ἐλευθερία, τὴν συνεργασία, ποὺ εἶναι πρακτικὲς ἐκδηλώσεις τῆς Ἀδελφότητος.

»Ἡ Ἀδελφότης τῶν λαῶν τῶν ἐθνῶν, τῶν τάξεων, τῶν φύλων καὶ τῶν ἡλικιῶν πρέπει νὰ εἶναι ὁ σταθερός μας σκοπός· θὰ σεβώμεθα τὶς φυσικὲς διακρίσεις, ἀλλὰ θὰ τὶς ἐναρμονίζωμε γιὰ τὸν ἀτομικὸ καὶ ὁμαδικὸ ἐμπλουτισμό.

»Ἐκεῖνος ποὺ θὰ δοθῇ στὴν ὑπόθεσι τῆς Ἀδελφότητος θὰ

ἀνακαλύψη ἀπεριόριστη ἔμπνευσι καὶ δύναμι.

»Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς Ἀδελφότητος θὰ μᾶς ἀνοίξῃ τὶς πύλες τοῦ Οὐρανοῦ, θὰ μᾶς ἀποκαλύψη ἐκείνη τὴν κατάστασι τῆς χάριτος καὶ ἐσωτερικῆς χαρᾶς ποὺ ἔρχεται μονάχη της τὴν ἴδια στιγμὴ ποὺ θὰ πάψουμε νὰ μένουμε στὴν πλάνη σκέψεως καὶ δράσεως, ὅταν ἀνεβοῦμε σὲ μιὰ κατάστασι πνευματικότητος.

»Ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν δυνάμεων τῆς Ἀδελφότητος, ἐλευθέρωσις ἀπὸ κάθε δόγμα, εἶναι ἀναγκαία γιὰ νὰ περάση ἡ Ἀνθρωπότης ἀπὸ τὴ διάσπασι στὴν Ἑνότητα.

»Κάθε ὂν εἶν' ἕνα σπειρὶ ἄμμου στὴν ἀκτὴ τῆς Αἰωνιότητος».

Δὲν ὑπάρχει περίστασι, δὲν ὑπάρχει τομεὺς ὅπου νὰ μὴν μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἐκδηλώσουμε τὴν ἀδελφότητα. Ἐὰν ὅμως αὐτὸ εἶναι ἀναγκαῖο καὶ ἐπεῖγον, δὲν εἶναι λιγώτερο ἐπεῖγον νὰ ἀφυπνίσουμε καὶ νὰ ἀναπτύξουμε στὰ παιδιὰ τὸ αἴσθημα τῆς ἀδελφότητος καὶ συνεπῶς νὰ προσανατολίσουμε τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς πρὸς τὸ αἴσθημα αὐτό.

Πρέπει νὰ ἐπηρεάσωμε τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς καὶ ἰδιαίτερα ἐκείνους ποὺ παρασκευάζουν τοὺς αὐριανοὺς δασκάλους γιὰ νὰ μάθουν μὲ τὴ σειρά τους νὰ ξυπνήσουνε στοὺς νέους τὸ αἴσθημα τῆς ἀδελφότητος, νὰ τοὺς διαπλάσουν ὑπάρξεις κοινωνικὰ ἰσορροπημένες, μὲ τὴν καλλιέργεια νέας συμπεριφορᾶς καὶ τὴν μεταμόρφωσι τοῦ πνεύματος τῶν προγραμμάτων. Ἡ ἐκπαίδευσις πρέπει νὰ εὐνοήση τὴν ἀνάπτυξι τῶν κοινωνικῶν ἀπόψεων κάθε ἀτόμου καὶ τὴ δύναμι ἀποκαταστάσεως καλυτέρων ἀνθρωπίνων σχέσεων τόσο μεταξὺ τῶν ἀτόμων, ὅσο καὶ τῶν ὁμάδων. Αὐτὸ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ θεμελιώδη προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας.

Τέλος, γιὰ τοὺς ἑαυτούς μας, πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι ἡ Ἀδελφότης δὲν εἶναι γιὰ νὰ τὴν ἐξαγγέλλουμε, ἀλλὰ νὰ τὴν ζοῦμε, ὅτι δὲν εἶναι μιὰ διανοητικὴ διδασκαλία, ποὺ πέφτει στὸν κλῆρο μας, ἀλλὰ ἡ ἔκκλησι στὶς βαθειὲς κι' ἀνεξάντλητες πηγὲς τῆς καρδιᾶς καὶ τοῦ νοῦ τῶν ὄντων.

Ἔτσι, σιγά—σιγὰ θὰ ἐγκατασταθῇ ἕνα καινούργιο κλῖμα, μιὰ νέα ἀτμόσφαιρα ποὺ θὰ ἐπιτρέψουν ν' ἀνθίσῃ ἕνας πολιτισμὸς νέος, ἀνθρώπινος, χαρωπός, ἀδελφικός, φωτεινός...

Francis BRUNEL
Γεν. Γραμματεὺς Θ. Ε. Γαλλίας

Τό νόημα τοῦ Πάσχα

Ὅπως τὸ ἐνοιωσε ὁ Ἰνδὸς φιλόσοφος Σιναραγιαντάσα

Ὅσες θρησκεῖες ὑπάρχουνε στὸν κόσμο καὶ ὅσες ὑπήρξανε, μεταδίδουν στὸν ἄνθρωπο ἕνα ταυτόσημο μήνυμα: ὅτι εἶναι συνδεδεμένες μ᾽ ἕνα μεγάλο Σκοπό, μὲ μιὰ κραταιὴ Θέλησι. Στὶς μονοθεϊκὲς θρησκεῖες, αὐτὸς ὁ σκοπὸς κι᾽ αὐτὴ ἡ θέλησις ἔχουν τὸ ὄνομα Θεός. Στὴ Βουδδιστικὴ θρησκεία ἀποκαλεῖται Νόμος. Σὲ ἄλλες μορφὲς πνευματικῆς σκέψεως ὀνομάζεται Ἐξέλιξις. Ἀντίστοιχη μὲ τὴν ὀνομασία τοῦ μεγάλου σκοποῦ ἢ τῆς θελήσεως, εἶναι καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἐπιδίωξις τοῦ ἀνθρώπου, στὶς θρησκεῖες ποὺ χρησιμοποιοῦν τὸ ὅρο Θεός, εἶναι «σωτηρία». Στὶς ἄλλες θρησκεῖες λέγεται «λύτρωσις». Ἄσχετα μὲ τὴ διαφορὰ τῶν λέξεων, ὑπάρχει μέσα σὲ ὅλες μία μοναδικὴ ἔννοια καὶ αὐτὴ εἶναι ὅτι ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ συνταυτισθῆ μὲ τὴν μείζονα θέλησιν. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐκπαιδευθῆ ὥστε ν᾽ ἀντιληφθῆ, ὅτι ἡ θέλησίς του βαδίζει παράλληλα πρὸς μίαν θείαν θέλησιν. Ὅσο περισσότερο καλλιεργεῖται τὸ ἄτομον καὶ ὅσο περισσότερο ἀναπτύσσεται ὁ πολιτισμός, γίνεται πιὸ διαυγὴς ἡ ἀναγνώρισις αὐτῆς τῆς ἀνωτέρας θελήσεως ὡς κριτηρίου τῆς ζωῆς.

Ὅλα ὅσα ἀνακαλύπτουμε, εἴτε εἶναι νόμοι τῆς φύσεως, γεγονότα τῆς ἐπιστήμης ἢ ὀμορφιὲς τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλοσοφίας, τείνουν σὲ τοῦτο τὸ ἕνα συμπέρασμα, ὅτι πᾶσα ἡ ζωὴ εἶναι ἔκφρασις μιᾶς ὑπάρξεως, ἀποκάλυψις μιᾶς θελήσεως. Μᾶς βοηθάει νὰ γνωρίσουμε αὐτὸ τὸ ἐξόχως ὑψηλὸ γεγονός, μιὰ μεγάλη ἀλήθεια ποὺ περιέχεται σὲ ὅλες τὶς θρησκεῖες τοῦ κόσμου, ὅτι Θεὸς καὶ ἄνθρωπος κάνουν ἕνα, ὄχι δύο. Αὐτὸ τὸ τεράστιο γεγονός, ποὺ ἔχει χαρακτηρισθῆ στὶς

Ἰνδίες «μέγα μυστικό», μᾶς ἀποκαλύπτεται ἀπὸ μεγάλες προσωπικότητες. Ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὸν Χριστό, μὲ τὴν κάθοδό Του στὴ γῆ, μὲ τὴν ἐνανθρώπισί Του. Ἡ κάθοδός Του καθιστᾶ προσιτὸ καὶ σαφὲς τὸ ἐνδόμυχο γεγονός, ὅτι ἡ φύσις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐ ν τ ὁ ς μας καὶ ὄχι ἐκτός. Ὅταν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀκροατάς του, ὅτι τὸ θεμελιῶδες γεγονὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι «Ὁ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης», ἐξετέλει δοθεῖσαν ἐντολήν, διότι μόνον μὲ τὴν κατανόησι τῆς ἰδιότητος τοῦ Χριστοῦ μέσα στὸν ἄνθρωπο θὰ μπορέσῃ ὁ μαθητὴς νὰ φθάσῃ στὸν Διδάσκαλο.

Μιὰ μεγάλη προσωπικότης, ἕνας ἀληθινὸς «Κυβερνήτης τῆς σωτηρίας μας», ἔρχεται νὰ ζήσῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, γιὰ νὰ τοὺς διδάξῃ τὸ μυστήριον, ὅτι Θεὸς καὶ ἄνθρωπος εἶναι ἕνα, ὄχι δύο. Κατερχόμενος στὸ ἀνθρώπινο ἐπίπεδο, ζῇ, ὑποφέρει, σταυρώνεται, πεθαίνει καὶ ἀνασταίνεται ἐκ νεκρῶν. Μὲ τὴν ἱστορία τῆς ζωῆς Του, παριστάνει τὸ μυστικὸ δρᾶμα κάθε ψυχῆς. Αὐτὸ εἶναι τὸ πόρισμα τῆς διδασκαλίας Του. Καθὼς ὁ Χριστὸς ἐτάφη καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἔτσι καὶ κάθε ἄνθρωπος θὰ περάσῃ ἀπὸ τὸν ἴδιο κύκλο συμβάντων—τὸν θρίαμβο τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, τὴν Σταύρωσι καὶ τὴν Ἀνάστασι. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἀπέδειξε μὲ τὸν Ἑαυτό Του τὴν ἀλήθεια, διότι διῆλθε ἀπὸ τὶς πύλες τοῦ θανάτου καὶ ἐπέστρεψε νικητής, μποροῦμε κι᾿ ἐμεῖς νὰ προσβλέπουμε μ᾿ ἐμπιστοσύνη, σὰν ἔρθῃ ἡ ὥρα τῆς πνευματικῆς πάλης, πρὸς τὴν σταύρωσι καὶ τὸν θάνατο ἀκόμη, μ᾿ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸν ἴδιο θρίαμβο τοῦ Ἑνός.

Κατὰ τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλον τρόπο, ὁ θάνατος ἔρχεται σὲ ὅλους συνεχῶς. Ὁ θάνατος, ὅμως, ποὺ μὲ τόσο τρόμο τὸν συλλογιζόμαστε, εἶναι ἡ μέγιστη εὐλογία. Τὸν θάνατο, τὸν κάνει τόσο τρομερὸ τὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο ποὺ ἔχομε εἰσαγάγει στὴν ἀντίληψι τῆς ζωῆς. Ἂν μπορούσαμε νὰ σκεφθοῦμε σὰν φυτὰ καὶ δένδρα, θὰ βλέπαμε ὅτι ὁ θάνατος εἶναι τὸ πιὸ φυσικὸ πρᾶγμα στὴν αἰώνια μας ἀνάπτυξι. Μηδὰ τρέμει τὸ δένδρο, ὅταν πλακώνει ὁ χειμώνας, παύει κάθε ζωτικότης του καὶ εἰσέρχεται σ᾿ ἕνα εἶδος θανάτου; Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἦτανε σπόρος, εἶχε περιοδικὸ θάνατο τὸν χειμῶνα καὶ ἀνάστασι τὴν ἄνοιξι. Μονάχα νὰ μπορούσαμε νὰ ἐξισωθοῦμε μὲ τὴν φύσι, ποὺ τῆς λείπει ἡ αὐτοσυνείδησις, καὶ αὐτὸ ποὺ καλοῦμε «θάνατο» δὲν θὰ εἶχε πιὰ καμμιὰ φοβέρα γιὰ μᾶς. Ἂν ἐπιτύχετε στὴν πνευματικὴ ζωή, θὰ ἰδῆτε ὅτι ὑπάρχει ἕνας καθημερινὸς πεθαμός, γιατὶ καλὰ ἔχουνε πῆ πὼς ἡ ζωὴ δὲν σημαίνει νὰ φυτοζωῇ κανείς, ἀλλὰ «νὰ πεθαίνῃ σὲ κάτι τὸ τελειότερο». Ἀπὸ ἐδῶ ξεκινᾶ τὸ μυστήριον ὅτι ὅλοι πρέπει νὰ πεθάνουμε στὴν θνητὴ φύσι· θὰ σταυρωθοῦμε ἀπὸ τὸν κόσμο, ἀλλὰ θὰ ἀναστηθοῦμε θριαμβευτικὰ καὶ θὰ διαπιστώσουμε ὅτι Θεὸς καὶ ἄνθρωπος κάνουν ἕνα καὶ ὄχι δύο.

Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ Discovery τοῦ Wheaton Η.Π.Α.

Η ΣΦΙΓΞ

ἔπαυσε νὰ σιγᾶ . . .

Τοῦ Ἰω. Α. Βασιλῆ

Ἀναντιρρήτως ὀφείλονται χάριτες πολλαὶ εἰς τοὺς συγγραφεῖς, οἵτινες ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐσωτερικῆς Φιλοσοφίας, ἐρευνοῦν μὲ καρτερίαν καὶ ὑπομονὴν τὰς κλειστὰς ἐκείνας σχολὰς τῆς ἀρχαιότητος, τὰ καὶ Μυστήρια ἀποκαλούμενα. Οἱ ἀκάματοι οὗτοι ἐργάται τοῦ πνεύματος προσπαθοῦν νὰ μάθουν καὶ νὰ μᾶς γνωρίσουν ὄχι μόνον τὴν σύστασιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν ὀργανώσεων ἐκείνων, ἀλλ' ἀγωνίζονται νὰ ἐκπορθήσουν καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ ἀπετέλεσε τὸ ἱερώτερον τῶν μυστικῶν των.

Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν φθάνουν μέχρι τοῦ ἀδύτου. Οἱ εἰλικρινεῖς ἐπιστρέφουν ἐκεῖθεν καὶ ὁμολογοῦν ὅτι συνέλαβον ἀκατάληπτόν τινα βόμβον, προερχόμενον ἀπὸ τὴν Σιγὴν. ποὺ ἐπικρατεῖ ἐκεῖ. Οἱ ἄλλοι, προικισμένοι μὲ ἰσχυρὰν φαντασίαν, μᾶς περιγράφουν ὄχι ἁπλοῦν ψίθυρον, ἀλλὰ φλυάρους φωνάς, αἱ ὁποῖαι προβαίνουν εἰς τρομερὰς καὶ συναρπαστικὰς ἀποκαλύψεις. Ἔτσι γράφουν τόμους ὀγκώδεις καὶ ἀναγράφουν λεπτομερείας περὶ τῆς λειτουργίας καὶ τῶν σκοπῶν τῶν Μυστηρίων.

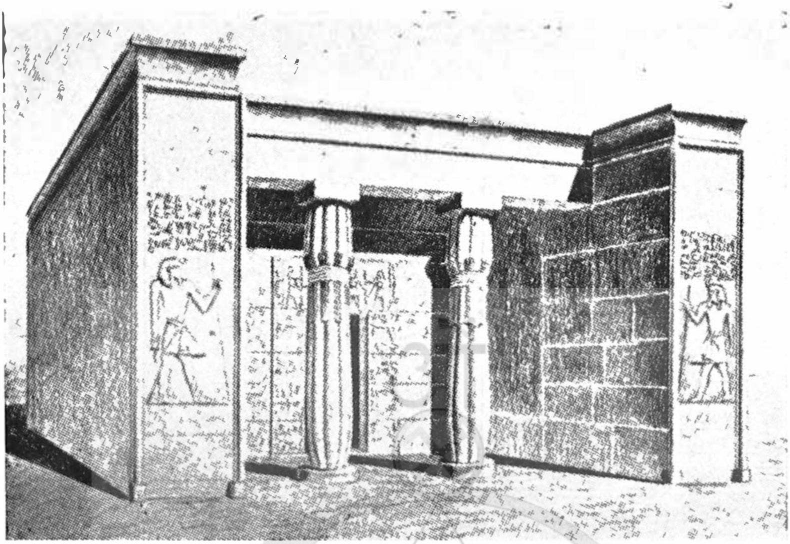
Τὸ περίεργον ὅμως εἶναι, ὅτι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, εἰς τὰς πρώτας σελίδας τῶν συγγραμμάτων των, σαφῶς διευκρινίζουν: 1) ὅτι διὰ τὴν εἰσδοχὴν εἰς τὰ Μυστήρια ἐγίνετο αὐστηρὰ ἐπιλογὴ τῶν εἰς αὐτὰ εἰσερχομένων, 2) ὅτι οἱ εἰσερχόμενοι ὑπεβάλλοντο εἰς τρομερὰς δοκιμασίας, διὰ νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ νοημοσύνη των, τὸ θάρρος, ἡ σταθερότης τῆς ἀφοσιώσεώς των, 3) ὅτι πρὸ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν σκοπῶν τῶν Μυστηρίων ὑπεβάλλοντο οἱ δόκιμοι εἰς τὸν ὅρκον τῆς ἀπολύτου σιγῆς καὶ ἐχεμυθείας περὶ τῶν ὅσων εἶδον καὶ ἤκουσαν, 4) ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ περιεχομένου τῶν ὅσων ἀπεκαλύπτετο, ὡς Κοσμοθεωρία τῶν Μυστηρίων, μετεδίδετο διὰ συμβόλων, ἀλληγορικῶν παραστάσεων καὶ διὰ τοῦ προφορικοῦ μόνον λόγου.

Καὶ ἐρωτᾶ τώρα ὁ ἀντικειμενικὸς μελετητὴς τῶν γλαφυρῶν αὐτῶν συγγραφῶν, πόθεν ἠρύσθησαν οἱ λαλίστατοι οὗτοι συγγραφεῖς—μυστηριολόγοι, τὰς πηγὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας ἤντλησαν τὰ ὅσα διέσωσαν μέχρις ἡμῶν περὶ τῶν δοκιμασιῶν, περὶ τῶν τελετουργικῶν μυήσεων καὶ τῶν μυστικῶν τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν, ἀφοῦ οἱ πραγματικοὶ μῦσται ἐτήρησαν τὸν ὅρκον των καὶ οὐδὲν γραπτὸν κείμενον διεσώθη; Διεσώθησαν βεβαίως μερικὰ σύμβολα, τὰ ὁποῖα διὰ τοὺς πολλοὺς εἶναι ἄλαλα, ἄφωνα καὶ ἀκατάληπτα σχήματα, ἢ καὶ περιγραφαὶ καὶ εἰκόνες τῶν πανδήμων ἢ τῶν καθαρτηρίων τελετῶν καὶ θυσιῶν. Ὅλα ὅμως αὐτὰ δὲν εἶναι ἀρκετὰ στοιχεῖα διὰ νὰ γράφουν ὅσα γράφουν οἱ διάφοροι Μυστηριολόγοι.

Αὐταὶ αἱ σκέψεις μοῦ ἐγεννήθησαν, ὅταν διὰ δευτέραν φοράν, ἔπειτα ἀπὸ 30 χρόνια, ἐδιάβασα ἐφέτος τὸ ἔργον τοῦ διασήμου μυστηριολόγου τοῦ 18ου αἰῶνος P. Christian «Τὰ Μυστήρια τῶν Πυραμίδων». Καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι, ὅταν ξαναδιαβάζουμε ἕνα ἔργον, εἴτε λόγῳ διαθέσεως, εἴτε λόγῳ ὡριμότητος ἀνακαλύπτομεν νέας πτυχὰς καὶ συλλαμβάνομεν νέας ἀπόψεις τοῦ συγγραφέως. Ὁμολογῶ, μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ὁ τόνος καὶ τὸ ὕφος τῆς αὐθεντίας καὶ τῆς κατηγορηματικότητος ὡς καὶ ἡ ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος περιγραφὴ τῆς τελετῆς τῆς μυήσεως, τῶν δοκιμασιῶν καὶ ἡ ἑρμηνεία τῶν συμβόλων, τὴν ὁποίαν καὶ θὰ παραθέσω ἐν συνεχείᾳ. Καὶ τοῦτο, διότι πιστεύω ὅτι καὶ οἱ ἀμύητοι δύνανται νὰ ὠφεληθοῦν ἐκ τῶν ἀνακοινώσεων αὐτῶν καὶ νὰ ζητήσουν νὰ τὰ μελετήσουν συστηματικῶς. Ἰδίως νὰ μελετήσουν καὶ ἐφαρμόσουν τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς ποὺ ἀναπτύσσονται ἐκεῖ.

Δὲν γνωρίζω ἐὰν ὁ P. Christian εἶχε μυηθῆ εἰς παλαιὰ ἢ σύγχρονα Μυστήρια, ὥστε μὲ τὴν μυστηριακήν του κατάρτισιν νὰ κατορθώσῃ νὰ συλλέξῃ καὶ νὰ συναρμολογήσῃ ἀπὸ τὰς νύξεις, ποὺ κάμνουν οἱ προγενέστεροι αὐτοῦ καὶ ἀσχολούμενοι περὶ τὰ μυστηριακὰ θέματα συγγραφεῖς ὥστε νὰ καταστρώσῃ τελετὰς μυήσεων καὶ νὰ τὰς δημοσιεύσῃ. Διότι, τόσον τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, ὅσον καὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων δὲν ἔχομεν ἀσφαλεῖς καὶ θετικὰς πηγάς. Εἶναι γνωστὸν ὅτι οὐδὲν γραπτὸν ἄφησαν οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι Μῦσται, καθότι ἐτήρησαν ἀπόλυτα τὸν δοθέντα ὅρκον τῆς σιγῆς. Εἶναι ἀληθὲς ἐπίσης, ὅτι ἔχομεν περιγραφὰς τῶν τελετῶν τῆς Ἐλευσῖνος ὑπὸ τῶν λεγομένων ψευδοορφικῶν, τοῦ Ἀπολλοδώρου, τοῦ Πορφυρίου, τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ τῶν πολεμίων τῶν Μυστηρίων. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶναι πολὺ μεταγενέστερα. Ἐπίσης διεσώθησαν ἀνάγλυφοι παραστάσεις καθαρτηρίων τελετῶν καὶ θυσιῶν πανδήμων. Καὶ αὐτὰ τὰ σωζόμενα εἶναι ἀρκετὰ δι' ἕνα εὐφάνταστον συγγραφέα, νὰ συνθέσῃ τελετὰς μυήσεων καὶ δοκιμασιῶν. Ἀλλὰ τὸ Ἱερὸν μυστικὸν των παραμένει ἀπόρθητον, ἀσύλληπτον διὰ τοὺς συγχρόνους ἑτεροδόξους. Ἐπίσης διὰ τὰ Αἰγυπτιακὰ δὲν ἔχομεν γραπτὰ κείμενα. Ἄλλοι συγγραφεῖς συσχετίζουν τὴν διδασκαλίαν τῶν Πυραμίδων μὲ τὰ σωζόμενα τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν γνωρίζω, ἐὰν ἡ Σφίγξ ἔλυσε τὴν σιωπήν της καὶ ἤκουσε τὰς ἀποκαλύψεις της ὁ ἐν λόγῳ συγγραφεύς. Ἀσχέτως ὅμως ὅλων αὐτῶν πιστεύω ὅτι οἱ μυστηριολόγοι προσφέρουν μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς ἡμᾶς τοὺς συγχρόνους των. Ἐὰν δὲν εὑρίσκοντο καὶ αὐτοὶ νὰ μᾶς ὑπενθυμίζουν ὅτι ὑπῆρχε κάποτε ἐπὶ τῆς γῆς σοβαρὰ πνευματικὴ ἐπίδοσις τῶν ἀνθρώπων ὅλων τῶν ἐποχῶν πρὸς τὸν τομέα αὐτόν, ἡ λησμοσύνη, ποὺ εἶναι ἡ ὀλεθριωτέρα ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου, θὰ εἶχε καλύψῃ μὲ τὸν βαρὺν πέπλον τῆς λήθης μίαν δόξαν τοῦ πνεύματος, ἕνα ἀνθρώπινον πνευματικὸν ἐπίτευγμα, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον ἀνύψωσε τὴν ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν στάθμην τῶν χωρῶν, ὅπου ἐλειτούργησαν τὰ Μυστήρια, ἀλλ' ἐθεμελίωσαν τὰς βάσεις ἑνὸς ἀκαταλύτου πολιτισμοῦ, στηριζομένου εἰς τὴν τέχνην καὶ τὴν Φιλοσοφίαν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὁποίων οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι προσπαθοῦν νὰ αἰσθανθοῦν κάποιαν συγκίνησιν, κάποιαν χαράν, μὲ τὴν μελέτην του καὶ νὰ λύσουν τὰ αἰνίγματα καὶ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς, ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν ἀνήσυχον σκέψιν των.

Εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ εἰς διαφόρους χώρας, ἡ μητέρα μας ἡ Γῆ ἀνατρέφει μὲ στοργήν, καλλιεργεῖ καὶ ἀναδεικνύει τὰ ὥριμα παιδιά της. Ποῖα ὅμως

Ὁ ναὸς τοῦ Ἀμενόφιδος (μὲ γλυπτὰς ἀναπαραστάσεις μυήσεων)

εἶναι αὐτά. Εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ὀνομάζουμε Ποιητάς, Ὁραματιστάς, Προφήτας, Μυσταγωγούς. Εἰς τὴν ὡριμότητά των συνετέλεσαν ὁ πόνος καὶ ἡ δοκιμασία. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ πόνου ποὺ ἐπροξένησεν εἰς τὰς ψυχάς των ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἔκαμε ν' ἀποφασίσουν νὰ μὴ ἐκδηλώνουν πλέον κακίαν ἐναντίον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἀντίθετα, στὴν κακίαν ἐκείνων, προσφέρουν ἀνοχὴν καὶ ἀγάπην. Ἐφεξῆς ἔμαθαν νὰ βλέπουν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτόν τους. Ἐπίσης εἰς τὴν ὡριμότητά των συνετέλεσε πολὺ τὸ δάκρυ τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας, ποὺ ἔπλυνε καὶ ἐξάλειψε τὰς κηλίδας τῆς ἀνομίας των. Ἡ ἐξιλέωσίς των μὲ τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ ἀδικήματος, ἐπανέφεραν μέσα τους τὴν γαλήνην, ἡ ὁποία ἐπέβαλε σιγὴν εἰς τὰς ἐφιαλτικὰς τύψεις τοῦ συνειδότος, ποὺ εἶχαν δημιουργήσει αἱ παραβάσεις τοῦ φυσικοῦ Νόμου. Ἡ μητέρα μας φύσις, δέχεται τοὺς παραβάτας τῶν Νόμων της μὲ στοργὴν στοὺς κόλπους της καὶ τοὺς βοηθεῖ νὰ πορεύωνται παράλληλα πρὸς αὐτοὺς γιὰ νὰ ἀπολαμβάνουν διαρκῶς τὰς θωπείας, τὰς εὐλογίας καὶ τὰς χαρὰς τῆς Ζωῆς. Τώρα, ποῖα τὰ γνωρισματα τῶν παιδιῶν αὐτῶν τῆς Γῆς; Ἡ ἀπέραντος καλωσύνη καὶ ἡ ἄνευ ὁρίων ἀνοχὴ καὶ ἐπιείκεια ἀδιακρίτως πρὸς παντα ἄνθρωπον. Ἡ πραότης καὶ ἡ γλυκύτης, ποὺ εἶναι ἡ ζωντανὴ ἔκφρασις τῆς ἁρμονίας, ἡ ὁποία πλημμυρίζει τὸν ἐσωτερικόν των κόσμον. Ὁ ἔρως πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ δίψα τοῦ γνῶναι. Ὁ πόθος τοῦ λυτρωμοῦ καὶ τῆς Ἐλευθερίας. Ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ ἡ θυσία ὑπὲρ τῶν πολλῶν. Ἡ προσπάθεια νὰ σπάσουν τὰ στενὰ ὅρια τοῦ περιβάλλοντος τῆς Γῆς καὶ νὰ ἀγκαλιάσουν μὲ τὰς ἀκτῖνας τῆς ρωμαλεας των σκέψεως τὴν ἀπεραντωσύνη τῶν κόσμων γιὰ νὰ γνωρίσουν τὰ μυστικά των ν' ἀγαπήσουν τὴν ζωήν των. Αὐτὰ εἶναι τὰ ὥριμα παιδιὰ τῆς Γῆς. Αὐταὶ εἶναι αἱ ἡρωϊκαὶ ψυχαί, ποὺ μὲ τὰς προσπαθείας

των αὐτὰς προκαλοῦν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὑπερτέρων τοῦ ἀνθρώπου συνειδήσεων, τῶν ἐλευθέρων καὶ φωτεινῶν, αἱ ὁποῖαι συμμορφούμεναι μὲ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ παγκοσμίου Νόμου τῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀλληλοβοηθείας τῶν ὄντων αἰσθάνονται ἱερὸν τὸ χρέος νὰ βοηθήσουν, νὰ ἐνισχύσουν καὶ νὰ καθοδηγήσουν στοργικὰ τὰς ὡρίμους, τὰς ἁγνὰς καὶ τὰς ἡρωϊκὰς ψυχάς, ποὺ ἀτενίζουν πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀγωνίζονται ν' ἀνεβοῦν σὲ ἀνωτέρας βαθμίδας τῆς ἐξελίξεως. ζητοῦσαι γνῶσιν καὶ φῶς.

Κάθε ἐνατένισις πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάθε ἁγνὸς πόθος προκαλοῦν ἕνα κραδασμὸν στὸν αἰθέρα. Τοῦτον συλλαμβάνουν οἱ δέκται τῶν τελείων ὑπάρξεων καὶ οὐδέποτε τὸν ἀφίνουν χωρὶς ἀπάντησιν. Ἡ στοχαστικὴ καὶ εὐαίσθητη φύσις τοῦ Ποιητοῦ δέχεται τὸ στοργικὸ χάδι τῆς Μούσης ποὺ δυναμώνει τὴν φαντασίαν του καὶ ἔτσι κατορθώνει νὰ συλλαμβάνῃ καὶ νὰ ἐκφράζῃ μὲ ἁρμονίαν καὶ ρυθμικὸ μέτρο καταστάσεις καὶ πραγματικότητας, ποὺ συγκινοῦν τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, μὴ δυναμένους ὅμως τούτους νὰ τὰς αἰσθανθοῦν καὶ νὰ τὰς κατανοήσουν μὲ τὰς ἰδικάς των νοητικὰς ἱκανότητας. Ἡ φαντασία εἶναι μία νοητικὴ ἱκανότης ποὺ συλλαμβάνει τὴν πραγματικότητα μὲ τὸν ἰδικόν της τρόπον καὶ πρέπει νὰ εἶναι σεβαστὴ καὶ νὰ μὴ περιφρονῆται. Καὶ ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ τέκνα τῆς Γῆς, ποὺ δὲν ἀρκοῦνται εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐρεθισμοῦ, ποὺ δέχονται αἱ αἰσθήσεις των, γιὰ νὰ γνωρίσουν τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον καὶ πιστεύουν, ὅτι μπορεῖ μὲ τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς των νὰ δοῦν καὶ ν' ἀκούσουν ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν τοὺς πληροφοροῦν αἱ πέντε αἰσθήσεις, ἁπλώνουν τὰς ψυχικάς των δυνάμεις πρὸς τὰ ἔξω. γιὰ ν' ἀτενίσουν τὴν πραγματικότητα, εἶναι οἱ ἥρωες, οἱ ἡμίθεοι. Ἀκτῖνες φωτὸς περιβάλλουν τότε τοὺς τολμηροὺς καὶ τοὺς ἁγίους καὶ ἀναδεικνύονται οὗτοι Ὁραματισταὶ καὶ Προφῆται. Ἡ θεωρία καὶ ἡ γνῶσις μεταδιδομένη ἀπὸ τοὺς ἄλλους μᾶς ἀνοίγουν εὐρεῖς ὁρίζοντας μαθήσεως καὶ πλουτίζουν τὸ νοητικό μας περιεχόμενο. Ἀλλ' ἡ κατ' αἴσθησιν γνῶσις καὶ ἡ καθαρὰ κάτοψις τῆς πραγματικότητος ἔχει γοητείαν καὶ πειθώ, διότι γιγαντώνει τὴν πεποίθησιν ἐπὶ τοῦ ἀλανθάστου τῆς γνώσεως καὶ ἑδραιώνει τὴν Πίστιν, ποὺ εἶναι τὸ γνώρισμα τῶν Ὁραματιστῶν καὶ τῶν Προφητῶν, καὶ ἡ ὁποία πίστις εἶναι ἐκείνη, ποὺ τοὺς ἀναδεικύει ὁδηγοὺς καὶ διδασκάλους τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὅταν τὰ παιδιὰ τῆς Γῆς, τῆς ὡς ἄνω κατηγορίας, αἰσθανθοῦν τὸ χρέος νὰ ἐπιβοηθοῦν εἰς τὴν κατεργασίαν τῶν ψυχῶν τῶν ἀδελφῶν των ἀνθρώπων καὶ νὰ βοηθήσουν συστηματικὰ τὴν διαφώτισιν, τὸν φωτισμόν, τὴν ἀπελευθέρωσιν τούτων ἀπὸ τὸ σκότος καὶ τὴν ἕλξιν τῆς γῆς, τότε ζητοῦν τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀσμένως δέχεται τὴν συνεργασίαν, διότι ἔχει τὴν πεποίθησιν εἰς τὴν σύνεσιν, εἰς τὴν ἀκλόνητον θέλησίν των, εἰς τὴν σταθερότητα καὶ εἰς τὴν ἁγνότητα τῶν προθέσεών των, διότι ἔχει δοκιμάσει καὶ παρακολουθήσει τὰς ἡρωϊκάς των προσπαθείας, ὄχι μόνον κατὰ τὴν παροῦσαν ζωήν. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς προγενεστέρας διαβιώσεις των. Τὰ περιβάλλει τότε μὲ δυνάμεις του καὶ τὸ φῶς Του καταυγάζει τὸ πνεῦμα των καὶ ἡ ἁρμονία Του πλημμυρίζει τὴν καρδίαν των. Διότι ἔγιναν ἀνάλογοι μὲ τὰς ἐλευθέρας καὶ ἀνεξαρτήτους διανοίας. Διότι τὸ ψεῦδος καὶ ἡ κακία δὲν μολύνουν πλέον οὔτε τὸν νοῦν των, οὔτε τὴν καρδίαν των. Μετεμορφώθησαν ὁλοκληρωτικὰ καὶ ἐκδηλώνουν μόνον ἀγάπην, γαλήνην, γλυκύτητα, ἀλήθειαν, φῶς. Τότε τοὺς ἀποκαλύπτει, μὲ τὰ μέσα ποὺ ἔχει ἄφθονα, ὡλοκληρωμένην Κοσμοθεωρίαν, τὴν ὁποίαν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ὡς

κάτι τὸ πεπερασμένον, ἀδυνατεῖ μὲ τὰ μέσα ποὺ διαθέτει νὰ γνωρίσῃ μόνος του. Ἡ κοσμοθεωρία αὐτή, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς, ἐξηγεῖ ὅλα τὰ φαινόμενα καὶ οὐδὲν πρόβλημα ἢ αἴνιγμα τοῦ Εἶναι παραμένει ἄλυτον Πόθεν οἱ κόσμοι. Πόθεν ἡ ψυχή. Ποία ἡ ἐξέλιξίς της μέσῳ τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν. Πῶς αὕτη λυτροῦται τοῦ γηΐνου περιβάλλοντος. Πῶς ἀποθεοῦται. Πῶς ἐπιτυγχάνεται ἡ συνεργασία τῶν ἁγνῶν ἀνθρώπων μὲ τάς ὑπερτέρας αὐτοῦ συνειδήσεις. Διατί ὁ φυσικὸς Νόμος εἶναι ταὐτόσημος τοῦ ἠθικοῦ Νόμου. Καὶ διατί διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς Γνώσεως προαπαιτεῖται ἐξαγνισμὸς καὶ σταθερὰ ἠθικὴ πορεία. Ὅλαι αὐταὶ αἱ γνσώεις ἀποκαλύπτονται εἰς ἐκείνους, ποὺ ἀποκαλοῦμεν Μυσταγωγοὺς καὶ οἱ ὁποῖοι ὑποβάλλονται πρότερον εἰς φρικτοὺς ὅρκους, ὅπως μὴ προβαίνουν εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν ἀληθειῶν αὐτῶν, εἰμὴ εἰς ἀνθρώπους ἁγνῶν καὶ σταθερῶν προθέσεων, ἀποκλειομένων τῶν ἀτόνων καὶ στείρων διανοιῶν καὶ τῶν νεκρῶν ψυχῶν. Οἱ Μυσταγωγοὶ οὗτοι περιβάλλονται μὲ πνευματικὰς ἐξουσίας καὶ γίνονται γνῶσται καὶ χειρισταὶ ἀποκρύφων Νόμων τῆς Φύσεως. Οὗτοι ἱδρύουν τὰς κλειστὰς ἢ Ἐσωτερικὰς Σχολὰς καὶ δέχονται εἰς αὐτάς, κατόπιν προσεκτικῆς ἐπιλογῆς, τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ καθαροὺς τὸν νοῦν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς μυοῦν εἰς τάς Ἀληθείας, ποὺ κατέχουν, κατόπιν δοκιμασιῶν καὶ ἐπιβολῆς τοῦ Ὅρκου τῆς Σιγῆς. Ἡ μέθοδος, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται, ἀρχικῶς, εἶναι ἡ διὰ τῆς ὀπτικῆς γλώσσης τῶν συμβόλων καὶ τῆς ἀλληγορίας προβολὴ ὡρισμένων κοσμογονικῶν ἀρχῶν καὶ μεταμορφωτικῶν ἀληθειῶν. Οὕτω προφυλάττουν ἀπὸ κάθε βεβήλωσιν καὶ κατάχρησιν ἀπὸ τοὺς νεήλυδας καὶ τὰς ἀώρους ψυχὰς τὰ κέντρα αὐτὰ τοῦ Φωτισμοῦ καὶ τῆς Λυτρώσεως, ποὺ καλοῦνται Μυστήρια.

Ὁ οὐρανὸς τῆς χώρας μας ηὐνόησε τὴν ἵδρυσιν καὶ λειτουργίαν τῶν Μυστηρίων εἰς τὴν Ἀρχαιότητα. Τὰ γνωστότερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τά Μινωϊκά, τὰ Ὀρφικά, τὰ Καβείρια, τὰ τῶν Λυκομηδῶν, τοῦ Κινύρα τῆς Πάφου, τὰ Ἐλευσίνια, τὰ Πυθαγόρεια. Εἰς αὐτά ἐμυήθησαν ὅλοι οἱ Σοφοὶ καὶ οἱ Νομοθέται τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ὁ ἄφθαστος καὶ ἀπαράμιλλος πολιτισμός της ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν Μυστηρίων, τῶν ὁποίων οἱ Ναοὶ καὶ τά περίτεχνα Μνημεῖα των χαρίζουν, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα, Αἴγλην καὶ Δόξαν πνευματικήν, ἡ ἀνταύγεια τῶν ὁποίων εἴθε νὰ φωτίσῃ καὶ τοὺς συγχρόνους Ἕλληνας, τοὺς ἐκτιμῶντας καὶ ποθοῦντας τὴν Μυστηριακὴν Γνῶσιν. Εἴθε οὗτοι νὰ ζητήσουν καὶ νά μελετήσουν ταύτην. Οἱ Μῦσται δὲν ἐξέλιπον ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς καὶ ἡ Μυστηριακὴ δάς, ἴσως ἄτονος, πάντως καὶ σήμερον φωτίζει ἀκόμη τὴν Ἀνθρωπότητα. Καίτοι ἡ Μυστηριακὴ δάς κεῖται χαμαί, ἐν τούτοις τὸ ἀμυδρόν, ἀλλὰ μαρμαῖρον φῶς της διατηρεῖται εἰσέτι εἰς κλειστάς τινας Ἑταιρίας, μὲ ποικίλα ὀνόματα καὶ ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Οἱ ζητοῦντες τάς εὑρίσκουν εὐκόλως σήμερα. Καὶ εἰς τοὺς κρούοντας τὴν θύραν των αὕτη ὑποχωρεῖ μὲ ἀρκετὴν εὐχέρειαν σήμερον. Οἱ ἄνθρωποι ἀγαθῶν προθέσεων καὶ ἐντίμων διαθέσεων εἶναι πάντοτε εὐπρόσδεκτοι.

Ἄλλη χώρα ποὺ ηὐνοήθη ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν καὶ ἤκμασαν εἰς αὐτὴν ἄρτια Μυστήρια ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας εἶναι ἡ ἀρχαία Αἴγυπτος. Πρώτη ἱερὰ πόλις της θεωροῦνται αἱ Θῆβαι. Ἐκεῖ ἕδρασαν τὰ πρῶτα Μυστήρια τὰ ἀναδείξαντα τοὺς βαθεῖς Μαθηματικοὺς καὶ Ἀστρονόμους, τοὺς μεγάλους Νομοθέτας, τοὺς Μύστας πάσης Ἀποκρύφου Ἐπιστήμης καὶ Ἐσωτερικῆς Σοφίας. Ἐκεῖ κατὰ τὴν παράδοσιν ἐμυήθησαν ὁ Θαλῆς, ὁ Εὔδοξος, ὁ

Σφὶγξ τοῦ Μουσείου τοῦ Καΐρου

Πυθαγόρας, ὁ Πλάτων.

Ἐὰν ἀπωλέσθη ἡ διδασκαλία καὶ τὸ ἐσωτερικὸν περιεχόμενον τῶν Σχολῶν ἐκείνων, διεσώθησαν ὅμως τὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα, τὰ ἄντρα ἐκεῖνα τῆς Σοφίας καὶ τῆς Ἀρετῆς, διὰ νὰ ὑπενθυμίζουν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀνθρώπους ποῦ δύναται νὰ φθάσῃ ἡ θέλησις καθοδηγουμένη ἀπὸ τὴν ἁγνότητα τῶν προθέσεων καὶ ἀπὸ τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ.

Εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ Καΐρου ὀροπέδιον τοῦ Γιζὲχ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου, ἐκ τῶν ἑπτὰ πυραμίδων διεσώθησαν μάρτυρες ἑνὸς ἐνδόξου πνευματικοῦ παρελθόντος αἱ τρεῖς. Ἡ μεγαλυτέρα ἐξ αὐτῶν ἐκτίσθη κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ὑπὸ τοῦ Χέοπος. Εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ταύτης προβάλλει ἐπιβλητικὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς ἕνα ὑψίστης σημασίας κολοσσιαῖον σύμβολον ποὺ κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ ἐμφανίσῃ εἰς τοὺς πολλοὺς ἡ Μυσταγωγημένη σκέψις τῶν Αἰγυπτίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τοῦτο τὸ ἱερὸν σύμβολον εἶναι ἡ περιώνυμος Σφίγξ. Εἶναι λαξευμένη εἰς τὸν ἐκ γρανίτου ὄγκον ἑνὸς ὀροπεδίου. Τὸ ὕψος της εἶναι 75 πόδες. Τὸ μῆκος της 120. Ἀπὸ τῆς γαστρὸς μέχρι τοῦ πώγωνος 50 πόδες καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνος μέχρι τῆς κορυφῆς 25, ἡ δὲ περιφέρεια τῆς κεφαλῆς κατὰ μέτωπον 80 πόδες. Εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς ὑπάρχει κοίλωμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἐχρησίμευε διὰ συμβολικοὺς στολισμούς.

Ὁ κολοσσιαῖος αὐτὸς μονόλιθος χρώματος ὑπερύθρου, ὀρθούμενος ἐπὶ τῆς ἄμμου παράγει εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ τὸ πρῶτον ἀτενίζοντος αὐτὸ κατάπληξιν καὶ θαυμασμόν. Τὸ λίθινον αὐτὸ φάσμα φαίνεται ὡς νὰ προσέχῃ καὶ νὰ ἐξετάζῃ τὸν ἀτενίζοντα αὐτὸ ἐπισκέπτην. Νομίζει τις ὅτι τὸ φάσμα τοῦτο παρατηρεῖ μετὰ περισκέψεως καὶ βυθομετρεῖ τὸ ἔνδον ἐκείνου, ποὺ τὸ περιεργάζεται. Τὸ μέγα οὖς του φαίνεται νὰ προσπαθῇ νὰ συλλαμβάνῃ ἀκόμη τὸν θόρυβον τοῦ παρελθόντος καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένα

Ἡ μεγάλη Σφίγξ τοῦ Γιζέχ

βλέμματά του νὰ ἐπισκοποῦν τὸ μέλλον. Τὸ βλέμμα του ἐνέχει κάτι τὸ ἀτενὲς καὶ ἐκστατικὸν ποὺ θέλγει, μαγεύει καὶ ὑποβάλλει τὸν θεατήν. Ὅλη αὐτὴ ἡ ὀγκώδης, ἡ κολοσσιαία μορφή, κατὰ τὸ ἥμισυ ἄγαλμα καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ βουνὸ ἔχει μίαν ἰδιάζουσαν μεγαλοπρέπειαν, ἐμπνέουσαν οὐχὶ δέος, ἀλλά γαλήνην καὶ ἐκφράζει μίαν σαγηνεύουσαν γλυκύτητα καὶ μακαριότητα

Ἡ Σφὶγξ ἀναπαρίσταται εἰς τὴν εἴσοδον ὅλων τῶν Ναῶν. Εἶναι τῷ ὄντι ἕνα λίθινον συμβολικὸν αἴνιγμα, πρόλογος σιωπηλός, ἐπιβλητικὸς προθάλαμος, κλεὶς μυστικὴ τῆς βαθείας ἐπιστήμης τῆς Μυσταγωγίας, ποὺ ἀπεκαλύπτετο εἰς τοὺς ἁγνοὺς καὶ τοὺς τελείους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐντὸς τῶν Πυραμίδων 'Αλλ' ἂς τολμήσωμεν μὲ τὰ ὅσα διεσώθησαν περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ μεγάλου τούτου συμβόλου νὰ ἐπιχειρήσωμεν τὴν ἑρμηνείαν του. Ἡ Σφίγξ; τῆς ὁποίας ἡ ἐτυμολογία εἶναι «σφίγγω», ἐκφράζει τὴν ἰδέαν τοῦ συνδέειν, τοῦ συνθέτειν. Καὶ τῷ ὄντι εἰς τὴν μορφήν, εἰς τὸ σχῆμα τῆς Σφιγγὸς συμπλέκονται καὶ ἑνοῦνται κατὰ ἕνα τρόπον ἁρμονικὸν τέσσαρα σύμβολα. Κεφαλὴ γυναικός, σῶμα ταύρου, ὄνυχες λέοντος καὶ πτέρυγες ἀετοῦ. Καίτοι τὸ σύνολον παριστᾷ φανταστικὴν φυσιογνωμίαν ἐν τούτοις κάθε ἴχνος τερατωδίας ἐξαφανίζεται ἅμα τὸ πνεῦμα τοῦ παρατηρητοῦ θελήσῃ νὰ συλλάβῃ τὸ νόημα, ποὺ ἔχει περικλείσει ἐκεῖ ὁ βαθυστόχαστος συμβολιστής

Ἡ Κεφαλὴ τῆς Γυναικὸς περιβαλλομένη ἀπὸ καλύπτραν συμβολίζει τὴν Διάνοιαν, τὴν ἁγνήν, τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀνεξάρτητον, τὴν φθάσασαν εἰς τὸ νὰ ἐποπτεύῃ καὶ νὰ γνωρίζῃ τὸ πᾶν, τουτέστιν νὰ ἔχῃ καταστῆ Σοφή. Στηρίζεται ἐπὶ τοῦ κορμοῦ Ταύρου, συμβολίζοντος τὴν γονιμοποιὸν Δύναμιν τῆς Ζωῆς καὶ τὸ παράγωγον αἴτιον τοῦ αἰωνίου Κάλλους.

Οἱ ὄνυχες τοῦ Λέοντος εἰκονίζουν τὴν ἀκατάβλητον φυσικὴν ἰσχὺν καὶ τὸ θάρρος, μὲ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχῃ περιβλη-

θῆ ἡ ἐλευθέρα ψυχή, διὰ νὰ κατατροπώσῃ τὴν ἄρνησιν καὶ διαλύσῃ τὸ ἔρεβος. Τέλος αἱ πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ συμβολίζουν τὴν δύναμιν τῆς πτήσεως, τὴν ἱκανότητα ν' ἀνυψοῦται πρὸς τὰ ὑψηλὰ ποὺ πρέπει ν' ἀποκτήσῃ τὸ πνεῦμα διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἕλξιν τῆς Γῆς καὶ τὰς περιπτύξεις τοῦ Ἅδου.

Ἡ τοποθέτησις τοῦ ἱεροῦ τούτου συμβόλου πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν Ναῶν θὰ ἐσήμαινε δύο τινα. Ἢ τὸ διὰ τούτου εἰκονιζόμενον πρέπει νὰ εἶναι ὁ φρουρός, ὁ προστάτης, ὁ καθοδηγητὴς τῶν εἰς αὐτὰ τελουμένων, ἢ οἱ ἐκεῖ φοιτῶντες θὰ ἠδύναντο ν' ἀποκτήσουν τὰς ἱκανότητας καὶ τὰς δυνάμεις ποὺ συμβολίζει ἡ Σφίγξ, διὰ νὰ γίνουν ἐλεύθεροι, σοφοὶ καὶ ἰσχυροί.

Καὶ τώρα τὴν εὐθύνην τῶν ὅσων κατωτέρω θὰ περιγράψω, δὲν θὰ τὴν φέρω ἐγώ, ἀλλ' ὁ P. Christian, ὅστις ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ ἠρύσθη ἀπὸ τὰ σωζόμενα περὶ τῶν Μυστηρίων τῶν Πυραμίδων τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ ἄλλων Μάγων. Τὰ ὅσα θ' ἀφηγηθῶ, πιστεύω ὅτι δύνανται νὰ βοηθήσουν ἐκείνους, οἵτινες μετὰ προσοχῆς καὶ ἐμβριθείας ἤθελον μελετήσῃ ταῦτα καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ τὰ μεταφέρω ἐνταῦθα.

Ὁ Ἱεροφάντης μετὰ δύο θεσμοθετῶν ὡδήγει τὸν πρὸς μύησιν πρὸ τῆς Σφιγγὸς καὶ τοῦ ἀπηύθυνε τὴν ἑξῆς παραίνεσιν:

«Συνήθιζε νὰ παρατηρῇς μὲ προσοχὴν καὶ μὲ ἀκρίβειαν. Νὰ βούλεσαι μετὰ δικαιοσύνης. Μάθε νὰ τολμᾷς πᾶν ὅ,τι ἡ συνείδησις τὸ ἐπιτρέπει. Γνώριζε νὰ σιγᾷς ἐπὶ τῶν σκοπῶν σου. Ἂν δὲ παρὰ τὴν καρτερίαν σου ἡ ἐπαύριον φαίνεται νὰ εἶναι ἡ συνέχεια τῶν ἀγώνων τῆς προτεραίας, πρόβαινε μὲ σταθερότητα πρὸς τὸν σκοπόν σου. Οἱ φύλακες τῆς Ἱερᾶς Κλειδός, τῆς κλειούσης τὸ παρελθὸν καὶ διανοιγούσης τὸ μέλλον, θὰ θέσουν ἐπὶ τοῦ μετώπου σου ἐν καιρῷ τὸ Διάδημα τοῦ Σοφοῦ, τοῦ Τρὶς Ἰσχυροῦ».

Παρὰ τοὺς πόδας τῆς Σφιγγὸς ἦτο ἐντοιχισμένη ὀρειχάλκινος θύρα. Πρὸ αὐτῆς ὡδηγεῖτο ὁ δόκιμος μὲ κεκαλυμμένους διὰ μέλανος ἐπιδέσμου τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑποβασταζόμενος ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν θεσμοθετῶν. Ὁ ἕτερος τούτων ἐκράτει λυχνίαν. Ἡ θύρα ἠνοίγετο κατὰ τρόπον μυστηριώδη, ἅμα τῇ συνθηματικῇ κρούσει τοῦ Ἱεροφάντου. Ἡ εἴσοδος αὕτη ὡδήγει δι' ἑνὸς λαβυρινθώδους ὑπογείου ὀρύγματος εἰς τὴν ἔναντι τῆς Σφιγγὸς Πυραμίδα, εἰς τὰ διαμερίσματα τῆς ὁποίας ἦτο ἀδύνατον νὰ φθάσῃ τις ἄνευ πεπειραμένου ὁδηγοῦ. Μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ δοκίμου καὶ τῶν συνοδῶν του πάλιν ἐκλείετο ἑρμητικῶς ἡ θύρα. Καὶ τώρα ἄρχεται ἡ πρώτη δοκιμασία. Ὁ Δόκιμος ὑποβασταζόμενος, πάντοτε προχωρεῖ μὲ βῆμα σημειωτόν, ἀλλ' αἴφνης τὸν σταματοῦν ἀπότομα οἱ θεσμοθέται, κραυγάζοντες ὅτι εὑρίσκονται πρὸ μιᾶς ἀβύσσου, ἡ ὁποία περικυκλώνει τὸν Ναὸν τῶν Μυστηρίων προφυλάττουσα αὐτὸν ἀπὸ τὴν αὐθάδη περιέργειαν τῶν βεβήλων. Διὰ νὰ συνεχίσωμεν τὴν πορείαν πρέπει νὰ καταβιβασθῇ ἡ κρεμαστὴ γέφυρα διὰ τῆς ὁποίας οἱ μῦσται μεταβαίνουν εἰς τὴν Ἱερὰν Γῆν.

—«Μὴ κινηθῇς οὔτε κατὰ ἕνα βῆμα. Μὴ καταβιβάσῃς τὸν ἐπίδεσμον τῶν ὀφθαλμῶν σου, διότι θὰ καταπέσῃς ἐντὸς τοῦ βαράθρου. Ἀπόβαλε τὸν φόβον καὶ μάθε νὰ ὑπακούῃς».

Οἱ παρακολουθοῦντες ἐψυχολόγουν τὸν δόκιμον. Ἐὰν ἐπιτυχῶς ἀντεμετώπιζε τὴν δοκιμασίαν τοῦ τρόμου, τοῦ ἔλεγον νὰ προχωρήσῃ καὶ τοῦ ἀφῄρουν τὸν ἐπίδεσμον. Οὗτος ἀντίκρυζε τότε τερατώδεις μορφὰς καὶ παλλόμενον δρέπανον ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, συγχρόνως δὲ ἠκούετο φωνὴ λέγουσα: «Οὐαί. εἰς ἐκεῖνον, ὅστις θὰ διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν τῶν τεθνεώτων». Ἐὰν καὶ πάλιν δὲν ἐδείκνυε λιποψυχίαν. ἐσυνεχίζετο ἡ ἠθικὴ πλεον δοκιμασία, ἥτις συνίστατο εἰς

ἕνα κοπιῶδες ταξίδιον καὶ εἰς τὴν ἑξῆς δοκιμασίαν: Ἀφοῦ τοῦ ἔδιδον νὰ κρατῇ ἕνα λύχνον συμβολίζοντα τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ, ὅστις μᾶς παρακολουθεῖ παντοῦ, τοῦ ἀπηύθυνον τὴν κάτωθι συμβουλὴν καὶ παραίνεσιν καὶ τὸν ὡδήγουν πρὸ μιᾶς στενωποῦ σκοτεινῆς καὶ τόσον χαμηλῆς, ὥστε μόνον ἕρπων ἐπι τῶν γονάτων καὶ τῶν χειρῶν θὰ ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ. «Ὕπαγε θαρραλέως, τοῦ ἔλεγον, δὲν ἔχεις νὰ φοβηθῇς ἢ τὸν ἑαυτόν σου, εἰς τὴν δοκιμασίαν τῆς μονώσεως. Πρέπει νὰ στηριχθῇς μόνον εἰς τὰς ἰδικάς σου δυνάμεις. Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ μνήματος ἐντὸς τοῦ ὁποίου πᾶς θνητὸς θὰ κατακλιθῇ τὸ ἑσπέρας τῆς γηΐνης ζωῆς, διὰ νὰ ἀφυπνισθῇ ἐλεύθερος εἰς τὴν αἰωνίαν αὐγὴν τῆς ζωῆς τῶν πνευμάτων. Ἐνίκησες προηγουμένως τὸ φάσμα τοῦ θανάτου. Ὕπαγε τώρα νὰ ἀναμετρηθῇς μὲ τὸν θάνατον καὶ νὰ θριαμβεύσῃς τῶν καταπλήξεων τοῦ τάφου». Ἐὰν ὁ δόκιμος ἐδίσταζε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὀπήν, οἱ θεσμοθέται τοῦ ἔδενον ἐκ νέου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν ἀπέπεμπον ὡς δειλὸν καὶ ἀνάξιον ν' ἀτενίσῃ τὸ φῶς τῶν Μυστηρίων. Ἐὰν ἀντιθέτως ἀπεφάσιζε ν' ἀρχίσῃ τὴν νέαν του δοκιμασίαν, τοῦ ηὔχοντο καλὸ κατευόδιον. Ὅταν δὲ ὁ δόκιμος εἰσήρχετο εἰς τὴν ἐν εἴδει σωλῆνος ὀπὴν καὶ ἐπροχώρει, ἠκούετο ὁ δοῦπος τῆς πλακός, ποὺ ἔφρασσε τὴν εἴσοδον καὶ μία φωνὴ λέγουσα:

«Ἐνταῦθα ἀπόλλυνται οἱ μωροί, οἱ φιλοδοξοῦντες νὰ γίνουν Σοφοὶ καὶ Ἰσχυροί». Ὁ δόκιμος ἐπροχώρει ἕρπων ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου. ὅστις ἀλλαχοῦ ἦτο κατωφερὴς καὶ ἀλλαχοῦ ἀνηφορικὸς καὶ κατέληγεν εἰς σιδηρᾶν κλίμακα, ἥτις τὸν ὡδήγει πρὸ ἑνὸς βαράθρου. Τὸ δέος τῆς μονώσεως καὶ τῆς ἀμηχανίας λυγίζουν ἐδῶ τὰς μὴ ἡρωϊκὰς ψυχάς. Αἴφνης διακρίνει μίαν σχισμάδα, ἥτις τοῦ ἐπιτρέπει νὰ διέλθῃ καὶ παρακάμψῃ τὸ σκοτεινὸν βάραθρον. Εἰσέρχεται εἰς αὐτὴν καὶ ἀναρριχᾶται εἰς μίαν κλίμακα, ἡ ὁποία τὸν ὁδηγεῖ εἰς μικρὰν πλατεῖαν, ὅπου διακρίνει καθίσματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων καὶ ἀναπαύεται ἔπειτα ἀπὸ τὴν πολύωρον καὶ ἀγωνιώδη πορείαν. Ἡ ἐλπὶς ὅτι προσεγγίζει τὸ τέρμα τῆς δοκιμασίας τὸν ἐνθαρρύνει. Ἀρχίζει νὰ διακρίνῃ ἀμυδρόν τι φῶς, ὅπερ φωτίζει μίαν εὐρεῖαν δίοδον, τὴν ὁποίαν καὶ ἀκολουθεῖ θαρραλέως, διότι αὕτη προχωροῦσα διευρύνεται καὶ καταλήγει εἰς μίαν φωτεινὴν αἴθουσαν, τὴν ὁποίαν κοσμοῦν 24 ὁμοιώματα Σφιγγός. Τὴν αἴθουσαν ταύτην χωρίζει δρύφρακτον. Τοῦτο ὑποχωρεῖ μετ' ὀλίγον καὶ ὁ δόκιμος περιεργάζεται ὁλομόναχος τὸν διάκοσμόν της. Οἱ τοῖχοι εἶναι κεκαλυμμένοι ἀπὸ τοιχογραφίας, αἵτινες παριστάνουν πρόσωπα καὶ σύμβολα μυστηριώδη, τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τὴν περιέργειαν τοῦ δοκίμου καὶ διεγείρουν τὴν φαντασίαν. Ἐκεῖνο ὅμως, ποὺ προκαλεῖ τὴν προσοχήν του, εἶναι 22 πίνακες στηριζόμενοι ἐπὶ ὀρειχαλκίνων τριπόδων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι χαραγμένοι ἀριθμοὶ καὶ ἱερογλυφικαὶ παραστάσεις. Ἡ αἴθουσα ἀρωματίζεται μυστηριωδῶς μὲ μεθυστικὰ ἀρώματα. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσέρχεται μεγαλοπρεπῶς σεβάσμιος παστοφόρος, ὁ φύλαξ καὶ ἑρμηνευτὴς τῶν Ἱερῶν Συμβόλων, ὅστις προσφωνεῖ ὡς ἑξῆς τὸν ὑποψήφιον μύστην, τὸν ἐπιτυχῶς ἀντιμετωπίσαντα τὰς δοκιμασίας μέχρις ἐκεῖ: «Υἱὲ τῆς Γῆς, ὡς εὖ παρέστης ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν. Διέφυγες τὰς παγίδας τῆς ἀβύσσου καὶ ἀνεκάλυψες τὴν ὁδὸν τῶν σοφῶν. Ὀλίγοι πρὶν σοῦ ὑπερενίκησαν αὐτὴν τὴν δοκιμασίαν. Οἱ ἄλλοι ἀπωλέσθησαν. Ἐπειδὴ ἡ Μεγάλη Ἶσις σὲ προστατεύει, θὰ σὲ ὁδηγήσῃ ὑγιᾶ καὶ σῶον πρὸ τοῦ ἀδύτου, ὅπου ἡ ἀρετὴ στεφανοῦται καὶ ἡ γνῶσις φωτίζει τοὺς τολμηρούς. Ὀφείλω ὅμως νὰ σοὶ εἴπω, ὅτι καὶ ἄλλοι κίνδυνοι σὲ ἀναμένουν. Θὰ

σοὶ ἐξηγήσω ὅμως ἐδῶ ὡρισμένα σύμβολα, τῶν ὁποίων ἡ γνῶσις καθιστᾷ ἄτρωτον καὶ ἡρωικὸν τὸν ἐραστὴν τῶν μυστηρίων. Ἐλθὲ νὰ ἴδῃς μετ' ἐμοῦ τὰς ἱερὰς εἰκόνας. Ἄκουσον τοὺς λόγους μου μὲ προσοχὴν καὶ χάραξε αὐτοὺς εἰς τὴν μνήμην σου. Ὅταν ἐπανέλθῃς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, πρέπει νὰ διακρίνεσαι ἀπὸ τοὺς λόγους σου καὶ τὰς πράξεις σου, ὅτι ἔγινες συνεργάτης τῶν Θεῶν, διότι ἐδέχθης τὴν εὐλογίαν των καὶ ἔτυχες τῆς εὐνοίας των. Ἤδη εἰσῆλθες εἰς τὰ Μυστήρια ἐντὸς τῶν ὁποίων μόνον ἀκούεται εὐκρινῶς ὁ ἀντίλαλος τῆς φωνῆς των, τὸ δὲ φῶς των καταυγάζει τὰς διανοιας τῶν Μυστῶν». Ὁ δόκιμος παρατηρεῖ καὶ μελετᾷ ἀλληλοδιαδόχως τοὺς 22 πίνακας μὲ τὰ ἰδιόρρυθμα σχεδιαγράμματα καὶ ἀκούει μετὰ προσοχῆς τὴν κάτωθι διδασκαλίαν καὶ ἑρμηνείαν τοῦ Σεβασμίου Παστοφόρου.

Αὗται εἶναι αἱ σοβαρώτεραι ἀποκαλύψεις, εἰς τὰς ὁποίας προβαίνει περὶ τῶν Μυστηρίων τῶν Πυραμίδων ὁ P. Christian

***

«Ἡ Ἐπιστήμη τῆς Βουλήσεως, ἀρχὴ πάσης σοφίας καὶ πηγὴ πάσης δυνάμεως, περιλαμβάνεται εἰς εἴκοσι καὶ δύο Μυστήρια ἢ ἱερογλυφικοὺς συμβολισμούς, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα καλύπτει μίαν ἔννοιαν, τὸ σύνολον δὲ τούτων συνιστᾷ μίαν Διδασκαλίαν ὡλοκληρωμένην ἥτις ἐντυποῦται εἰς τὴν μνήμην διὰ τῆς ἀντατοκρίσεως αὐτῶν πρὸς τὰ γράμματα τῆς ἱερᾶς γλώσσης καὶ πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς οἵτινες ταυτίζονται πρὸς αὐτὸ τὰ γράμματα. Ἕκαστον Γράμμα καὶ ἕκαστος ἀριθμὸς ὁπόταν τὸ βλέμμα τὰ παρατηρῇ ἢ ὁ λόγος τὰ προφέρῃ, ἐκφράζει μίαν πραγματικότητα τοῦ θείου Κόσμου, τοῦ Νοεροῦ Κόσμου καὶ τοῦ Φυσικοῦ Κόσμου. Ἕκαστον Μυστηριῶδες σύμβολον καθιστάμενον ὁρατὸν καὶ ἁπτὸν διά τινος ἐξ αὐτῶν τῶν εἰκόνων, εἶναι ὁ τύπος νόμου τινὸς τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως ἐν σχέσει πρὸς τὰς πνευματικὰς καὶ ὑλικὰς δυνάμεις, ὁ συνδυασμὸς τῶν ὁποίων παράγει τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς.

Γρᾶμμα Α - Ἀριθμός 1

Ἐκφράζει ἐν τῷ Θείῳ Κόσμῳ τὴν Δύναμιν τὴν ἀπόλυτον, τὸ περιέχον τὸ πᾶν καὶ ἐξ οὗ ἀπορρέουν ἅπαντα τὰ ἔχοντα μορφὴν καὶ ὑπόστασιν πράγματα καὶ ὄντα. Εἰς τὸν Κόσμον τὸν Νοερὸν ἔχομεν τὴν Μονάδα το στοιχεῖον καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ἀριθμῶν, ἤτοι τὴν Βούλησιν, ἀρχικὸν στοιχεῖον τῶν πράξεων. Εἰς τὸν Κόσμον τὸν φυσικὸν ἔχομεν τὸν ἄνθρωπον τὸν ὑπεράνω τῶν ἄλλων ἀναλόγων ὄντων τεθειμένον, τὸν κεκλημένον ν' ἀνυψωθῇ εἰς τὰς ὁμοκέντρους σφαίρας τοῦ ἀπολύτου διὰ τῆς ἀενάου καὶ συνεχοῦς ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεών του. Τὸ μυστηριῶδες σύμβολον 1 εἰκονίζεται ὑπὸ τοῦ Μύστου τύπου τοῦ τελείου ἀνθρώπου τοῦ κεκτημένου πλήρως τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις του. Εἰκονίζεται ὀρθός. Τοῦτο δηλοῖ τὴν στάσιν τῆς βουλήσεως προβαινούσης πρὸς δρᾶσιν· ἡ ἐσθὴς του εἶναι λευκή, εἰκὼν τῆς ἀρχικῆς ἢ τῆς ἀνακτηθείσης ἁγνότητος.

Ὄφις οὐροβορος χρησιμεύει αὐτῷ ὡς ζώνη· τοῦτο εἶναι τὸ σύμβολον τῆς αἰωνιότητος. Τὸ μέτωπόν του στρέφεται διὰ κύκλου χρυσοῦ· ὁ χρυσὸς δηλοῖ φῶς. Ὁ κύκλος ἐκφράζει τὴν παγκόσμιον περίμετρον ἐντὸς τῆς ὁποίας περιφέρονται ὅλα τὰ δημιουργήματα. Ἡ δεξιὰ τοῦ Μύστου κρατεῖ σκῆπτρον χρυσοῦν, ἔμβλημα ἐξουσίας, καὶ ὑψοῦται πρὸς τὸν οὐρανόν, σημεῖον ἐφέσεως καὶ ἀνυψώσεως πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, τὴν σοφίαν, τὴν ἰσχύν. Ἡ ἀριστερὰ ἐκτείνει τὸν λιχανὸν πρὸς τὴν γῆν ἵνα σημάνῃ ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ τελείου ἀνθρώπου εἶναι τὸ βασιλεύειν ἐπὶ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Ἡ διπλη αὕτη χειρονομία ἐκφράζει ἐπίσης, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη βούλησις ὀφείλει ν' ἀντανακλᾷ ἐδῶ κάτω τὴν θείαν βούλησιν πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ παρεμπόδισιν τοῦ κακοῦ. Ἔμπροσθεν τοῦ Μύστου ἐπί τινος κυβικῆς πέτρας, κεῖνται ποτήριον

ρομφαία καὶ σίγλος, νόμισμα χρυσοῦν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου εἶναι γεγλυμμένος σταυρός. Τὸ ποτήριον σημαίνει ἀνάμιξιν τῶν παθῶν τῶν συντεινόντων εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ἢ τὴν κακοδαιμονίαν, ἀναλόγως τῆς πρὸς αὐτὰ θέσεως ἡμῶν ὡς κυρίων αὐτῶν ἢ ὡς δούλων. Ἡ ρομφαία εἰκονίζει συμβολικῶς τὴν θέλησιν, τὴν τὰ προσκόμματα διασχίζουσαν πάλην, καὶ τὰς δοκιμασίας τῆς ὀδύνης. Ὁ σίγλος, νόμισμα ὡρισμένης ἀξίας, παριστᾷ τοὺς πραγματοποιηθέντας πόθους, τὰ συμπεπληρωμένα ἔργα, τὸ ποσὸν τῆς διὰ τῆς ἐγκαρτερήσεως κτηθείσης ἰσχύος καὶ τὴν δραστηριότητα τῆς βουλήσεως. Ὁ σταυρός, σφραγὶς τοῦ ἀπείρου, οὗτινος ὁ σίγλος φέρει τὸ σημεῖον, ἀναγγέλλει τὴν μέλλουσαν ἀνύψωσιν αὐτῆς τῆς ἰσχύος εἰς τὰς σφαίρας τοῦ ἀπείρου.

Μέμνησο, υἱὲ τῆς Γῆς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει, ὡς ὁ Θεός, νὰ δρᾷ ἀενάως. Μηδὲν βούλεσθαι, μηδὲν πράττειν εἶναι ἐπίσης ὀλέθριον ὡς τὸ βούλεσθαι ἢ πράττειν τὸ κακόν. Τὸν Μύστην πρέπει νὰ διακρίνῃ σταθερὰ βούλησις καὶ ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ καὶ αὗται πρέπει νὰ διευθύνωνται ὑπὸ τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν δικαιοσύνην ὅτε θὰ τὸν ὁδηγήσουν εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν καὶ θὰ τὸν προφυλάξουν ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς πορείας τῆς ψυχῆς ἀνὰ τὰ πεδία τῆς δράσεώς της.

Μυστηριῶδες σύμβολον ΙΙ Γρᾶμμα Βεϊνὲθ (Β)-Ἀρ. 2

Ὑποδηλοῖ εἰς τὸν θεῖον Κόσμον, τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ ἀπολύτου ὄντος τοῦ περιλαμβάνοντος τοὺς τρεῖς ὅρους πάσης ἐκδηλώσεως· τὸ παρελθόν, τὸ ἐνεστώς, τὸ μέλλον. Ἐν τῷ νοερῷ Κόσμῳ, τὴν Δυάδα, ἀνταύγειαν τῆς Μονάδος. Τὴν Ἐπιστήμην, κατανόησιν τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων. Ἐν τῷ Φυσικῷ Κόσμῳ, τὴν γυναῖκα τύπον τοῦ ἀνθρώπου, συνενουμένην αὐτῷ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ Νόμου τῆς διαιωνίσεως τοῦ γένους καὶ τοῦ Νόμου τοῦ Ἔρωτος ὅστις ἐξευγενίζει καὶ ἀνυψώνει εἰς σφαίρας ἀνωτέρας τὸν ἄνθρωπον.

Τὸ δεύτερον μυστηριῶδες σύμβολον εἰκονίζεται διὰ γυναικὸς καθημένης εἰς τὴν οὐδὸν τοῦ ναοῦ τῆς Ἴσιδος, μεταξὺ δύο κιόνων. Ὁ πρὸς δεξιὰ κίων εἶναι ἐρυθρός· τὸ χρῶμα τοῦτο δηλοῖ το ἀναγεννώμενον πνεῦμα καὶ τὴν φωτεινὴν ἀνύψωσίν του ὑπὲρ τὴν ὕλην. Ο ἀριστερὸς κιων εἶναι μέλας, εἰκονίζει τὸ σκότος τοῦ χαους, τὴν κάθειρξιν τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος ἐντὸς τῶν δισμῶν τῆς ὕλης. Ἡ γυνὴ στέφεται δια τιαρας φερούσης ἡμισέληνον καὶ περικαλύπτεται ὑπὸ πέπλου, οὗτινος αἱ πτυχαὶ πίπτουσι ἐπὶ τοῦ προσώπου της. Φέρει ἐπὶ τοῦ στήθους τὸν ἡλιακὸν σταυρον, ἐπὶ δὲ τῶν γονάτων βιβλιον ἀνοικτον ὅπερ ἡμικαλύπτει διὰ τοῦ μανδύου. Αὐτὸ τὸ Συμβολικὸν σύνολον προσωποποιεῖ τὴν ἀπόκρυφον Ἐπιστήμην τὴν ἀναμένουσαν τὸν Μύστην εἰς την ὁδὸν τοῦ ἀδύτου τῆς Ἴσιδος, ἵνα τοῦ ἀνακοινώσῃ τὰ μυστήρια τῆς παγκοσμίου Φύσεως. Ὁ ἡλιακὸς σταυρὸς (ἀνάλογος πρὸς τὸν ἰνδικὸν Lingman) σημαίνει τὴν γονιμοποίησιν τῆς ὕλης διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τὴν μετουσίωσιν αὐτῆς. Σημαίνει ὡσαύτως, ὡς σφραγὶς τοῦ ἀπείρου, ὅτι πᾶσα Ἐπιστήμη προέρχεται ἄνωθεν καὶ ὅτι αὕτη δὲν ἔχει ὅρια ὡς ἡ πηγή της. Ὁ πέπλος περικαλύπτων τὴν τιάραν ἐπὶ τοῦ προσώπου, ὑποδηλοῖ ὅτι ἡ ἀλήθεια ἀποκρύπτεται ἀπὸ τῶν βλεμμάτων τῆς βεβήλου περιεργείας. Τὸ ἡμικεκρυμμένον βιβλίον δηλοῖ ὅτι τὰ μυστήρια δὲν ἀποκαλύπτονται ἢ ἐν τῇ μονώσει εἰς τὸν σοφὸν τὸν ἐν σιγῇ «τὸν νοῦν εἰς ἑαυτὸν συλλέγονται»· καὶ κρατοῦντα κρατερῶς καὶ γαληνιαίως ἑαυτοῦ.

Μέμνησο, Υἱὲ τῆς Γῆς, ὅτι τὸ πνεῦμα φωτίζεται ἀναζητοῦν τὸν Θεὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Βουλήσεως. Ὁ Θεὸς εἶπε «Γεννηθήτω τὸ Φῶς» καὶ τὸ φῶς ἐπλημμύρισε τὸ διάστημα. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ λέγῃ. Ἐκδηλωθήτω μοι ἡ ἀλήθεια γένοιτό μοι τὸ ἀγαθόν».

Ἂν δὲ ὁ ἄνθρωπος κατέχῃ ὑγιᾶ καὶ σταθερὰν βούλησιν, θὰ ἴδῃ τὴν Ἀλήθειαν λάμπουσαν καὶ παρ' αὐτῆς ὁδηγούμενος, θὰ ἐπιτύχῃ τὸ ποθούμενον.

Μυστήριον III - Γρᾶμμα Γόμορ - Ἀρ. 3

Δηλοῖ, ἐν τῷ θείῳ Κόσμῳ, τὴν ὑπερτάτην Δύναμιν, τὸν αἰωνίως ἐν ἐνεργείᾳ, τὴν βλάστησιν τῶν πράξεων τῶν ἐκ τῆς βουλήσεως ἀναφυομένων.

Μέμνησο, υἱὲ τῆς Γῆς, ὅτι τὸ πιστεύειν εἰς τὸ δίκαιον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πορεύεσθαι ἐν δικαιοσύνῃ· τὸ θέλειν τὸ ἀντίθετον, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ παραδίδειν ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Μυστήριον IV-Γρᾶμμα Δικαΐν (Δ) - Ἀρ. 4

Μέμνησο, υἱὲ τῆς Γῆς, ὅτι οὐδὲν ἀνθίσταται εἰς τὴν στερρὰν βούλησιν τὴν ὡς μοχλὸν ἔχουσαν τὴν γνῶσιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ Δικαίου. Τὸ μάχεσθαι διὰ νὰ φθάσῃ τις τὸ πέρας τῆς εὐχῆς, εἶναι κάτι τὸ πλέον τοῦ δικαιώματος, εἶναι καθῆκον. Ὁ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ θριαμβεύων ἐκπληροῖ τὴν ἐπίγειον ἀποστολήν του, ὁ δὲ ὑποκύπτων ἐν τῇ ἀφοσιώσει του, προσκτᾶται τὴν ἀθανασίαν.

Μυστήριον V - Γρᾶμμα Ἔνι (Ε) - Ἀρ. 5

Μέμνησο, υἱὲ τῆς Γῆς, ὅτι πρὶν ἢ εἴπῃς διά τινα ὅτι εἶναι εὐτυχὴς ἢ δυστυχής, πρέπει νὰ γνωρίζῃς πῶς ἐχρησιμοποίησε τὴν θέλησίν του, διότι πᾶς τις δημιουργεῖ τὸν βίον του κατὰ τὴν εἰκόνα τῶν ἔργων του. Τὸ Δαιμόνιον τοῦ Ἀγαθοῦ εἶναι δεξιά σου, τὸ δὲ τοῦ Κακοῦ ἀριστερά σου. Ἡ φωνή των δὲν ἀκούεται παρὰ μόνον ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς σου. Σύλλεξον εἰς ἑαυτὸν τὸν Νοῦν σου καὶ θὰ σοῦ ἀποκριθῇ ἡ φωνὴ τῆς Συνειδήσεώς σου.

Μυστήριον VI - Γρᾶμμα Οὒρ (U-Y) - Ἀρ. 6

Μέμνησο ὅτι παρὰ τῷ κοινῷ τῶν ἀνθρώπων, τὸ θέλγητρον τῆς κακίας προσελκύει μᾶλλον ἢ ἡ αὐστηρὰ ὡραιότης τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀμφιταλάντευσις τῆς γνώμης, ἐν παντὶ πράγματι, εἶναι ὀλεθριωτέρα τῆς κακῆς ἐκλογῆς. Ἐμπρὸς λοιπὸν ἢ ὀπίσω ἀλλὰ μὴ δίσταζε, καὶ γίνωσκε ὅτι ἅλυσις ἐξ ἀνθέων εἶναι μᾶλλον δυσδιάρρηκτος ἢ σιδηρᾶ ἅλυσις.

Μυστήριον VII - Γρᾶμμα Ζάϊν - Ἀρ. 7

Μέμνησο ὅτι τὸ κράτος τοῦ κόσμου ἀνήκει εἰς τοὺς κατέχοντας τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πνεύματος, δηλ. τὸ φῶς τὸ φωτίζον τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς. Συντρίβων τα προσκόμματα, συντρίβεις τοὺς ἐχθρούς σου, αἱ δὲ εὐχαί σου θὰ πραγματοποιηθοῦν ἂν προσέλθῃς πρὸς τὸ μέλλον μετὰ θάρρους, ὡπλισμένος μὲ τὴν ἐπίγνωσιν ἐπὶ τὸ δίκαιόν σου.

Μυστήριον VIII - Γρᾶμμα Ἦλητα (Η) Ἀρ. 8

Μέμνησο ὅτι νικᾶν καὶ δεσπόζειν τῶν προβαλλομένων προσκομμάτων, εἶναι μερος τι μόνον τῆς ἀνθρωπίνης ὑποχρεώσεως. Ἀλλὰ πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῆς δέον νὰ ἰσοσταθμίσῃ τις ἁπάσας τὰς ἐν ἐνεργείᾳ τεθείσας δυνάμεις. Πᾶσα δρᾶσις πυρώγει μίαν ἀντίδρασιν. Ἡ βούλησις ὀφείλει νὰ προΐδῃ τὴν σύγκρουσιν τῶν ἀντιθέτων δυνάμεων, ἵνα τὴν μετριάσῃ ἢ ἐξουδετερώσῃ. Τὸ μέλλον ἀμφιταλαντεύεται μεταξὺ τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ. Πᾶσα διάνοια ἀγνοοῦσα τὴν διὰ τῆς ἰσορροπίας ἑδραίωσίν της ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἥλιον εἰς ἐξάμβλωσιν.

Μυστήριον IX - Γρᾶμμα Θῆτα (Θ) - Ἀρ. 9

Μέμνησο ὅτι ἡ σύνεσις εἶναι ὁ ὁπλισμὸς τοῦ Σοφοῦ. Ἡ περίσκεψις συντελεῖ εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῶν σκοπέλων ἢ τῶν ἀβύσσων καὶ βοηθεῖ τὴν προαίσθησιν τῆς προσδοκίας.

Λάμβανε αὐτὴν ὡς ὁδηγὸν εἰς ὅλας τὰς πράξεις καὶ αὐτὰς τὰς ἐλαχίστας. Οὐδὲν ἀδιάφορον ἐνταῦθα. χάλιξ δυνατὸν ν' ἀναποδογυρίσῃ τὸ ἅρμα ἡγεμόνος. Μέμνησο ἂν ὁ λόγος εἶναι ἄργυρος, ἡ Σιγὴ ὅμως εἶναι χρυσός.

Μυστήριον X - Γρᾶμμα Ἰόρι (Ι) - Ἀρ. 10

Μέμνησο ὅτι διὰ νὰ δύναται τις, δέον νὰ θέλῃ· ἵνα δὲ θέλῃ τελεσιουργικῶς πρέπει νὰ τολμᾷ· ἵνα ἐπιτυχῶς τολμᾷ, πρέπει νὰ γιγνώσκῃ νὰ σιγᾷ μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς δράσεως. Πρὸς κτῆσιν τοῦ δικαιώματος τοῦ κατέχειν τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν ἰσχὺν πρέπει νὰ τὸ θέλῃ τις σταθερῶς ὑπομένων μετ' ἀκαμάτου ἐγκαρτερήσεως. Καὶ ἵνα διακρατῆσαι ἐπὶ τῶν ἀκροτήτων τῆς ζωῆς, ἂν ἤθελες ἀφιχθῇ εἰς αὐτάς πρέπει νὰ μάθῃς νὰ ἐμβαθύνῃς δι' ἑνὸς βλέμματος, ἄνευ σκοτοδίνης, εἰς τὰ μεγαλύτερα βάθη.

Μυστήριον XI - Γρᾶμμα Κάϊτα (Κ) - Ἀρ. 20

Μέμνησο ὅτι ἵνα δύνασαι, δέον νὰ πιστεύῃς ὅτι δύνασαι. Πρόβαινε μετ' ἐμπιστοσύνης. Τὸ ἐμπόδιον εἶναι φάσμα. Ἵνα καταστῇς ἰσχυρὸς πρέπει νὰ ἐπιβάλλῃς σιγήν, εἰς τὰς ἀδυναμίας τῆς καρδίας, πρέπει νὰ σπουδάσῃς τὸ χρέος ὅπερ εἶναι ὁ κανὼν τοῦ δικαιώματος καὶ νὰ ἀσκῇς τὴν δικαιοσύνην μόνον ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτήν.

Μυστήριον XII - Γρᾶμμα Λουζέν (Λ) Ἀρ. 30

Μέμνησο ὅτι ἡ ἀφοσίωσις εἶναι νόμος θεῖος, ὃν οὐδεὶς θ' ἀποφύγῃ· ἀλλὰ μὴ ἀνάμενε ποτε ἢ ἀχαριστίαν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. Ἔστω λοιπὸν ἡ ψυχή σου ἑτοίμη πάντοτε νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν Αἰώνιον. Ἂν ὁ κόσμος προσβάλλῃ τὴν ἐπίγειον ζωήν σου, σὺ μὴ ἄφινε αὐτὴν πρὶν ἢ παραδεχθῇς μὲ ἐγκαρτέρησιν τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ Θεοῦ καὶ πρὶν ἢ συγχωρήσῃς καὶ τοὺς σκληροτέρους τῶν ἐχθρῶν σου· διότι ὁ μὴ συγχωρῶν ἐδῶ κάτω θὰ καταδικασθῇ, πέραν αὐτῆς τῆς ζωῆς, εἰς αἰωνίαν ἀπομόνωσιν.

Μυστήριον XIII - Γρᾶμμα Ματαλὸθ (Μ) - Ἀρ. 40

Μέμνησο ὅτι τὰ ἐπίγεια ἐπ' ὀλίγον διαρκοῦσι, καὶ ὅτι αἱ ἀνώτατοι τῶν ἡγεμονιῶν δρεπανίζονται ὡς τὰ χόρτα τῶν ἀγρῶν. Ἡ διάλυσις τοῦ ὑλικοῦ σου ὀργανισμοῦ θὰ γίνῃ θᾶττον ἢ βράδυον ὡς τὸ ἀναμένῃς. Ἀλλὰ μὴ φοβοῦ ταύτην, διότι ὁ θάνατος δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀναγέννησις εἰς ἄλλην ζωήν. Ἡ γῆ ἐπαναρροφᾷ ἀπαύστως πᾶν ὅ,τι, ἐκ τοῦ κόλπου της ἐξελθόν, δὲν ἐπνευματοποιήθη. Ἡ ἀπὸ τῶν ὑλικῶν ἐνστίκτων ἀπελευθέρωσις δι' ἑκουσίας προσχωρήσεως τῆς ψυχῆς μας πρὸς τοὺς νόμους τῆς παγκοσμίου Τάξεως καὶ Ἁρμονίας συνιστᾷ ἐν ἡμῖν τὴν πλάσιν δευτέρου ἀνθρώπου, τοῦ Οὐρανίου, τοῦ ἀθανάτου ἀνθρώπου ἀναπτυσσομένου μὲ δυνάμεις καὶ μέσα ποὺ μεταγγίζουν αὐτῷ οἱ Θεοί.

Μυστήριον XIV - Γρᾶμμα Νάϊν (Ν) - Ἀρ. 50

Υἱὲ τῆς γῆς, δοκίμασον τὰς δυνάμεις σου, ὄχι ἵνα ὀπισθοχωρήσῃς ἔναντι τῶν ἔργων σου, ἀλλ' ἵνα καταστρέψῃς τὰ προσκόμματα, ὅπως τὸ ὕδωρ πίπτον κατὰ σταγόνας, φθείρει τὴν σκληρότητα τοῦ βράχου.

Μυστήριον XV - Γρᾶμμα Ξιρὼν (Σ) Ἀρ. 60

Υἱὲ τῆς Γῆς, ὅστισδήποτε καὶ ἂν εἶσαι, ἰδὲ τὰς γηραιὰς δρῦς τὰς περιφρονούσας τὸν κεραυνὸν καὶ τὰς ὁποίας ὁ κεραυνὸς κατασυνέτριψεν ἀφοῦ τὰς ἐσεβάσθη ἐπὶ πλέον τοῦ αἰῶνος. Μὴ ἐμπιστεύου εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἰσχύν σου, παρὰ τότε μόνον ὅταν ὁ Θεὸς θὰ σοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἀποκτήσῃς τὴν κλεῖδα τῶν μυστηριωδῶν συμβόλων, μὲ τὰ ὁποῖα χρησιμοποιούμενα καταλλήλως καὶ ἐν ἐπιγνώσει θὰ διευθύνῃς ἀκόμη καὶ αὐτὴν την εἱμαρμένην σου.

Μυστήριον XVI - Γρᾶμμα Ὀλελὰθ (Ο) - Ἀρ. 70

Μέμνησο ὅτι πᾶσαν ἀτυχῆ δοκιμασίαν πρέπει νὰ τὴν ἀποδεχθῇς μὲ ἐγκαρτέρησιν διότι αὕτη μᾶς ἐτέθη ὑπὸ τῆς ὑπερτάτης Βουλήσεως τοῦ Παντοδυνάμου. Τὸ τέρμα της θὰ σημάνῃ πρόοδον συντελεσθεῖσαν,

δι' ἣν ἕξεις τὴν αἰώνιον ἀνταμοιβήν. Τὸ πάσχειν εἶναι ἐργάζεσθαι πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ὕλης διὰ νὰ περιβληθῇς τὴν ἀθανασίαν.

Μυστήριον XVII - Γρᾶμμα Πιλὼν (Π) - Ἀρ. 80

Μέμνησο ὅτι ἡ ἐλπὶς εἶναι ἡ ἀδελφὴ τῆς Πίστεως. Ἀπεκδύσου τὰ πάθη καὶ τὰς πλάνας ἵνα σπουδάσῃς τὰ μυστήρια τῆς ἀληθοῦς Σοφίας καὶ ἡ κλεὶς αὐτῶν θὰ σοὶ δοθῇ. Τότε ἀκτὶς τοῦ θείου Φωτὸς θὰ ἐκλάμψῃ ἀπὸ τοῦ ἀποκρύφου Ἀδύτου, ἵνα διαλύσῃ τὰ σκότη τοῦ μέλλοντός σου καὶ σοὶ δείξῃ τὴν ὁδὸν τῆς εὐτυχίας. Ὅ,τι καὶ ἂν σοῦ συμβῇ, μὴ συντρίψῃς τὰ ἄνθη τῆς ἐλπίδος, καὶ θὰ δρέψῃς τοὺς καρποὺς τῆς Πίστεως.

Μυστήριον XVIII - Γρᾶμμα Τσαδὶ (ΤΣ) - Ἀρ. 90

Μέμνησο ὅτι ὁ περιφρονῶν τὸ ἄγνωστον σπεύδει εἰς τὴν ἀπώλειαν. Τὰ ἐχθρικῶς διακείμενα πνεύματα, ἐξεικονιζόμενα διὰ τοῦ λύκου, τὸν περικυκλοῦσι δι' ἐνεδρῶν, τὰ δὲ δουλοπρεπῆ, τὰ διὰ τοῦ κυνὸς εἰκονιζόμενα, τῷ ἀποκρύπτουσι τὰς προδοσίας των διὰ χαμαιζήλου κολακείας· καὶ τὰ νωθρὰ πνεύματα, τὰ ὑπὸ ἕρποντος καρκίνου εἰκονιζόμενα, θὰ διέλθουν ἄνευ συγκινήσεως κατὰ τὴν πτῶσιν του. Παρατήρει, ἄκουε καὶ γίγνωσκε νὰ σιγᾷς.

Μυστήριον XIX - Γρᾶμμα Ρασὶθ (Ρ) - Ἀρ. 100

Μέμνησο ὅτι πᾶσα εὐτυχία εἶναι ἄστατος, ἀκόμη καὶ αὐτὴ ποὺ φαίνεται ἡ μᾶλλον σταθερά. Ἡ ἀνύψωσις τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ καρπὸς τὸν ὁποῖον δέον νὰ ἐξαγάγῃ αὕτη ἐκ τῶν ἀλληλοδιαδόχων δοκιμασιῶν της. Ἔλπιζε ἐν τῇ ὀδύνῃ, ἀλλὰ δυσπίστει ἐν τῇ εὐημερίᾳ. Μάθε νὰ γρηγορῇς διότι κατὰ τὴν στιγμὴν ἣν ἀγνοεῖς, πιθανὸν νὰ στραφῇ ὁ τροχὸς τῆς Τύχης σου: Θὰ ἀνυψωθῇς τότε ἢ θὰ καταρριφθῇς παρὰ τῆς Σφιγγός.

Μυστήριον XX - Γρᾶμμα Σιχὲν (Σ) - Ἀρ. 200

Μυστήριον XXI - Σιγὴ Γρᾶμμα Quitolath (Q) - 300

Μέμνησο ὅτι τὸ φῶς τῶν Μυστηρίων εἶναι δύναμις τρομερά, ὅπερ ἡ φύσις παρέχει πρὸς χρῆσιν τῆς Βουλήσεως φωτίζει τοὺς γιγνώσκοντας νὰ τὸ διευθύνουν, κεραυνοβολεῖ δὲ τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν ἰσχύν του ἢ τοὺς καταχρωμένους αὐτοῦ.

Μυστήριον XXII - Γρᾶμμα Τὼτ (Τ) - Ἀρ. 400

Αὐτὸ τὸ ὑπέρτατον σύμβολον τῆς Μαγείας εἰκονίζεται διὰ στεφάνου ἐκ ῥόδων χρυσῶν, περικλείοντος ἀστέρα τεθειμένον εἰς κύκλον πέριξ τοῦ ὁποίου κατατάσσονται τέσσαρες κεφαλαὶ ἀνθρώπου, ταύρου, λέοντος, καὶ ἀετοῦ. Εἶναι τὸ σῆμα ὅπερ φέρει ὁ Μύστης ὁ ἀνελθὼν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς μυήσεως... Μέμνησο υἱὲ τῆς Γῆς, ὅτι τὸ κράτος τοῦ Κόσμου ἀνήκει εἰς τὸ κράτος τοῦ Φωτὸς καὶ ὅτι τὸ κράτος τοῦ Φωτὸς εἶναι ὁ θρόνος ὃν ὁ Θεὸς προώρισε διὰ τὴν ἁγιασθεῖσαν βούλησιν. Ἡ εὐτυχία εἶναι, διὰ τὸν Μύστην, ὁ καρπὸς τῆς γνώσεως τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἐπιτρέπει νὰ δρέπῃ τις αὐτὸν τὸν ἄφθαρτον καρπὸν παρὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν δεσπόζοντα ἑαυτοῦ καὶ δυνάμενον οὕτω νὰ προσπελάσῃ πρὸς αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸν μολύνῃ.

Μετὰ τὴν ἑρμηνείαν τῆς σημασίας τῶν 22 τούτων συμβόλων δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς μυήσεως διὰ τῶν ἑξῆς λέξεων:

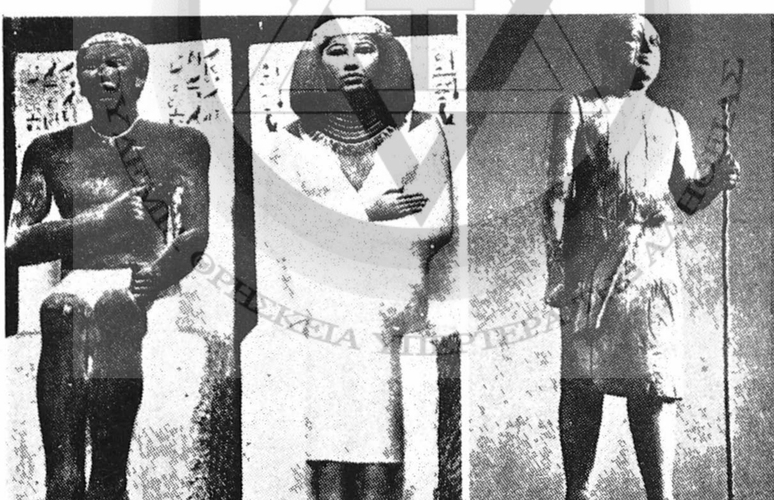
Ἡ ἀνθρωπίνη βούλησις (1) διαφωτιζομένη ὑπὸ τῆς Γνώσεως (2) καὶ ἐκδηλουμένη διὰ τῆς Δράσεως (3), δημιουργεῖ τὴν Πραγμάτωσιν (4) ἰσχύος τινος, τῆς ὁποίας χρᾶται ἢ καταχρᾶται, κατὰ τὴν καλὴν ἢ κακὴν ἔμπνευσιν (5), ἐν τῷ κύκλῳ τῷ διαγεγραμμένῳ παρὰ τῶν νόμων τῆς παγκοσμίου τάξεως. Ἀφοῦ ὑπερνικήσῃ τὴν Δοκιμασίαν (6), τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τῆς θείας Σοφίας, κτᾶται διὰ τῆς Νίκης της (7)

τὸ ἔργον ὅπερ ἐδημιούργησε, καὶ ἀποκαθιστῶσα τὴν Ἰσορροπίαν της (8), ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῆς Συνέσεως (9), δεσπόζει τῶν ταλαντεύσεων τῆς Μοίρας (10). Ἡ Δύναμις (11) τοῦ ἀνθρώπου, ἐξαγιασθεῖσα διὰ τῆς Θυσίας (12), ἥτις εἶναι ἡ ἑκουσία αὐτοῦ προσφορὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ ἐξαγνισμοῦ θριαμβεύει τοῦ Θανάτου. Ἡ δὲ θεία μεταμόρφωσις του (13) ἀνυψοῦσα αὐτὸν μετὰ θάνατον εἰς τὰ γαλήνια πεδία τῆς ἀενάου προόδου, ἀντιτάσσει τὴν πραγματικότητα τοῦ ἀθανάτου (14), πνεύματος πρὸς τὸ αἰώνιον ψεῦδος τῆς ἀρνήσεως (15). Ὁ Ροῦς τοῦ Χρόνου ἀναμετρᾶται διὰ τῶν καταστροφῶν, ἀλλὰ πέραν ἑκάστης Καταστροφῆς (16) βλέπει τις ἀναφαινομένην τὴν αὐγὴν τῆς Ἐλπίδος (17) ἢ τὸ σκιόφως τῶν περιπλανήσεων (18).

Ὁ ἄνθρωπος ἐποφθαλμιᾷ ἀπαύστως ὅ τι τῷ διαφεύγει, ὁ δὲ ἥλιος τῆς εὐτυχίας (19) δὲν ἀνατέλλει δι' αὐτὸν ἢ ὄπισθεν τοῦ τάφου μετὰ τὴν ἀνανέωσιν (20) τοῦ ὄντος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ θανάτου τοῦ διανοίγοντος αὐτῷ ἀνωτέραν τινὰ σφαῖραν βουλήσεως, νοημοσύνης δράσεως. Πᾶσα βούλησις ἀφιεμένη νὰ διευθύνηται ὑπὸ τῶν ἐνστίκτων τοῦ σώματος εἶναι ἀπάρνησις τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀφιεροῦται εἰς τὸν Ἐξιλασμὸν (21) τῆς πλάνης ἢ τοῦ σφάλματος.

Πᾶσα ἀπεναντίας βούλησις ἐνουμένη πρὸς τὸν Θεὸν πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς Ἀληθείας καὶ ἄσκησιν τῆς Δικαιοσύνης μετέχει, ἀπ' αὐτῆς τῆς ζωῆς τῆς θείας ἰσχύος ἐπὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων, ὡς ἀνταμοιβὴν (22) αἰώνιον τῶν ἀπελευθερωμένων Πνευμάτων»

Μετὰ την ὡς ἄνω διδασκαλίαν, ὑπεβαλλετο ἐκ νεου εἰς σκληροτερας δοκιμασίας πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἑτοιμότης τοῦ πνεύματος, ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τοὺς ἰθύνοντας τὰς ὀργανώσεις αὐτὰς τὸ θάρρος καὶ ἡ ἱκανότης τῆς κρίσεως τοῦ μυουμένου. Μετα τὴν περατωσιν τῶν δοκιμασιῶν, τοῦ ἀπεκαλυπτον τὰς ἀληθείας ἄς ἐφύ-

Ἀγάλματα τοῦ Μουσείου τοῦ Καΐρου
(εἰς τελετουργικὰς συμβολικὰς στάσεις)

λαττον διά τούς άγνούς, τούς νοήμονας καί τούς τολμηρούς. Ποῖαι αἱ ἀλήθειαι ὅμως αὗται; Μόνον εἰκασίας δυνάμεθα νά κάμωμεν κατόπιν τῶν πορισμάτων ἐκ τῆς συγκριτικῆς μελέτης ὅλων τῶν διασωθέντων περί Μυστηρίων πενιχρῶν καταλοίπων. Πάντως ὡς θετικὸν συμπέρασμα δυνάμεθα νά ἐξαγάγωμεν, ὅτι αὗται περιεστρέφοντο εἰς τὸ Μέγα αἴνιγμα τῆς Προελεύσεως τῶν Κόσμων, τῆς ἐμφανίσεως τῆς Ζωῆς, τῆς συστάσεως τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς, τῆς ἐξελίξεώς της μέσῳ τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν καὶ τοῦ τρόπου τοῦ λυτρωμοῦ της ἀπὸ τὸν Ἅδην καὶ τῆς συνεχίσεως τῆς ἐνεργοῦ δράσεώς της εἰς τὸν ἐλεύθερον καὶ φωτεινὸν ὑπὲρ τὴν γῆν Κόσμον.

Ὁπωσδήποτε, μὲ ὅσα ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω, ὁ προσεκτικὸς μελετητὴς δύναται νά προχωρήσῃ εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ κλάδου αὐτοῦ τῆς Μυστηριολογίας καὶ ἐάν αἰσθάνεται ψυχικήν τινα ροπὴν πρὸς τὴν Ἐσωτερικὴν Φιλοσοφίαν καὶ ἐπιδοθῇ σοβαρῶς, θά λύσῃ πολλά προβλήματα τῆς Ζωῆς. Τότε θά προβάλουν πρὸ τῶν ὀμμάτων του εὐρεῖς, φωτεινοὶ ὁρίζοντες, ποὺ ὄχι μόνον θέλγουν καὶ ἱκανοποιοῦν τὴν πλέον ἀνήσυχον σκέψιν, ἀλλά ἑδραιώνουν τὴν ἰσορρόπησιν καὶ τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς του, τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἄλλη ἐπίδοσις Φιλοσοφικὴ ἢ Ἐπιστημονικὴ εἶναι ἱκανὴ νά τοῦ τὴν ἐξασφαλίσῃ.

Μόνον ὁ ἐλεύθερος τὸν νοῦν, ὁ ἁγνὸς τὴν καρδίαν, ὁ ἔχων ἐπίγνωσιν τῶν δικαιωμάτων του ἐπι τῆς Ζωῆς καί τῆς Προόδου, ὁ τολμηρός, δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν καθαράν Γνῶσιν καὶ νά δοκιμάσῃ τίς χαρὲς τίς ἀνείπωτες μιᾶς ὑπερτέρας τοῦ ἀνθρώπου καταστάσεως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Ἄνοιξε παραθύρια στὴν ψυχή σου,
τοῦ κόσμου ἡ δόξα νά τὴν καλλωπίσῃ·
γιατί στῆς μισαλλοδοξίας τὴ χαραματιά
πῶς θά μπορέσῃ νά εἰσχωρήσῃ;

Ἀπό τή φωτιά τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως στό στερέωμα τῶν Ἀθανάτων

ΤΖΙΟΡΝΤΑΝΟ ΜΠΡΟΥΝΟ

Ἡ ζωή του — ἡ φιλοσοφία του

Τῆς ΑΓΛΑΪΑΣ ΖΑΝΝΟΥ

Ἡ κόκκινη φλόγα τῆς φωτιᾶς ποὺ ἔκαψε τὸν Μπροῦνο, ἦταν ἡ ρόδινη χαραυγὴ τῆς σημερινῆς σκέψεως στὴν Εὐρώπη.

M. Barthélemy

Στὴν ἀνθαγορὰ τῆς Ρώμης, στὶς 17 Φεβρουαρίου 1600, ἐξετελεῖτο ἕνας φωτισμένος φιλόσοφος, ὁ Τζιορντάνο Μπροῦνο, «χωρὶς ροὴν αἵματος», πάνω στὴ φωτιὰ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Ἔτσι εἰσήρχετο στὴν ἀθανασία ἕνας ἀθλητὴς τῆς Ἀληθείας...

«Ὅποιος γνωρίζει πῶς νὰ πεθάνη μέσ' στὸν αἰῶνα ποὺ ζεῖ, ζεῖ γιὰ πάντα σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες» — ὁ ἴδιος εἶχε πῆ.

Γεννήθηκε σὲ μιὰ ἁπλῆ, φτωχικὴ οἰκογένεια, τὸ 1548. Ὁ πατέρας του ἦταν ἕνας χαρακτήρας αὐστηρός, ψυχρός, δυνατός, ὁ τύπος τοῦ Στωϊκοῦ. Ἡ μητέρα του γλυκειά, τρυφερή, θρήσκα, μὲ περιωρισμένη διανόησι. Ἡ πιὸ μεγάλη της ἐλπίδα ἦταν πὼς μιὰ μέρα ὁ ἀγαπημένος της γυιὸς θὰ γινόταν μοναχός. Δύο τύποι τόσο διαφορετικοί, ἔφεραν στὸν κόσμο ἕνα πνεῦμα φλογερό, γεμᾶτο δύναμι καὶ βαθειὰ σκέψι

Ἕναν ἄνδρα ποὺ ποτέ του δὲν ταπεινώθηκε μπρὸς στὸ ψέμμα, καὶ ποὺ τὰ ἐμπνευσμένα του λόγια σκορποῦσαν, σ' ἄλλους φόβο —τὸν φόβο ποὺ δίνει πάντα ἡ ἄγνοια—καὶ σ' ἄλλους ἐλπίδα, χαρὰ κι' ἐνθουσιασμό.

Τὸ μικρό του χωριό, ἡ Νόλα, ἦταν κάποτε, στὸν καιρὸ τῶν Ἐτρούσκων, μιὰ δυνατὴ πόλις. Στὰ πιὸ παληὰ χρόνια εἶχε χτιστεῖ ἀπ' τοὺς Ἕλληνες ἀποίκους. Μέσα της ὑπῆρχε ἀκόμα τὸ πνεῦμα τοῦ Πυθαγόρα καὶ τῶν Νεοπλατωνικῶν φιλοσόφων, κι' ἦταν ἕνα κέντρο τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς σοφίας.

Καὶ τώρα μέσα στὰ ἐρείπιά της, γνήσιο παιδί της, ὁ Φίλιππος Μπροῦνο ἐνσάρκωσε τὸ καθαρό της πνεῦμα. Τὴ βαθειὰ σκέψι μὲ τὸν φλογερὸ ἡρωϊσμό. Κάτω ἀπ' τὸ ἡφαίστειο τοῦ Βεζούβιου, κοιτῶντας ψηλὰ τὸν μαῦρο του καπνό, καὶ κάτω, τὸ σπιθοβόλημα τῆς θάλασσας, τὸ νέο ἀγόρι σκεπτόταν τὴ φιλοσοφία τοῦ Πυθαγόρα, τοῦ Πλωτίνου, τοῦ Πορφυρίου, τοῦ Ἰάμβλιχου, τοῦ Πρόκλου, κι' δραματιζόταν τὴ σοφὴ Ὑπατία, ποὺ εἶχε ἱδρύσει τὴν περίφημη φιλοσοφικὴ σχολή της στὴν Ἀλεξάνδρεια, στὰ τέλη τοῦ τετάρτου αἰῶνα.

Ἀποβλέποντας στὴν ἡσυχία καὶ τὴν περισυλλογή, τὴ βαθειὰ σκέψι κι' ἔρευνα, πῆρε τὴν ἀπόφασι νὰ γίνη μοναχός.

Ὅταν ἔδωσε τὸν ὅρκο τοῦ Δομινικανικοῦ Τάγματος καὶ φόρεσε τὸ ράσο τοῦ μοναχοῦ, τοῦ ἄλλαξαν τ' ὄνομά του Φίλιππος καὶ τὸν ὠνόμασαν Ἰορδάνη.

Ὁ Πατὴρ Ἄνσελμος, ποὺ τὸν ἀγαποῦσε σὰν παιδί του, μὲ χαρὰ ἔβλεπε τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴ μελέτη, ἂν καὶ ὧρες—ὧρες κουνοῦσε φοβισμένα τὸ κεφάλι. Τὸν τάραζε ἡ δυνατὴ σκέψι τοῦ μαθητή του, τ' ἀνήσυχα ἐρωτήματά του, καὶ προσπαθοῦσε νὰ χαλαρώση τὸν δυνατό του πόθο γιὰ τὴν ἔρευνα.

Ὁ Τζιορντάνο δὲν ἄκουγε τὸν δάσκαλό του. Σκεπτόταν, ἔψαχνε, καὶ τὴ νύχτα, μέσ' στὸ στενό του κελλί, προσευχόταν νὰ τοῦ ἔλθη λίγο φῶς, νὰ φωτίση τὰ σκοτεινά του προβλήματα...

Ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ἀγαπημένος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν πίστη του στὰ καθωρισμένα ὅρια τοῦ Κόσμου καὶ στὸ γεωκεντρικὸ σύστημα, ἔδινε μιὰ ἀνάπαυσι καὶ μιὰ ἀσφάλεια σὲ ὅλες τὶς καθιερωμένες ἰδέες.

Μὰ ὁ Μπροῦνο δὲν συμφωνοῦσε μαζί του. Ὁ Πυθαγόρας εἶχε διδάξει πὼς ἦταν ὁ ἥλιος τὸ κέντρο τοῦ συστήματός μας, πὼς ἡ γῆ ἦταν ἕνας πλανήτης ποὺ γύριζε ὁλόγυρά του καὶ πὼς δὲν ὑπάρχουν στενὰ πεπερασμένα ὅρια μέσα στὸ Ἄπειρο. Ἔτσι, σὰν νέος Πυθαγόρειος, ἀκολούθησε τὴ διδασκαλία τοῦ Κοπέρνικου.

Τότε, γεμάτος τρόμο, ὁ Πατὴρ Ἄνσελμος τοῦ εἶπε: «Παιδί μου, ψάχνεις νὰ γνωρίσης πάρα πολλά. Εἶναι ἐπικίνδυνα τ' ἀτέλειωτα ἐρωτήματά σου, ἡ ἐπιθυμία σου νάσαι πιὸ σοφὸς ἀπ' αὐτὰ ποὖναι γραμμένα. Διάβαζε τὴ Σύνοψί σου, λέγε τοὺς ψαλμοὺς σου στὴ Λειτουργία, κι' ἄφησε τὸν Κοπέρνικο νὰ ὀνειρεύεται μοναχός του...».

Ὁ Πατὴρ Ἄνσελμος προσπαθοῦσε νὰ τοῦ ἀλλάξη γνώμη. Τώ-

ρα τελευταῖα, εἶχε γίνει πολὺ ἀνήσυχος, γιατὶ ἄρχισε νὰ βλέπη ἐχθρικὲς ματιὲς πάνω στὸν ἀγαπημένο του μαθητή. Ὁ νεαρὸς μοναχὸς εἶχε γράψει μιὰ σάτιρα μὲ τὸν τίτλο «Κιβωτὸς τοῦ Νῶε» κι᾿ ἐκεῖ, πίσω ἀπὸ μιὰ λεπτὴ ἀλληγορία, κορόϊδευε τὴν ἄγνοια καὶ τὴν τρυφὴ τῆς καλογερικῆς ζωῆς. Αὐτὸ ἔθιξε τοὺς ἄλλους μοναχοὺς καὶ πολλοὶ παραπονέθηκαν στὸν Ἡγούμενο, λέγοντάς του πὼς ὁ νεαρὸς ἀπειθάρχητος μοναχὸς πρέπει νὰ τιμωρηθῆ καὶ νὰ μάθη νὰ σιωπᾶ. Σιγὰ σιγὰ ἡ λέξις «αἱρετικὸς» ἄρχισε μυστικὰ νὰ κυκλοφορῆ μέσα στὸ μοναστῆρι. Κι᾿ ἕνα δειλινό, τὴν ὥρα ποὺ ὁ Τζιορντάνο ξαπλωμένος μονάχος στὴν ἄκρη τοῦ περιβολιοῦ στοχαζόταν, τὸν ἐπλησίασε καὶ μὲ κομμένη φωνὴ τοῦ εἶπε: «Τζιορντάνο, υἱέ μου, ἕνας κίνδυνος εἶναι κοντά σου. Οἱ ἀνόητες κουβέντες σου γιὰ τὴ Γῆ ποὺ γυρίζει, καὶ γιὰ τοὺς κατοίκους ἄλλων κόσμων, ἔξω ἀπ᾿ τὸν δικό μας, ποὺ ὅπως λὲς ὑπάρχουν σ᾿ ἄλλα ἄστρα, φτάσαν στ᾿ αὐτιὰ τοῦ Ἡγουμένου. Σὲ λένε αἱρετικό. Μά, δὲν καταλαβαίνεις πὼς ἂν ἡ Γῆ γυρίζη δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχη τὸ ἐπάνω καὶ τὸ κάτω; Καὶ τότε ποῦ φαντάζεσαι πὼς μπορεῖ νἆναι ἡ Κόλασι καὶ ποῦ βρίσκονται οἱ χαμένες ψυχὲς κι᾿ οἱ διάβολοι οἱ βυθισμένοι στὸ σκοτάδι, ἀφοῦ μᾶς λένε πὼς εἶναι κάτω ἀπ᾿ τὴ Γῆ; Καὶ ποῦ πῆγε ὁ εὐλογημένος μας Διδάσκαλος ὅταν ἀνέβηκε πάνω ἀπ᾿ τὴ Γῆ, ὅπως μᾶς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, κι᾿ ἔφτασε γεμᾶτος δόξα στὸν Παράδεισο; Πῶς μπορεῖ ν᾿ ἀνέβηκε πάνω ἀπὸ ἕναν κόσμο ποὺ στριφογυρίζει, καὶ ποιὰ κατεύθυνσι μπορεῖ νὰ πῆρε, ἀφοῦ τὸ «ἐπάνω» δὲν ὑπάρχει; Σῶπα, σῶπα, κι᾿ αὐτὲς εἶναι βλασφημίες, γιατὶ τότε, ἂν ἦταν ἔτσι, ἡ ἱερή μας πίστι δὲν θἆταν δυνατή».

«Ὄχι—ἀπάντησε μὲ πάθος—δὲν εἶναι ἔτσι! Ἡ Γῆ γυρίζει γύρω στὸν Ἥλιο, ὅπως καὶ τόσες μυριάδες ἄλλοι κόσμοι. Δὲν ὑπάρχει πεπερασμένο στερέωμα. Ὑπάρχει μονάχα ὁ ἄπειρος χῶρος γεμᾶτος μ᾿ ἑκατομμύρια κόσμους, κατοικημένους ὅπως κι᾿ ὁ δικός μας. Δὲν ξέρομε ποῦ μπορεῖ νὰ βρίσκωνται ὁ Παράδεισος κι᾿ ἡ Κόλασι, μὰ μέσα στὸν ἀπέραντο Χῶρο ὑπάρχει τόπος γιὰ τὰ πάντα. Τὸ Σύμπαν εἶναι ἄπειρο, ἀχανές, ἐκτεταμένο μέσα στὸν ἀπεριόριστο Χῶρο».

Τότε, ὁ Πατὴρ Ἄνσελμος μίλησε ἀνοιχτά:

«Ἄκουσέ με, Τζιορντάνο. Πρόσεχε. Φοβοῦμαι γιὰ σένα. Θέλουν νὰ σὲ πιάσουν κι᾿ ἄκουσα πὼς ἕνας ἀγγελιαφόρος πῆγε στὴν Ἱερὰ Ἐξέτασι στὴ Νεάπολι, κι᾿ ὁ ἱεροεξεταστὴς θἄρθη ἐδῶ αὔριο».

Κι᾿ ἡ φωνή του, ποὺ ἔτρεμεν, ἔσβυσε. Γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ πρόσωπο τοῦ Τζιορντάνο χλώμιασε, μὰ τὰ χείλια του σφίξαν καὶ εἶπε: «Τί θἄθελες νὰ κάμω, πατέρα μου; Βέβαια δὲν θἄθελες νὰ πῶ ψέμματα, ἀκόμα καὶ γιὰ νὰ ξεφύγω τὸν τρόμο τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως».

«Φύγε, φύγε, πέτα ὅσο ὑπάρχει καιρὸς ἀκόμα. Ὢ, παιδί μου, δὲν μπορῶ νὰ δῶ τὰ πόδια σου ἢ τὰ χέρια σου νὰ σπάζουν μέσα στὸν τροχό, τὸ πρόσωπό σου πα-

ραμορφωμένο ἀπ᾽ τὸν πόνο. Ἔχω δεῖ, ἔχω δεῖ...».

Τὴ νύχτα, τὴν ὥρα ποὺ τὸ μοναστῆρι ἦταν βυθισμένο στὸν ὕπνο, ἔλυσε τὸ σχοινὶ ποὺ ἦταν δεμένο στὴ μέση του, τὸ ἔδεσε στὰ κάγκελα τοῦ κελλιοῦ του, γλύστρησε ἀθόρυβα, κι᾽ ἔφυγε. Ἡ καρδιά του πετοῦσε. Ἦταν ἐλεύθερος, ἐλεύθερος. Κι᾽ ἦταν καιρός. Τὴν ἄλλη μέρα φτάσαν οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως νὰ τὸν πάρουν στὴ Νεάπολι γιὰ νὰ τὸν ἀνακρίνουν. Δὲν τὸν βρῆκαν, καὶ τότε τὸν ἀφώρισαν. Ταξίδευε, κρυφὰ τὴ νύχτα, καὶ τὴν ἡμέρα κρυβόταν. Γιατὶ ἐκείνη τὴν ἐποχή, πιὸ ἀκίνδυνο ἦταν νἆναι κανεὶς φονιᾶς, παρὰ νἆναι αἱρετικός. Φτάνει ὁ φονιᾶς νὰ πλήρωνε τὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ ἐξασκοῦσε τὶς θρησκευτικές του ὑποχρεώσεις, καὶ τότε ὅλοι κλείναν τὰ μάτια. Μὰ ὅλοι καιροφυλακτοῦσαν ν᾽ ἁρπάξουν τὸν ἄπιστο αἱρετικό, ποὺ τολμοῦσε νὰ σηκώση τὸ κεφάλι μπρὸς στὴν αὐθεντία τῆς Παπικῆς Ρώμης, καὶ νὰ τοῦ δώσουν τὴν πιὸ σκληρὴ τιμωρία.

Τέλος, ἔφτασε στὸ βουνὸ τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου, στὰ σύνορα τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλβετίας. Καὶ πάνω σὲ μιὰ κορφή, τὴν ὥρα ποὺ ὁ ἥλιος ἔδυε, κοιτῶντας μπροστά του τὶς ἀνοιχτὲς πεδιάδες τῆς Ἰταλίας, ἔπεσε στὰ γόνατα κι᾽ ἀνοίγοντας τὴν ἀγκαλιά του, μὲ φωνὴ κομμένη ἀπ᾽ τὰ δάκρυα, εἶπεν: « Ὦ Ἰταλία, ἀγαπημένη μου, ὡραία Ἰταλία, ποὺ σὰν τὸν Προμηθέα εἶσαι κι᾽ ἐσὺ δεμένη, καὶ σὰν κι᾽ αὐτὸν ξεσχίζεσαι ἀπ᾽ τὸ σαρκοβόρο γεράκι, ἐσὺ ποὺ ἔφερες στοὺς ἀνθρώπους τὸ ζωντανὸ πῦρ ἀπ᾽ τὴ φλογερὴ καρδιὰ τῆς φύσεως καὶ τώρα ποθεῖς τὴ λύτρωσι... Ὦ Ἰταλία!... Φεύγω ἀπ᾽ τὸ ἐνσαρκωμένο πνεῦμα τοῦ κακοῦ, ποὺ οἱ ἄνθρωποι μέσα ἀπ᾽ τὸν Χριστιανισμὸ τὸ δημιούργησαν...».

Ἔστριψε ἀπ᾽ τὴν ἄλλη μεριὰ καὶ μπῆκε στὴν Ἑλβετία. Ἔφτασε στὴ Γενεύη. Ἐκεῖ εἶχε ζήσει ὁ Καλβῖνος καὶ τὸ πνεῦμα του κυριαρχοῦσε ἀκόμα. Ὅλοι καλωσόρισαν τὸν ζωντανὸ νέο τῶν τριάντα χρόνων, ποὺ ἔφτασε ἀπ᾽ τὴ Ρώμη, καὶ ποὺ νόμιζαν πὼς ἤθελε νὰ ἐλευθερωθῆ μονάχα ἀπ᾽ τὸν ζυγὸ τοῦ Καθολικισμοῦ. Μὰ τὸ ἐλεύθερο πνεῦμα τοῦ Μπροῦνο δὲν ἤθελε νὰ ἐλευθερωθῆ μονάχα ἀπ᾽ τὸν ἕνα ζυγό. Ἤθελε τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἐλευθερία τοῦ κάθε ζυγοῦ. Ἀλλοίμονο!.. Ὅπου ὑπάρχουν ἄνθρωποι μὲ περιωρισμένο πνεῦμα, ὁ ζυγὸς πάντα ὑπάρχει. Ἂν ὁ Τζιορντάνο ἐλευθερώθηκε ἀπ᾽ τὸν στενὸ Καθολικισμό, δὲν ἤθελε τώρα νὰ σκλαβωθῆ ἀπ᾽ τὸν στενὸ Προτεσταντισμό. Σὲ λίγο εἶδε καὶ πάλι ἐχθρικὰ βλέμματα βλόγυρά του. Μήπως καὶ ᾽κεῖ εἰκοσιεπτὰ χρόνια πρωτήτερα, ὁ Servetus, ὁ μεγάλος Ἱσπανὸς θεολόγος καὶ ἰατρός, δὲν κάηκε ζωντανὸς ἀπ᾽ τὸν ἴδιο τὸν Καλβῖνο; Κι᾽ ὁ Τζιορντάνο ἔφυγε καὶ πάλι κρυφά, πηδῶντας τὴ νύχτα ἀπ᾽ τὰ τείχη τῆς Γενεύης.

Πέρασε τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας, κι᾽ ἔφτασε στὴ Λυών. Ἔμεινε πολὺ λίγο, κι᾽ ἔπειτα πῆγε στὴν Τουλούζη. Μὰ οὔτε ἡ Τουλούζη ἦταν τόπος γιὰ τὸν Τζιορντάνο. Ἐκεῖ τριανταέξη χρόνια ἀργότερα, ὁ Ναπολιτάνος

φιλόσοφος καὶ θεολόγος Vanini, κάηκε σὰν αἱρετικός, ἀφοῦ πρῶτα τοῦ ἔκοψαν τὴ γλῶσσα. Ἔτσι καὶ τώρα, ὁ Μπροῦνο φεύγει καὶ πάλι γιὰ νὰ φτάση στὴν ὀνειρεμένη του ἐλεύθερη πόλι, τὸ Παρίσι.

Τὸ ταξίδι του μέσα στὴ Γαλλία, τὸ περιγράφει μ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια, σ᾽ ἕνα ἀπ᾽ τὰ βιβλία του: «Οἱ Παπικοὶ γυμνώνανε τὶς ἐκκλησίες τῶν Οὐγενότων (Διαμαρτυρομένων). Οἱ Οὐγενότοι λεηλατούσανε τὰ ἱερὰ τῶν Παπικῶν. Τὸ αἷμα ἔρρεε στὶς πόλεις καὶ στὴν ὕπαιθρο. Ὁ φανατισμὸς ἔπνιγε τὴν ἀγάπη μέσ᾽ στὶς οἰκογένειες καὶ τὴ φιλία ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Οἱ Καθολικοὶ παπάδες, μὲ κουδούνια καὶ σβυσμένες λαμπάδες, ἀφορίζανε, κι᾽ οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἀναθεμάτιζαν τὸν φαρισαϊσμὸ καὶ τὴν εἰδωλολατρεία».

Ἦταν τὸ 1582 ὅταν ἔφτασε στὸ Παρίσι. Ἡ Σορβόννη, τυλιγμένη κι᾽ αὐτὴ μέσα στὴν παράδοσι καὶ τὴ θρησκοληψία, πολεμοῦσε κάθε καινούργια σκέψι. Μὰ ἡ Βασιλικὴ Σχολὴ τῆς Γαλλίας, καλωσόριζε τὸ ἐπιστημονικὸ πνεῦμα, τὸ νέο φῶς. Ἐδῶ ὑπῆρχε ἕνα εὐρὺ πεδίο δράσεως γιὰ τὸν περιπλανώμενο λάτρη τῆς Ἐλευθέρας Σκέψεως. Ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ διδάξη φιλοσοφία σὲ δημόσιες ὁμιλίες. Ἡ αἴτησί του ἔγινε δεκτή, καὶ σὲ λίγο πλῆθος θαυμαστῶν γέμιζε τὴν αἴθουσα, μαγνητισμένο ἀπ᾽ τὸν ζωντανὸ νοῦ καὶ τὴν Ναπολιτάνικη θέρμη τῆς ὁμιλίας του. Τὸ πιὸ στεγνὸ καὶ δύσκολο θέμα τὸ ἔκανε ἑλκυστικὸ καὶ εὔκολο. Ὁ ἴδιος ὁ βασιλεύς, ὁ Ἐρρίκος ὁ Γ᾽, τὸν κάλεσε νὰ μείνη στὴν Αὐλή του.

Μιὰ μέρα, γεμᾶτος χαρά, ὁ βασιλεὺς ἀνήγγειλε στὸν ἀγαπημένο του εὐνοούμενο ὅτι στὸ Πανεπιστήμιο, μιὰ ἕδρα τῆς Φιλοσοφίας ἦταν κενή, καὶ ὅλοι τοῦ εἶπαν πὼς κανένας δὲν ἦταν πιὸ ἄξιος γιὰ νὰ τὴν πάρη, ἀπ᾽ αὐτόν. Ἡ καρδιὰ τοῦ Τζιορντάνο χτύπησε δυνατά, ἀλλὰ σὲ λίγο τὸ πρόσωπό του σκοτείνιασε, ὅταν ὁ Ἐρρίκος τοῦ εἶπε, πὼς ἕνας καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου πρέπει νὰ ἐξασκῆ τὰ θρησκευτικά του καθήκοντα, γιὰ νὰ εἶναι παράδειγμα στοὺς μαθητές του, καὶ πὼς πρέπει νὰ παρακολουθῆ τακτικὰ τὴ᾽ Λειτουργία. Δὲν μποροῦσε νὰ πῆ ψέμματα κι᾽ ἀποφάσισε νὰ πῆ ὅλη τὴν ἀλήθεια. Ἦταν ἕνας ἀφωρισμένος. Ἡ Ἐκκλησία τὸν εἶχε διώξει.

«Δὲν εἶσαι Καθολικός; πετάχθηκε ὁ βασιλιᾶς. Εἶσαι αἱρετικός; Λουθηρανός; Καλβινιστής;»

«Δὲν εἶμαι τίποτε ἀπ᾽ αὐτά. Εἶμαι ἕνας φιλόσοφος, ἕνας ἄνθρωπος τῆς ἐπιστήμης, κ᾽ ἡ σκέψι μου δὲν δεσμεύεται ἀπὸ τίποτε».

Ὁ βασιλιᾶς τὸν ἀγαποῦσε. Μ᾽ ὅλη τὴν ἀπογοήτευσι ποὺ ἔνοιωσε, δὲν μποροῦσε νὰ μὴ συγκινηθῆ βλέποντας μπροστά του τὰ δυὸ λαμπερὰ μάτια, ποὺ ἄφοβα τὸν κοίταζαν κατάμματα. Δὲν τοῦ ἀρνήθηκε τὴ θέσι, ἀλλὰ ἀποφάσισε νὰ τὸν διορίση ἔκτακτο καθηγητὴ δίχως ὅρους, δηλ. χωρὶς νἆναι ἀναγκασμένος νὰ ἐξασκῆ τὰ θρησκευτικά του καθήκοντα. Φυσικά, δὲν ἔπρεπε νὰ

μιλήσει... ἀλλὰ δὲν μποροῦσε νὰ κρατηθῆ. Καὶ ὅταν βρέθηκε στὸ δίλημμα νὰ ὑποκριθῆ, σκεπάζοντας τὶς ἀλήθειες ποὺ πίστευε ἢ νὰ φύγη, προτίμησε τὸ δεύτερο.

Πῆγε στὴν Ἀγγλία, ἔχοντας στὰ θυλάκιά του θερμὴ συστατικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Ἑρρίκου τοῦ 3ου γιὰ τὸν Γάλλο πρέσβυ στὴν Αὐλὴ τῆς Ἐλισάβετ, ποὺ κι' ἐκείνη ἦταν ἀφωρισμένη ἀπὸ τὸν Πάπα.

Σὲ κάποια γιορτὴ ποὺ ἔγινε στὴν Ὀξφόρδη, εἶχαν μαζευτεῖ οἱ μεγαλύτεροι διανοούμενοι τῆς Ἀγγλίας κι' ἄρχισαν νὰ συζητοῦν γιὰ διάφορα φιλοσοφικὰ θέματα. Ἐκεῖ ἄρχισε νὰ ὑποστηρίζη τὸ ἀγαπημένο του θέμα, πάνω στὸ ἐρώτημα : «Ἡ Γῆ γυρίζει ἢ ὄχι ; Ὑπάρχουν κι' ἄλλοι κόσμοι ἔξω ἀπ' αὐτήν ;» Τὸ Πανεπιστήμιο ἦταν μὲ τὶς ἰδέες τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ τοῦ Πτολεμαίου : «Ἡ Γῆ δὲν κινεῖται. Τὸ Σύμπαν εἶναι πεπερασμένο καὶ κινητό». Ὁ Μπροῦνο ὑπεστήριζε τὸν Φιλόλαο καὶ τὸν Κοπέρνικο:

«Ἡ Γῆ μὲ τοὺς κατοίκους της, γυρίζει καὶ κινεῖται μέσα στὸν χῶρο. Οἱ κόσμοι εἶναι ἀμέτρητοι, τὸ Σύμπαν δίχως τέλος. Ἡ Ζωὴ ἐνσαρκώνεται παντοῦ μέσα σὲ μορφές. Ἔτσι ἡ Ζωὴ εἶναι Παγκόσμια καὶ παντοῦ δημιουργεῖ ζωντανὰ ὄντα. Αὐτὴ ἡ Ζωή, ἡ Παγκόσμια, ἡ πανταχοῦ παροῦσα, ἡ ἄπειρη, εἶναι τὸ Παγκόσμιο Ὄν, ποὺ οἱ ἄνθρωποι τὸ ὠνόμασαν Θεό. Παντοῦ κατοικημένοι Κόσμοι, παντοῦ ζωντανὰ πλάσματα. Ὁ θάνατος μονάχα ἀποσυνθέτει τὰ σώματα, δὲν μπορεῖ ν' ἀγγίξη τὴ Ζωή. Ἔτσι τὸ σῶμα δὲν ἔχει σημασία παρὰ μονάχα σὰν ἕνα ὄργανο γιὰ τὴ Ζωή, μιὰ Θεοποιημένη Ζωή, ποὺ εἶναι γεμάτη εὐγένεια, ἀγάπη, ἡρωϊσμό, ἀντάξια νἆναι ἕνα τμῆμα τῆς Παγκόσμιας Θείας Ζωῆς. Ὁ φόβος, τὸ ψέμμα, ἡ ποταπότης, αὐτὰ εἶναι οἱ πραγματικὲς ἀρρώστειες τῆς ζωῆς. Ἡ ἀτιμία εἶναι χειρότερη ἀπ' τὸν θάνατο, γιατί ἡ ἀτιμία κηλιδώνει τὴ ζωή, ἐνῷ ὁ θάνατος θρυμματίζει τὴ μορφή».

Τὰ σοφὰ τῆς ἐποχῆς κεφάλια δὲν μποροῦσαν νὰ χωνέψουν τὴν ἀλήθεια. «Ἄθεε, αἱρετικέ, βλάσφημε !», τοῦ φώναξαν πολλοί. Ἡ φήμη του ξεχύθηκε στὴν πόλι σύντομα. Στὸ δρόμο τὸν κύτταζαν καὶ μουρμούριζαν : «ὁ ἄθεος !».

Φεύγει γιὰ τὴν Γερμανία. Παντοῦ ἡ ἴδια κατακραυγή. Ἡ λέξι «αἱρετικὸς» ἠχοῦσε ὁλόγυρά του. Μόνον στὴν Βυτεμβέργη βρῆκε τέλεια διαφορετικὴ ἀτμόσφαιρα. Ὅπως ἔγραψε σ' ἕνα ἀπὸ τὰ βιβλία του : «Ἡ Βυτεμβέργη εἶναι αἱ Ἀθῆναι τῆς Γερμανίας. Ἡ Ἀθηνᾶ εἶναι ἡ μητέρα της». Ἐκεῖ βρῆκε τὴν ἐλευθερία ποὺ ποθοῦσε γιὰ νὰ διδάσκη τὴ φιλοσοφία του. Κι' ἔγραψε στοργικὰ λόγια γεμᾶτα εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴν πόλι αὐτή, ποὺ δὲν τὸν ρώτησε κἂν γιὰ τὴν πίστι του, καὶ τοῦ ἐπέτρεψε νὰ εἶναι ὁ φίλος τῆς σοφίας καὶ νὰ διδάξη ἕνα καινούργιο σύστημα.

Ἔμεινε ἐκεῖ δυὸ χρόνια. Μὰ τότε, γιατί ἔφυγε ; Τὸ περίεργο εἶναι πὼς αὐτὸ δὲν τὸ γνωρίζομε. Κανεὶς δὲν ξέρει ποιὸς ἦταν ὁ λόγος ποὺ τὸν ἔκανε νὰ ἐξακολουθήση τὴν περιπλάνησί του.

Προσκαλεσμένος ἀπὸ τὸν Βενετὸ ἀριστοκράτη Τζιοβάνι Μοτσενίγο, ποὺ τοῦ ὑπόσχεται ἀποτελεσματικὴ προστασία, καὶ κυριευμένος ἀπὸ νοσταλγία, γυρίζει στὴν Ἰταλία, στὸ 1592.

Βρῆκε ἀγάπη καὶ προστασία στὸ παλάτι τοῦ Μοτσενίγο. Ὁ νέος μαθητής του μὲ χαρὰ ἄκουγε τὴ φιλοσοφία κι' ὅλες τὶς ἐπιστημονικὲς γνώσεις ποὺ τοῦ δίδασκε ὁ σοφός του δάσκαλος γιὰ ὅλα τὰ ζωτικὰ ζητήματα ποὺ τοὺς ἐνδιέφεραν, γιὰ τὶς θεωρίες τοῦ Κοπέρνικου, γιὰ τοὺς ἀμέτρητους κόσμους, ποὺ κι' αὐτοὶ θἄχουν ζωὴ κι' ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, μέσα στὸ ἀτέλειωτο Σύμπαν.

Ὁ Μπροῦνο ἀνέπτυσσε τὴν διδασκαλία του γιὰ τὴν σύστασι τοῦ ἀνθρώπου:

«Ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται, κι' ἔτσι συμμετέχει στὴ Θεία Οὐσία, ποὺ εἶναι ἡ Σκέψι, ὁ σπόρος τῆς Θεότητας ποὺ βρίσκεται μέσα του. Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται, κι' αὐτὸ σημαίνει, θέλει. Κι' ἔτσι ἀντανακλᾶ τὴ Θεία Θέλησι, ἢ τὸ Πνεῦμα, τὸ δημιουργικὸ θετικὸ στοιχεῖο ποὺ ἀτομικοποιεῖται σὰν ψυχή.

Ἡ ψυχὴ ποὺ ἀγαπᾶ τ' ἀντικείμενα τῶν αἰσθήσεων δεσμεύεται μὲ τὸ σῶμα, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ ποὺ ἀγαπᾶ τὴν Ὀμορφιά, τὴν Καλωσύνη, τὴν Ἀλήθεια, ἑνώνεται μὲ τὸν ἐσωτερικό της Θεό. Ἀπ' τοὺς ἐνδόμυχους πόθους της μποροῦμε νὰ καταλάβωμε ἐὰν ὑψώνεται πρὸς τὴ θειότητα ἢ ἐὰν κατεβαίνει πρὸς τὸ κτῆνος. Ἀνάμεσα στὸν ἄγγελο καὶ στὸ ζῶο, ἡ ψυχὴ πρέπει νὰ διαλέξη. Ἐπειδὴ ὁ νοῦς ποθεῖ τὴ θεία λάμψι, ἀποφεύγει τὸ κοινὸ κοπάδι, ἀπομακρύνεται ἀπ' τὴν κοινὴ γνώμη. Ἂν ποθῆ τὴ Θεϊκὴ λαμπρότητα, τότε ρίχνεται μέσα της καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἑνότητα, καὶ συγκεντρώνεται ὅσο μπορεῖ περισσότερο στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, τόσο ποὺ νὰ μὴν εἶναι πιὰ ὅμοιος μὲ τοὺς πολλούς, ἐπειδὴ εἶναι οἱ πολλοί, οὔτε καὶ νἆναι ἐχθρικὸς στοὺς πολλούς, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὅμοιοι μ' αὐτόν. Ἔτσι ὁ νοῦς ποὺ ποθεῖ τὸ ἀνώτερο, πρῶτα ἀπ' ὅλα παύει νὰ σκοτίζεται γιὰ τὴν πλειονότητα, καὶ καταλαβαίνει πὼς γιὰ νὰ πραγματοποιήση τὸ φῶς, χρειάζεται ἀναρίθμητος μόχθος, καὶ πὼς τὸ φῶς αὐτὸ βρίσκεται ἐκεῖ ποὺ εἶναι ἡ πραγματικὴ Νοημοσύνη. Πρέπει νὰ σκύψη μέσα στὸ βαθύτατο μέρος τοῦ ἑαυτοῦ του, βλέποντας πὼς ὁ Θεὸς εἶναι κοντά, εἶναι μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ μέσα στὸν ἑαυτό του, πιὸ κοντὰ παρὰ ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτὸς μὲ τὸν ἑαυτό του. Εἶναι ἡ Ψυχὴ τῆς ψυχῆς, ἡ Ζωὴ τῆς ζωῆς, ἡ Οὐσία τῆς οὐσίας. Καὶ καταλαβαίνει πὼς ὅ,τι μπορεῖ νὰ δῆ, ψηλά, χαμηλὰ ἢ ὁλόγυρά του, τ' ἄστρα εἶναι σώματα, εἶναι ὅμοια μ' αὐτὴ τὴ σφαῖρα ποὺ βρισκόμαστε, καὶ πὼς μέσα τους δὲν ὑπάρχει περισσότερη ἢ λιγότερη Θειότητα ἀπ' αὐτὴ ποὺ ὑπάρχει στὴ δικιά μας σφαῖρα, ἢ μέσα στὸν ἑαυτό μας».

Μιλοῦσε ἀνοιχτά, δίχως φόβο, ἔχοντας ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη. Μὰ κάθε πρωΐ, τὴν ὥρα ποὺ ὁ μαθητής του μιλοῦσε μὲ τὸν ἐξομολογητή του, τοῦ τὰ ἔλεγε ὅλα, λέξι πρὸς λέξι... Ἕνα βράδυ, ὁ

Μπροῦνο, ἀκουμπησμένος στὶς κολῶνες τοῦ παλατιοῦ, δίπλα στὰ σκαλοπάτια ποὺ βουτούσανε τὰ νερὰ τῆς θάλασσας, κοιτώντας τ' ἀσημένια κυματάκια ποὺ γυάλιζαν στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, ψιθύριζε μὲ λαχτάρα: «Πόσο ὡραία εἶναι ἡ Ζωή, πόσο θαυμάσια ἡ Φύσι! Ὦ Παγκόσμια Μητέρα! Ἤρεμη, γαλήνια, ἀλλάζοντας πάντα μέσα στὴν μὴ ἀλλαγή. Πῶς μποροῦν νὰ μὲ βλασφημήσουν, λέγοντάς μου νὰ λατρέψω τὶς ἀνόητες φαντασίες τους, ὦ αἰώνια Ὀμορφιά;» Κι' ἀνοίγοντας τὴν ἀγκαλιά του εἶπε καὶ πάλι: «Ἀπεριόριστο Σύμπαν! Πῶς θὰ μποροῦσα νὰ ζήσω χωρὶς τὴν ἀδέσμευτη ἐλευθερία σου;» Μὰ νά, ἐκεῖ κοντὰ στὴ σκοτεινὴ γωνιὰ τοῦ νερένιου δρόμου, μιὰ γόνδολα ἔχει φτάσει. Σταμάτησε στὴν ἄκρη τῶν σκαλοπατιῶν. Μαῦρες μάσκες φωτίζονται ἀπ' τὸ φεγγάρι κι' ἕνας μανδύας σβύνει τὴ μελωδική, ἐκστατικὴ φωνή. Ἦταν ἡ τελευταία ἐλεύθερη ματιὰ ποὺ ὁ Τζιορντάνο Μπροῦνο εἶχε ρίξει στὴ λατρευτή του Φύσι. Ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις τὸν εἶχε πιάσει στὰ ματωμένα της νύχια...

Μέσα σὲ μιὰ ὑγρή, σκοτεινὴ φυλακή, πάνω σὲ κουρέλια, ἕνα μισόγυμνο σῶμα εἶναι ξαπλωμένο, μὲ δεμένα τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια. Στὸ σκοτάδι ἕνα φοβισμένο πρόσωπο νέου ἀγοριοῦ τὸ κοιτάζει, καὶ πίσω του μιὰ σκληρὴ φωνὴ ἀντηχεῖ: «Ἔλα Τζιοβάνι, ἀποκάλυψε τὶς βλασφημίες ποὺ μᾶς ἐξομολογήθηκες». Τὸ ἀγόρι, νέος Ἰούδας, σὰν ὑπνωτισμένο ἀπ' τὰ λαμπερὰ μάτια, ποὺ μπρός του τὸν κοιτάζουν, κατάχλωμο ἀπ' τὴν ταραχή, δὲν μπόρεσε ν' ἀρθρώση λέξι. «Ἀφῆστε τὸ παιδὶ νὰ φύγη, μουρμούρισε ἡ μελωδικὴ φωνὴ τοῦ Τζιορντάνο Μπροῦνο. Καημένο ἀγόρι! Δὲν ξέρει τί ἔκανε. Ἐγὼ ἐξομολογοῦμαι γι' αὐτό. Τοῦ ξεσκέπασα μιὰ πτυχὴ ἀπ' τὸν πέπλο ποὺ σκεπάζει τὴ μεγαλόπρεπη Μητέρα ἀπ' τὰ παιδιά της. Γιατί νὰ τυραννῆτε ἕνα παιδί, τὴν ὥρα ποὺ λογαριάζετε νὰ σκοτώσετε ἕναν ἄνδρα;»

Ἕξη χρόνια ἔμεινε μέσα σ' ἕνα σκοτεινὸ κελλί, ποὺ ἦταν πιὸ χαμηλὰ ἀπ' τὰ νερὰ τῆς θάλασσας. Ἕξη ὁλόκληρα χρόνια μέσα στὴ νύχτα, μέσ' στὴν ἀπόλυτη ἐρημιά. Κι' ἔπειτα, γιὰ ἄλλα δυὸ χρόνια στὶς φυλακὲς τῆς Ρώμης. Πρόωρα γερασμένος, μὲ κάτασπρα μαλλιὰ καὶ σκυμμένο σῶμα, ἀγωνιζόταν μπρὸς στοὺς δικαστές του, γιὰ τὴν Ἀλήθεια του. Κάτι ἀπ' τὴν παληά του δύναμι καὶ μαχητικότητα ξύπνησε καὶ πάλι. Καὶ τὴν τελευταία μέρα τῆς δίκης, ἀφοῦ τὸν ἀνάγκασαν γονατιστὸς ν' ἀκούση τὴν καταδίκη του «θάνατος δίχως αἷμα», ὁ Μπροῦνο σηκώθηκε ὁλόρθος καὶ εἶπε μὲ ἤρεμο χαμόγελο: «Νομίζω πὼς ἐσεῖς εἴπατε αὐτὰ τὰ λόγια μὲ πιὸ πολὺ φόβο, ἀπ' αὐτὸν ποὺ νοιώθω ἐγὼ ἀκούγοντάς τα». Κι' ἔφυγε ἀτάραχος ἀπ' τὴν αἴθουσα τοῦ Δικαστηρίου, μὲ ψηλὰ τὸ κεφάλι καὶ φωτισμένο τὸ πρόσωπο.

Στὶς 17 Φεβρουαρίου 1600, ὁδηγήθηκε στὸ Campo dei Fiori, ποὺ ἦταν γεμᾶτο ἀπ' ἕναν ἀλαλάζοντα, φανατισμένον ὄχλο. Τοῦ εἶχαν φορέσει ροῦχα ζωγραφισμένα μὲ διαβόλους, φωτιὲς

καὶ σταυρούς, μὰ αὐτὸς προχωροῦσε μὲ τὴν ἤρεμη ἐπιβλητικιά του ἀξιοπρέπεια, μὲ λαμπερὰ μάτια καὶ γαλήνιο πρόσωπο. Τὸν ἔδεσαν στὸν πάσσαλο, κ' οἱ φλόγες ὑψώθηκαν ὁλόγυρά του. Οὔτε μιὰ κραυγὴ δὲ βγῆκε ἀπ' τὰ σφιγμένα του χείλια, καὶ τὸ πρόσωπό του ἀνάμεσα ἀπ' τὶς φλόγες φαινόταν ἤρεμο καὶ περήφανο, σὰν πάντα...

Ἡ φωτιὰ ἔσβυσε, κ' ἡ στάχτη σκορπίσθηκε στὸν ἀέρα.

Μὰ ἔζησε ὁ σπόρος τῆς Ἀλήθειας ποὺ δίδαξεν ἐκεῖνος, καὶ πέταξε πάνω ἀπ' ὅλον τὸν κόσμο.

Ἡ Ἀλήθεια εἶναι μία. Ὁ ἄνθρωπος τὴν ἐρευνᾶ μὲ διάφορους τρόπους, ὡς που νὰ φτάση στὸ Τέρμα, ὅπου ὁ Ἥλιος καθαρὸς λάμπει. Γιατί ὅποιος ἀκολουθεῖ τὸν ἕνα δρόμο νὰ μάχεται τὸν ἄλλο ; Γιατί δὲν ἀφήνει στὸν κάθε ἄνθρωπο, τὴν ἐλευθερία ν' ἀκολουθήση τὸν δικό του ἀτομικὸ δρόμο ; Γιατί ὁ ἀνθρώπινος ἐγωκεντρισμὸς νὰ πιστεύη πὼς μονάχα ὁ δικός του ὁ δρόμος εἶναι ὁ σωστός ; Μόνο ὅταν ὁ ἄνθρωπος σταθῆ καὶ δῆ τὸν ἀπέραντο πόνο ποὺ ὑπάρχει ὁλόγυρά του, καὶ θελήση νὰ καταλάβη ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία του, θὰ δῆ πὼς εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ ἐγωκεντρισμός του ποὺ προσπαθεῖ νὰ ἐπιβάλη τὸν ἑαυτό του πάνω στοὺς ἄλλους. Καὶ μόνο τότε, ὑπάρχει ἡ ἐλπίδα ἡ Ἀνθρωπότης νὰ μπορέση νὰ προχωρήση ἐλεύθερα κι' ἀβίαστα ἀπ' τὸ σκοτάδι τῆς ἄγνοιας στὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς Γνώσεως, ποὺ εἶναι τὸ βίωμα τῆς Ἀλήθειας.

ΑΓΛΑΪΑ ΖΑΝΝΟΥ

Ἡ ὀρθοδοξία θριαμβεύει ὅταν καρδιὰ καὶ νοῦς παρακμάζουν· ὅταν ὅμως ἡ καρδιὰ κι' ὁ νοῦς ἀνέρχωνται στὴν πληρότητά τους ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς ἀμφιβολίας, δὲν θὰ σταθῆ οὔτε ὀρθοδοξία οὔτε αὐθεντία οὔτε ἡ ἐλάχιστη καὶ μάταια πίστις σ' αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν προσωπικότητα. Ἡ ἀμφιβολία εἶναι καθὼς ἡ βροχὴ ποὺ ξεπλένει τὴ σκόνη καὶ σᾶς ἀφήνει βέβαιους γιὰ τὰ οὐσιαστικὰ πράγματα. Τότε καὶ μόνον θὰ γεννηθῆ ἡ βεβαιότης καὶ θὰ μπορέσετε νὰ βρῆτε τὸ νερὸ ποὺ ἀληθινὰ ξεδιψάει τὸν κόσμο.

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

J. KRISHNAMURTI

ΤΡΕΙΣ ΕΥΣΕΒΕΙΣ ΕΓΩΪΣΤΑΙ

Τὶς προάλλες, ἦρθαν νὰ μὲ ἐπισκεφθοῦν τρεῖς εὐσεβεῖς ἐγωϊσταί. Ὁ πρῶτος ἦταν ἕνας σαννυάζι, ἕνας ἄνθρωπος ποὺ εἶχε ἀπαρνηθῆ τὸν κόσμο. Ὁ δεύτερος ἦταν ἕνας ἀνατολιστὴς ποὺ πίστευε βαθειὰ στὴν ἀδελφότητα. Καὶ ὁ τρίτος ἦταν ἕνας ἀφοσιωμένος ἐργάτης μιᾶς θαυμάσιας οὐτοπίας. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς τρεῖς εἶχε μεγάλο ζῆλο γιὰ τὸ ἔργο του καὶ περιφρονοῦσε τὴ στάσι καὶ τὴ δρᾶσι τῶν ἄλλων καὶ ὁ καθένας ἐστερέωνε τὴ θέσι του μὲ τὶς ἴδιες του τὶς πεποιθήσεις. Ὁ καθένας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν φλογερὰ προσκολλημένος στὴ δική του, ἰδιαίτερη μορφὴ πίστεως καὶ ὅλοι τους ἦταν, κατὰ κάποιον παράξενο τρόπο, ἄσπλαχνοι. Μοῦ εἶπαν, ἰδιαιτέρως ὁ οὐτοπιστής, ὅτι ἦταν ἕτοιμοι νὰ ἀπαρνηθοῦν ἢ νὰ θυσιάσουν τὸν ἑαυτό τους καὶ τοὺς φίλους τους, χάριν ἐκείνου ποὺ ἐπίστευαν. Ἔδιναν τὴν ἐντύπωσι ἀνθρώπων πράων καὶ μαλακῶν, ἰδιαίτερα ὁ θιασώτης τῆς ἀδελφότητος, ἀλλὰ ὑπῆρχε μία σκληρότης τῆς καρδιᾶς καὶ ἡ ἰδιάζουσα ἐκείνη ἔλλειψις ἀνεκτικότητος, ποὺ χαρακτηρίζει ἐκείνους ποὺ αἰσθάνονται ἀνωτερότητα. Ἦταν οἱ ἐκλεκτοί, οἱ ἑρμηνευταί Ἤξεραν καὶ ἦσαν βέβαιοι.

Ὁ σαννυάζι εἶπε, κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς σοβαρῆς συζητήσεως, ὅτι προετοιμαζόταν γιὰ τὴν ἑπόμενη ζωή του. Αὐτὴ ἡ ζωή, ἐδήλωσε, εἶχε πολὺ λίγα πράγματα νὰ τοῦ προσφέρη, γιατί εἶχε δῆ στὸ βάθος τους ὅλες τὶς πλάνες αὐτοῦ τοῦ κόσμου καὶ εἶχε ἐγκαταλείψει τὰ ἐγκόσμια. Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ εἶναι μία διαρκὴς κίνησις ἀπὸ τὸ παρελθόν, μέσα ἀπὸ τὸ φευγαλέο παρόν, πρὸς τὸ μέλλον. Θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοῦμε τὸ παρόν, εἶπε, γιὰ νὰ γίνουμε κάτι στὸ μέλλον. Νὰ γίνουμε σοφοί, δυνατοί, πονετικοί. Καὶ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον εἶναι παροδικά, ἀλλὰ τὸ αὔριο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ὡριμάζει τὸν καρπό. Ἐπέμενε ὅτι τὸ σήμερα δὲν εἶναι παρὰ ἕνα σκαλοπάτι καὶ ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ πολυανησυχοῦμε ἢ νὰ πολυφροντίζουμε γι' αὐτό. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουμε καθαρὸ στὸ νοῦ μας τὸ ἰδεῶδες τοῦ αὔριο καὶ νὰ κάνουμε τὸ ταξίδι μὲ ἐπιτυχία. Γενικά, μόλις καὶ ἀνεχόταν τὸ παρόν.

Ὁ θιασώτης τῆς ἀδελφότητος ἦταν πιὸ διαβασμένος καὶ ἡ γλῶσσα του πιὸ ποιητική. Ἦταν εἰδικὸς στὴ χρησιμοποίησι τῶν λέξεων καὶ ἦταν ἐξαιρετικὰ γλυκομίλητος καὶ πειστικός. Καὶ αὐτὸς ἐπίσης εἶχε προετοιμάσει γιὰ τὸν ἑαυτό του μιὰ οὐράνια φωλιὰ στὸ μέλλον. Θὰ γινόταν κάτι κι' αὐτός. Αὐτὴ ἡ ἰδέα γέμιζε τὴν καρδιά του καὶ εἶχε συγκεντρώσει τοὺς ὀπαδούς του

γι' αὐτὸ τὸ μέλλον. Ὁ θάνατος, εἶπε, εἶναι ἕνα ὡραῖο πρᾶγμα, γιατί μᾶς φέρνει πιὸ κοντὰ σ' ἐκείνη τὴν οὐράνια φωλίτσα, χάρι στὴν ὁποία ἡ ζωή μας γίνεται ὑποφερτὴ σ' αὐτὸν τὸν θλιβερὸ καὶ ἄσχημο κόσμο..

Ἦταν ὁλόψυχα ὑπὲρ τῆς ἀλλαγῆς καὶ ἐξωραΐσεως τοῦ κόσμου καὶ ἐργαζόταν ὁλόψυχα γιὰ τὴν ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων. Θεωροῦσε ὅτι ἡ φιλοδοξία, μὲ τὴ σκληρότητα καὶ τὴ διαφθορὰ ποὺ τὴ συνοδεύουν, ἦταν ἀναπόφευκτη σ' ἕναν κόσμο, στὸν ὁποῖο πρέπει νὰ γίνουν ὡρισμένα πράγματα. Καί, δυστυχῶς, ἂν θέλη κανεὶς νὰ προωθηθοῦν ὡρισμένες ὀργανωμένες ἐργασίες, θὰ πρέπει νὰ εἶναι λίγο σκληρός. Τὸ ἔργο εἶναι σημαντικό, γιατί βοηθᾶ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὅποιος τὸ ἀντικρούσει θὰ πρέπει νὰ παραμεριστῆ, μὲ καλὸ τρόπο, φυσικά. Ἡ ὀργάνωσις γι' αὐτὸ τὸ ἔργο ἔχει μεγίστη σημασία καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐμποδιστῆ. «Καὶ ἄλλοι ἔχουν τὸ δικό τους δρόμο, εἶπε, ἀλλὰ ὁ δικός μας εἶναι οὐσιώδης καὶ ὅποιος παρεμβαίνει δὲν εἶναι δικός μας».

Ὁ οὐτοπιστὴς ἦταν ἕνα παράξενο κρᾶμα ἰδεολόγου καὶ πρακτικοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Βίβλος του δὲν ἦταν ἡ παληά, ἀλλὰ μιὰ νέα Βίβλος. Ἦταν φανερὸ πὼς πίστευε σ' αὐτήν. Ἤξερε ποιὸ θἄταν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ μέλλοντος, γιατὶ τὸ νέο βιβλίο τὸ προέλεγε. Τὸ σχέδιό του ἦταν νὰ δημιουργῆ σύγχυσι, νὰ ὀργανώνη καὶ νὰ ἐκτελῆ. Τὸ παρόν, εἶπε, εἶναι σάπιο, πρέπει νὰ καταστραφῆ καὶ ἀπὸ τὰ ἐρείπια νὰ κτιστῆ τὸ καινούργιο. Τὸ παρὸν πρέπει νὰ θυσιαστῆ, γιὰ τὸ μέλλον. Μόνον ὁ ἄνθρωπος τοῦ μέλλοντος ἔχει σημασία καὶ ὄχι ὁ ἄνθρωπος τοῦ παρόντος.

«Ξέρουμε πῶς νὰ δημιουργήσουμε αὐτὸν τὸν μελλοντικὸ ἄνθρωπο», εἶπε, «μποροῦμε νὰ διαπλάσουμε τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά του. Ἀλλὰ πρέπει νὰ καταλάβουμε τὴν ἀρχή, γιὰ νὰ κάνουμε κάτι καλό. Θὰ θυσιάσουμε τὸν ἑαυτό μας καὶ ἄλλους γιὰ νὰ δημιουργήσουμε μιὰ νέα κατάστασι. Καὶ θὰ σκοτώσουμε ὅποιον σταθεῖ ἐμπόδιο στὸ δρόμο μας, γιατὶ τὰ μέσα δὲν ἔχουν σημασία. Ὁ σκοπὸς ἁγιάζει κάθε μέσον».

Γιὰ τὴν τελικὴ εἰρήνη μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῆ κάθε μορφὴ βίας. Γιὰ τὴν τελικὴ ἀτομικὴ ἐλευθερία, ἡ τυραννία στὸ παρὸν εἶναι ἀναπόφευκτη. «Ὅταν ἔχουμε τὴ δύναμι στὰ χέρια μας», ἐδήλωσε, «θὰ χρησιμοποιήσουμε κάθε μορφὴ ἐξαναγκασμοῦ γιὰ νὰ δημιουργήσουμε ἕναν καινούργιο κόσμο, χωρὶς ταξικὲς διακρίσεις, χωρὶς ἱερεῖς. Ἀπὸ τὴν κεντρική μας αὐτὴ θέσι, ποτὲ δὲν θὰ παρεκκλίνουμε. Εἴμαστε καρφωμένοι ἐκεῖ, ἀλλὰ ἡ στρατηγικὴ καὶ ἡ τακτική μας θὰ ἀλλάξουν ἀνάλογα μὲ τὶς μεταβαλλόμενες συνθῆκες. Σχεδιάζουμε, ὀργανώνουμε καὶ δροῦμε γιὰ νὰ καταστρέψουμε τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο, χάριν τοῦ μελλοντικοῦ ἀνθρώπου».

Ὁ σαννυάζι, ὁ θιασώτης τῆς ἀδελφότητος καὶ ὁ οὐτοπιστής, ὅλοι ζοῦν γιὰ τὸ αὔριο, γιὰ τὸ μέλλον. Δὲν εἶναι φιλόδοξοι μὲ τὴν συνήθη ἔννοια, δὲν ζητοῦν μεγάλες τιμές, πλούτη ἢ ἀναγνώ-

ρισι. Ἀλλά, εἶναι φιλόδοξοι, κατὰ ἕναν πολὺ πιὸ λεπτεπίλεπτο τρόπο. Ὁ οὐτοπιστὴς ἔχει συνταυτιστεῖ μὲ μιὰ ὁμάδα ποὺ πιστεύει ὅτι θὰ ἔχῃ τὴ δύναμι νὰ δώσῃ ἕνα νέο προσανατολισμὸ στὸν κόσμο. Ὁ θιασώτης τῆς ἀδελφότητος φιλοδοξεῖ νὰ ἐξαρθῇ καὶ ὁ σαννυάζι νὰ φθάσῃ στὸ τέρμα του. Ὅλοι ἀσχολοῦνται μὲ τὸ πῶς νὰ γίνουν κάτι ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι, ἀσχολοῦνται μὲ τὴ δική τους ἐπιτυχία καὶ τὴ δική τους ἐπέκτασι. Δὲν βλέπουν, ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία εἶναι ἡ ἄρνησις τῆς εἰρήνης, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ὑπερτάτης εὐτυχίας.

Ἡ φιλοδοξία, σὲ κάθε της μορφή, γιὰ τὴν ὁμάδα, γιὰ τὴν ἀτομικὴ σωτηρία, ἢ γιὰ τὴν πνευματικὴ ἐπίτευξι, εἶναι δράσις ποὺ τὴν ἀναβάλουμε γιὰ τὸ μέλλον. Ἡ ἐπιθυμία τείνει πάντα πρὸς τὸ μέλλον. Ἡ ἐπιθυμία νὰ γίνουμε κάτι σημαίνει ἀδράνεια στὸ παρόν. Τὸ τώρα ὅμως ἔχει μεγαλύτερη σημασία ἀπὸ τὸ αὔριο. Μέσα στὸ τώρα βρίσκεται ἡ αἰωνιότης, καὶ ὅταν κατανοήσουμε τὸ τώρα, εἴμαστε ἐλεύθεροι ἀπὸ τὸν χρόνο. Τὸ «γίγνεσθαι» εἶναι ἡ συνέχισις τοῦ χρόνου, τῆς λύπης. Τὸ «γίγνεσθαι» δὲν περιέχει τὸ «Εἶναι». Τὸ «Εἶναι» βρίσκεται πάντα στὸ παρόν, καὶ τὸ «Εἶναι» εἶναι ἡ ἀνώτερη μορφὴ τῆς μεταμορφώσεως. Τὸ «γίγνεσθαι» δὲν εἶναι παρὰ τροποποιημένη συνέχισις καὶ ἡ ριζικὴ μεταμόρφωσις ὑπάρχει μόνο στὸ παρόν, στὸ «Εἶναι».

ΚΩΣΤΑ ΟΥΡΑΝΗ

VITA NUOVA

Δέ θέλω πιά παρά νά ζῶ ἔτσι ὅπως ἕνα δέντρο,
ὁπού θροΐζει ἀνάλαφρα σέ πρωϊνό τοῦ Ἀπρίλη
μέσ' ἕνα κάμπο εἰρηνικό, γεμᾶτον φῶς γαλάζιο
καί παπαροῦνες κόκκινες καί ἄσπρο χαμομήλι.

Δέ θέλω πιά παρά νά ζῶ ἔτσι σάν ἕνα ρόδο,
πού ἄνθισε κατάμονο μέσα σέ πρᾶο χειμῶνα,
σ' ἕνα πεζούλι φτωχικό κι' ἡλιόφωτο, πού νά 'χει
ἀσβεστωμένο τό τοίχωμα νά τοῦ κρατάει τό χῶμα.

Θεέ μου! ἄσε με νά ζῶ σάν ἕνα ἀπό τά μύρια,
τ' ἀνώφελα τά ἔντομα πού ἀπό τό φῶς μεθᾶνε
καί τή ζωή τους στούς ἀνθούς ἀνάμεσα περνᾶνε·

μακρυά ἀπ' τόν κόσμο, μοναχό σ' ἕνα λευκό σπιτάκι:
καί νά 'χω μέσα στήν ψυχή τῶν γέρων τήν εἰρήνη
καί στήν καρδιά μου τῶν φτωχῶν τήν ἔνθεη καλωσύνη.

Κωστῆ Μελισσαροπούλου

ΟΙ ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΟΙ

Ἡ ζωὴ καὶ ἡ φιλοσοφία τοῦ μυθικοῦ ἱππότου Ροζενκρόϋτς

Εἰς ξένας ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ – ἰδίως τῆς Ἀμερικῆς – γίνεται συχνὰ λόγος περὶ Τάγματός τινος «Ροδοσταύρων», τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται ὡς ἔχον παλαιὰν καταγωγὴν μυστηριακήν. Ἀλλὰ εἶναι γεγονὸς ὅτι τὸ ἀρχαῖον Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν Ροδοσταύρων, ἔπαυσεν ὑφιστάμενον ἤδη ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος! Αἱ σήμερον ὑπάρχουσαι μὲ τὸν τίτλον αὐτὸν ὀργανώσεις καταχρῶνται μιᾶς παραδόσεως χάριν εὐπίστων ἢ ὑστεροβούλων.

Ἱδρυτὴς τοῦ ἀρχαίου Τάγματος τῶν Ροδοσταύρων, τὸ ὁποῖον ἦτο ἑταιρία μυστική, φέρεται ὁ μυθικὸς ἱππότης Χριστιανὸς Ροζενκρόϋτς, ὅστις κατὰ τὸν θρῦλον ἐγεννήθη τὸ 1378 μ. Χ. ἐταξίδευσεν ἐκ Γερμανίας εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Αἴγυπτον, ἐμυήθη παρὰ τῶν ραββίνων τῆς Παλαιστίνης καὶ τῶν Ἀράβων μυστικῶν φιλοσόφων εἰς τὰς ἀληθείας τῆς Φύσεως καὶ εἰς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας (Καββάλαν, Θεοσοφίαν, Ἑρμητισμόν, Ἀριθμοσοφίαν, Ἀστρολογίαν, Ἀλχημείαν), ἐπιστρέψας δὲ ἐν Εὐρώπῃ ἵδρυσε τὸ Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν Ροδοσταύρων.

Κατ' ἄλλην ἐκδοχήν, οἱ Ροδόσταυροι δὲν ἀπετέλουν ὠργανωμένον Τάγμα, ἀλλ' ὠνομάζοντο Ροδόσταυροι ἢ «Ἀόρατοι Ἀδελφοί», ἔχοντες ὡς σημεῖον ἀναγνωρίσεως τὸ Ρόδον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ὅσοι ἦσαν σοφοὶ περὶ τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας, κάτοχοι πολλῶν ἐκ τῶν μυστικῶν τῆς φύσεως καὶ τῶν φυσικῶν νόμων, μεμυημένοι ἐργάται τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἐλευθέρως σκεπτόμενοι ἐρευνηταί, κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἐποχὴν τοῦ πνευματικοῦ σκότους, φωτιζομένου ἀπὸ τὴν ἀνταύγειαν τῆς πυρᾶς, τὴν ὁποίαν ἤναπτεν ἑκάστοτε ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις ἢ οἱαδήποτε ἄλλη μισαλλοδοξία, καὶ τῆς καταθλιπτικῆς ἐπιβολῆς τοῦ δογματισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀπηγόρευε διὰ τοῦ τροχοῦ πᾶσαν ἔρευναν. Τοιουτοτρόπως, Ροδόσταυροι ἐθεωροῦντο ὁ Ρογῆρος Βάκων, ὁ Παράκελσος, ὁ Μιχαὴλ Μάϊερ, ὁ Φραγκῖσκος Βάκων, ὁ Ροβέρτος Φλούδ, ὁ Σιγμοῦνδος Ρίχτερ, ὁ Ἠλίας Ἄσμολδ, καὶ ἄλλοι τηλαυγεῖς ἀστέρες τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως.

Λογικώτερον ὅμως εἶναι νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀρχαίου Τάγματος τῶν Ροδοσταύρων ὡς ὠργανωμένου Τάγματος, περιλαμβάνοντος εἰς τοὺς κόλπους του τὰ ἐλεύθερα, πεφωτισμένα καὶ ἐμυημένα πνεύματα, τὰ ὁποῖα ἀνεζήτουν «ἐλευθέραν πατρίδα» καὶ «νέον νόμον» κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην ἐποχὴν

τῆς μισαλλοδοξίας, τοῦ φανατισμοῦ καὶ τῶν δεσμῶν τῆς πνευματικῆς δουλείας. Ταῦτα ἐλάμβανον ἐν τῷ Ροδοσταυρικῷ Τάγματι, τὸ ὁποῖον ἀπετέλει σχολὴν σοφίας, ἀνωτέραν μύησιν εἰς τὰ βαθύτερα μυστικὰ τῆς φύσεως, μύησιν ἥτις παρείχετο εἰς τοὺς ὀλίγους ἐκλεκτοὺς ἐν σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ, τοὺς ἱκανοὺς νὰ τὴν δεχθοῦν καὶ νὰ τὴν ἀφομοιώσουν. Τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενον τῶν Ροδοσταυρικῶν διδασκαλιῶν, περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς κοσμογονίας, δὲν εἶναι γνωστόν. Τὸ Τάγμα ἦτο μυστικόν. Οἱ Ροδόσταυροι ἐγνώριζον νὰ τηροῦν, ὡς οἱ μαθηταὶ τοῦ Πυθαγόρου, τοὺς ὅρκους των. Δὲν ἀπεκάλυψαν τὰς διδασκαλίας των εἰς τοὺς ἀμυήτους, οὔτε τὰς πολλὰς γνώσεις ποὺ εἶχον ἐπὶ τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν καὶ τῶν νόμων τῆς φύσεως. Καὶ αὐτὴ ἡ ὕπαρξις τοῦ Ροδοσταυρικοῦ Τάγματος διετηρήθη ἐπὶ μακρὰ ἔτη μυστική.

Ἡ ὕπαρξις τοῦ Τάγματος τῶν Ροδοσταύρων ἐγνώσθη δημοσίᾳ διὰ τῆς δημοσιεύσεως κατὰ τὸ 1614 τῆς «Fama Fraternitatis», ἀπευθυνομένης πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους ἐν γένει καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης.

Ἡ «Fama Fraternitatis» περιλαμβάνει τὴν ἐκ παραδόσεως ἀφήγησιν τοῦ Χριστιανοῦ Ροζενκρόϋτς, Ἱδρυτοῦ τοῦ Τάγματος τοῦ Ροδίνου Σταυροῦ, τῶν ταξιδίων του, τοῦ θανάτου, τῆς ταφῆς καὶ ἀνευρέσεως τοῦ τάφου του, γραμμένα βεβαίως μὲ σημασίαν ἀλληγορικὴν καὶ μυστικήν.

Κατὰ τὴν ἀφήγησιν ταύτην, ὁ Χριστιανὸς Ροζενκρόϋτς ἐγεννήθη εἰς τὴν Γερμανίαν τῷ 1378 ἀπὸ γονεῖς εὐγενεῖς, ἀλλὰ πτωχούς, καὶ εἰσῆλθεν εἰς μοναστήριον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του. Εἰς νεαρὰν ἡλικίαν ἐταξίδευσεν εἰς Κύπρον καὶ Παλαιστίνην, 16ετὴς δὲ ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς ἐν Ἀραβίᾳ σοφούς, οἱ ὁποῖοι «τὸν ἐδέχθησαν ὄχι ὡς ξένον, ἀλλ' ὡς τὸν πρὸ πολλοῦ ἀναμενόμενον, τὸν προσηγόρευσαν μὲ τὸ ὄνομά του, καὶ τοῦ ἀπεκάλυψαν μυστικὰ τοῦ μοναστηρίου του, ὥστε μεγάλως ἐθαύμασε». Ἐξ Ἀραβίας ἐταξίδευσεν εἰς Αἴγυπτον καὶ εἰς Φέζ, ὅπου τῷ ἀπεκαλύφθησαν πολλὰ μυστικά. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ἱσπανίαν, ὅπου προσέφερεν εἰς τοὺς πεπαιδευμένους τὰς γνώσεις του, πλὴν «δι' αὐτοὺς ὑπῆρξεν ἀφορμὴ γέλωτος».

Ἐπέστρεψεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου ἐκλέξας 3 ἀδελφοὺς τοῦ Μοναστηρίου του, ἵδρυσε τὴν Ἀδελφότητα τῶν Ροδοσταύρων, ἡ ὁποία προωρίζετο νὰ ἀναμορφώσῃ τὴν Εὐρώπην. Ἀργότερον ηὔξησε τὸν ἀριθμόν των εἰς 8 καὶ τοὺς ὑπέβαλεν εἰς ὡρισμένους κανόνας. Ἀκολούθως οἱ ἀδελφοὶ Ροδόσταυροι ἀπῆλθον ἀνὰ τὸν κόσμον, διὰ νὰ διδάξουν εἰς ὅσους ἔκριναν ἀξίους τὰς Ροδοσταυρικὰς ἀληθείας, ὁ δὲ Χριστιανὸς Ροζενκρόϋτς, ἀποθανών, ἐνεταφιάσθη μυστικῶς εἰς τὸν δι' αὐτὸν προετοιμασμένον τάφον, ὁ ὁποῖος παρέμεινεν ἄγνωστος καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ μέλη τοῦ τάγματος.

Μεταγενεστέρως, τυχαῖον γεγονὸς ἀπεκάλυψεν εἰς ἀδελφοὺς τῆς «τρίτης τάξεως» τὴν θύραν τοῦ τάφου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο ἀναγεγραμμένον: «Μετὰ 120

ἔτη θὰ ἐξέλθω». Ἐν μέσῳ τοῦ τάφου ὑπῆρχεν ἀκτινοβόλος ἀστὴρ καὶ ἐπὶ βωμοῦ ἦτο ἀναγεγραμμένον: «Τὸν τάφον μου ἐποίησα ἐπιτομὴν τοῦ σύμπαντος». Τέλος δημοσιεύεται ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Τάγματος, ὅπως ἡ ὕπαρξις τῆς Ἀδελφότητος, τηρηθεῖσα ἐπὶ 200 ἔτη μυστική, ἀποκαλυφθῇ ἤδη πρὸς τὸν κόσμον τῆς Δύσεως, ἀπευθυνομένης προσκλήσεως, εἰς 5 γλώσσας, «πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους τῆς Εὐρώπης», ἵνα γίνουν Μέλη τοῦ Τάγματος τῶν Ροδοσταύρων.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐξεδόθη δεύτερον ἔντυπον «Ἡ ἐξομολόγησις τῆς Ροδοσταυρικῆς Ἀδελφότητος πρὸς τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης». Διαιρεῖται εἰς 14 κεφάλαια καὶ ἐκθέτει μίαν περίληψιν τῶν σκοπῶν τῆς ἑταιρίας, μὲ τὴν πληροφορίαν ὅτι ἡ γνῶσις τῶν μυστικῶν τῆς φύσεως περιλαμβάνεται ἐντὸς τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς ἑταιρίας καὶ καλεῖ πάντας ὅσους ἐπιθυμοῦν τὸ ἀγαθὸν τῆς ἀνθρωπότητος νὰ προσέλθουν πρὸς εἰσδοχὴν εἰς τὴν Ἀδελφότητα. Ἀντιγράφω ἕνα ἐνδιαφέρον ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν «Ἐξομολόγησιν», τὸ ὁποῖον καταδεικνύει τὸ μεμυημένον τοῦ ἀγνώστου συγγραφέως της καὶ ἀποτελεῖ, τρόπον τινά, δικαιολογίαν διὰ τὴν δημοσίευσιν:

«Διαβεβαιοῦμεν ὅτι οὐδόλως ἐκοινοποιήσαμεν τὰ Μυστήριά μας, καίτοι ταῦτα βοοῦν διὰ 5 γλωσσῶν εἰς τὰ ὦτα τοῦ πλήθους, καὶ τοῦτο διότι, ἀφ' ἑνὸς μὲν—ὡς καλῶς γνωρίζομεν—δὲν θὰ διασείσουν χονδροειδεῖς διανοίας, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι ἡ ἀξία ἐκείνων τοὺς ὁποίους θὰ εἰσαγάγωμεν εἰς τὴν Ἀδελφότητα ἡμῶν, δὲν μετρᾶται διὰ τῆς περιεργείας των, ἀλλὰ διὰ τοῦ κανόνος καὶ τοῦ τύπου τῶν ἀποκαλύψεών μας. Χιλιάκις ἂς κραυγάσουν οἱ ἀνάξιοι. Χιλιάκις ἂς προσέλθουν οἱ ζητοῦντες. Ὁ Θεὸς διέταξε τὰ ὦτα μας νὰ μὴ ἀκούουν ἐξ αὐτῶν οὐδένα, περιέβαλε δὲ ἡμᾶς διὰ τῶν νεφῶν του, ἵνα ἐφ' ἡμῶν οἱαδήποτε βία ἀποβῇ ἀδύνατος. Ἕνεκεν τούτου, δὲν εἴμεθα πλέον ὁρατοὶ παρ' ἀνθρωπίνων ὀφθαλμῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἔλαβον οὗτοι δύναμιν, ἀρυσθέντες ταύτην ἐκ τοῦ ἀετοῦ».

Τρίτον φυλλάδιον ἐδημοσιεύθη μετὰ ἓν ἔτος εἰς Στρασβοῦργον, ἐπιγραφόμενον «Ὁ χημικὸς γάμος τοῦ Χριστιανοῦ Ροζενκρόϋτς», μὲ χρονολογίαν συγγραφῆς τὸ ἔτος 1459 καὶ μὲ τὴν σημείωσιν:

«Ἀπόκρυφα κοινοποιούμενα ἀποβάλλουν τὴν ἀξίαν των καὶ πράγματα βεβηλούμενα χάνουν τὴν χάριν των. Μὴ θέσῃς τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, οὔτε τὰ ρόδα ἔμπροσθεν τοῦ ὄνου».

«Πρόκειται, ἀσφαλῶς, περὶ ἐνδιαφέροντος κειμένου, ἱστοροῦντος τὴν μύησιν τοῦ Χριστιανοῦ Ροζενκρόϋτς εἰς τὰ Μυστήρια τοῦ Ροδίνου Σταυροῦ ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἀφύπνισίν του εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν καὶ τελειώνει μὲ τὸν τελικόν του θρίαμβον καὶ τὴν ἀναγέννησίν του ὡς Ἱππότου τῆς χρυσῆς λίθου. Ὁ Λεντμπῆτερ τὸ χαρακτηρίζει ὡς τὸ περιεργότερον ἐξ ὅλων τῶν Ροδοσταυρικῶν ἐγγράφων καὶ λέγει ὅτι ἀξίζει νὰ μελετηθῇ

προσεκτικῶς πρὸς πλήρη κατανόησιν τοῦ περιεχομένου του, διότι ὑπάρχουν εἰς αὐτὸ μερικὰ τῶν βαθυτέρων μυστικῶν τῆς πνευματικῆς ἀλχημείας.

Τὰ τρία ταῦτα φυλλάδια, τὰ ὁποῖα μερικοὶ ἀπέδωσαν εἰς τὸν Ἰωάννην Βαλεντῖνον Ἀνδρέαν, ὀπαδὸν τοῦ Παρακέλσου, ἐπροκάλεσαν βαθεῖαν αἴσθησιν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, διεγείραντα τὴν περιέργειαν μεταξὺ τῶν μορφωμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς. Πολλοὶ ἔγραψαν ἀνοικτὰς ἐπιστολάς, ζητοῦντες νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ροδίνου Σταυροῦ. Ἄλλοι ἐδημοσίευον διατριβὰς ἐναντίον τῆς ἀγνώστου Ἀδελφότητος καὶ ἄλλοι τὴν ὑπερησπίζοντο. Δὲν ἔλλειψαν καὶ οἱ συνήθεις ἀπατεῶνες, οἱ ὁποῖοι διέδιδον ὅτι εἶναι Ροδόσταυροι διὰ νὰ ἐπιτυγχάνουν ἰδιοτελεῖς σκοπούς.

Ἀλλὰ τόσον οἱ φίλοι, ὅσον καὶ οἱ πολέμιοι τοῦ Τάγματος τῶν Ροδοσταύρων παρεδέχοντο τὴν σοφίαν τὴν ὁποίαν κατεῖχον οἱ Ροδόσταυροι. Ὁ Ἀνδρέας Λιμπάβιους, ὁ σφοδρότερος πολέμιος τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ, γράφει ὅτι, καίτοι ἐπικριτής, συμβουλεύει πάντας νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ τάγμα, διότι πολλὰ δύνανται ἐν αὐτῷ νὰ μάθουν, καὶ πολλὴν νὰ ἀποκτήσουν σοφίαν. Ἐξ ἄλλου οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν Ροδοσταύρων ἔγραφον ὅτι «ἀπαιτεῖται πολλὴ σπουδὴ καὶ ἐπιμελὴς ἔρευνα, καθὼς καὶ προσωπικὴ αὐτοθυσία, διὰ νὰ ἀποκαλυφθοῦν εἰς τινα τὰ ὑπερβατικὰ μυστικά».

Ἐξ ὅλων αὐτῶν καταφαίνεται ὅτι, μυστικῶς δρῶσα, ὑπῆρχεν ἐπὶ ἄγνωστον χρονικὸν διάστημα ἡ Ἀδελφότης ἢ τὸ τάγμα τῶν Ροδοσταύρων, τὸ ὁποῖον ἐδέχετο εἰς τοὺς κόλπους του ἄνδρας διακρινομένους ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ, καὶ τοὺς ἐμύει εἰς τὰ μυστήρια τῆς φύσεως.

Τὸ τάγμα διεφύλασσε τὴν σοφίαν τῶν ἀρχαίων Μυστηρίων, τὴν παράδοσιν τοῦ ἀπωλεσθέντος καὶ ἀνευρισκομένου Λόγου, τὸν συμβολισμὸν τοῦ ρόδου ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ὑποδηλοῦντος τὴν Ἀγάπην, ἡ ὁποία γεννᾶται ἐκ τῆς αὐτοθυσίας, τὴν παράδοσιν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου καὶ τοῦ Ἱεροῦ ποτηρίου, τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν μελέτην τῆς φύσεως, τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως καὶ τῆς συνειδήσεως, τὴν προσήλωσιν εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ Ἱπποτισμοῦ.

Οἱ Ἱππόται Ροδόσταυροι ἀνεμίχθησαν εἰς τὰς Στοὰς τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων, τοὺς ὁποίους ἐποδηγέτουν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀνεζήτουν καὶ ἐστρατολόγουν τοὺς καταλλήλους διὰ τὴν Ροδοσταυρικὴν Μύησιν ἀδελφούς. Ἐνταχθέντες δὲ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἀπετέλεσαν ἴδιον βαθμόν, ἐν τῷ ὁποίῳ διετηρήθη ἕνα μέρος τῶν εἰς τὸ Τάγμα τοῦ Ροδίνου Σταυροῦ διδασκομένων ἀληθειῶν.

Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀδελφοί μου...

Ἀδελφοί μου,
Κυττᾶτε τούς ἀνθρώπους στά μάτια,
Κυττᾶτε τους κατάματα.
Κυττᾶτε τά μάτια τῶν παιδιῶν. Κυττᾶτε τά μάτια τῶν μανάδων.
Ἔχουνε κλάψει πολύ. Κλαῖνε ἀκόμη.
Ὁ φόβος μέσα τους φωλιάζει.
Ἀκοῦνε γιά πόλεμο, αἰσθάνονται στόν ἀέρα ἀκόμη τό μῖσος.
Καί φόβος τά μάτια τους τά λαμπερά σκοτεινιάζει,
τά μάτια τά ἄθῶα τῶν παιδιῶν,
τά μάτια τά ἱερά τῶν μανάδων!

Ἀδελφοί μου,
Τί κάνετε ἐσεῖς;
Κυττᾶτε στά μάτια τούς ἀνθρώπους;
Μπορεῖτε νά τούς κυττᾶτε;
Τί μέσα σας, τότε, συμβαίνει;

Τά μάτια τῶν ἀνθρώπων εἶναι τά δικά σας τά μάτια, τό αἰσθάνεσθε αὐτό;
Αἰσθάνεσθε, ἆρά γε, τήν παραμικρή ἔστω εὐθύνη καί τύψη
Γιά τόν φόβο,
Γιά τό δάκρυ,
Γιά τήν ἀπελπισία, πού ὑπάρχει στά Μ ΤΙΑ ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων;
Τί κάνετε λοιπόν, ἀδελφοί μου;
Αἰσθάνεσθε τή δική σας τήν τρομερή, τήν εὐθύνη;

Ἄν τήν αἰσθανόσαστε,
θά ξέρατε τί πρέπει νά κάνετε!
Δέν θά ρωτούσατε!
Θά σκεπάζατε τό πρόσωπό σας ἀπό ντροπή!

Μέσα ἀπό τήν καρδιά τοῦ κάθε ἀνθρώπου,
Πού δέν σκέπτεται σοβαρά γιά λογαριασμό του,
Πού περιμένει κάποιος ἄλλος νά τοῦ πεῖ τί νά σκέπτεται,
Πού δέν αἰσθάνεται τήν δική του τήν εὐθύνη,
Γιά ὅ,τι συμβαίνει σήμερα στόν κόσμο,
Μέσα, λοιπόν, ἀπό τήν καρδιά τοῦ ἄσκεφτου ἀνθρώπου,
Ξεκινάει τό ρέμμα τό μικρό,
Πού ἑνώνεται μέ τά ἄλλα ὅμοια τέτοια ρέμματα,
Καί σχηματίζει τόν μεγάλο ὠκεανό τοῦ μίσους καί τῆς φρίκης,
Πού κατακλύζει σήμερα τήν ἀνθρωπότητα.

Ἀδελφοί μου,
Κυττᾶτε κατάματα τούς ἀνθρώπους !

Ὅπου ὑπάρχει πόνος καί δάκρυ
Ὅπου ὑπάρχει φόβος καί φρίκη
Τήν εὐθύνη τήν ἔχετε καί σεῖς.

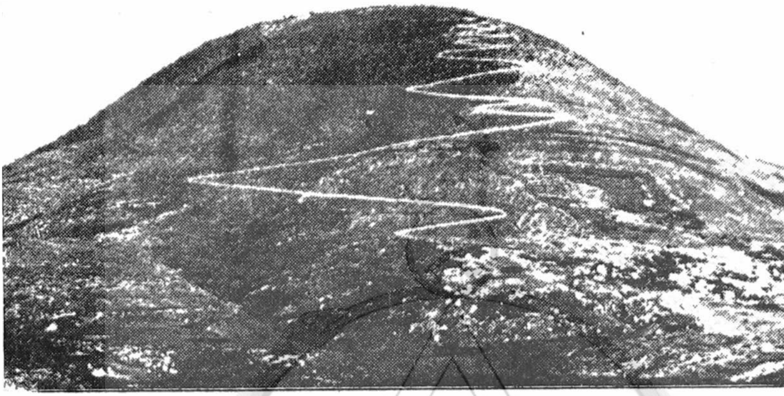
Μή ξεγελᾶτε τόν ἑαυτό σας μέ τή σκέψη
Ὅτι ἡ εὐθύνη μοιράζεται,
Καί τό δικό σας τό μερίδιο εἶναι ἐλάχιστο.

Κυττάζετε μέσα στήν καρδιά σας,
Καί βρῆτε τήν πηγή τοῦ ποταμοῦ.

Τότε,
Θά μπορεῖτε νά κυττᾶτε τούς ἀνθρώπους στά μάτια,
Χωρίς νά χαμηλώνετε τά δικά σας ἀπό ντροπή .

ΗΛΕΚΤΡΑ

Σημ. Συντάξεως «ΙΛΙΣΟΥ» : Τό ἀνωτέρω ποίημα μετεδόθη ἀπό τόν Κόσμο τῶν Ἀσάρκων, κατά τήν διάρκειαν πνευματιστικῆς συνεδριάσεως.

Τό ὄρος Θαβώρ εἰς τὴν Παλαιστίνη. Ἔχει ὕψος 600 μ. ἐκ τῆς πεδιάδος Ἐσδρελόν. Ἐδῶ ἔγινεν ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Ἰησοῦ

Ἡ μεγάλη ἀνακάλυψις νοτίως τῆς Ἰεριχοῦς

Ἡ "Κοινότης τῆς Συμμαχίας,, τῶν Ἐσσαίων

Τοῦ ἱστορικοῦ συγγραφέως
ἀββᾶ Δόν ΓΚΙΟΥΖΕΠΕ ΡΙΤΣΙΟΤΙ

Συνεπληρώθη δεκαετία ἀφότου, τὴν ἄνοιξι τοῦ 1947, ἀνέκτησε ὁ κόσμος τὰ βαρυσήμαντα γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ «Χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης», καθὼς ὠνομάσθηκαν τὰ εὑρήματα τῶν σπηλαίων τοῦ Κουμράν, 12 χιλιόμετρα νοτίως τῆς Ἰεριχοῦς.

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἱστορία τῆς τυχαίας ἀνακαλύψεως τῶν χειρογράφων, μέσα σὲ μισοσπασμένους ἀμφορεῖς, ἀπὸ νεαροὺς Βεδουΐνους βοσκούς, στὴ θέσι ἀκριβῶς ποὺ ἀποκαλεῖται Χιρμπὲτ Κουμρὰν (χαλάσματα τοῦ Κουμράν). Ἡ συστηματικὴ ἀνασκαφὴ τῆς περιοχῆς ἀπεκάλυψε ὅτι ὑπῆρχε ἕνα μεγάλο οἰκοδόμημα 37Χ30 μέτρων, ἀποτελούμενον ἀπὸ μιὰ μεγάλη αἴθουσα, μερικὲς μικρότερες καὶ διαμερίσματα λουτρῶν, ἐπίσης ἀπεκάλυψε ἄλλα μικρὰ διαμερίσματα στὴν περιοχὴ κι᾽

ἕνα νεκροταφεῖο μὲ χιλίους καὶ πλέον τάφους, ποὺ περιεῖχαν σκελετοὺς μόνον ἀνδρῶν ἐνηλίκων καὶ κανενὸς παιδιοῦ. Ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς τῶν τάφων καὶ ἄλλα εὑρήματα προέκυψε ὅτι ἦταν ἐκεῖ ἐγκατεστημένη μία ἀπὸ τὶς φημισμένες θρησκευτικὲς κοινότητες τῶν Ἐσσαίων, ποὺ ἐχρησιμοποιοῦσαν τὰ λουτρὰ γιὰ τοὺς καθαρμοὺς τῶν μυήσεων καὶ τὴν μεγάλη αἴθουσα γιὰ τὶς τυπικὲς ἐργασίες τους.

Τὰ πιὸ πολύτιμα εὑρήματα τῶν ἀνασκαφῶν εἶναι τὰ χειρόγραφα : κεφάλαια ὁλόκληρα καὶ τμήματα τῆς Παλαιᾶς διαθήκης, στὴν ἑβραϊκή, τὰ ἀπόκρυφα «Ἰωβηλαῖα» καὶ τὸ «βιβλίο τοῦ Ἐνώχ», καὶ ἀποσπάσματα στὴν ἑλληνικὴ τῶν εὐαγγελίων τοῦ Μάρκου, Ἰωάννου καὶ Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Δὲν λείπουν καὶ «βέβηλα» κείμενα, ὅπως ἕνα ἀπροσδόκητο καὶ ἀρχαιότατο ἀπόσπασμα τῆς «Ἀνδρομάχης» τοῦ Εὐριπίδου. Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ χειρόγραφα κατετέθησαν στοὺς ἀμφορεῖς καὶ χώθηκαν στὰ σπήλαια τὴν ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἐξεγέρσεως τῆς Ἰουδαίας ἐναντίον τῆς Ρώμης (66—70 μ.Χ.) ποὺ ἔληξε μὲ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ὁ Φλάβιος Ἰώσηπος ἀναφέρει ὅτι σὲ δύσκολους καιροὺς ἐσυνήθιζαν νὰ κρύβουν σὲ ὑπόγειους χώρους τὰ πιὸ πολύτιμα πράγματα, γιὰ νὰ τὰ ξαναπάρουν ὅταν ξαναγύριζε ἡ γαλήνη. Αὐτὴ τὴ συνήθεια ἐτήρησαν καὶ τὰ μέλη τῆς ἀδελφότητος τῶν Ἐσσαίων καὶ ἔκρυψαν ὄχι μόνον τὰ κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀλλὰ καὶ σπουδαιότατα κείμενα γιὰ τὴν ἀδελφότητά τους.

Τὸ πιὸ σημαντικὸ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ τελευταῖα εἶναι τὸ κείμενον τοῦ κανονισμοῦ, βάσει τοῦ ὁποίου ἐλειτούργει ἡ κοινότης τῶν Ἐσσαίων, μὲ τὸν τίτλο «Ἐγχειρίδιον πειθαρχίας». Εὑρέθηκαν ἐπίσης κείμενα ὕμνων ποὺ ἐψάλλοντο κατὰ τὶς μυήσεις καὶ τὶς ἄλλες τελετουργίες, καθὼς καὶ ἕνα κείμενον ἐπιγραφόμενον «Ἡ μάχη τῶν υἱῶν τοῦ φωτὸς ἐναντίον τῶν υἱῶν τοῦ σκότους».

Ποιοὶ ἦσαν οἱ Ἐσσαῖοι, στοὺς ὁποίους ὀφείλονται τὰ σπουδαῖα αὐτὰ εὑρήματα, εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τοῦ 1ου αἰῶνος τῆς μεταχριστιανικῆς ἐποχῆς, τὸν ἐθνικὸ Πλίνιο, τοὺς ἰουδαίους Φίλωνα Ἀλεξανδρέα καὶ Φλάβιον Ἰώσηπον, καθὼς καὶ τοὺς μεταγενέστερους, τὸν νεοπλατωνικὸ Πορφύριο καὶ τοὺς χριστιανοὺς Ἱππόλυτον καὶ Εὐσέβιον τῆς Καισαρείας. Καμμιὰ νύξις δὲν γίνεται στὴν Βίβλο (Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη) γιὰ τοὺς Ἐσσαίους, οὔτε εἶναι βεβαιωμένη ἡ προέλευσις τοῦ ὀνόματός τους. Εἶναι, ὅμως, γνωστὸν ὅτι ἀποτελοῦσαν μιὰ ἀδελφότητα θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος, μὲ 4.000 περίπου μέλη, ἐγκατεστημένη σὲ διάφορα μέρη τῆς Παλαιστίνης καὶ κοντὰ στὶς ἔρημες δυτικὲς ἀκτὲς τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης.

«Δέν μένουν σέ μιά πόλι μονίμως. Στά μέλη τῆς ἀδελφότητος πού ἔρχονται ἀπό ἀλλοῦ ἐπιτρέπεται νά χρησιμοποιοῦν ἐλευθέρως τά σπίτια, σάν νά ἦσαν δικά τους. Μπαίνουν σέ σπίτια προσώπων, πού δέν τά εἶχαν ἰδῆ ποτέ προηγουμένως, σάν σέ σπίτια

οἰκειοτάτων προσώπων. Ταξιδεύουν δίχως ἀποσκευές ὅλως διόλου. Μεταξύ τους δέν ἀγοράζουν, οὔτε καί πουλοῦν τίποτε, γιατί ὁ καθένας παίρνει ἀπό τόν ἄλλον ὅ,τι ἔχει ἀνάγκη κι' ἐκεῖνος τό ἴδιο...» (Φλ. Ἰώσηπος, Ἰουδαϊκός πόλεμος, β' τόμος, σ. 144).

Στὴν ἀδελφότητα ἐπικρατοῦσε ἀπόλυτη κοινοκτημοσύνη ἀγαθῶν, καθὼς ἀναφέρει (σ. 122) ὁ Ἰώσηπος :

«Περιφρονηταί τοῦ πλούτου, κατέχουν τά ἀγαθά των ἀπό κοινοῦ καί εἶναι ἀδύνατον νά εὑρεθῇ εἰς τήν ἀδελφότητά των κάποιος, ὁ ὁποῖος νά κατέχῃ περισσότερα ἀπό ἄλλον. Ὅσοι εἰσέρχονται στήν ἀδελφότητα ἐκχωροῦν ὅλη τήν περιουσία τους, ὥστε μεταξύ τους δέν ὑπάρχει οὔτε ἡ ταπείνωσις τῆς ἀθλιότητος, οὔτε ἡ ἀλαζονεία τοῦ πλούτου, διότι ἔχουν ὅλοι τους μίαν περιουσίαν».

Αὐτοὶ οἱ βασικοὶ κανόνες τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς ὑπακοῆς στὴν κοινότητα θὰ ἐμφανισθοῦν ἀργότερα στὸν κοινοδιακὸ χριστιανισμό.

Γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς δεκτὸς στὴν ἀδελφότητα ἔπρεπε νὰ περάσῃ ἕνα ἔτος δοκιμασίας, μετὰ τὸ ὁποῖον γινόταν καθαρτήριο λουτρό. Ἀκολουθοῦσαν δύο χρόνια μαθητείας καὶ τέλος γινόταν ἡ ἐπίσημη τελετὴ τῆς εἰσδοχῆς καὶ ἡ ὁρκωμοσία. Ὁ κανονισμὸς προβλέπει γιὰ τὴν ἄνοδο σὲ ἀνώτερους βαθμοὺς μὲ κάθε λεπτομέρεια.

Ἡ ἐργασία ποὺ ἔκαναν ἦταν κυρίως γεωργική, μποροῦσαν ὅμως νὰ ἐξασκοῦν καὶ ἄλλα ἐπαγγέλματα, πλὴν τοῦ ἐμπορίου, διότι τὸ θεωροῦσαν ὡς πηγὴ πλεονεξίας. Ἐπίσης ἦταν ἀπηγορευμένη ἡ κατασκευὴ ὅπλων, διότι παρακινοῦν στὴν βία, καθὼς καὶ ἡ δουλεία, ὡς παραβίασις τοῦ φυσικοῦ νόμου.

Μεταξὺ τῶν κανόνων ἦταν ἡ τήρησις σιγῆς, ἡ χρησιμοποίησις ἁπλῶν ἐνδυμάτων, κυρίως λευκῶν, τὸ νὰ μὴ φτύνουν ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων καὶ οὐδέποτε πρὸς τὸ δεξιὸ μέρος, νὰ τηροῦν τὴν πιὸ ἀπόλυτη ἀνάπαυσι κατὰ τὰ Σάββατα, μέχρις ἀποφυγῆς ἀκόμη καὶ τῆς ἐκπληρώσεως σωματικῶν ἀναγκῶν, ἡ ἀπαγόρευσις αἱματηρῶν θυσιῶν (ἀντίθετα πρὸς τὸν Ἑβραϊκὸ νόμο) καὶ ἡ τήρησις ἀγαμίας.

Οἱ Ἐσσαῖοι ἐπίστευαν σὲ προΰπαρξι τῶν ψυχῶν, ποὺ διαμένουν στὸν αἰθέρα καὶ ἑλκύονται πρὸς τὰ σώματα μὲ ὡρισμένη διαδικασία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πάλι ἐλευθερώνονται ὅπως ἀπὸ φυλακὴ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου.

Πίστευαν ἐπίσης στὴν ὕπαρξι μιᾶς περιπόθητης διαμονῆς τῶν δικαίων, κάπου πέραν τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ στὴν ὕπαρξι ἑνὸς σπηλαίου λασπεροῦ καὶ βασανιστικοῦ, ὅπου θὰ πᾶνε οἱ ἀκάθαρτοι. Τὴν ἀδελφότητά τους τὴν ὠνόμαζαν «Κοινότητα τῆς Συμμαχίας» καὶ ἐννοοῦσαν τὴν συνθήκη μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῶν ἀπογόνων του. Σκοπὸς τῆς ἀδελφότητος ἦταν ἡ πιστὴ τήρησις τῆς συμμαχίας.

Ἡ μελέτη τῶν χειρογράφων των συνεχίζεται, καθὼς γίνεται τμηματικὰ ἡ ἀνάγνωσις καὶ δημοσίευσις. Δυστυχῶς, πολλὰ εἶναι κατεστραμμένα. Ἀλλὰ καὶ τῶν λειψάνων ἡ διάσωσις ἀποτελεῖ ἕνα σπουδαῖο γεγονὸς γιὰ τὴν μελέτη τῆς ἱστορίας τοῦ χριστιανισμοῦ.

Don Giuseppe Riccioti

Ἀπὸ τὰ «Χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης»

"Ἐγχειρίδιον Πειθαρχίας" τοῦ Τάγματος τῶν Ἐσσαίων

Τὸ πλῆρες κείμενον

Μὲ σημειώσεις τοῦ καθ. Πανεπιστημίου Κολούμπια THEODOR H. GASTER

Περὶ τῆς ἀφιερώσεως

Ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κοινότητα ὀφείλει νὰ ἐπωμισθῇ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ σεβασμοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, τοῦ ζῆν κατὰ τὸν κοινοτικὸν κανόνα, τοῦ ἀναζητεῖν τὸν Θεόν, τοῦ πράττειν ὅ,τι καλὸν καὶ ὀρθὸν κατὰ τὴν κρίσιν Αὐτοῦ, καθὼς διέταξε μέσῳ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν ὑπηρετῶν Του προφητῶν· ν' ἀγαπᾷ πᾶν τὸ παρ' Αὐτοῦ ἐκλεγὲν καὶ νὰ μισῇ πᾶν τὸ ἀπορριφθέν· νὰ ἵσταται μακρὰν παντὸς πονηροῦ καὶ νὰ συνέχεται πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· νὰ ἐνεργῇ ἀληθῶς, ὀρθῶς καὶ δικαίως ἐπὶ γῆς καὶ νὰ μὴ πορεύεται πλέον εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς σκληρᾶς καρδίας [1] καὶ τῶν λάγνων ὀφθαλμῶν [2], παντοιοτρόπως τὸ κακὸν πράττων· νὰ συνδεθῇ δι' ἀλύσεως ἀμοιβαίας ἀγάπης πρὸς πάντας τοὺς προθύμους νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Θεοῦ, νὰ πορευθῇ ἐνώπιόν Του ἀμέμπτως συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολάς Του· ν' ἀγαπᾷ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός [3], ἕκαστον κατὰ τὴν θέσιν του εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Θεοῦ· νὰ μισῇ δὲ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ σκότους, ἕκαστον ἐν τῷ μέτρῳ τῆς ἐνοχῆς του, τὴν ὁποίαν ἐν τῇ ἐσχάτῃ κρίσει θέλει ὁ Θεὸς ἀνταποδώσῃ.

Οἵτινες δηλοῦν προθυμίαν πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ ὀφείλουν νὰ προσφέρουν πᾶσαν τὴν σκέψιν των, πᾶσαν τὴν ἰσχύν των καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν των εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Θεοῦ [4] ὥστε ὁ νοῦς των νὰ ἐξαγνισθῇ διὰ τῆς ἀληθείας τῶν ἀρχῶν Του, νὰ ἐλεγχθῇ ἡ ἰσχύς των εἰς τοὺς τε-

---

1. Ἱερεμ. Γ' 17.
2. Ἀριθμ. ΙΕ'. 39.
3. Λουκᾶ ΙΣΤ' 8, Ἰωάν. ΙΒ'. 36 Ἐφεσ. Ε' 8, Ρωμ. Β' 19.
4. Οἱ αὐτοὶ κανόνες ἐτίθεντο καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πρώτων χριστιανῶν.
5. Οἱ ἡμερολογιακοὶ ὑπολογισμοὶ ἀπετέλουν μίαν τῶν διακρίσεων μεταξὺ Ἰουδαίων καὶ διϊσταμένων φυλῶν, καθὼς καὶ μεταξὺ Ἰουδαίων καὶ Σαμαρειτῶν.
6. Ἡ λέξις «ἀλήθεια» χρησιμοποιεῖται εἰς τοὺς Παπύρους τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου (Τορά).
7. Ἡ λέξις, σημαίνουσα τὸ ἐπιβλαβές, ταυτίζεται μὲ τὸ πονηρόν, τὸν Διάβολον. Β' Κορινθ. ΣΤ' 15.

λείους δρόμους Του καὶ ἡ περιουσία των νὰ διατεθῇ κατὰ τὸ σχέδιόν Του. Δὲν πρέπει οὔτε κατὰ ἓν βῆμα νὰ παρεκκλίνουν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν προσδιορισθέντα χρόνον, δὲν πρέπει νὰ ἐπισπεύσουν τὰς καταστατικὰς προθεσμίας, οὐδὲ νὰ ἐπιβραδύνουν τὰς προδιαγεγραμμένας ἐποχὰς[a]. Δὲν πρέπει νὰ παραμερίσουν ἐκ τῶν ἐντολῶν τῆς θείας ἀληθείας[b] εἴτε πρὸς τὰ δεξιὰ εἴτε πρὸς τ' ἀριστερά.

Περὶ τῆς μυήσεως

Περαιτερω, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ καταταγοῦν εἰς τὰς τάξεις τῆς κοινότητος ὀφείλουν νὰ συνάψουν συνθήκην παρουσίᾳ τοῦ Θεοῦ ὅπως ἐνεργοῦν κατὰ τὰς ἐντολὰς Του καὶ μὴ ἀπομακρύνωνται Αὐτοῦ λόγῳ φόβου ἢ τρόμου ἢ λόγῳ πειρασμοῦ δυναμένου νὰ ὑποτάξῃ αὐτοὺς εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Βελίαλ[c].

Ὅταν συνάψουν τὴν συνθήκην, οἱ ἱερεῖς καὶ λευῖται ἀπαγγέλλουν εὐχὴν πρὸς τὸν Θεὸν τῆς σωτηρίας ὑπὲρ πάντων τῶν ἀξιουμένων νὰ γνωρίσουν τὴν

Τὸ σημαντικώτερον ὅλων τῶν εὑρημάτων εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Κουμράν εἶναι ὁ «Κανὼν» λειτουργίας τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἐσσαίων, τιτλοφορούμενος «Ἐγχειρίδιον Πειθαρχίας». Ἰδοὺ αἱ δύο πρῶται στῆλαι, γραμμέναι εἰς καθαρὰν Ἑβραϊκὴν

ἀλήθειάν Του, πάντες δὲ οἱ συμβαλλόμενοι εἰς τὸ τέλος λέγουν Ἀμήν, ἀμήν [8].

Τότε οἱ ἱερεῖς ἐπαναλαμβάνουν τὰς μεγαλοδώρους πράξεις τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀποκαλύπτονται εἰς τὰ ἔργα τῆς ἰσχύος Του καὶ ἀπαγγέλλουν τὰ ἐλέη Του ἔναντι τοῦ Ἰσραήλ, ἐνῷ οἱ λευῖται ἀπαγγέλλουν τὰς ἀδικίας τῶν τέκνων τοῦ Ἰσραὴλ καὶ πάσας τὰς ἐνόχους παραβάσεις καὶ τὰ ἁμαρτήματα ποὺ διέπραξαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Βελίαλ. Καὶ πάντες οἱ μυούμενοι ὀφείλουν νὰ ἐξομολογηθοῦν λέγοντες: Ἐπράξαμεν τὰ πονηρά, εἴμεθα παραβάται, ἡμαρτήσαμεν, διήγομεν φαύλως, ἡμεῖς καὶ πρὸ ἡμῶν οἱ πατέρες μας, ἀντιστρατευθέντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Δικαίως ὁ Θεὸς ἀπήγγειλε τὴν κρίσιν Του ἐφ᾽ ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων μας [9]. Ἀλλ᾽ ὁ Θεὸς ἀεὶ ἐπιεικής, αἰωνίως θὰ περιβάλλῃ ἡμᾶς διὰ τοῦ ἐλέους Του.

Τότε οἱ ἱερεῖς ἐπικαλοῦνται εὐλογίαν ἐφ᾽ ὅλων ἐκείνων οἵτινες κατέθεσαν τὸν κλῆρον των μετὰ τοῦ Θεοῦ [10] καὶ πορεύονται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ἀμέμπτως, λέγοντες: Εὐλογήσαι σε Κύριος μὲ πᾶν τὸ καλὸν καὶ φυλάξαι σε ἀπὸ τοῦ κακοῦ καὶ φωτίσαι τὴν καρδίαν σου μὲ φρόνησιν διὰ τὰ πράγματα τῆς ζωῆς καὶ χαρίσαι σε γνῶσιν τῶν αἰωνίων πραγμάτων καὶ ἐπάραι ἐπὶ σὲ τὴν προστασίαν Του ἵνα ἀπολαύσῃς εἰρήνην [11].

Οἱ λευῖται, ἐξ ἄλλου, ἀπαγγέλλουν ἀνάθεμα κατ᾽ ἐκείνων οἵτινες προέβησαν εἰς συγκλήρωσιν μετὰ τοῦ Βελίαλ, λέγοντες: Ἐπικατάρατοι ἐστὲ δι᾽ ὅλα τὰ φαῦλα ἔργα σας. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ σᾶς μεταβάλῃ εἰς ἀντικείμενα ἀποστροφῆς διὰ τοὺς διψῶντας ἐκδίκησιν καὶ νὰ παραδώσῃ τὸ γένος σας εἰς ὄλεθρον. Ἐπικατάρατοι ἐστὲ καὶ μακρὰν ἐλπίδος συγγνώμης. Σκότια τὰ ἔργα σας, εἰς τὸν ζόφον τῆς αἰωνίου πυρᾶς εἴθε νὰ καταδικασθῆτε [12]. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ μὴν ἀπαντήσῃ εἰς ἐπίκλησίν σας, οὔτε νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἀνομίας σας. Εἴθε νὰ ἐκτείνῃ τὴν προστασίαν Του ἐπὶ τῶν ἐκδικουμένων ὑμᾶς.

Οἱ συνάπτοντες τὴν συνθήκην δέον νὰ λέγουν ὁμοίως μετὰ τὴν εὐλογίαν καὶ μετὰ τὴν κατάραν, ἀμήν, ἀμήν.

Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται θὰ ἐξακολουθήσουν λέγοντες: Ἀνάθεμα ἔστω κατὰ παντὸς ὅστις ἔρχεται μὲ τὴν εἰδωλολατρείαν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἔχει θέσει τὴν ἀνομίαν του ὡς πέτραν σκανδάλου ἐνώπιόν του [13] ὥστε μετὰ ταῦτα νὰ ἀποβῇ ἐλαττωματικός, καθὼς καὶ κατ᾽ ἐκείνου ὅστις ἀκούων τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης λέγει ἐνδομύχως ὅτι εἴθε νὰ εἶναι καλὴ δι᾽ αὐτὸν ἡ ἔκβασις ἐνῷ θὰ ἐξακολουθῇ πορευόμενος εἰς τὴν ἀκαμψίαν τῆς καρδίας του! Εἴτε ἱκανοποιεῖ τὰ πάθη του εἴτε διψᾷ ἔτι διὰ τὴν ἐκπλήρωσίν των, ἂς ἐξαλειφθῇ τὸ πνεῦμά του [14] καὶ ἂς μὴ λάβῃ συγγνώμην. Ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ θυμὸς τῶν κριτῶν Του ἂς ἀναλώσουν αὐτὸν ὡς εἰς τὸ πῦρ μέχρι αἰωνίας ἐξαφανίσεως καὶ ἂς ἐφελκύσῃ ὅλας τὰς ἀρὰς τὰς περιεχομένας εἰς τὴν παροῦσαν συνθήκην. Ὁ Θεὸς θὰ τὸν ἀποκόψῃ ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν υἱῶν τοῦ φωτὸς ἐξ αἰτίας τῆς εἰδωλολατρείας του καὶ τῆς ἀδικίας του. Ὁ Θεὸς θὰ τάξῃ τὸν κλῆρον του μεταξὺ τῶν διὰ παντὸς ἀναθεματισμένων! Καὶ πάντες οἱ γινόμενοι δεκτοὶ εἰς τὴν συνθήκην, θὰ λέγουν μετὰ ἑκάστην φράσιν, ἀμήν, ἀμήν.

---

8. Ἡ λέξις Ἀμὴν προφερομένη δὶς (ἢ Γένοιτο) ἦτο ἡ στερεότυπος ἐπωδὸς εὐχῆς. Ἀριθ. Ε΄ 22, Δευτερ. ΚΖ΄. 26.
9. Ψαλμ. ΡΕ΄ 6.
10. Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἀναπτύσσεται εἰς Ἐφεσ. Α΄ 11, Ρωμ. Η΄. 17. Γαλάτ. Γ΄ 29.
11. Ἀριθ. ΣΤ΄ 22—27.
12. Μαρκ. Θ΄. 43 Ματθ. ΙΗ΄ 9.
13. Ἰεζεκ. Ζ΄ 19, ΙΔ΄ 3,7.
14. Δευτερον. ΚΘ΄ 19.

Περὶ τῆς ἐτησίας ἐπιθεωρήσεως

Ἡ ἀκόλουθος διαδικασία θὰ τηρῆται καθ' ἕκαστον ἔτος ἐνόσῳ θὰ διατηρῆται ἡ ἐξουσία τοῦ Βελίαλ.

Οἱ ἱερεῖς θὰ ὑποβάλλωνται πρῶτον εἰς ἐπιθεώρησιν κατὰ τάξιν, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τοῦ πνεύματός των. Μετ' αὐτούς, θὰ ἐπιθεωροῦνται ὁμοίως οἱ λευῖται καί, τρίτον, οἱ λαϊκοί [15], ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἀνὰ χιλίους, ἑκατόν, πεντήκοντα καὶ δέκα. Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς εἶναι ὅπως ἕκαστος ἀνὴρ εἰς τὸ Ἰσραὴλ ἐνημεροῦται ἐπὶ τῆς θέσεώς του εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ ἀπόψεως ἰδανικῶν εἰς τὴν αἰωνίαν κοινωνίαν [16], ὥστε οὐδεὶς νὰ ἔχῃ κατάταξιν κατωτέραν τῆς καταστάσεώς του, οὔτε νὰ εἶναι ἀνυψωμένος ὑπεράνω τῆς προσηκούσης εἰς αὐτὸν θέσεως. Πάντες θὰ εἶναι μέλη κοινότητος βασιζομένης ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς ἀξίας καὶ ἐπὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς ἀγαθοεργίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας εὐθύτητος—μέλη κοινωνίας ἀληθῶς ἡγιασμένης, μέτοχοι αἰωνίου κοινωνίας [17].

Περὶ τῶν ἀποκλειομένων

Ὅστις ἀρνεῖται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἰδεώδη κοινωνίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμμένει πορευόμενος ἐν τῇ σκληρότητι τῆς καρδίας του, δὲν γίνεται δεκτὸς εἰς τὴν κοινότητα ταύτην τῆς θείας ἀληθείας. Ἐνόσῳ ἡ ψυχή του ἐξεγείρεται κατὰ τῆς πειθαρχίας, τῆς ἀπορρεούσης ἐκ τῆς γνώσεως τῶν ὀρθῶν τοῦ Θεοῦ κρίσεων, δὲν δεικνύει ἀληθῆ δύναμιν βελτιώσεως τοῦ τρόπου ζωῆς του καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀριθμηθῇ μετὰ τῶν δικαίων. Αἱ διανοητικαί, φυσικαὶ καὶ ὑλικαὶ δυνάμεις τοιούτου ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ εἰσάγωνται εἰς τὸ ὑλικὸν τῆς κοινότητος, καθόσον οὗτος τρυγᾷ εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀσεβείας [18] καὶ ὑπάρχουν κηλῖδες εἰς τὴν μετάνοιάν του. Δὲν εἶναι τίμιος, διατηρῶν τὴν ἀκαμψίαν τῆς καρδίας του. Ἐπὶ τῶν ἀτραπῶν τοῦ φωτὸς δὲν βλέπει εἰμὴ σκότος. Τοιοῦτος ἄνθρωπος δὲν πρέπει ν' ἀριθμῆται μετὰ τῶν ἀψόγων. Δεν δύναται νὰ καθαρισθῇ δι' ἁπλῶν τελετῶν ἐξιλασμοῦ, οὔτε νὰ πλυθῇ δι' οἱουδήποτε ὕδατος λούσεως, οὔτε νὰ ἐξαγιασθῇ διὰ βυθίσεως εἰς λίμνας ἢ ποταμούς, οὔτε νὰ ἐξαγνισθῇ δι' οἱουδήποτε λουτροῦ. Ἀκάθαρτος εἶναι καὶ ἀκάθαρτος μένει ἐνόσῳ ἀπορρίπτει τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀρνεῖται τὴν πειθαρχίαν τῆς κοινωνίας μετ' Αὐτοῦ. Διότι μόνον μέσῳ πνευματικῆς ἀντιλήψεως τῆς θείας ἀληθείας δύνανται νὰ ὀρθοτομηθοῦν αἱ ὁδοὶ τοῦ ἀνθρώπου. Μόνον οὕτω δύνανται νὰ συγχωρηθοῦν αἱ ἀνομίαι του καὶ νὰ ἀτενίσῃ τὸ ἀληθὲς φῶς τῆς ζωῆς. Μόνον διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ἕνωσιν μὲ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ν' ἀποπλυθοῦν πᾶσαι αἱ ἀνομίαι του [19]. Μόνον διὰ πνεύματος ταπεινοφροσύνης καὶ εὐθύτητος δύναται τὸ ἁμάρτημά του νὰ συγχωρηθῇ. Μόνον διὰ τῆς ὑποταγῆς τῆς ψυχῆς του εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ δύναται ἡ σὰρξ του ν' ἀποβῇ καθαρά. Μόνον οὕτω δύναται νὰ ραντισθῇ διὰ τῶν ὑδάτων τῆς λούσεως. Μόνον οὕτω δύναται νὰ ἐξαγιασθῇ διὰ τῶν ὑδάτων τοῦ ἐξαγνισμοῦ. Καὶ μόνον οὕτω δύναται νὰ εὐθύνῃ τὰ βήματά του διὰ νὰ πορεύεται ἀμέμπτως διὰ μέσου ὅλων τῶν περιπετειῶν τοῦ πε·

---

15. Αὐτὴ ἦτο ἡ καθιερωμένη τάξις προβαδίσματος εἰς τοὺς Ἰουδαίους.
16. Ἡ ἀδελφότης ἐθεώρει ἑαυτὴν ὡς μέρος τῆς ἰδεώδους καὶ αἰωνίας συναγωγῆς τοῦ Θεοῦ —τῆς Ἀοράτου Ἐκκλησίας.
17. Β΄ Κορινθ. Ε΄ 1.
18. Ὡσηέ. Ι΄ 13.
19. Ματθ. Γ΄ 11, Μαρκ. Α΄ 8, Λουκ. Γ΄ 16, Ἰωάν. Α΄ 33, Πράξ. Α΄ 5 κλπ.

πρωμένου του εἰς τας ὁδοὺς τοῦ Θεοῦ καθ' ὃν τρόπον Ἐκεῖνος διέταξε, χωρὶς νὰ στρέφῃ οὔτε πρὸς τὰ δεξιὰ. οὔτε πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ χωρὶς νὰ ὑπερπηδᾷ καμμίαν λέξιν τοῦ Θεοῦ Τότε πράγματι θὰ εἶναι δεκτὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὡς εὐάρεστος προσφορὰ εἰς Αὐτὸν καὶ τότε πράγματι θὰ γίνῃ εἰσδοχή του εἰς τὴν κοινότητα διὰ παντός.

Περὶ τῶν δύο πνευμάτων τοῦ ἀνθρώπου

Τὸ παρὸν προορίζεται διὰ τοὺς προτιθεμενους να φερουν ἄλλους εἰς τὴν ἐσωτέραν ὅρασιν[20] ὥστε νὰ ἐννοήσουν καὶ νὰ διδάξουν εἰς πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς τὴν ἀληθῆ φύσιν τῶν ἀνθρώπων, θίγοντες τὴν ποικιλίαν τῶν ἰδιοσυγκρασιῶν των μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ των. θίγοντες τὰς ἐνεργείας των διὰ μεσου γενεῶν καὶ θίγοντες τὸν λόγον ἕνεκα τοῦ ὁποίου τώρα τοὺς ἐπισκέπτονται θλίψεις ἢ ἀπολαμβάνουν περιόδους εὐημερίας

Πάντα τὰ ὑπάρχοντα καὶ τα ὑπάρξαντα προέρχονται ἐκ Θεοῦ γνώσεως Πρὶν ἢ τὰ πράγματα ἔλθουν εἰς ὕπαρξιν Αὐτός ὥρισε τὸ σχέδιόν των. Καὶ ὅταν ἐξεπλήρωσαν τὸν ὁρισθέντα σκοπόν, ἀπηλλάγησαν τῶν καθηκόντων των, βάσει τοῦ ἐνδόξου Του σχεδίου Οὐδὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ. Εἰς χεῖρας του κεῖται ἡ ἐξουσία πάντων. Ὁ Θεὸς τα συντηρεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας των.

Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον ἵνα κυβερνήσῃ τόν κόσμον καὶ τὸν ἐφωδίασε μὲ δύο πνεύματα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ὁποίων θὰ πορεύεται μέχρι τῆς τελικῆς κρίσεως Εἶναι τὰ πνεύματα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς διαστροφῆς.

Ἡ προελευσις τῆς ἀληθείας κεῖται εἰς τὴν Πηγὴν τοῦ Φωτός, τῆς δε διαστροφῆς εἰς τὴν Κρήνην τοῦ Σκότους Οἱ ἐφαρμόζοντες τὴν δικαιοσύνην τελοῦν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πρίγκηπος τῶν Φώτων καὶ πορεύονται εἰς ὁδοὺς φωτός, ἐνῷ

20. Ἡ Ἑβραικη λεξις εἰς τὸν Δανιὴλ (ΙΑ' 33, 35. ΙΒ' 3, 10) ἔχει ἀποδοθῇ «συνιέντες» καὶ «συνετοί». Προφανῶς. τὸ βιβλίον προορίζετο διὰ τοὺς διδασκάλους τῆς Ἀδελφότητος.

Κουμράν. Ἄποψις τοῦ κεντρικοῦ σημείου τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας ἐγκαταστάσεως τῶν Ἐσσαίων

οἱ ἐφαρμόζοντες τὴν διαστροφὴν εἶναι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἀγγέλου τοῦ Σκότους καὶ πορεύονται εἰς ὁδοὺς σκότους. Ἀλλά, ἐν τούτοις, μέσῳ τοῦ Ἀγγέλου τοῦ Σκότους [21] ἀκόμη καὶ οἱ ἐφαρμόζοντες δικαιοσύνην εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποπέσουν εἰς πλάνην. Πάντα τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ ἀδικίαι των, ὅλα τὰ ἀνομήματα καὶ αἱ παραβάσεις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς κυριαρχίας του, ἡ ὁποία καὶ θὰ συνεχίζεται, κατὰ τὰς ἀνεξερευνήτους βουλὰς τοῦ Θεοῦ, μέχρι τοῦ καθορισθέντος χρόνου. Ὅλαι αἱ θλίψεις τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλαι αἱ στιγμαὶ ταλαιπωρίας ὀφείλονται εἰς τὸν κακὸν ἄρχοντα τῶν ὑπάρξεων αὐτῶν. Ὅλα τὰ πνεύματα ποὺ εἶναι ἀφωσιωμένα εἰς αὐτὸν προκαλοῦν εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς προσκόμματα. Ἐν τούτοις, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ὁ Ἄγγελος τῆς ἀληθείας Του [22] εἶναι πάντοτε παρόντες διὰ νὰ βοηθήσουν τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὰ πνεύματα ταῦτα τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους καὶ τὰ ἔκαμε βάσιν πάσης πράξεως, κίνητρα πάσης ἐνεργείας καὶ ἐλατήρια πάσης σκέψεως. Ἀγαπᾶ τὸ ἕνα μέχρις αἰωνιότητος καὶ ἀρέσκεται εἰς τὰ ἔργα του, ἀποστρέφεται τὸ ἄλλο καὶ μισεῖ τὰς μεθόδους του μέχρι τῆς συντελείας τοῦ χρόνου.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ δύο πνεύματα ἐνεργοῦν εἰς τὸν κόσμον. Διὰ τῆς κοινωνίας μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ἐπέρχονται αὐτα τα ἀποτελέσματα· φωτισμὸς τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐμφάνισις πρὸ αὐτοῦ εὐθείας τῆς ὁδοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας, φύτευσις εἰς τὴν καρδίαν του τοῦ φόβου περὶ τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ, πνεύματος ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς, ἀφθόνου συμπαθείας, διαρκοῦς καλωσύνης, φρονήσεως, νοήσεως, πνεύματος κατανοήσεως τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ ἔλεος Αὐτοῦ, πνεύματος γνώσεως διὰ πᾶσαν πρᾶξιν, ζήλου διὰ δικαίαν διοίκησιν καθαγιασμένον πνεῦμα εἰς φύσιν ἐλεγχομένην, ἀνεξάντλητος ἀγάπη διὰ τοὺς ἀκολουθοῦντας τὴν ἀλήθειαν, ἁγνὸς αὐτοσεβασμὸς ὅστις ἀποστρέφεται κάθε ρύπον, μετριοφροσύνη συζευγμενη μὲ γενικὴν

Κουμράν: Τμῆμα μεγάλου λουτροῦ, ἀποκαλυφθέντος διὰ τῶν ἀνασκαφῶν. Ἐχρησίμευε διὰ τὸν τελετουργικὸν καθαρμὸν κατὰ τὰς μυήσεις τῶν Ἐσσαίων

---

21. Πιθανῶς, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς περικοπῆς Β΄ Κορινθ. ΙΑ΄ 14.

22. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἄγγελος εἶναι, πιθανῶς, ὁ Γαβριήλ, διότι ὄχι μόνον εἶναι ὁ Γαβριὴλ ἀποκαλυπτὴς τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ—ἀπεκάλυψε τὸ Κοράνιον εἰς τὸν Μωάμεθ—ἀλλα εἶναι ἐπίσης ὁ συναθλητὴς τῶν πιστῶν κατὰ την τελικὴν μάχην ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους.

σωφροσύνην καὶ ἱκανότης ὥστε ν' ἀποκρύπτῃ ἐντός αὐτοῦ τὰ μυστικὰ ποὺ ἕκαστος γνωρίζει [23]. Τό ἔπαθλον δι ὅσους πορεύονται τὴν ὁδόν τῆς ἀληθείας εἶναι ὑγεία καὶ εὐεξία, μακροβιότης καὶ ἀπόλαυσις τοῦ σπέρματός του μὲ αἰωνίαν εὐλογίαν καὶ διαρκῆ χαρὰν εἰς τὴν ζωήν, στέφανος δόξης [24] καὶ ἐσθὴς τιμῆς, ἐν μέσῳ διαρκοῦς φωτός.

Ἀλλὰ εἰς τό πνεῦμα τῆς διαστροφῆς ἀνήκουν ἡ ἀπληστία, ἡ ἀμέλεια τῆς εὐποιἲας, ἡ φαυλότης καὶ ἡ ἀπάτη, ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ ἀλαζονεία, ἡ πανουργία καὶ ὁ δόλος, ἡ σκληρότης καὶ ἡ ἀναισθησία, ἡ ἔρις καὶ ἡ ἀφροσύνη, ἡ ἔπαρσις καὶ ἡ ἀσέλγεια, ἡ ἀκολασία, ἡ βλασφημία, ἡ τυφλότης, κωφότης, τό σκληροτράχηλον καὶ ἡ ξήρανσις τῆς καρδίας, εἰς τρόπον ὥστε ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος πορεύεται ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ σκότους καὶ τοῦ πονηροῦ [25]. Τό τίμημα εἰς βάρος τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, καταβαλλόμενον ἀπό τοὺς ἀγγέλους τοῦ ὀλέθρου, εἶναι πλῆθος θλίψεων, αἰωνία ἀπώλεια ὑπό τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ αἰώνιος τρόμος καὶ διαρκὴς ψόγος, ἡ τελικὴ ἐκμηδενισις εἰς τό Πῦρ, ζόφος διὰ μέσου τῶν περιπετειῶν τῆς ζωῆς εἰς κάθε γενεὰν, βαρεῖα ὀδύνη, πικρὰ κακοτυχία καὶ σκοτεινὴ κατάρρευσις καὶ ἐξαφάνισις ἄνευ διασώσεως ἀναμνήσεως ἢ ἐπιβιώσεως.

Εἰς τὴν ἐξουσίαν πάντων αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐγεννήθησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ εἰς αὐτὰ παραδίδονται οἱ ἀπόγονοί των διὰ μέσου τῶν γενεῶν. Διὰ μέσου αὐτῶν τῶν ὁδῶν ὀφείλουν οἱ ἄνθρωποι νὰ πορευθοῦν διότι εἰς αὐτὰς τὰς δύο κατηγορίας διαιροῦνται ἀναλόγως ἐκείνου ὅπερ ἕκαστος κληρονομεῖ ἐξ αὐτῶν, διὰ μέσου τῆς αἰωνιότητος. Διότι ὁ Θεός ὥρισεν αὐτὰ τὰ δύο πράγματα διὰ νὰ ὑπάρξῃ τό αὐτό μέτρον κρίσεως κατὰ τοὺς ἐσχάτους καιρούς.

Μεταξὺ τῶν δύο κατηγοριῶν ἔταξεν αἰωνίαν ἐχθρότητα. Πράξεις διαστροφῆς εἶναι ἀπαίσιαι διὰ τὴν Ἀλήθειαν. ἐνῷ ὅλαι αἱ ὁδοὶ τῆς Ἀληθείας εἶναι ἀποκρουστικαὶ εἰς τὴν διαστροφήν. Καὶ ὑπάρχει συνεχὴς ἀντιζηλία μεταξὺ τῶν δύο καθεστώτων, διότι ἀδυνατοῦν νὰ βαδίσουν ἐν ἁρμονίᾳ. Ἐν τούτοις, ὁ Θεός ἐν τῇ ἀπείρῳ σοφίᾳ Του ὥρισεν ἕνα τέλος εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς διαστροφῆς καὶ ὅταν ἐπιστῇ ὁ χρόνος τῆς Κρίσεως θὰ τὴν καταστρέψῃ διὰ παντός. Τότε ἡ ἀλήθεια θ' ἀναδυθῇ θριαμβευτικὴ εἰς τόν κόσμον, μολονότι τώρα καὶ μέχρι τοῦ χρόνου τῆς τελικῆς κρίσεως ρυπαίνεται διὰ μέσου τῶν ὁδῶν τῆς φαυλότητος λόγῳ τῆς κυριαρχίας τῆς διαστροφῆς. Τότε, ἐπίσης, ὁ Θεός θὰ καθαρίσῃ ὅλας τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων εἰς τό χωνευτήριον τῆς ἀληθείας Του καὶ θὰ ἀποπλύνῃ τό οἰκοδόμημα τοῦ ἀνθρώπου. καταστρέφων πᾶν πνεῦμα διαστροφῆς ἐντός τῆς σαρκός του καὶ ἀπαλλάσσων αὐτὸν διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀπό ὅλα τὰ ἀποτελέσματα τῆς φαυλότητος. Θὰ ραντίσῃ αὐτόν, ἐν εἴδει ὑδάτων ἐξαγνισμοῦ, μὲ τό πνεῦμα τῆς ἀληθείας διὰ νὰ τόν καθαρίσῃ ἀπό τοὺς ρύπους τοῦ ψεύδους καὶ ἀπό τὰ μιάσματα τοῦ πνεύματος τῆς ἀπάτης, ὥστε οἱ ἄνθρωποι, γινόμενοι εὐθεῖς, κατανοοῦντες τὴν ἔξοχον γνῶσιν καὶ διδασκαλίαν τῶν υἱῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἄμεμ-

---

23. Ὁ Ἰώσηπος ἀναφέρει, ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι ὡρκίζοντο νὰ μὴ ἀποκαλύψουν τὰς διδασκαλίας των εἰς ἀμυήτους.

24. Α' Πέτρου Ε' 4.

25. Ὅρα ἀπαρίθμησιν τῶν κακῶν. Γαλάτ. Ε' 19, Α' Κορινθ. ΙΣΤ' 9, Κολοσσ. Γ' 5, Ρωμ. Α' 29. Ὁ Rendel Harris ἀποδίδει τὸν κατάλογον αὐτὸν εἰς τὰ ἀναφερόμενα ἁμαρτήματα κατὰ τὴν Ἡμέραν τοῦ Ἐξιλασμοῦ. Ἄλλοι ὑποστηρίζουν ὅτι ἐλήφθησαν ἀπὸ τοὺς Στωϊκούς.

πτοι εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, προικισθοῦν μὲ τὴν ἐσωτέραν ὅρασιν. Διότι ὁ Θεὸς τοὺς ἐξέλεξεν ὡς μετόχους τῆς αἰωνίας διαθήκης Του καὶ ἰδική των θὰ εἶναι ὅλη ἡ θνητὴ δόξα[26]. Ἡ διαστροφὴ θὰ ἐκλείψη καὶ ὅλα τὰ ἔργα τῆς ἀπάτης θὰ παραδοθοῦν εἰς τὴν ἐντροπήν.

Ἕως τότε, τὰ πνεύματα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς διαστροφῆς θὰ μάχωνται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἄνθρωποι διέρχονται ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὁδῶν τῆς σοφίας καὶ τῆς μωρίας. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ρίψῃ ἀλήθειαν εἰς τὸν κλῆρον του, ἐνεργεῖ δικαίως καὶ μισεῖ τὴν διαστροφήν. Ἐὰν ρίψῃ διαστροφήν, πράττει τὰ φαῦλα καὶ ἀποστρέφεται τὴν ἀλήθειαν. Διότι ὁ Θεὸς ἐμοίρασε τοὺς κλήρους ἐξ ἴσου μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας ὁπότε τὰ πάντα θὰ γίνουν καινά[27]. Προβλέπει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἔργων των εἰς πᾶσαν ἐποχὴν τοῦ κόσμου καὶ κατέστησε τοὺς ἀνθρώπους κληρονόμους αὐτῶν ὥστε νὰ δύνανται νὰ γνωρίζουν τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. Ἀλλὰ ὅταν ἔλθῃ ὁ χρόνος τῆς κρίσεως, θὰ καθορίσῃ τὴν μοῖραν παντὸς ὄντος ἀναλόγως πρὸς τὸ ποῖον ἐκ τῶν δύο πνευμάτων ἐπέλεξεν ἵνα ἀκολουθήσῃ.

Περὶ κοινωνικῶν σχέσεων

Οὗτος εἶναι ὁ κανὼν διὰ τὰ μέλη τῆς κοινότητος—ἤτοι δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι διεκήρυξαν τὴν ἀπόφασίν των νὰ ἀποστραφοῦν ἀπὸ τὸ πονηρὸν καὶ νὰ προσχωρήσουν εἰς ὅσα ὁ Θεὸς ἐν τῇ εὐδοκίᾳ Του διέταξε.

Πρέπει νὰ μένουν μακρὰν ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀγροίκων.

Πρέπει νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν κοινότητα ὄχι μόνον δογματικῶς, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικῶς.

Πρέπει νὰ παρέχουν τὴν συνδρομήν των πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεών τῶν υἱῶν τοῦ Ζαδώκ, τῶν ἱερέων οἵτινες διατηροῦν τὴν Διαθήκην καὶ τῆς πλειονοψηφίας τῆς κοινότητος, ἡ ὁποία ἐμμένει εἰς αὐτήν. Δι' αὐτῆς τῆς ψήφου δέον νὰ ρυθμίζωνται ὅλα τὰ ζητήματα δογματικά, οἰκονομικὰ καὶ δικαστικά.

Ὀφείλουν εἰς πᾶσαν ἀπασχόλησίν των νὰ ἐφαρμόζουν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν δικαιοσύνην, τὴν εὐθύτητα, τὴν ἐλεημοσύνην καὶ κοσμιότητα καὶ οὐδέποτε νὰ πορεύωνται κατὰ τὴν σκληρότητα τῆς καρδίας των ἢ τοὺς ὀφθαλμούς των ἢ τὸν ὑποκείμενον εἰς πλάνην νοῦν των. Παραλλήλως, ὀφείλουν νὰ ἀπορρίψουν τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ εἰδικῶς πᾶν τὸ σκληροτράχηλον. Πρέπει νὰ ἐγκαθιδρύσουν εἰς Ἰσραὴλ στερεὰν βάσιν ἀληθείας.

Πρέπει νὰ εἶναι ἡνωμένοι εἰς ἀδιάσπαστον ἅλυσιν διὰ παντός.

Πρέπει νὰ ἐκτείνουν τὴν συγγνώμην πρὸς ὅλους τοὺς ἱερεῖς οἵτινες ἐλευθέρως κατετάγησαν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἱερωσύνης, καὶ πρὸς ὅλους τοὺς λαϊκοὺς οἵτινες ἔπραξαν τὸ αὐτὸ χάριν τῆς ἀληθείας, καὶ ὁμοίως πρὸς ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι συνηνώθησαν μετ' αὐτῶν[28].

Πρέπει νὰ συνεργάζωνται ἀπὸ κοινοῦ τόσον κατὰ τὴν πάλην, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἔκβασιν αὐτῆς.

Πρέπει νὰ θεωροῦν ὡς προδότας ὅλους τοὺς παραβιάζοντας τὸν νόμον.

Περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἱερωσύνης

Ἰδοὺ ὁ τρόπος ἐφαρμογῆς αὐτῶν τῶν διατάξεων ἐπὶ ὁμαδικῆς βάσεως.

Ὅστις γίνεται δεκτὸς εἰς τὴν τυπικὴν ὀργάνωσιν (συμβούλιον) τῆς κοινότητος πρέπει νὰ προέλθῃ εἰς συνθήκην παρουσίᾳ πάντων τῶν ἐθελοντῶν συναδέλφων

---

26. Ἰωάν. ΙΒ΄ 43.
27. Ἡσαΐα ΞΕ΄ 17.
28. Προφανῶς, νοοῦνται καὶ οἱ μὴ Ἰουδαῖοι προσήλυτοι.

εἰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ δεσμευθῇ δι' ὅρκου [29] νὰ τηρῇ δι' ὅλης καρδίας καὶ ψυχῆς τὰς ἐντολὰς τοῦ Νόμου τοῦ Μωϋσέως, ὡς οὗτος ὁ Νόμος ἀπεκαλύφθη εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ζαδὼκ—ἤτοι εἰς τοὺς ἱερεῖς, οἵτινες τηροῦν τὴν Διαθήκην καὶ ἀκολουθοῦν τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ—καὶ εἰς τὴν πλειοψηφίαν τῶν συντρόφων του οἵτινες ἐθελουσίως προσεχώρησαν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ, ἵνα πορεύωνται κατὰ τὰς βουλὰς Αὐτοῦ.

Ὅστις οὕτω ἀφιερώνει τὸν ἑαυτόν του ὀφείλει νὰ μένῃ μακρὰν τῶν ἀγροίκων, τῶν πορευομένων τὴν ὁδὸν τῆς φαυλότητος, καθόσον τοιοῦτοι ἄνθρωποι δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀριθμηθοῦν εἰς τὴν Διαθήκην ἐνόσῳ οὐδέποτε ἐτήρησαν οὔτε ἐμελέτησαν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ἵνα ἀνεύρουν ἐκ ποίων μυστηριωδῶν σημείων δυνατὸν νὰ παρεπλανήθησαν, ἐνῷ εἰς τὰ ἀποκαλυφθέντα πράγματα ἐνήργησαν χειραγωγούμενοι ἄνωθεν. Οὕτω περιέπεσαν εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπισύρουν τὴν ἐκδίκησιν δι' ὅλα τὰ περιεχόμενα εἰς τὴν Διαθήκην ἀναθέματα, ὥστε νὰ ὑποστοῦν βαρεῖαν κρίσιν καὶ νὰ ἐξολοθρευθοῦν τελικῶς ἄνευ λειψάνων.

Οὐδεὶς ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ ὕδωρ ἵνα ἀποκτήσῃ τὴν ἁγνότητα τῶν ἱερῶν ἀνθρώπων [30] καθόσον δὲν εἶναι δυνατὸν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐξαγνισθοῦν εἰμὴ μετανοοῦντες διὰ τὰ πονηρὰ ἔργα των. Ὁ Θεὸς θεωρεῖ μιαροὺς πάντας τοὺς παραβαίνοντας τὸν λόγον Του. Οὐδεὶς ἐπιτρέπεται νὰ ἔχῃ συναναστροφὴν μετὰ τοιούτων ἀνθρώπων εἴτε εἰς ἐργατικὴν εἴτε εἰς ἐμπορικὴν σχέσιν, ἵνα μὴ ὑποστῇ δίωξιν. Μᾶλλον ὀφείλει νὰ ἵσταται μακρὰν τῶν τοιούτων ἀνθρώπων γενικῶς, διότι ἡ Γραφὴ λέγει: «Ἀπὸ παντὸς ρήματος ἀδίκου ἀποστήσῃ» (Ἔξοδος, ΚΓ΄ 7). Οὐδὲν μελος τῆς κοινότητος ἐπιτρέπεται νὰ ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως τοιούτων ἀνθρώπων εἰς ζητήματα δόγματος ἢ νόμου. Νὰ μὴ τρώγῃ ἢ πίνῃ ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτούς, οὔτε παρ' αὐτῶν νὰ δέχεται τίποτε ἐξαιρέσει συναλλαγῆς μετρητοῖς. Πάντες οἱ μὴ συναριθμημένοι εἰς τὴν Διαθήκην πρέπει νὰ κρατοῦνται εἰς ἀπόστασιν, αὐτοὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν κτήματα. Ὁ ἱερὸς ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ ἔργων ματαιότητος καὶ ματαιότης εἶναι πάντα ὅσα ἔχουν οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι οἵτινες δὲν ἀνεγνώρισαν τὴν Διαθήκην τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς θ' ἀπορρίψῃ ἐκτὸς τοῦ κόσμου τοὺς λακτίζοντας τὸν λόγον Του. Ἐνώπιόν Του πάντα τὰ ἔργα εἶναι ὡς ρυπαρὰ καὶ τὰ ἀποκτήματά των θεωροῦνται ὡς ἀκάθαρτα.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ

---

29. Ὁ Ἰώσηπος ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι ἀπέφευγον τοὺς ὅρκους. Ἡ μόνη ἐξαίρεσις ἀφεώρα τὸν ὅρκον κατὰ τὴν εἰσδοχὴν εἰς τὴν Ἀδελφότητα. Καθ' ὅμοιον τρόπον συνεβούλευεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητάς Του (Ματθ. Ε΄ 33—37).

30. Δὲν πρόκειται περὶ διαμαρτυρίας ἐναντίον τοῦ βαπτίσματος, ὡς ὑπετέθη, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ πρᾶξις τῆς ἐμβαπτίσεως εἰς τὸ ὕδωρ δύναται ἀφ' ἑαυτῆς ν' ἀποπλύνῃ ἁμαρτήματα.

Ο ΜΑΧΑΤΜΑ ΓΚΑΝΤΙ ΚΑΙ Η ΜΠΑΓΚΑΒΑΔ ΓΚΙΤΑ

Τὸ «Θεικὸ τραγοῦδι» τῶν Ἰνδῶν καὶ ἡ ἰδέα περὶ πολέμου

'Από τὸ βιβλίο τοῦ LOUIS FISCHER

Ὁ Μαχάτμα Γκάντι, ὁ μεγάλος ἅγιος τῶν συγχρόνων Ἰνδιῶν καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, ἦταν θαυμαστὴς τοῦ Χριστοῦ. Τὸν ἐγοήτευσαν τὰ λόγια Του καὶ συχνὰ τὰ ἀνέφερε...

«Λέγω δὲ ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ, ἀλλ' ὅστις σὲ ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην... Μακάριοι οἱ πραεῖς... Μακάριοι ἐστὲ ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν... Διαλλάγητι τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ... Ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν... Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς... ὅπου γὰρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ἡμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν».

Περισσότερο γοητευμένος ἦταν μὲ τὸ κήρυγμα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας γιὰ τὴν εἰρήνη. Τοῦ ἐνθύμιζε τὴν «Μπαγκαβὰδ Γκιτά», τὸ ἱερὸ βιβλίο τῶν Ἰνδῶν, ποὺ μὲ ντροπή του ὡμολόγησε, ὅτι δὲν εἶχε διαβάσει μέχρις ὅτου εἰσῆλθε στὸ δεύτερο χρόνο τῶν νομικῶν του σπουδῶν στὸ Λονδῖνο. Τοῦ ἐπροξένησε τέτοια ἐντύπωσι, ὥστε δὲν τοῦ ἐξαλείφθηκε σ' ὅλη τὴ ζωή του. «Ὅταν μὲ πλησιάζει ἡ ἀμφιβολία, ὅταν μὲ κυττάζει κατάματα ἡ ἀπογοήτευσις, δὲν βλέπω στὸν ὁρίζοντα ἄλλη ἀκτῖνα ἐλπίδος», ἔγραφε στὴν ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα του «Νέα Ἰνδία», στὶς 6 Αὐγούστου 1925. «Ἐπιστρέφω στὴν Μπαγκαβὰδ Γκιτά, καὶ βρίσκω παρηγοριὰ σ' ἕνα στίχο της. Κι' ἀμέσως ἀρχίζω νὰ μειδιῶ στὸ μέσον τῆς πιὸ καταθλιπτικῆς στενοχώριας».

Ἡ «Μπαγκαβὰδ Γκιτὰ» ἢ «Θεϊκὸ τραγούδι» εἶναι ἕνα ἐξαιρετικὸ ποίημα ἀπὸ 700 στροφές, στὴν ἀρχαία Σανσκριτική, γιὰ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν πρακτικὴ τῆς Γιόγκα. Ἐγράφη μεταξὺ τοῦ 5ου καὶ τοῦ 2ου αἰῶνος π.Χ. καὶ εἶναι ἡ

συζήτησις ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης μεταξὺ τοῦ ἥρωος αὐτῆς, Κρίσνα, ὁ ὁποῖος λατρεύεται ὡς Θεὸς στὶς Ἰνδίες, καὶ τοῦ Ἀρζούνα, ἀρχηγοῦ μιᾶς παρατάξεως σ' ἐμφύλιο πόλεμο.

Πρ ν ἡ μάχη τῆς Κουρουξέτρα ἀρχίσει, ὁ Ἀρζούνα ζητάει ἀπὸ τὸν Κρίσνα νὰ ὁδηγήσῃ τὸ ἅρμα του στὸν ἀνοικτὸ χῶρο ἀνάμεσα στοὺς δυὸ ἕτοιμους νὰ συγκρουσθοῦνε στρατούς, γιὰ νὰ ἰδῇ μὲ ποιοὺς θὰ πολεμήσῃ. Ὅταν ὁ Κρίσνα εἰσακούει τὴν παράκλησί του, ὁ Ἀρζούνα ἀναγνωρίζει στὶς τάξεις τῶν ἐχθρῶν πολλοὺς ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του καὶ παληοὺς φίλους του. Χλωμιάζει στὴν ἰδέα πῶς θὰ σκοτώσῃ πρόσωπα ἀγαπητὰ περισσότερο κι' ἀπὸ τὴ δική του ζωή. Στὴν ἀπελπισία του, φωνάζει: «Δὲν θὰ πολεμήσω!». Τὸ ὑπόλοιπο τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἀπάντησις τοῦ Κρίσνα. Δὲν ἀναφέρεται μονάχα στὸ ἄμεσο πρόβλημα τοῦ Ἀρζούνα, ἀλλὰ πραγματεύεται τὴν ὅλη φύσι τοῦ πολέμου, τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ γιὰ τί σκοποὺς ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ μάχεται πάνω στὴ γῆ. Στὸ τέλος τῆς συνομιλίας, ὁ Ἀρζούνα ἔχει ἀλλάξει γνώμη. Εἶναι ἕτοιμος νὰ πολεμήσῃ. Καὶ ἀρχίζει ἡ μάχη...

Γιὰ νὰ καταλάβουμε τὴν Γκιτά, πρέπει πρῶτα νὰ ἐξετάσουμε τί εἶναι καὶ τί δὲν εἶναι.

Πρέπει νὰ λάβουμε ὑπ' ὄψει μας τὴν τοποθέτησί της. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε τὰ ὑπέροχα λόγια, ποὺ εἶναι γνωστὰ ὡς Ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλία, ἀπευθυνόταν σὲ μιὰ ὁμάδα ἀφοσιωμένων μαθητῶν, σὲ μιὰ εἰρηνικὴ ἐποχή, μακρυὰ ἀπὸ ρῆξι καὶ σύγχυσι. Καὶ τοὺς δίδαξε τὸ ὕψιστο ἰδεῶδες τῆς μὴ βίας. Ἡ Γκιτὰ εἶναι διαφορετική. Τὸ πλαίσιό της εἶναι πεδίον μάχης. Καὶ ὁ Ἀρζούνα δὲν εἶναι ἀφιερωμένος καλόγηρος, ἀλλὰ ἐκ γενετῆς καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος πολεμιστής. Ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν μεσαιωνικὸ ἱππότη τῆς χριστιανωσύνης.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ὀρθόδοξη ἑρμηνεία τῆς Γκιτά, ἀλλὰ γιὰ τὸν Γκάντι ἦταν ἀποκρουστική. Γι' αὐτό, ὅταν διάβασε τὸ βιβλίο στὸ Λονδῖνον, κατὰ τὸ 1888—89 τὸ ἐχαρακτήρισε σὰν ἀλληγορία, στὴν ὁποία τὸ πεδίον τῆς μάχης εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ὁ Ἀρζούνα, ἡ ὑψηλότερη ροπὴ τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν πάλη κατὰ τοῦ κακοῦ.

Ὁ Μαχάτμα Γκάντι ἦταν Κάρμα γιόγκι. Σ' ἕνα σχόλιό του γιὰ τὴν Γκιτά, περιέγραψε τὸν τέλειο Κάρμα γιόγκι: «Εἶναι ὁ εὐλαβὴς ποὺ δὲν ζηλοτυπεῖ γιὰ τίποτε, ποὺ εἶναι πηγὴ οἴκτου, ποὺ στερεῖται ἐγωϊσμοῦ, ποὺ εἶναι ἀνιδιοτελής, ποὺ ἔχει τὸ ἴδιο τὸ κρύο καὶ τὴ ζέστη, τὴν εὐτυχία καὶ τὴν δυστυχία, ποὺ πάντα συγχωρεῖ, ποὺ εἶναι πάντα ἱκανοποιημένος, ποὺ πέρνει σταθερὲς ἀποφάσεις, ποὺ ἔχει ἀφιερώσει νοῦ καὶ ψυχὴ στὸ Θεό, ποὺ δὲν τρομάζει ἄλλους, οὔτε οἱ ἄλλοι τὸν τρομάζουν, ποὺ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν ἀγαλλίασι, τὴ θλῖψι καὶ τὸ φόβο, ποὺ εἶναι ἁγνός, ποὺ εἶναι στὴ δρᾶσι ἔμπειρος, μὰ καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ αὐτήν, ποὺ παραιτεῖται κάθε καρποῦ, καλοῦ ἢ κακοῦ, ποὺ φέρεται τὸ ἴδιο σὲ φίλους κι' ἐχθρούς, ποὺ εἶναι ἄθικτος ἀπὸ τὴν ὑπόληψι ἢ τὴ δυσμένεια,

ποὺ δὲν φουσκώνει ἀπὸ ἐγκώμια, οὔτε ζαρώνει ὅταν τὸν κακολογοῦν, ποὺ ἀγαπᾷ τὴ σιγὴ καὶ τὴν μοναξιά, ποὺ ἔχει λογικὸ πειθαρχημένο. Τέτοια εὐλάβεια εἶναι ἀσυνεπὴς μὲ τὴν ταυτόχρονη ὕπαρξι ἰσχυρῶν προσκολλήσεων».

Ὁ Γκάντι τὰ συνώψιζε ὅλα σὲ μιὰ λέξι : «Ἀνεπιθυμία».

Οἱ Μαχάτμας εἶναι σπάνιοι. Ἡ ἀνεπιθυμία εἶναι ἕνα ἰδεῶδες, ποὺ λίγοι στὶς Ἰνδίες ἢ ὁπουδήποτε ἀλλοῦ τὸ φθάνουν ἢ κἂν τὸ ἐπιζητοῦν. Ἀλλὰ ὁ νεαρὸς Ἰνδός, διαβάζοντας τὴν Μπαγκαβὰδ Γκιτὰ πολλὲς φορὲς τὸν μῆνα, στὸ σπίτι ἢ στὸ ναό, γίνεται ἐνήμερος τῶν ἐντολῶν της καὶ δυνατὸν νὰ ἐμπνευσθῇ, στὸ κατῶφλι τῆς ζωῆς, νὰ σταθμίση τὸ νόημά της. Ὁ Γκάντι, δίχως ἀμφιβολία, τὸ ἔπραττε· κι᾽ αὐτὸ ἐπηρέασε ὁλόκληρο τὸ μέλλον του.

Ἀπὸ τὴν "Μπαγκαβὰδ Γκιτά"

Ἡ Ψυχὴ

Μετάφρασις Τίμου Βρατσάνου

Ὅσα κάνουν νὰ λυπᾶσαι δὲν ἀξίζουνε τὴ λύπη
καὶ πολλὰ σοφὰ λὲς λόγια, μὰ δὲ θλίβουντ᾽ οἱ σοφοὶ
οὔτε γι᾽ αὐτοὺς ποὺ πεθαίνουν οὔτε γιὰ τοὺς ζωντανούς.
Ἐποχὴ μιὰ δὲν ἐστάθη ποὺ νὰ μὴν εἴμαστ᾽ ἐμεῖς.
γὼ καὶ σὺ καὶ ὅλοι τοῦτοι, οἱ ραγιάδες κι ἀρχηγοί,
οὔτε θάρθει καμμιά μέρα ὁποὺ νὰ μὴν μᾶς εὑρεῖ·
πάντα εἴμαστε καὶ πάντα ὅλοι θάμαστε αἰώνια!
Ὅπως τοῦτο μας τὸ σῶμα παίρνει τόσες ἡλικίες
παιδική νεανική, γεροντική,
ἔτσι μὲ τὸ θάνατό του ἡ ψυχὴ ἄλλο σῶμα παίρνει
καὶ γιαυτὸ γέννηση, τάφος, δὲν ταράζουν τὸ σοφό.
Κρύο, ζέστη, χαρά, λύπη, ὅλα τους περνοῦν καὶ πᾶνε·
γιαυτὸ μὴ στενοχωριέσαι μιὰ κ᾽ αἰώνια δὲν εἶναι·
Ἔτσι, ὅποιος δὲν τὸν νοιάζει κι ὅλ᾽ αὐτὰ ἴδια τὰ βλέπει
τὰ καλὰ καὶ τὰ κακά, νᾶν᾽ ἀθάνατος τοῦ πρέπει!
Ἡ ματαιότητα δὲν εἶν᾽ ἀλήθεια

μὰ κ' ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ματαιη,
κι οὔτ' αὐτὸ ποὺ δὲν ὑπάρχει
ὑπαρκτὸ μπορεῖ νὰ γίνει.
Ἔτσι λὲν αὐτοὶ ποὺ ξέρουν
κ' ἔχουν καὶ τὰ δυὸ ἐξετάσει.
Γνώριζε ὅτι ἐκεῖνος ποὺ δικός του εἶν' ὁ κόσμος
εἶναι ἄφθαρτος καὶ ὅτι τ' ἄφθαρτο ποτὲ κανεὶς
δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ τὸ φθείρει.
Εἶπαν οἱ σοφοὶ φθαρτὰ εἶν' τὰ σώματα καὶ μόνο
ἡ ψυχή τους εἶναι ἄφθαρτη κι ἀμέτρητη
ποὺ ἀνθρώπου νοῦς δὲ νιώθει
γιατί αὐτὴ εἶν' ἀπεριόριστη.
Φθαρτὰ σώματα, λοιπόν, σήκω ἀπάνω καὶ πολέμα,
μιὰ κι ὁ νόμος τοῦ ξατρίγια τὸ προστάζει.
Καὶ ἐκεῖνος ποὺ νομίζει πὼς σκοτώνει ἡ ψυχή,
καὶ ὁ ἄλλος ποὺ πιστεύει πὼς σκοτώνεται κι αὐτή,
κ' οἱ δυὸ τίποτα δὲν ξερουν.
γιατ' ἡ ἄφθαρτη ψυχὴ οὔτε φθείρετ' οὔτε φθείρει.
Δὲν γεννιέται, δὲν πεθαίνει, οὔτε καὶ ξαναγεννιέται,
μιὰ ποὺ δὲ γεννήθηκε ποτέ.
Εἶν' ἀγένητη κι ἀρχαία καὶ παντοτεινὴ κ' αἰώνια,
κι οὔτε ποτὲ λιγοστεύει, οὔτε καὶ μπορεῖ ν' ἀλλάξει,
οὔτε ἂν σκοτωθῆ τὸ σῶμα χάνεται κι αὐτὴ μαζί του.
Τὴν ψυχὴν ὅποιος πιστεύει πὼς εἶν' ἄφθαρτη κι αἰώνια,
πὼς ποτὲ δὲν ἐγεννήθη οὔτε κι' ἄλλαξε ποτέ,
πῶς μπορεῖ πιὰ νὰ νομίζει πὼς αὐτὸς θὰ τὴ σκοτώσει,
ἢ πὼς θὰ σταθῆ αἰτία τοῦ χαμοῦ μιανῆς ψυχῆς;
Ὅπως κάθε ἄνθρωπος ἀφίνει
τὰ φορέματα του τὰ παλιὰ
γιὰ νὰ πάρει ἄλλα καινούργια,
ἔτσι κ' ἡ ψυχὴ πετάει τὰ παλιὰ τὰ σώματά της
κι ἄλλα ντύνεται καινούργια.
Τὴν ψυχὴ σπαθὶ δὲν κόβει, οὔτε καὶ φωτιὰ τὴν καίει,
νερὸ δὲν τὴ μαλακώνει, οὔτε τὴν ξεραίνει ἀγέρας.
Γιαυτὸ τὴ λένε ἄκοφτη, ἄκαυτη κι ἀμαλάκωτη.
ἀμάραντη κι ἀχάλαστη κι ὁλοῦθε πὼς περνάει,
ἄναρχη κι ἀμετάβλητη,
ἀόρατη, ἀνείπωτη, ἀπάθητη!
τέτια σὰν ξέρεις τὴν ψυχὴ δὲν πρέπει νὰ λυπᾶσαι.
Κι ἂν πιστεύεις ὅτι εἶναι ἡ ψυχὴ ὑποταγμένη
στὸν αἰώνιο τὸ νόμο, νὰ γεννιέται, νὰ πεθαίνει,
πάλι λύπη δὲν σοῦ πρέπει.
Καθετὶ ὁποὺ γεννιέται σίγουρα θὲ νὰ πεθάνει,
ὅπως πάλι ὅ,τι πεθαίνει θενὰ ξαναγεννηθῆ·
γιαυτὸ μὴ θρηνεῖς γιὰ ὅ,τι δὲν μπορεῖς νὰ τ' ἀποφύγεις.

Ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς

Περιορίζει — δὲν αὐξάνει — τὴν ἐγκληματικότητα

Ὁ «Σύνδεσμος πρὸς κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς» ἐξέδωσε τὴν κάτωθι ἀνακοίνωσιν:

«Ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς θανατικῆς ποινῆς πέφτουν ὡσὰν πύργος ἀπὸ τραπουλόχαρτα, ὄχι μὲ θεωρίες, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀκαταμάχητη δύναμη τῶν πραγμάτων, ποὺ μᾶς παρουσιάζουν οἱ στατιστικές.

Οἱ παρακάτω Στατιστικὲς προέρχονται ἀπὸ Κράτη ποὺ κατάργησαν τὴ θανατικὴ ποινὴ καὶ γίνεται σ᾽ αὐτὲς σύγκριση τῆς ἐγκληματικότητος σὲ ἐγκλήματα ποὺ τιμωροῦσαν ἄλλοτε μὲ θανατικὴ ποινή, πρὶν καὶ μετὰ τὴν κατάργηση.

1. Δυτικὴ Γερμανία. —(Στοιχεῖα δοθέντα ἀπὸ τὸ ὁμόσπονδο Ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης τῆς Βόννης). 1917—1937 (Ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν κατάργηση τῆς Θαν. ποινῆς.) Δείκτης ἐγκλημ. 1,06. 1949—1953 (Ἔτη μετὰ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς) δείκτης 0,82. Ἐλάττωση τοῦ δείκτη ἐγκληματικότητος, μετὰ τὴν κατάργηση, κατὰ τὸ 1)4 περίπου.

2. Ἰταλία. — (Στατιστικὲς σταλμένες ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴ πρεσβεία). Περίοδος 1943 — 1948 (Ἡ θανατικὴ ποινὴ ξαναφερμένη ἀπὸ τὸ Μουσολίνι). Ἐγκληματικότης τετραπλάσια περίπου ἀπὸ τὴν προηγούμενη περίοδο, ποὺ δὲν ὑπῆρχε θανατικὴ ποινή. Περίοδος μετὰ τὸ 1948 (ποὺ καταργήθηκε πάλι ἡ θανατικὴ ποινὴ μὲ συνταγματικὴ διάταξη). Ἐπαναφορὰ τῆς ἐγκληματικότητος στὰ ἐπίπεδα τὰ πρὶν ἀπὸ τὸ 1943.

3. Ὁλλανδία. — Κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀπὸ τὸ 1870. (Πρὶν δὲν ὑπῆρχαν στατιστικές). Ἀπὸ τὸ 1811 ἕως τὸ 1869 ἔγιναν 270 καταδίκες σὲ θάνατο (4—5 τὸ χρόνο). Μετὰ τὸ 1869, ποὺ δὲν ὑπάρχει θανατικὴ ποινὴ δὲν γίνεται οὔτε ἕνα ἔγκλημα τὸ χρόνο ἀπὸ τὰ τιμωρούμενα στὴν περίοδο 1811—1869 μὲ θανατικὴ ποινή.

4. Ἡνωμένες Πολιτεῖες Ἀμερικῆς.—Μέσος δείκτης ἐγκληματικότητος γιὰ τὰ ἔτη 1928 ἕως 1949 κατὰ 100.000 κατοίκους εἶναι: Σὲ 17 Πολιτεῖες ποὺ κατάργησαν τὴ θανατικὴ ποινή: 2,9. Στὶς ὑπόλοιπες Πολιτεῖες ποὺ διατηροῦνε τὴ θανατικὴ ποινὴ 7,7. Δηλαδὴ εἶναι ὁ δείκτης ἐγκληματικότητος τρεῖς φορὲς περίπου μεγαλύτερος στὶς Πολιτεῖες ποὺ διατηροῦν τὴ θανατικὴ ποινή.

5. Νορβηγία. — Σύμφωνα μὲ πληροφορίες τοῦ πρεσβευτοῦ κ. Hougen ἡ θανατικὴ ποινὴ καταργήθηκε στὴ Νορβηγία τὸ 1875, καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν αὐτὴ δὲν κρατούσανε λεπτομε-

ρεῖς στατιστικὲς καὶ γιαυτὸ δὲν μποροῦν νὰ δώσουν τὴν ἐγκληματικότητα σὲ φόνους καὶ ἀναιρέσεις πρὶν ἀπὸ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς. Σήμερα ὅμως, ὅπως εἶναι γνωστὸ σ' ὅλον τὸν κόσμο, δὲν γίνονται φόνοι στὴ Νορβηγία, καὶ οἱ φυλακὲς ποὺ κτίστηκαν γιὰ τοὺς ἐγκληματίες, ὅταν ὑπῆρχε ἡ θανατικὴ ποινή, τώρα εἶναι ἄδειες.

6. Ἀργεντινή.—Ἡ θανατικὴ ποινὴ καταργήθηκε τὸ 1922. Μέσος δείκτης ἐγκληματικότητος σ' ὁλόκληρη τὴ Χώρα: Πρὶν ἀπὸ τὴν κατάργηση (1904—1922): 0,85. Μετὰ τὴν κατάργηση (1923 καὶ ἐφεξῆς): 0,73. Ἐλάττωση ἐγκληματικότητος σὲ ἀνθρωποκτονίες 15 % περίπου. Εἰδικώτερα γιὰ τὶς ἐπαρχίες τῆς Ἀργεντινῆς ποὺ εἶναι σὲ μισοάγρια κατάσταση δείκτης σὲ ἀνθρωποκτονίες γιὰ τὰ ἔτη: 1914—1922 (πρὶν ἀπὸ τὴν κατάργηση): 0,92. 1922 καὶ ἐφεξῆς (μετὰ τὴν κατάργηση): 0,63. Ἐλάττωση τῆς ἐγκληματικότητος σὲ ἀνθρωποκτονίες μετὰ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς κατὰ 33 % περίπου.

7. Βέλγιο.—Πληροφορίες τοῦ πρεσβευτοῦ κ. Beart: Ἀπὸ τὸ 1865 δὲν ἔγινε καμμιὰ ἐκτέλεση. Μέσος δείκτης ἐγκληματικότητος τῶν ἐτῶν 1840—1865: 4,5 Μέσος δείκτης 1866—1953: 1. Ἐλάττωση ἐγκληματικότητος κατὰ 76 % περίπου, ἀπὸ τότε ποὺ ἔπαψαν νὰ γίνονται στὸ Βέλγιο θανατικὲς ἐκτελέσεις.

Σὲ κανένα ἀπὸ τὰ κράτη ὅπου ἔχει καταργηθῆ ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν αὔξησε ὁ δείκτης ἐγκληματικότητος».

Βλέπε τὸν κόσμο ὁλόκληρο σ' ἕνα σπειρὶ τῆς ἄμμου,
Τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα του σ' ἕνα ἄγριο λουλούδι,
Στὴν ἀνοιχτὴ παλάμη σου τὸ Ἄπειρο ἂς χωρέση,
Καὶ τὴν αἰωνιότητα σὲ μιὰ ὥρα μέσα ζῆσε!

William Blake

«Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας!»
Κι' ἂν ἡ σκοτεινιὰ μᾶς πνίγει,
Μὲς στὸ ζόφο τοῦ χειμῶνα
Μυγδαλιᾶς λουλούδι ἀνοίγει...

A. Prys Jones

ΕΛΕΥΘΕΡΟΦΡΟΣΥΝΗ

ΙΤΑΛΙΑ: Συνταγματικὴ κατοχύρωσις
ΑΓΓΛΙΑ: Ἡ Καθολικὴ Προπαγάνδα
ΑΜΕΡΙΚΗ: Παρέλασις τοῦ Τεκτονισμοῦ

Τὸ ἀεροφύσημα τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως πνέει σὲ διάφορες χῶρες, στὴν ἐποχή μας, φέρνοντας διαρκῶς περισσότερο σεβασμὸ στὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου, ἔστω κι᾿ ἂν ἡ μισαλλοδοξία δὲν ἔχει ἐξαλειφθῆ.

Τὸν τελευταῖο καιρὸ συνέπεσε νὰ διαβάσω τρία κείμενα, ἀπὸ τρεῖς διαφορετικὲς χῶρες, ποὺ ἐναρμονίζονται στὴν μεγαλειώδη πορεία τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως. Καὶ νόμισα ὅτι θὰ ἦσαν ἐνδιαφέροντα γιὰ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Ἰλισοῦ», σὰν ἐνημέρωσις γιὰ τὸ τί γίνεται ἀλλοῦ καὶ σὰν παρότρυνσις γιὰ τὸ τί θὰ ἔπρεπε κι᾿ ἐδῶ νὰ γίνῃ.

Τὸ πρῶτο κείμενο εἶναι ἕνα ἄρθρο ἰταλικῆς ἐφημερίδος γιὰ τὸ Σύνταγμα τῆς νεαρᾶς δημοκρατίας τῆς Ρώμης, εἰδικὰ γιὰ τὰ ἄρθρα ποὺ ἀφοροῦν τὶς θρησκεῖες. Ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα ποὺ ἀπελάμβανε τὰ βασανιστήρια καὶ τὸν θάνατο τῶν ὁμολογητῶν τῆς πίστεως στὸν Χριστό, τώρα διακηρύττει τὴν ἀνεξιθρησκεία. Παρ᾿ ὅλον ὅτι τὰ 99,6% τῶν Ἰταλῶν εἶναι καθολικοί, ἡ ἐκκλησία εἶναι χωρισμένη ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ δὲν παρέχεται καμμιὰ ἰδιαίτερη προστασία στὸν καθολικισμό, οὔτε διώκονται οἱ ἄλλες θρησκεῖες ἢ ἐμποδίζονται στὴν προσπάθειά τους ὄχι μόνο νὰ λειτουργοῦν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναπτύσσωνται.

Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἰταλικοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον—προσέξατε τὴν φρασεολογία—ἀναφέρει:

«Ὅλοι οἱ πολῖται εἶναι ἴσοι ἔναντι τῆς Κοινωνίας καὶ ἔναντι τοῦ Νόμου, ἄνευ διακρίσεως φύλου, φυλῆς, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικῶν φρονημάτων, ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν».

Μπορεῖ οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴν ἔχουν πάντοτε πλήρη συνείδησιν τῶν διακηρυσσομένων ἀρχῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ἁπλῶς διακηρύσσονται ἀρχὲς τόσο φιλελεύθερες καὶ ἀνθρωπιστικές—νομίζω, στὸ μόνο ἐν Εὐρώπῃ σύνταγμα μὲ τέτοιο περιεχόμενο—ἀποτελεῖ ἕνα πολὺ καλὸ βῆμα πνευματικῆς προόδου.

Ἀλλά, πιὸ ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ ἄρθρον 19 τοῦ ἰταλικοῦ Συντάγματος:

«Ὅλοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀσκοῦν ἐλευθέρως τὴν θρησκευτικήν των πίστιν ὑπὸ οἱανδήποτε μορφήν, ὡς ἄτομα καὶ ὡς μέλη ὀργανώσεων, νὰ ἀσκοῦν ἰδιωτικῶς ἢ δημοσίως τὴν λατρείαν, ὡς καὶ νὰ κάμνουν π ρ ο π α γ ά ν δ α ν ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν νόμων καὶ τῶν χρηστῶν ἠθῶν».

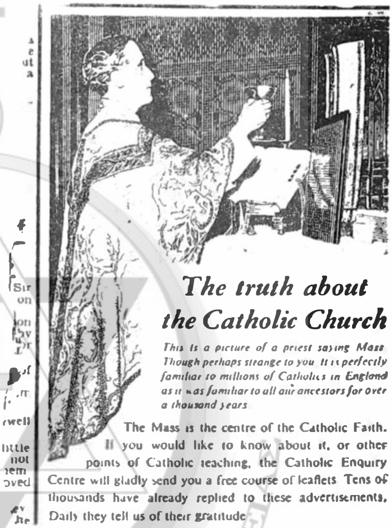
Καὶ προπαγάνδαν ἀκόμη, δηλαδὴ προσηλυτισμόν, ἐπιτρέπει

τὸ σύνταγμα τῆς ἰταλικῆς δημοκρατίας! Εἶναι μόνον 0,4% οἱ μὴ καθολικοί, ἐν τούτοις τοὺς παρέχεται κάθε ἐλευθερία δράσεως. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴν κάμη τὴν θλιβερὴ γιὰ τὸν τόπο μας σύγκρισι, ὅπου ἐπιτρέπεται μὲν νὰ ἐκτυποῦνται καὶ νὰ κυκλοφοροῦν περιοδικὰ καὶ βιβλία τῶν λεγομένων «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ», ἀλλὰ ἂν τολμήσουν νὰ συνεδριάσουν οἱ ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως αὐτῆς, στὰ σπίτια τους, ἡ ἀστυνομία τοὺς πιάνει! Καὶ ἂν τολμήσουν, τὰ φυλλάδια ποὺ ἐλευθέρως κυκλοφοροῦν, νὰ τὰ ταχυδρομήσουν δωρεὰν σὲ ἄλλους, γιὰ νὰ τοὺς προσελκύσουν τὸ ἐνδιαφέρον, πάλι ἡ ἀστυνομία τοὺς πιάνει καὶ τὰ δικαστήρια τοὺς δικάζουν!

Τὸ δεύτερο κείμενο πνευματικῆς ἐλευθερίας, ποὺ ἔχω ὑπ' ὄψει μου, εἶναι μιὰ ρεκλάμα, ποὺ δημοσιεύεται στὶς ἀγγλικὲς ἐφημερίδες καὶ ἀποβλέπει στὴν προπαγάνδισι τοῦ καθολικισμοῦ. Ἡ Ἀγγλία, σὰν κράτος, ἀνήκει στὸν Προτεσταντισμό, ἀλλὰ ἐπιτρέπει καὶ σὲ κάθε ἄλλη θρησκεία τὴν ἐλεύθερη δράσι. Ἡ ἐν λόγῳ ρεκλάμα παριστάνει ἕνα καθολικὸν ἱερέα σὲ ὥρα λειτουργίας. Καὶ ἰδοὺ τὸ κείμενον τῆς διαφημίσεως:

ΗΑΛΗΘΕΙΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

«Αὐτὴ εἶναι ἡ εἰκόνα ἱερέως τελοῦντος λειτουργίαν. Μπορεῖ νὰ σᾶς φανῇ παράξενη, ἀλλὰ εἶναι τελείως οἰκεία σὲ ἑκατομμύρια καθολικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, καθὼς ἦταν οἰκεία στοὺς προγόνους μας ἐπὶ χίλια ἔτη. Ἡ λειτουργία εἶναι τὸ κέντρον τῆς Καθολικῆς πίστεως. Ἂν θέλετε νὰ μάθετε περὶ αὐτῆς, ἢ ἄλλων σημείων τῆς Καθολικῆς διδασκαλίας, τὸ Κέντρον Καθολικῶν Πληροφοριῶν, μετὰ χαρᾶς, θὰ σᾶς ἀποστείλῃ ἕνα φυλλάδιον δωρεάν. Δεκάδες χιλιάδων ἀπήντησαν ἤδη εἰς αὐτὴν τὴν ἀγγελίαν. Καθημερινῶς μᾶς ἐκφράζουν τὴν εὐγνωμοσύνην των. Δυνατὸν νὰ μὴν προτίθεσθε νὰ γίνετε ποτὲ Καθολικός. Ἀλλὰ καὶ πάλιν θὰ σᾶς βοηθήσωμε».

Πιὸ κάτω ὑπάρχει ἕνα κουπόνι, ποὺ πρέπει νὰ τὸ συμπληρώσῃ ὁ ἀναγνώστης τῆς ἐφημερίδος μὲ τὴν διεύθυνσί του καὶ νὰ τὸ ταχυδρομήσῃ στὸ Κέντρον Καθολικῶν Πληροφοριῶν γιὰ νὰ τοῦ στείλουν τὸ φυλλάδιο. Ἀξίζει νὰ μεταφέρουμε ἐδῶ τὸ κείμενον:

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΝ

«Παρακαλῶ ἀποστείλατέ μου τὸ φυλλάδιον ἐντὸς καλῶς σφραγισμένου φακέλλου. Σᾶς δίδω τὸ ὀνοματεπώνυμόν μου, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν μου τὴν ἐγγύησίν σας ὅτι δὲν θ' ἀποταθῇ εἰς ἐμὲ ποτὲ κανεὶς ἀντιπρόσωπός σας».

Δὲν χρειάζονται, νομίζω, σχόλια γιὰ τὴν ἀξία αὐτοῦ τοῦ τεκμηρίου.

Καί, τώρα, ἂς ἔλθουμε στὸ τρίτον κείμενον, τὸ πιὸ σπουδαῖο. Τὰ προηγούμενα ἀφοροῦσαν θρησκεῖες ἀνεγνωρισμένες, ποὺ δύο εὐρωπαϊκὰ κράτη περιβάλλουν μὲ ἰσότιμον ἐλευθερίαν. Τὸ τελευταῖο κείμενο ἀφορᾶ τὸν Τεκτονισμό — τὴν ὀργάνωσι περὶ τῆς ὁποίας τόση συσκότισις ἐπιχειρεῖται ἀκατάπαυστα ἐκ μέρους τῶν μισαλλοδόξων καὶ ἡ ὁποία ἔχει ἐπιτύχει τὸ ἀπόγειον τῆς ἐλευθέρας λειτουργίας στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς.

Τὸ μεγάλο περιοδικὸ «Λάϊφ» ἀφιέρωσε σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα του τεύχη 10 πλούσια εἰκονογραφημένες σελίδες, γιὰ νὰ ἐνημερώσῃ τοὺς ἀναγνῶστες του ὅσον ἀφορᾶ τὴν καταγωγὴ καὶ τὴν διδασκαλία τοῦ Τεκτονισμοῦ, εἰδικώτερα δὲ τὴν δράσι του στὴν Ἀμερική.

Ἡ περιγραφὴ στεγάζεται ὑπὸ τὸν τίτλο :

Η ΑΡΧΑΙΑ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ ΑΚΜΑΖΕΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Νὰ μερικὲς ἀπὸ τὶς πληροφορίες τοῦ περιοδικοῦ γιὰ τὸν ἀμερικανικὸ Τεκτονισμό, ποὺ ἔχει ἀποκτήσει μεγάλη ἐθνικὴ δόξα μὲ τὸ νὰ περιλάβῃ στὰς Στοάς του ὡς ἀδελφοὺς 13 προέδρους τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπὸ τὸν Γεώργιο Οὐάσιγκτων (πρῶτον) ἕως τὸν Χάρρυ Τρούμαν (προτελευταῖο).

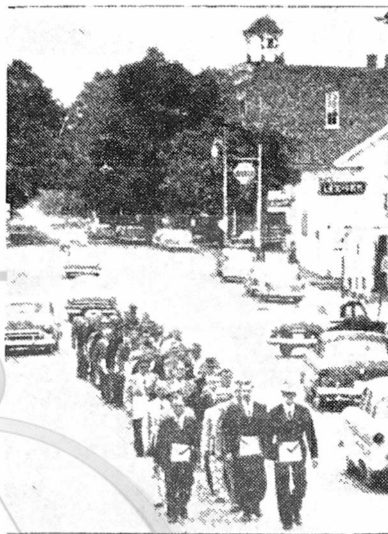
Σὲ κάθε δωδεκάδα Ἀμερικανῶν ἐνηλίκων ὁ ἕνας εἶναι Τέκτων, ἤτοι ὑπάρχουν ἐν ὅλῳ τέσσαρα ἑκατομμύρια τεκτόνων: Διπλάσιοι ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντες σὲ ὅλον τὸν ἄλλο κόσμο. Τὰ ἑκατομμύρια αὐτὰ τῶν Ἀμερικανῶν Τεκτόνων ἀρέσκονται νὰ ἐργάζωνται στὰς Στοὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ πλήρης τίτλος εἶναι «Ἀρχαῖοι Ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες», ὁ δὲ σκοπὸς εἶναι ἡ καλλιέργεια τοῦ ἠθικοῦ βίου βάσει ἀλληγοριῶν καὶ συμβόλων, μὲ πίστιν πρὸς Ἀνώτερον Ὄν, ἀποκαλούμενον συμβολικῶς «Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος», μὲ ἴσον σεβασμὸν πρὸς πᾶσαν θρησκείαν καὶ μὲ ἀπόλυτον σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶναι «δόγμα» τοῦ Τεκτονισμοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρεμβάλλεται κανένα ἐμπόδιο.

Ὁ ἀμερικανικὸς Τεκτονισμός — ὅπως ὁ Ἑλληνικὸς μὲ τὴν ἵδρυσι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας — ἔχει τὶς πατριωτικές του παραδόσεις. Οἱ δράσαντες κατὰ τὸ ἱστορικὸ ἐπεισόδιο τοῦ Τσαγιοῦ, ποὺ ἀπετέλεσε τὸ ἔναυσμα τῆς ἐπαναστάσεως ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀμερικῆς, ἦσαν Τέκτονες, μέλη τῆς Στοᾶς «Ἅγιος Ἀνδρέας» τῆς Βοστώνης.

Σήμερα ὁ ἀμερικανικὸς Τεκτονισμός, ἐκτὸς τῆς πνευματικῆς του δράσεως, εὑρίσκεται πίσω ἀπὸ κάθε σοβαρὴ φιλανθρωπικὴ κίνησι, συντηρεῖ πολυάριθμα νοσοκομεῖα, ἀναρρωτήρια, ἐξοχὲς καὶ ἰνστιτοῦτα ἐρευνῶν. Στὰ Τεκτονικὰ μέγαρα — καὶ ὑπάρχουν σὲ κάθε πόλι, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν ὅλῳ 16.000 Στοῶν — δίδονται

συχνὰ συναυλίες, διαλέξεις καὶ ἑορτὲς μὲ εἴσοδον καὶ εἰς μὴ Τέκτονας, χωρὶς ἀπολύτως κανεὶς νὰ ἐνοχλῆται ἀπὸ αὐτὴν τὴν φανερὴ δραστηριότητα.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ τί γίνεται στὴν πόλι Λέξινγκτον τῆς πολιτείας Μίτσιγκαν. Σύνολον κατοίκων 2.500. Τὸ ἕνα τέταρτον εἶναι Τέκτονες. Ἀπὸ τοὺς 39 καταστηματάρχας, οἱ 21 εἶναι μέλη Στοῶν. Ἀπὸ τοὺς 15 διδασκάλους ἀνωτέρων σχολείων, οἱ 7. Καὶ ἀπὸ τοὺς 5 δημοτικοὺς συμβούλους οἱ 2. Στὸ Λέξινγκτον ὁ Τεκτονισμὸς εἶναι ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς πόλεως. Χωρὶς τὸν Τεκτονισμό, ἡ πόλις θὰ ἔνοιωθε ἕνα μεγάλο κενό. Μιὰ φορὰ τὸν χρόνο, οἱ Τέκτονες τοῦ Λέξινγκτον—ὅπως καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες πόλεις ἐπαρχιακὲς—πηγαίνουν ὁμαδικὰ στὴν ἐκκλησία. Καὶ δὲν παραξενεύει κανέναν, πολὺ λιγώτερο δὲν ἐρεθίζει καὶ δὲν ξυπνᾶ ἱερὸ μένος, τὸ θέαμα παρελάσεως τῶν Τεκτόνων, ποὺ φοροῦν ἕνα μέρος μόνον ἀπὸ τὰ διακριτικὰ τῆς ἰδιότητος καὶ τοῦ βαθμοῦ των, τὰ «περιζώματα»...

Οἱ μὴ Τέκτονες γνωρίζουν πολὺ καλὰ ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ ἀνήκουν στὸν Τεκτονισμὸ διατηροῦν μιὰ ἀρχαία παράδοσι, ποὺ δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἐχθρικὸ γιὰ τὴν θρησκεία καὶ τὴν πατρίδα, ἐνῷ ἔχει μιὰ ὑποβλητικὴ δύναμι πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς καλλιεργείας. Ἔχουν οἱ Ἀμερικανοὶ ὑποτάξει καὶ καταργήσει τὶς γελοῖες (ἄλλοτε, τόσο τραγικὲς) ἐκστρατεῖες ἐπὶ αἱρέσει...

Δὲν θὰ συμφωνήσετε, ὅτι παρ' ὅλα τὰ μαῦρα σημάδια ποὺ σκοτεινιάζουν τὸν κόσμο, στὴν ἐποχή μας, ὑπάρχουνε καὶ σημάδια φωτεινά;

ΟΔ. ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΑ ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ

Συνομιλία ἑνός χελιδονιοῦ μ᾽ ἕνα χελιδονόψαρο...

'Από τὸ βιβλίο τοῦ OLIVER LODGE
«Ἡ πραγματικότης τοῦ πνευματικοῦ κόσμου»

Ἕνα χελιδονόψαρο ἐκτύπησε δυνατὰ τὰ πτερύγιά του καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν παραλίαν ἑνὸς κολπίσκου, γιὰ νὰ ζεσταθῇ στὸν ἥλιο. Ἐκεῖ κοντὰ ἐπετοῦσε χαρούμενο κι᾽ ἕνα χελιδόνι καὶ ἤγγιζε τὰ νερὰ μὲ τὰ πτερά του. Τὸ χελιδονόψαρο τὸ διέκρινεν ἀμυδρῶς σὰν ὀπτασία καὶ ἐσκέπτετο : «Ὥστε ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ὄντα ἐκεῖ πάνω ; Πάντοτε τὸ ὑποπτευόμην, ἀπὸ κάτι σκιὲς ποὺ διέκρινα. Οἱ ἐλεύθεροι κολυμβηταί μας λέγουν κάτι τέτοια πράγματα, ἀλλὰ μοῦ φαίνονται τόσον φανταστικά, ὥστε προτιμῶ νὰ πατῶ ἐπὶ στερεοῦ ἐδάφους, ὅπου ἔχομεν τοὐλάχιστον ἐξησφαλισμένην τὴν λάσπη καὶ τὴν ἄμμον˙ τὰ ἄλλα εἶναι φαντασιοπληξίες».

Τὴν ὥραν ἐκείνην ἔφευγε γρήγορα τὸ χελιδόνι καὶ τὸ ψάρι τοῦ εἶπε : «Τί εἶσαι σύ ; Ἔχεις πτερύγια ψαριοῦ ;» Τὸ χελιδόνι ἀπήντησεν : «Ἐμεῖς δὲν κολυμβοῦμε, πετοῦμε. Τὸ περιβάλλον μας μοιάζει μὲ τὸ δικό σας, ἀλλ᾽ εἶναι πολὺ ὡραιότερον, ἐλαφρότερον καὶ εὐτυχέστερον. Ἔχομεν ὡραῖα πτερά, τὰ ὁποῖα ἐσεῖς δὲν μπορεῖτε οὔτε νὰ φαντασθῆτε, πετοῦμεν ἐπάνω ἀπὸ τὴ γῆ καὶ μποροῦμε νὰ διανύωμεν ἀπεράντους ἐκτάσεις. Ἀκόμη καὶ οἱ ἐλεύθεροι κολυμβηταί σας δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ ξεύρουν οὔτε τὰ μισὰ τῶν ὅσων ἔχουν νὰ μάθουν». Τὸ ψάρι ἔμεινε πρὸς στιγμὴν κατάπληκτον, ἀλλὰ κατόπιν ἀπήντησεν : «Αὐτὸ εἶναι πολὺ παράδοξον˙ δὲν εἴχαμεν οὔτε ἰδέαν περὶ τῆς ὑπάρξεώς σας. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ἱκανοὶ νὰ πετοῦν γιὰ λίγη ὥρα, ὁπότε διακρίνουν ἀκαριαίως ἄλλας ὑπάρξεις˙ ἀλλὰ ποιὸς πιστεύει τέτοια παραμύθια ! Λένε, ὅτι ὅταν εὑρίσκωνται ἐκεῖ ἐπάνω, μποροῦν νὰ βλέπουν μπροστά των κατὰ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ προλέγουν τὴν διάβασιν τῶν σκοτεινῶν ἐκείνων σκαφῶν, τὰ ὁποῖα τόσον μᾶς ταράζουν. Ἀλλὰ πολλάκις σφάλλουν. Ἐμεῖς ἐπιμένομεν νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ πτῆσις, δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν νὰ μᾶς απα-

τοῦν !».

Τὸ χελιδόνι ἐτίναξεν ὀλίγον τὰ πτερά του καὶ εἶπε : «Καλὰ κάνετε καὶ προφυλάττεσθε ἀπὸ τὴν ἀπάτην· ἀλλ' ὑπάρχουν ἴσως πολλὰ εἴδη ἀπάτης· ἔχετε λάβει τὰ μέτρα σας καὶ κατὰ τῆς αὐταπάτης ; Πολὺ ὀλίγα ξέρετε περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Δημιουργίας». «Τὰ ξεύρετε ὅλα ἐσεῖς;»—εἶπε τὸ ψάρι. «Σὰν τί μοιάζει ὁ κόσμος σας ;». «Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ γιατί δὲν θὰ μὲ καταλάβης» ἀπήντησε τὸ χελιδόνι — «μοιάζει μὲ τὸν δικόν σας, ἀλλ' εἶναι ἀσυγκρίτως ὡραιότερος. Καὶ σεῖς ἔχετε ὡραῖα πράγματα ἐκεῖ κάτω, θαλάσσια ὄστρακα, ὡραῖα πετράδια, ἀλλ' ἐμεῖς ἔχομεν περισσότερα δένδρα, ἄνθη, καρπούς, πετοῦμεν ἐπάνω ἀπὸ λαμπρὰ βουνά, ἀπολαμβάνομεν τὴν βροχήν, τὸν ἥλιον, τὰ οὐράνια τόξα καὶ τὴν φύσιν. Κτίζομεν τὶς φωλιές μας ἐπάνω σὲ σιτοβολῶνες καὶ σὲ Ἐκκλησίες...»

«Δὲν καταλαβαίνω τίποτε ἀπὸ αὐτά»—εἶπε τὸ ψάρι— «τί θὰ πῆ ἐκκλησίες ;». «Αὐτὸ δὲν τὸ καταλαβαίνω κι' ἐγὼ» - εἶπε τὸ χελιδόνι - «ἴσως ἀνήκει εἰς ἀνωτέρας σφαίρας».

«Πῶς σοῦ φαίνεται» —εἶπε τὸ ψάρι— «αὐτὸ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώση πληροφορίας γιὰ τὸ δικό του περιβάλλον καὶ θέλει νὰ φιλοσοφῆ περὶ ἀνωτέρων σφαιρῶν ! Ὄχι ! Ὁλόκληρη ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ εἶναι ἀσάφεια καὶ ἀοριστία. Καλὰ θὰ κάνωμε νὰ μὴ πιστεύωμε σὲ τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπ' τὸν δικό μας κόσμο. Ἐὰν ἐτολμοῦσα νὰ πῶ στοὺς ἄλλους ὅτι ὅσα διηγοῦνται τὰ χελιδόνια περιέχουν κάποια ἀλήθεια, θὰ ἐγινόμουν καταγέλαστο, ὥστε καλλίτερα νὰ σιωπῶ». Καὶ ἐκάθησε πάλιν μέσα στὴ λάσπη. Τὸ περιστατικὸν ὅμως αὐτὸ φαίνεται ὅτι δὲν ἐπῆγε χαμένον. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τοῦ ἐξέφευγαν μερικὰ λόγια γιατί δὲν τοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ συγκρατηθῆ ἐντελῶς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προεκάλει τὴν περιφρόνησιν καὶ τὸν χλευασμὸν τῶν ὁμοίων του. Ἀλλ' ἐκεῖνο ἦτο πραγματικῶς εὐτυχέστερον, ἂν καὶ εὕρισκε τὸν ἑαυτόν του ἀμαθέστερον ἀπὸ πρίν· ἐξηκολούθει δὲ ἀκόμη ν' ἀπορῆ, γιατί τὸ χελιδόνι δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸ διαφωτίση περισσότερον περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἄλλου ἐκείνου κόσμου !

(Μετ. Κας Καλλ. Κουτσογιάννη)

Τὸ κάθε τὶ εἶναι ὄμορφο στὴ ζωή, γιατί τὸ κάθε τὶ ἔχει στὴ ζωὴ τὴ θέσι του, ἀλλὰ εἶναι ὄμορφο, ὅταν εἶναι στὴ θέσι του.

Ὑπέρτατη ἀρετὴ καὶ ὑπέρτατη δύναμις εἶναι ὁ σεβασμός, διότι ἐμπεριέχει τὸ ἄνθος τῆς ὀρθῆς συναναστροφῆς καὶ τῆς τελείας προσαρμογῆς.

G. Arundale

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ

Ὁ τακτικὸς χρονογράφος τῆς ἐφημερίδος «Βῆμα» ἐκλεκτὸς διανοούμενος κ. Παῦλος Παλαιολόγος, ὅταν συνῆλθε τὸ συνέδριο τῶν ἱεροκηρύκων, ἔγραψεν ὅτι τὸ κήρυγμα, καθὼς γίνεται σήμερα, δὲν ἀνταποκρίνεται στὶς κοινωνικὲς ἀνάγκες, μὰ οὔτε καὶ ὑπηρετεῖ τὰ ἀληθινὰ συμφέροντα τῆς ἐκκλησίας.

«Ὅσοι—ἔγραψε — παρακολουθοῦν χωρὶς θρησκοληψία τὶς ὁμιλίες τῶν ἱερωμένων, θὰ συμφωνήσουν ὅτι τραχύς, κενὸς καὶ ἄγονος εἶναι ὁ λόγος ποὺ μεταδίδεται ἀπὸ τὸν ἄμβωνα. Οἱ λίγες ἐξαιρέσεις, ὅπου ὑπάρχουν δὲν ἀλλάζουν τὸν κανόνα. Περιωρισμένος ὁ κύκλος τῶν θεμάτων, στενὸ τὸ πνεῦμα στὴν ἑρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου. Ἔλεγχος, ἀπειλές, αὐστηρότητες, ἡ προβολὴ κάθε τόσο τῆς κολάσεως, ἄρνηση τῆς χαρᾶς, τὸ δάχτυλο ποὺ κουνιέται ἀπειλητικὰ στοὺς ἁμαρτωλούς, ἕνα συνεχὲς «οὐαὶ ὑμῖν». Καμμιὰ κατανόηση τῶν ἀδυναμιῶν. Σὰ νὰ εἶναι οἱ ἀδυναμίες ἀνθρώπινη ἐπινόηση, σὰ νὰ μὴ βρίσκωνται μεσα στὴ φύση μας—μιὰ φύση ποὺ δὲν εἶναι ἔργο δικό μας—σὰ νὰ μὴ εἶναι τόσο δυνατὲς στην ἀδυναμία τους, ὥστε νὰ λυγίζουν τὴν ἀντίσταση καὶ νὰ ὁδηγοῦν σὲ κακὲς πράξεις.

Ἡ ἀδιάκοπη ἐπίκριση. Καὶ σε τί τόνο! Ἡ λιπαρὴ ρητορική, τὰ χοντρὰ λόγια, τὰ περίτεχνα σχήματα. Δὲν μᾶς μιλοῦν ἁπλᾶ, ἐγκάρδια, ζεστά, ὅπως θὰ μιλοῦσε ὁ πονεμένος στὸν πονεμένο ὁ κουρασμένος στὸν κουρασμένο. Δὲν εἶναι ὁ ἀδελφὸς ποὺ ψάχνει νὰ βρῇ τὴν ψυχή σου κι᾽ ἂν ἡ ψυχὴ εἶναι ψυχρὴ νὰ τὴ θερμάνῃ, ἂν εἶναι τραχειὰ νὰ τὴν ἁπαλύνῃ. Δὲν εἶναι ὁ συνάνθρωπος ποὺ ἔρχεται κοντὰ σου γεμᾶτος ἀγαθότητα καὶ καλωσύνη νὰ σοῦ μεταγγίσῃ τὸ περίσσευμα τῆς καρδιᾶς του. Εἶναι ὁ ὁμιλητὴς ποὺ πάει νὰ κάνῃ τὸ ρήτορα. Παίρνει ὕφος, μιλᾶ ὅπως δὲν θὰ μιλοῦσε στὸν καθημερινό του λόγο, ἂν ἐρχόταν νὰ σοῦ κάνῃ συντροφιά.»

Ὁ χρονογράφος ὑποστηρίζει πιὸ κάτω ὅτι ἡ ἐκκλησία ὀφείλει, ἂν θέλῃ νὰ εἶναι συνεπὴς στὸν ἱδρυτή της, νὰ γίνῃ «πομπὸς πραότητας, ἀγάπης, εἰρήνης, συγγνώμης».

ΜΩΡΑ "ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ"

Στὸν ἀμερικανικὸ τύπο ἄρχισε μιὰ ἐκστρατεία κατὰ τῶν ἀναριθμήτων «ἀδελφοτήτων» καὶ «μυστικῶν ἑταιριῶν», ποὺ χωρὶς νὰ ἔχουν κανένα πνευματικὸ περιεχόμενο, ἀντίθετα συντελοῦν σὲ φρικτὲς διαστρεβλώσεις. Ὑπάρχουν «μυστικὲς ἑταιρίες» ποὺ δὲν ἔχουν ν᾽ ἀποκαλύψουν στὰ

μέλη τους τίποτε, γιατὶ εἶναι γελοῖες μιμήσεις, μολαταῦτα ἐπιβάλλουν ἐπικίνδυνες «δοκιμασίες», σωματικὲς κακοποιήσεις, ἐξευτελισμοὺς μὲ τὴν ἐκτέλεσι ὡρισμένων ἀγγαρειῶν καί, τὸ χειρότερο ἀπὸ ὅλα, ἀπαγορεύουν ἀκόμη καὶ τὴν φιλικὴ συναναστροφὴ μέ... μὴ μέλη τῆς εταιρίας! Καθὼς ἔγραψαν οἱ ἐφημερίδες, αὐτὴ ἡ διαστροφὴ ἔφθασε μέχρις αἵματος, διότι μιὰ φοιτήτρια, μέλος κάποιας «ἀδελφότητος», ηὐτοκτόνησεν, ἐπειδὴ ἡ νεωτέρα ἀδελφή της ἀπεκλείσθη καὶ δὲν ἐξελέγη μέλος τῆς ἰδίας ὀργανώσεως. Σύμφωνα πρὸς τὸ καταστατικό, τὰ μέλη ὀφείλουν νὰ συναναστρέφωνται μόνον μεταξύ των κατὰ τὴν διάρκεια τῶν σπουδῶν των, τοὺς ἀπαγορεύεται δὲ νὰ συναναστρέφωνται πρόσωπα ἔξω τῆς «ἀδελφότητος». Ἡ φοιτήτρια αὐτὴ ἔπρεπε ἢ νὰ ἐγκαταλείψη τὴν «ἀδελφότητα» ἢ νὰ παύση συναναστρεφομένη τὴν ἀδελφή της. Καὶ ἐξέλεξε τὴν πλέον ἠλιθίαν λύσιν, τὴν αὐτοκτονία, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψη τὴν ἠλιθίαν «ἀδελφότητα».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Εἰς ἐλαχίστους ἦταν γνωστὸν ὅτι στὶς ἀνασκαφὲς γιὰ τὴν ἀποκάλυψι τῶν ἐρειπίων τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος, δηλ. στὴν ἐπιτυχία τῶν ἀνασκαφῶν συνετέλεσεν ἡ... μεταφυσική. Ἰδού, ὅμως, τί ἔγραψε σχετικὰ ὁ Ἀ θ η ν α ῖ ο ς τῆς «Καθημερινῆς»:

«Ὑπῆρξαν γράφει, ὁ κ. Κώστας Μπίρης, φιλάνθρωποι εὐεργέται ποὺ διέθεσαν τὸν πλοῦτον των δι' ἕνα χρήσιμον εἰς τὴν κοινωνίαν σκοπὸν καὶ ἄλλοι μεγαλοϊδεάται, ποὺ ἠθέλησαν νὰ ὑπηρετήσουν μίαν ὑψηλὴν ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους ἰδέαν. Εἰς τὴν σειρὰν τῶν εὐεργετῶν τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, τελευταῖοι τῆς δευτέρας αὐτῆς κατηγορίας ὑπῆρξαν ὁ ἀρχιτέκτων Παναγιώτης Ἀριστόφρων καὶ ἡ σύζυγός του Ἰωάννα, Αἰγυπτιῶται ὁμογενεῖς, οἱ ὁποῖοι τὸ 1929 ἀπεφάσισαν νὰ διαθέσουν μέγα μέρος τῆς περιουσίας των διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ἐρειπίων τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος. Ἕως τότε ἡ ἀρχαιολογία ἀορίστως μόνον ἐγνώριζεν ὅτι ἐκεῖ, παρὰ τὸν λόφον τοῦ Κολωνοῦ, εἶχε τὴν Σχολήν του ὁ κορυφαῖος τῶν φιλοσόφων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος. Ὁ Ἀριστόφρων ὅμως, ἀφοῦ ἐμελέτησεν ἐπὶ μακρὸν τὰ κείμενα, ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὴν τοπογραφίαν τῆς περιοχῆς, ἐπιθανολόγησε περισσότερον τὴν θέσιν της, ἀλλά καὶ «εἶδε» εἰς ἕνα ὄνειρόν του, ὅπως ἐβεβαίωνε, ποῦ ἀκριβῶς εἶναι σκεπασμένα τὰ ἐρείπιά της. Ὁ ἴδιος ἐπίστευσεν ἀπολύτως εἰς αὐτό, ἄλλοι ὅμως ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐζήτησε προστασίαν τῶν ἀνασκαφῶν, ποὺ ἐσκόπει, ἐμειδίασαν καὶ ἐδίσταζαν. Μὲ τὸ δίκαιόν των ἴσως. Διότι, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ βασίσουν ἐπισήμους ἐνεργείας εἰς μεταφυσικοὺς λόγους;

Ἠγόρασε, λοιπόν, μὲ ἀπ' εὐθείας συνεννοήσεις πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας, μερικὰ οἰκόπεδα εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἡ ἀνασκαφή των τὸν ἐδικαίωσε. Ἡ σκαπάνη ἀπεκάλυψε τὰ πρῶτα μάρμαρα τοῦ ἱδρύματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔλαμψεν ἡ ὑψηλοτέρα φιλοσοφία τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος».

Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΑΝΑΓΡΑ

Ὁ κ. Ἄγγελος Τανάγρας, ὁ γνωστὸς πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν, ἐφέτος εἰσῆλθε στὸ 80ὸν ἔτος τῆς ζωῆς του, μιᾶς ζωῆς ἀφιερωμένης στὴν

ἔρευνα τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ συμπεράσματα τῶν ἐρευνῶν του (34 χρόνια ἀδιάκοπης ἐργασίας) περιέχονται στὸ τελευταῖο του βιβλίο, ποὺ φέρει τὸν τίτλο «Ἐπιστημονικὴ Διαθήκη». Ἰδοὺ ἕνα πολὺ χαρακτηριστικὸ ἀπόσπασμα :

«Σήμερον ἔχομεν ἓν θετικὸν δεδομένον τὸ ὁποῖον τίποτε δὲν δύναται νὰ κλονίσῃ: Ὅτι εἴμεθα καὶ ἡμεῖς μέρη ἀναπόσπαστα τοῦ Θείου καί, ἑπομένως, ἀνώλεθροι καὶ ἀθάνατοι ὅπως αὐτό. Διότι ἐὰν ἐχανόμεθα μετὰ τὸν θάνατον, θὰ ἐχάνετο ἓν μερος τοῦ Θείου, τὸ ὁποῖον θὰ μετέπιπτεν εἰς τὸ σχετικὸν καὶ θὰ ἔπρεπε τότε νὰ ζητήσωμεν ἀλλοῦ τὸ ἀπόλυτον, τὸ «πρῶτον κινοῦν» τοῦ Σωκράτους, ἄνευ τοῦ ὁποίου τίποτε δὲν ἐξηγεῖται εἰς τὸ Σύμπαν καὶ τὰς λειτουργίας του καὶ νὰ μεταθέτωμεν τὴν ἔρευναν, ἕως οὗ τὸ φθάσωμεν. Αὐτοῦ τοῦ ἀπολύτου πρέπει ἀναγκαίως νὰ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς μέρη. Μήπως ἄλλωστε δὲν ἔχομεν μὲ τὰ φαινόμενα τῶν μέντιουμ τὰς ἀποδείξεις ὅτι ὑπεράνθρωποι ἰδιότητες τοῦ Θείου ὑπάρχουν ἐν λανθανούσῃ καταστάσει ἐντὸς τῆς ὑποστάσεώς μας; Μήπως δὲν εἴμεθα οἱ ἴδιοι μυστήρια μέσα εἰς ἕνα κόσμον μυστηρίων; Ἀφήνω τὸ βασανισμένον αὐτὸ σαρκίον, πιστεύων ἀκραδάντως καὶ μόνον εἰς τὴν θρησκείαν τῆς ἐπιστήμης, οἵα διεμορφώθη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ραδιενεργείας καὶ τῆς διασπάσεως τοῦ ἀτόμου. Δηλαδὴ τὴν ταχύτητα ὕλης καὶ ἐνεργείας καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα τὴν ἀνυπαρξίαν τῆς ὕλης με τὸ μέγα συμπέρασμα τῆς καταρρίψεως τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν καὶ τὴν πειραματικὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως μιᾶς παντοδυνάμου καὶ πανσόφου δημιουργικῆς δυνάμεως, μὴ ἐχούσης τίποτε τὸ ἀνθρώπινον καὶ ἀποτελούσης τὸ Σύμπαν καὶ ὅλας τὰς μορφὰς τῆς ζωῆς, ἐμψύχους καὶ μή, ὑπὸ μορφὴν ἠλεκτρικῆς πυκνώσεως, πρωτονίων καὶ ἠλεκτρονίων».

ΟΙ ΙΝΔΟΙ ΓΙΟΓΚΙ

Στὴν «Καθημερινὴ» ἐδημοσιεύθη ἀνταπόκρισις ἀπὸ τὸ Παρίσι, ὅπου ὁ δόκτωρ Σὰρλ Λωμπρύ, κατόπιν μακρᾶς διαμονῆς στὶς Ἰνδίες, διεπίστωσε τὶς καταπληκτικὲς ἱκανότητες τῶν Γιόγκι. Οἱ τσαρλατᾶνοι φακίραι ποὺ θάπτονται ζωντανοί, ἐξαπατοῦν τὸ κοινόν. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οἱ πραγματικοὶ σοφοὶ τῶν Ἰνδιῶν—δηλαδὴ οἱ ἄνθρωποι ποὺ καλλιεργοῦν εἰς τὴν μοναξιὰ τὸν ἀσκητισμὸ καὶ τὰς μυστηριώδεις πράξεις τῶν Γιόγκι —εἶναι πράγματοι ἱκανοὶ νὰ ἐπιβραδύνουν τὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς των. Οἱ ἰατροὶ ἤλεγξαν ἐπιστημονικῶς ὅτι οἱ αὐθεντικοὶ «γιόγκι» ἀσκοῦν ἐξαιρετικὴ κυριαρχία ἐπὶ τοῦ σώματός των.

Ὁ Γάλλος ἰατρὸς δόκτωρ Λωμπρὺ διεπίστωσε, διὰ τῆς ταυτοχρόνου καταγραφῆς τοῦ παλμοῦ, τῆς ἀναπνοῆς καὶ δι' ἠλεκτροκαρδιογραφήματος, ὅτι μποροῦν νὰ ἐλέγξουν μὲ καταπληκτικὸ τρόπο τὸν ρυθμὸ τῆς καρδίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς. Σὲ μιὰ ἐξαιρετικὴ περίπτωσι ὁ ἰατρὸς παρετήρησε ὅτι ἡ καρδία δὲν ἀκούεται κατὰ τὴν στηθοσκόπησι καὶ ὅτι ὁ σφυγμὸς εἶναι δυσδιάκριτος. Μόνον μία ἀπειροελαχίστη δόνησις στὸ ἠλεκτροκαρδιογράφημα ἐμαρτύρει ὅτι ἡ καρδία συνεσπᾶτο ἀκόμη πολὺ ἀσθενῶς. Οἱ ἰατροὶ διεπίστωσαν ἐξ ἄλλου ὅτι οἱ γιόγκι εἶναι ἱκανοὶ νὰ συσποῦν μεμονωμένως ὡρισμένους μῦς, πρᾶγμα ποὺ

ἕνας «μὴ μεμυημένος» δὲν θὰ κατώρθωνε ποτέ.

Τέλος ἐξηκριβώθη ὅτι οἱ γιόγκι εἶναι ἱκανοὶ ν' «ἀναρροφοῦν» διὰ τοῦ ὀρθοῦ ἐντέρου ἢ διὰ τῆς οὐρήθρας σημαντικὴ ποσότητα ὕδατος καὶ νὰ τὴν ἀποβάλλουν κατὰ βούλησιν !

ΒΟΥΔΔΑΣ—ΧΡΙΣΤΟΣ

Ἀπὸ τὴν στήλη ἀλληλογραφίας ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος διεξήχθη μιὰ μικρὴ διαμάχη γύρω ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴ τοῦ Βουδδισμοῦ ἢ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ πρῶτος ἐπιστολογράφος ἔγραψε :

«Ὁ Βουδδισμὸς ὅπως ὅλα τὰ ἀνθρώπινα κατασκευάσματα—ἔχει βεβαίως ἀτελείας, ἔχει ὅμως καὶ μερικὰ ὑψηλὰ νοήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀπαντῶνται σὲ καμμιὰ ἄλλη θρησκεία.

Λέγει λοιπὸν ὁ Βούδδας. Κάνε τὸ καλὸν ὄχι διότι θὰ ἀμειφθῇς, ἀλλὰ διότι εἶναι καλόν.

Κάτι παρόμοιον καμμία ἄλλη θρησκεία δὲν ἀναφέρει. Ἐπίσης ἡ ἐντολὴ τοῦ Βούδδα διὰ τὸν μοναχικὸν βίον εἶναι κατηγορηματική Εἰς τὰ μοναστήρια οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἐδιάλεξαν αὐτὴν τὴν ζωήν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατέχουν τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον τὸ ὕφασμα ποὺ φορᾶνε».

Τοῦ ἐδόθη ἡ ἀκόλουθος ἀπάντησις : Ὅτι καὶ στὰ Εὐαγγέλια ἀναφέρονται λόγια μὲ ὑψηλὸ νόημα.

«Καὶ ἂν ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν. Καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοὺς ἀγαπῶσι... κλπ.». Καὶ ἄλλο. ποὺ συμφωνεῖ ἀκόμη καλύτερα : «Καὶ ἂν δανείζετε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν. ποία ὑμῖν χάρις ἐστί ;... κλπ Πλήν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ δανείζετε παρ' ὧν οὐκ ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν» Ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον: Δανείζετε σὲ κάποιο φουκαρᾶ ποὺ ἔχει ἀνάγκη, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἐλπίζετε νὰ πάρετε πίσω τὰ λεπτά σας» Ὑπάρχει καὶ τὸ λαικὸν ρητὸν ποὺ λέγει : «Κάμε τὸ καλὸ καὶ ρίχ' το στὸ γιαλό». Ἐπίσης καὶ τὸ Κοράνι ὁμιλεῖ περὶ φιλανθρωπίας, παραγγέλλον εἰς τοὺς πιστούς του νὰ κάμνουν «σεβάπ» δηλ καλωσύνες καὶ ν' ἀποφεύγουν τὸ «χαρόμι» δηλ. τὴν ἀδικίαν».

Ὑπῆρξε καὶ συνέχεια στὶς ἐπιστολές, ἀλλὰ πάνω στὸ ἴδιο μοτίβο.

ΜΑΝΤΕΙΟΝ ΤΗΣ ΔΩΔΩΝΗΣ

Καθὼς ἔγραψεν ὁ κ. Μ. Παρασκευαΐδης, ποὺ ἐνδιαφέρεται συστηματικὰ γιὰ τὶς ἀρχαιολογικὲς ἔρευνες, μὲ τὰς συνεχιζομένας ἀνασκαφὰς τοῦ καθηγητοῦ κ. Εὐαγγελίδη διεπιστώθη ὅτι πρὸ τοῦ 4ου π. Χ. αἰῶνος δὲν ὑπῆρχε στὴν Δωδώνη κανένα μνημειῶδες λιθόκτιστο κτίριον καὶ συνεπῶς οἱ χρησμοὶ τῆς περιφήμου δρυός της ἐδίδοντο ἕως τότε ἀπὸ ἱερεῖς («ὑποφήτας»), οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐγκατεστημένοι σὲ πρωτογόνους κατοικίας. Οἱ «ὑποφῆται» αὐτοὶ ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν Ὅμηρο στὴν Ἰλιάδα (Π 235) ὡς μὴ πλύνοντες τοὺς πόδας των καὶ ὡς κοιμώμενοι καταγῆς («ἀνιπτόποδες. χαμαιεῦναι»). Ἡ φήμη ὅμως τοῦ μαντείου κατὰ τοὺς χρόνους ποὺ ἔζησεν ὁ Ὅμηρος ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε ὄχι μόνον νὰ παρουσιάζῃ ὁ μέγας ποιητὴς τὸν Ἀχιλλέα ἀπευθύνοντα εὐχὴν πρὸς τὸν Δία τῆς Δωδώνης τὸν «Πελασγικὸν» ἀπὸ τὴν Τροίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναφέρῃ ὁ ἴδιος ὅτι καὶ εἰς τὸν Ὀδυσσέα εἶχε δοθῆ συμβουλὴ νὰ ἀπευθυνθῆ στὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης γιὰ νὰ πληροφορηθῆ ἀπὸ

τὴν μαντικὴν δρῦν του ποίαν ἀπόφασιν εἶχε πάρει ὁ Ζεὺς διὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὴν Ἰθάκην. (Ὀδυσσείας § 327: «ὄφρα θεοῖο ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσῃ»).

Τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης, τὸ ἀρχαιότερο τῆς Ἑλλάδος, εὑρίσκετο, καθὼς εἶναι γνωστόν, εἰς ἀπόστασιν 20 χιλιομέτρων Ν.Δ. τῶν Ἰωαννίνων, στοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ὀλύτσικας. Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου κ. Εὐαγγελίδης ἐπείσθη ὅτι ἡ «ἱερὰ οἰκία», ποὺ ἐχρησιμοποιεῖτο γιὰ τὶς τελετουργίες, ἐκτίσθη κατὰ τὸ 400 π. Χ.

ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Κατὰ τὸν ἰατρὸν καὶ συγγραφέα κ. Γεώργ. Τσουκαντᾶν, ὁ Μελάμπους ὁ ἐκ Πύλου ὑπῆρξε, 1400 χρόνια πρὸ Χριστοῦ, ὁ πρῶτος ψυχοσωματικὸς ἰατρὸς τοῦ κόσμου. Ἰδοὺ τί ἐδήλωσε σὲ συνέντευξί του ὁ κ. Τσουκαντᾶς:

«Μόλις εἰσήχθη στὴν προϊστορικὴ Ἑλλάδα ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου, ἔφερε γενικὴν ἀναστάτωσι στὰ ἄτομα καὶ στὴν κοινωνία, ὅπως ἦταν φυσικό, ὡς νεόφαντη θρησκεία ποὺ ἦτο. Ἐξ αἰτίας τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου, παρουσιάσθηκαν διάφορες ἀνώμαλες ψυχικὲς ἐκδηλώσεις, ὀφειλόμενες στὴν θέσι ἢ καὶ τὴν ἀντίθεσι, ποὺ ἐπῆραν οἱ ἄνθρωποι ἀπέναντι στὴν θρησκεία εἴτε σὰν ἄτομα ξεχωριστά, εἴτε σὰν λαός, ὁμαδικά. Παράδειγμα οἱ Βάκχες ποὺ δέχθηκαν τὴν λατρεία τοῦ Διονύσου καὶ οἱ Προιτίδες ποὺ ἀντέδρασαν. Καὶ στὶς δυὸ περιπτώσεις ἐμφανίσθηκαν ἀντίστοιχες ψυχονευρικὲς ἐκδηλώσεις. Ὁ Μελάμπους, μὲ τὴν ὀξύνοιά του καὶ τὴν διεισδυτικότητά του, ἐμπῆκε στὸν μυχὸ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ κατενόησε πρῶτος κάτι, ποὺ σήμερα θεωρεῖται ἡ... τελευταία λέξις τῆς Ἰατρικῆς! Δηλαδὴ ἡ ἀλληλεπίδρασι ψυχῆς καὶ σώματος σὰν αἰτιολογικὸς παράγοντας νοσηρῶν φαινομένων. Ἔτσι μὲ τὶς γνώσεις του αὐτὲς ὁ Μελάμπους ἀπεμάκρυνε κάθε ἐπιφανειακὸ στοιχεῖο ἀπὸ τὶς νοσηρὲς ἐκδηλώσεις, ποὺ δημιουργοῦσε στὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων ἡ σύγκρουσις τῶν παθῶν καὶ ἔμπαινε κατ' εὐθεῖαν στὰ μύχια τῆς ψυχολογίας τους, ἀποκαλύπτοντας τὸ πραγματικὸ αἴτιο ποὺ προκαλοῦσε τὰ νοσηρὰ φαινόμενα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο συνειδητοποιοῦσε στὸν πάσχοντα τὶς ἀπωθήσεις του, ἀμβλύνοντας τὶς ψυχονευρικὲς ἀντιδράσεις καὶ ἀνακουφίζοντας τὸν ἄρρωστο ἀπὸ τὸ ψυχικό του μαρτύριο. Τελικὰ ἐγιάτρευε κάθε ἀσθενῆ ἀφοῦ τοῦ ἔδινε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὸν ὑποβάλῃ καὶ φάρμακα τῆς ἰδικῆς του ἐφευρέσεως».

Δηλαδή, ὁ Μελάμπους ἦταν ἕνας... Φρόϋδ τῆς ἐποχῆς. Τὸ ψυχοθεραπευτήριό του ἦταν ἐγκατεστημένο στὰ Αἰγόσθενα τῆς Μεγαρίδος, δηλ. στὸ σημερινὸ Πόρτο Γερμενὸ τῶν Βιλλίων. Πάνω στὰ ἐρείπιά του ἔχει κτισθῆ βυζαντινὸς ναός.

ΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ

Σύμφωνα μὲ στατιστικὰ στοιχεῖα ποὺ συνεκέντρωσεν ὁ ΟΗΕ ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς κατανέμεται ἀπὸ θρησκευτικὴ ἄποψι ὡς ἀκολούθως:

Χριστιανοὶ ὀρθ.	128.887.917
Χριστ. καθολικοὶ	470.352.984
Διαμαρτυρόμενοι	204.566.009
Σύνολον Χριστ.	804.305.860
Ἑβραῖοι	11.866.620
Μωαμεθανοὶ	416.570.028
Ζωροαστρικοὶ	140.000
Βουδδισταὶ	150.310.000

Ἰνδουισταὶ	315.999.465
Κομφουκιανοὶ	300.290.500
Σιντοϊσταὶ	30.000.000
Ταοϊσταὶ	50.053.200
Εἰδωλολάτραι	121.150.000
Ἄθρησκοι	306.247.327

Ἡ στατιστικὴ ἀφορᾶ τὸ ἔτος 1956 καὶ ἐνθύμιζει τὴν ἀμερικανίδα ποιήτρια Ἔλλα Χουῆλερ, ποὺ ἔλεγε :

Πόσες θρησκεῖες...
Πόσοι δρόμοι στραβοὶ
Κι' ὁ κόσμος διψᾷ
Γιὰ λίγη καλωσύνη !...

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι: καλωσύνη—ἔστω καὶ ἐλάχιστη—θὰ εἶναι μοιρασμένη σ' ὅλον τὸν κόσμο, ἄσχετα μὲ τὴν θρησκεία τους.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΑΡΓΙΑ

Μιὰ ἐνέργεια τοῦ συνταγματάρχου Νασὲρ ἐπὶ πνευματικοῦ ἐπιπέδου προεκάλεσε ἀνησυχίες στὸ Βατικανὸ καὶ τὶς ἄλλες εὐρωπαϊκὲς ἐκκλησίες : Πρόκειται γιὰ τὴν καθιέρωσι τῆς... Παρασκευῆς ἀργίας εἰς τὴν Αἴγυπτο, ὡς ὑποχρεωτικῆς καὶ γιὰ τοὺς μὴ Μωαμεθανούς. Ἑβραῖοι δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ, ὥστε ν' ἀντιμετωπίζουν τὸ πρόβλημα τῆς ἀργίας ἐπὶ διήμερον, γιὰ νὰ τηροῦν καὶ τὸ δικό τους Σάββατο, ὑπάρχουν ὅμως πολλοὶ χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐνοχλοῦνται ἀπὸ τὴν ἰδέα ὅτι θὰ ἔχουν κλειστὰ τὰ μαγαζιά τους καὶ τὴν Παρασκευὴ καὶ τὴν Κυριακή. Οἱ χριστιανοὶ ἐπιχειρηματίαι διεμαρτυρήθησαν καί, κατὰ τὰς πληροφορίας μερικῶν ἐφημερίδων—ποὺ φαίνονται μᾶλλον ὑπερβολικές—ἀπείλησαν ὅτι θὰ προτιμήσουν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἂν δὲν ἀρθῇ ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀργία τῆς Παρασκευῆς. Τί νὰ σκεφθῇ κανεὶς πάνω σ' αὐτὴν τὴν εἴδησι ; Ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι θεωροῦν προσφορὰ ὑπηρεσίας στὸν Μωάμεθ τὸν ἐξαναγκασμὸ τῶν χριστιανῶν νὰ συμμερίζωνται τὴν Μωαμεθανικὴ ἀργία ἢ ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι θεωροῦν ὡς προσφορὰ στὸν Χριστὸ τὴν τυπικὴ τήρησι τῆς Κυριακῆς ἀργίας ; Μαλλώνουν κι' οἱ δυὸ μερίδες γιὰ τόσο ἐπιφανειακὰ ζητήματα...

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Βιβλία καὶ Περιοδικά :

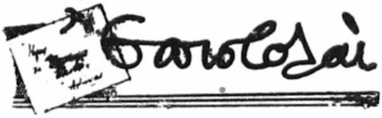
Ἐλάβομεν τὰ κάτωθι βιβλία:
Ἰω. Κόντου : «Λευκοὶ μὲ μαῦρες ψυχές», Ἀθῆναι 1957.
Βασ. Φράγκου : «Γιὰ μιὰ διαλεκτικὴ περσονναλιστικὴ ἀνθρωπολογία», Θεσσαλονίκη 1957.
Ἐπίσης τὰ περιοδικά : «Ραδάμανθυς», «Ἱστορία καὶ Ζωή», «Ἐπιστημονικὰ Χρονικά», «Οἰκογένεια», Μελβούρνης καὶ «Ἑλληνισμὸς Ἀμερικῆς».

Νέαι ἐκδόσεις :

Ἐξεδόθησαν :

A. Besant «Τὸ Κάρμα», μετάφρασις Γιμ. Βρατσάνου, Ἀθῆναι 1957 δρχ. 15.

Παν. Κανελλοπούλου : «Τὸ τέλος τοῦ Ζαρατούστρα», Ἀθῆναι 1956.

Εὐχαριστοῦμεν ὅλους τοὺς συνδρομητάς μας, οἱ ὁποῖοι ἔσπευσαν ν' ἀποστείλουν τὴν συνδρομήν των διὰ τὸ 1957. Παρακαλοῦμεν ὅσους δὲν τὴν ἀπέστειλαν ἀκόμη, νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψει των τὴν ν έ α ν διεύθυνσιν :

Κωστῆν Μελισσαρόπουλον
Ἐθνικὴν Τράπεζαν
Ἀθήνας

Ὅλως ἰδιαιτέρως εὐχαριστοῦμεν τοὺς συνδρομητὰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἀπέστειλαν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ περιοδικοῦ ηὐξημένην συνδρομήν, ὅπως **Α. Ζαρ.** 100, **Κ. Πρ.** 50, **Λ. Αρ.** 50, **Κ. Φρ.** 90, **Ι. Φρ.** 90, **Κ. Κουβ.** 120 δραχ. Ἐπίσης εὐχαριστοῦμεν ἰδιαιτέρως τοὺς μεριμνῶντας διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ περιοδικοῦ: τὸν **κ. Χρ. Παγκακιώτην** ἀποστείλαντα 24 συνδρομὰς διὰ τὸ 1957, τὸν **κ. Κ. Στεφανίδην**, ἀναβιβάσαντα τὰς συνδρομὰς Χανίων εἰς 24 καὶ τὴν **Καν Ἑρμιόνην Ψωμᾶ—Παναγιωτίδη** διὰ τὴν διαβίβασιν 15 συνδρομῶν ὁμογενῶν τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῶν Ἑλληνιστῶν, καθηγητῶν τῶν Πανεπιστημίων Leiden καὶ Utrecht Dr. Kraus καὶ Dr. Van Hoorn.

Εὐχαριστοῦμεν ἐπίσης τὸν **κ. Χρ. Χριστ. Βεγγάζην** διὰ τὰς προθύμους προσπαθείας του πρὸς διάδοσιν τοῦ περιοδικοῦ, καθὼς καὶ τὸν **κ. Β. Χατζ. Κάϊρον** δι' ἀποστολὴν συνδρομῶν 1956 καὶ 1957.

Ὑπενθυμίζομεν ὅτι ἡ συνδρομὴ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν παραμένει καὶ κατὰ τὸ 1957 ἡ αὐτὴ ἤτοι δολλ 2 ἢ ἀντίστοιχον ἄλλο νόμισμα.

κ. Κ. Σαβ. Λευκωσίαν. Ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. Τεύχη ἐστάλησαν. **Αἰδεσ. Ζ. Γκουγκ, Ὀχάϊο.** Ἐλήφθη συνδρομὴ 1957 καὶ συνεργασία. **Π. Ἰω. Λευκωσίαν.** Ἐγράψαμεν. Συνεργασία ἐλήφθη. **Εὐ. Ἀστ. Ἰσμαηλία.** Σᾶς στέλλομεν τὰ τεύχη καὶ γράφομεν. Εὐχαριστοῦμεν. **Ν. Ζουμπ. Μοντρεάλ.** Εὐχαριστοῦμεν. **Φ. Καζ. Ἀθήνας. Κ. Φραγκ. Πειραιᾶ.** Ἐλάβομεν, εὐχαριστοῦμεν.

Ἀναδημοσιεύσεις

Ὁ «Παρατηρητὴς» τῆς Λεμεσοῦ ἀνεδημοσίευσεν ἐκ τοῦ 3ου τεύχους τοῦ 1956 τὸ ἄρθρον περὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐν σχέσει μὲ τὸν Ἀποκρυφισμόν, μνημονεύσας ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀναδημοσιεύσεως ἀπὸ τὸν «ΙΛΙΣΟΝ». Εὐχαριστοῦμεν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δηλοῦμεν, ὅτι τὰ δημοσιευόμενα εἰς τὸν «ΙΛΙΣΟΝ» ἄρθρα εἶναι ἐλεύθερα πρὸς ἀναδημοσίευσιν μόνον ὑπὸ τοὺς ἑξῆς στοιχειώδεις ὅρους τάξεως : α) Νὰ ἀναφέρεται ἡ πηγή, β) ἡ ἀναδημοσίευσις νὰ εἶναι καλόπιστος, ἤτοι ἄνευ περικοπῶν καὶ στρεβλώσεων καὶ γ) νὰ μᾶς ἀποστέλλεται τὸ σχετικὸν φύλλον.

Γραμματόσημα

Μᾶς γράφει ἀπὸ τὸ Ἄντυαρ Ἰνδιῶν, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ Ἕλληνας νέους καὶ ν' ἀνταλλάξῃ γραμματόσημα ὁ 15ετής :

R. Shanmugasundaram
c/o K. Ramanathan
The Theosophical Publishing House
Adyar—Madras 20
South India

Ἐπίσης ὁ φοιτῶν εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Μπέζαντ τοῦ Ἄντυαρ :

D. Parthasarathy
Manjer House
Theosophical Society
Adyar—Madras 20
India

- Εὑρίσκετε ὅτι ὁ «ΙΛΙΣΟΣ» ἐπιτελεῖ ἀξίαν λόγου πνευματικὴν· προσπάθειαν ;
- ΓΙΝΕΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ ἐὰν μέχρι τοῦδε τὸν ἀγοράζετε κατὰ τεῦχος.
- ΕΜΒΑΣΑΤΕ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ ΣΑΣ ΔΙΑ ΤΟ 1957 ἐάν, τυχόν, τὴν καθυστερεῖτε.
- ΕΓΓΡΑΨΑΤΕ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ διὰ νὰ τοὺς φέρετε πλησιέστερα πρὸς αὐτὴν τὴν ἀκτῖνα πνευματικοῦ φωτός.

ΠΡΟΣΟΧΗ : Ἐμβάσματα διὰ τὸ περιοδικὸν δέον ν' ἀπευθύνωνται :

ΚΩΣΤΗΝ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΝ

ΕΘΝΙΚΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑΝ

ΑΘΗΝΑΣ

- Ἡ συνδρομὴ διὰ τὸ 1957 παραμένει ἀ μ ε τ ά β λ η τ ο ς ἤτοι Δρχ. 30,—(διὰ τὸ ἐξωτερικὸν δολλάρια 2.—) παρὰ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ αὔξησιν ὅλων τῶν ἐκδοτικῶν ἐξόδων καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σελίδων.
- ΔΙΑΔΩΣΑΤΕ ΤΟΝ «ΙΛΙΣΟΝ»

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ Κυκλοφορίας τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» : «ΕΣΤΙΑΣ» Ι. ΚΟΛΛΑΡΟΥ, Σταδίου 38, Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Σταδίου 40 Χ. ΚΟΡΝΑΡΟΥ, Σταδίου 34β, «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ», Σταδίου 41, «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΟΒΟΣΤΗ», Πεσμαζόγλου 9 Δ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ, Μητροπόλεως 3.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ :

Εὐδόκ. Μουφάδογλου, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Λάμπης Ἀντωνόπουλος, ΠΑΤΡΑΙ. Χρ. Παρασκευόπουλος ΚΑΛΑΜΑΙ, Ρένος Βαμβακούσης. ΚΑΒΑΛΑ. Χρῖστος Παγκακιώτης ΚΟΜΟΤΙΝΗ, Ἀντ. Ἠλιόπουλος, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ Πολ. Χιωτέλλης. ΜΥΤΙΛΗΝΗ. Κων. Στεφανίδης. ΧΑΝΙΑ. Ἀντ Στυλιανοῦ ΛΕΜΕΣΟΣ—ΚΥΠΡΟΥ. Ζητοῦνται ἀντιπρόσωποι καὶ δι' ἄλλας πόλεις.

ΔΡ 7.50